

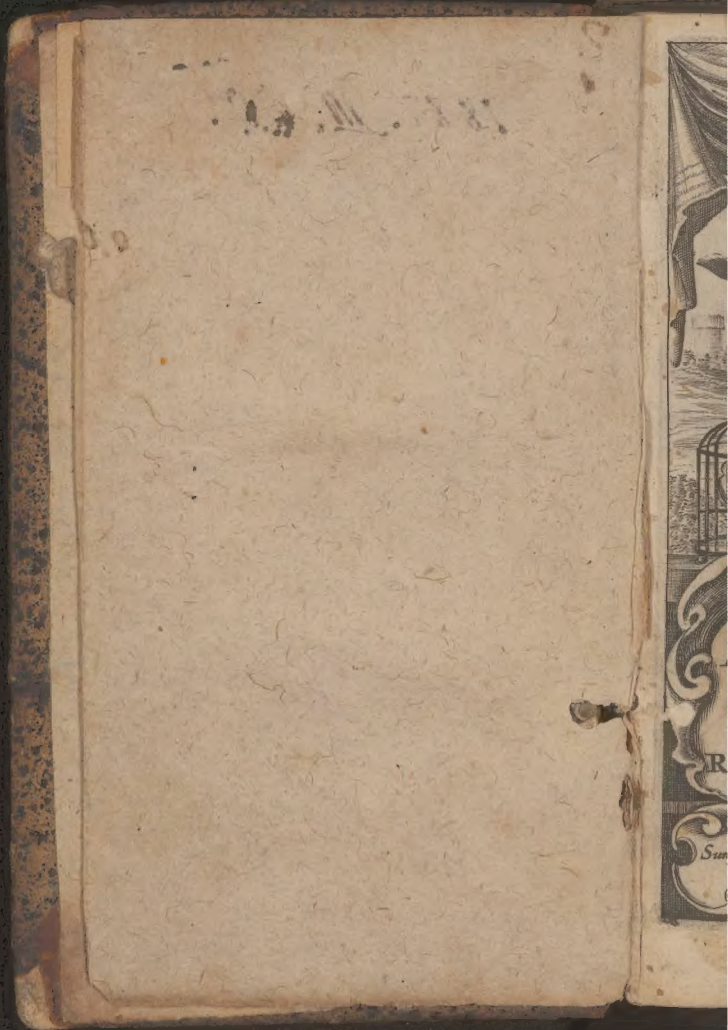
30. 1.4

~~Travis~~

~~6078~~

Tables

2
1882. III. 50.

COMMENTARIUS
Iuridico-Historico-Politicus

PRIVILEGIIS,

Auctore

REINOLDO CURICKE, *Secretario*
Gedanensi.

DANTISCI

Sumptibus Georgii Forsteri, S. R. M. Bibliopola,

MDCLII

Cam. Privilegio S. R. M.

BIBLIOTHE: UNIV:

JAGELLONICAM

910076

I

D. G
Hær
fren
Sue
Sob

D. A
Hær
Strel
meta
fienfi

D. I
dicto
fam
Tend

Domin

Perpe
rer

VIRIS

Generosis, Nobilissimis.

D. GERHARDO PRÖEN,
Hæreditario in Nassenhuben, & Mutter-
strenz, Sacræ Regiæ Mtis Poloniæ &
Sueciæ Cameraæ familiari, & Capitaneo
Sobovicensi.

D. ABRAHAMO de GEHEMA,
Hæreditario in Majori & Minori Leseu,
Strelin & Stangenberg, S.R. Mtis Ca-
meræ familiari, & Capitaneo Tigenho-
fensi.

D. ISRAELI KHÖNE,
dicto JASKII, S.R. Mtis Cameraæ
familiari, Capitaneo Beerwaldensi, &
Tennutario Risenburgensi.

*Dominis Mæcenatibus, Fautoribus &
Amicis honoratissimis*

Perpetem felicitatem, omniumque
rerum ex animo secundum suc-
cessum voveo.

Pindar.
Oda VI.

Ralatitium ut plurimum est iis, qui labores suos aliis conferant, ut iisdem, juxta *Pindari* monitum, *frontispicium præstruant præfulgidum*, & vel in laudem materiæ, quam tractant, vel eorum, quibus eam inscribunt, plenis velis ferantur. Neutrum mei nunc est instituti, neutrum è re præsentis. *Utilitas* quippè *hujus tituli* (quod olim *Vlpianus* de restitutionibus in integrum dicebat) *non eget commendatione*, ipsa enim se ostendit; & frustra cerussa, frustra sinegma affricatur, ubi res, etiam sine adscititio pigmento, naturali quâdam pulchritudine exsurgit. Ut ut autem de materia & nomine libri securus
sim,

l. r. ff. de
in in-
reg. re-
stit.

sim
lect
tuan
lat,
tan
etor
bel
Cor
ma
qu
mal
ben
tali
orq
for
cun
qua
de v
cior
loq
his
lect

DEDICATORIA. 3

sim, de tractatione tamen & lectione est, quod mihi metuum, ut spem multorum fallat, & cum non pro captu tantum, sed & pro affectu lectorum habeant sua fata libelli, nec mihi defuturi sint *Cornificii* vel *Lanuvii*, qui si manum obstetricantem (id quod debebant) adhibere mallent, quam inertii livore bene cogitato traducere, vitalis magis potuisset acceptiorque foetus produci & reformari. Sed quid mirum, cum tam insulsè multi, idque quam maximè infruniti, & de vervecum patriâ homunciones, de privilegiis passim loquantur, si iidem etiam de his commentariis meis, sive lectis, sive ne visis quidem,

vel non intellectis, sinistrè judicent? Certè fatuus sim, si ut ea omnibus probentur, sperem, ex quibus tamen, si qui monitores fuerint, à me gratiam referent, qui reprehensores, contemptum. Quibus vero occupationes meæ notæ sunt, facilè, sicubi languere aut deficere visus fuero, condonabunt. *Nonus enim annus*, ut cum *Cassiodoro* loquar, *ad scribendum relaxatur autoribus*, mihi nec horarum momenta præstantur: alter nos frequentia invidiosa interpellationis exaggerat: alter miseriarum mole castigat: alii furiosâ contentionum seditione circumdant. Inter hæc cur requiritur dictationis eloquium, ubi vix copiam possumus habere

ser-

Cassio-
dor. in
præfa-
tione.

ser-
cer-
ita
pos-
nem
aspe-
ver-
ann-
vile-
me-
tati-
viro-
ma-
seq-
cas-
ac p-
re p-
ta l-
mo-
me-
tiæ
sibi

DEDICATORIA. 7

Sermonum? Interca cum Cicer. in orat. pro Archia Po-
 cero illos pudere jubeat, *si qui* etia.
ita se literis abdiderint, ut nihil
possint ex his, neque ad commu-
nem adferre fructum, neque in
aspectum lucemque proferre; hæ
 vero meæ, jam ante aliquot
 annos, furtivis horis, de Pri-
 vilegiis, adstrictiori stylo &
 methodo, digestæ commen-
 tatiunculæ usui publico ser-
 vire posse viderentur, obfir-
 mavi animum, & verecundiâ
 sequestratâ, carceribus ruptis
 eas emissas publici Juris fieri,
 ac per ora hominum volita-
 re passus sum, mercedem jux-
 ta laboris non in aliorum ser-
 mone aut famâ, sed animo
 meo, nullius vel odii, vel gra-
 tiæ, vel vanæ gloriæ aucupii
 sibi conscio, reponens. Quo-

A 4 circa,

3 EPISTOLA

Salvi-
an. in
præfat.

circa, si quis rem non proba-
re queat vel nolit, conatum
ne damnet velim, *mensque*
boni studii & voti, etiamsi effe-
ctum non invenerit cæpti ope-
ris, præmium tamen volunta-
tis habeat.

Senec.
lib. 1. de
de be-
nef. c. 23
& lib. 3.
c. 10.

Quod verò vestris auspici-
is & nominibus, VIRI GE-
NEROSI, hoc quicquid est
operis prodeat, id vestra me-
retur virtus, humanitas & be-
neficientia, quo nomine, sicut
multum me vobis debere
semper agnovi, ita vel publi-
cè hisce testari volui, ne, *dum*
remotis arbitris solus solis
gratias tantum dico, & intra
privatam nostri conscientiam
beneficia vestra latent, ingra-
tus, ex Senecæ sententiâ, vi-
dear.

Acci-

DEDICATORIA. 9

Accipite ergo hoc studii
mei erga vos Symbolum, id-
que non ex pretio suo, sed ve-
stro singulari, uti soletis, erga
me affectu æstimate. Dabam
Gedani die 14. Octobris,
Anno 1651.

*Vestrarum Generosarum
Dominationum*

Studiofissimus

REINOLDUS
CURICKE.

ELENCHUS CAPITULI.

CAPUT I.

De Privilegii Voce & Synonymis.

CAPUT II.

De Privilegii Definitione.

CAPUT III.

De Divisione Privilegiorum.

CAPUT IV.

De Causa efficiente Privilegiorum.

CAPUT V.

De Materia Privilegiorum.

CAPUT VI.

De Forma & Requisitis Privilegiorum.

CAPUT VII.

De Fine Privilegiorum.

CAPUT VIII.

De Effectu Privilegiorum.

CAPUT IX.

De Privilegiorum Confirmatione.

CAPUT X.

De Privilegiorum Duratione, Observatione & Conservatione.

CA-

ELENCHUS CAPITUM. II

CAPUT XI.

De Actionibus propter Privilegia, eorumque Probationibus.

CAPUT XII.

De Privilegiorum Iudice, Interprete, & Interpretatione.

CAPUT XIII.

De Amissione Titulorum totali voluntariâ, tacitâ, & ex culpâ.

CAPUT XIV.

De Amissione Privilegiorum totali voluntariâ, expressâ, seu de renuntiatione & cessione Privilegiorum.

CAPUT XV.

De Amissione Privilegiorum minus voluntariâ.

CAPUT XVI.

De Amissione Privilegiorum temporaneâ sive suspensivâ.

P.

rih
eff
m
pr
qu
co
tin
po
tis
rit
pr
ian
ru
leg
iph
re
to

CAPUT I.

DE

Privilegii Voce & Synonymis.

QUOD RIGINES causasque Ery-
 rerum in ipsis sæpè vo- Privile-
 cibus conditas à Majo- gii.
 ribus, & accuratè satis expresse
 esse, vel hæc de Privilegiis No-
 menclatura aperiet. Cum enim
priva seu *privata* singulorum
 quorundam virtus aut necessitas
 communi jure legibusque con-
 tineri rectè atque ordine non
 posset, hinc publicæ salutis An-
 tistites eâ, quâ pollebant, autho-
 ritate, eorundem singulorum
 privatam rationem legibus et-
 iam habere, ac tueri sic volue-
 runt, tanquam communi Juri
 legibusque publicis derogando,
 ipsam nihilominus communem
 rem legesque publicas, in priva-
 torum singulari jure, privisque

legibus asserturi. Et hæc quidem Privilegiorum origo pariter ac summa ratio est in ipsâ illorum voce suâ, non secus ac primis cunabulis sita. Itaque *Cicero lib. 3. de LL.* Privilegium ex veteri Romano jure sic interpretatur: *Majores, inquit, nostri in privatos homines leges ferri noluerunt, id enim est Privilegium.* Et in *Oratione pro domo suâ: Vetant, inquit, leges sacrata. Vetant XII. tabulae Leges privatis hominibus irrogari, id est enim Privilegium.* Atque hanc *Ciceronis Etymologiam* secutus est *Isidorus lib. 4. Etymol. cap. 18.* qui privilegium ex eo dictum scribit, quod in privato feratur, & sit quasi privata lex. Non equidem eo sensu, quo solet *Accursus* vel *Iason* divinare, quæ per seculi sui tempora nesciebant, quasi à privando dicta essent privilegia, legesquæ communes vi atque auctoritate suâ privarent, veluti eos in-

ter

ter multos, præcipui etiam, hac in parte secuti sunt, *Colerus de processibus execut. cap. 4. part. 1. n. 3. Menoch. de recup. poss. remed. 1. n. 24. Enenkel. de privil. jur. civil. lib. 1. cap. 1. n. 7. & 10.* Minimè enim hic est finis Privilegiorum, ut legem, à quâ excipiuntur, suâ authoritate & effectibus exuant aut privent, sed potiùs, ut eam interpretentur & suppleant, iis quidem in casibus, ad quos accommodari jus commune non potest. Veluti, Juris communis regula est, servari ea, quæ inter Contrahentes placuerunt. *l. 1. ff. de pact.* At verò cum aut prohibentur servari, aut rescinduntur, quæ pupillus sine Tutoris authoritate pactus est, quæ scœmina pro alio fidejussit, nùm ex eo evertitur Juris illius regula, nùm vi ac potestate suâ privatur? An non potiùs ex aliâ evidente causâ, quæ salutem publicam non mi-

minùs concernit, propter summam scilicet inæqualitatem, quæ Pupillis ac mulieribus cum adultiori & meliori sexu intercedit, propterquæ illud lubricum pariter & infirmum ingenii, communis illius authoritas juris prudenter & circumspectè limitatur, effecta illius dispensantur, & æquitati rectèquæ rationi obediunt? Ex eo igitur Privilegium & constitui primò, & sic appellari cœpit, ubi hæc illævè personæ à communis legis jussu exceptæ, proprioquæ & singulari cuidam suo juri vindicatæ sunt, adeò quidem, ut non tam contradicere rationi Juris communis privilegia, quàm applicare eam debito modo, restringere & limitare doceant, idquæ eo ipso, dum quæ ratio & lex omnes obligare videbatur, quosdam, veluti consultò præterit atque excepit, atque ita regulam juris communis in casibus non exceptis

ptis firmavit. Prorsus velut *privigni* liberi sunt *privigenii*, à *privâ*, hoc est, alterâ & singulari alterutrius, non ab utrâq; & communi parte geniti, quibus ideò opponi solent liberi communes: Ita & privilegia à *privo*, hoc est, uno & singulari, denominantur, & à communi cum aliis jure distinguuntur, quod ipsum *Gellius* etiam *lib. 10. noct. Attic. c. 20.* confirmat, dum scribit: *Privilegia sunt jussa non generalia, neque de universis civibus, sed de singulis concepta, inde dicta, quia veteres priva dixerunt, quæ nos singula dicimus.*

Varias autem appellationes Synonymicas in Jure Privilegiorum sortitur, ac quandoquæ dicitur *Affatus l. 23. §. 1. C. de nupt.* quandoquæ *benevolentia, l. 52. de acquir. vel omit. hered. Constitutio, §. sed & quod Principi. Instit. de jure nat. gent. & civil. l. 1. de constitut. Princip. Indulgentia l. 1.*

Synonyma
& differentiz.

l. 1. de testam. milit. Immunitas, gratia, auxilium, favor, & si quæ sunt alia, quæ omnia hîc copiosè inspergere operosum magis, quàm fructuosum foret. Communiter dicitur *Ius privatum & singulare, l. 16. de legibus*, quia nimirum utrumquè ad privatos pertinet, quanquam inter Jus privatum ac singulare hanc ponat Oldendorp. in tract. de Jure sing. differentiam, quod *Ius privatum* ad singulorum utilitatem pertineat generaliter, *Ius* verò *singulare* ad singulos in specie referatur, videlicet ad unum corpus vel genus hominum, aut etiam ad unum duntaxat hominem, vel ad unam causam. Unde sequitur Jus privatum habere se ut genus: Privilegium vero ut speciem. Neque omninò infrequens est tàm in jure, quàm apud autores probatos Privilegium dici *diploma & rescriptum Principis*, quanquam rescripta hæc

hæc generaliore habcant si-
gnificationem, quoniam Princi-
pes non tantum Jus singulare,
sed & commune, ac ab omnibus
servandum, rescriptis suis pro-
mulgare solent. Est autem *re-*
scriptum duplicis generis, vel
Gratia, vel *Iustitia*. Rescriptum
gratia est, per quod aliquid gra-
tiosè conceditur. *c. gratia de re-*
script. in 6. & hoc respectu à pri-
vilegio parum vel nihil distat.
Iustitia est, per quod Princeps
administrationem justitiæ con-
cedit, vel injungit, *c. 14. & 20.*
extr. de rescript. & eatenus à pri-
vilegio longè differt, ad manda-
ti naturam verò propriè accedit.
In l. 4. §. 5. ff. de Offic. Pro-Conf.
Privilegium appellatur *consuetu-*
do & prerogativa, impropriè ni-
mirum & abusivè. Consuetudo
enim jus est, non scriptum; Pri-
vilegium verò ut plurimum Jus
scriptum; Consuetudo quoque
causa efficiens est quandoque
Pri-

Privilegii, hoc autem ejusdem effectus, quemadmodum vice-versâ Privilegium mater & causa est prærogativæ, prærogativa ejusdem soboles & effectus. Eadem quoq; ferè *privilegii & præscriptionis est differentia*, quæ utut inter se differant, Vi tamen & effectu interdum conveniunt, cum præscriptio non minùs, quàm Privilegium præter constitutionem juris communis aliquid operari queat. Covarruvias *l. 1. tom. 2. var. resol. c. 17. n. 6. vers. quarto*. Tali exemplo differentiam privilegii & præscriptionis ostendit, quod Laici Privilegio Romani Pontificis possint consequi & obtinere jus percipiendi decimas, non sic præscriptione, ne quidem immemoriali, quia nimirum, ubi ista incapacitas adest, immemorialis præscriptio privilegio non æquivalet. Tandem privilegia quoquè majora, quibus Civitates

tes à Principibus ornantur, in effectu cum Regalibus inferioribus concurrunt, ut sunt Telonia, jus monetandi, fodinarum, *Regalia* tamen propriè dici nequeunt, sed tantum Privilegia, eò quod saltem exercitium majoris usus, instar Regalium, ipsis concessum est. Accedit quod *Regalia* dicuntur esse jura ei, qui superiorem non recognoscit competentia, uti eadem definit Sixtin. de regal. c. 1. n. 11. vel, quæ territorio universali coherent, qualia municipia non habent, cum illud à Principibus illis indulgeri nequeat, argumento l. 1. ff. de offic. ejus cui mand. est jurisd. Proinde si speciem aliquam Regalium Civitates municipales sibi aliquo legitimo titulo acquisiverunt, illa non ut Regale, sed ut Privilegium, non jure Magistratus, sed titulo adventitio singulari, putà exempto donato, pacto, præscriptione &c. exercent.

Privilegia an sint regalia?

Re-

22 *Caput I. De Privilegio*

Restat, ut in quo *concessio*, *privilegium* & *beneficium*, *præmium* item convenient & discrepent videatur. Promiscuè hæc omnia hodie tam apud JCtos, quam probatiores authores confunduntur, cum tamen non exigua inter eadem sit differentia. *Tapia in rubr. Dig. de constit. Princip. c. 4. n. 120.* Hanc ponit differentiam inter concessionem, privilegium & beneficium, quod *concessio* contra Jus commune, *Privilegium* in alterius præjudicium, *beneficium* nec in Juris communis detrimentum, nec in alterius damnum concedatur. Utrum rem acu tetigerit, alijs dijudicandum relinquo, mihi magis placet, ut *Concessio* genus *Privilegii* & *beneficii*, hæc autem ejusdem quasi species constituentur. Addunt alii, *beneficium* actionem ipsam ejusvè effectum; *Privilegium* verò Jus vel qualitatem designare; *Beneficium*

ficiu
giu
den
si qu
gent
que
etia
etfi
tanc
um
Jus
infr
bur
cta
tue
c. 4
ficiu
que
riti
bus
dat
ver
pia
vili
vo

ficiū semper gratiam; *Privilegium* quandoquē etiam pœnam denotare. s. *sed & quod vers. vel siquam pœnam. Instit. de jure nat. gent. & civili. Beneficiū* denique magis *prater*; *Privilegium* etiam *contra Jus* venire. Quod etsi suo modo admitti possit, notandum tamen, quòd *Privilegium* non nisi improprie *contra Jus* venire dicatur, per ea, quæ infra suo loco pluribus allegabuntur, suprâ etiam jam deducta sunt. Sed quid de *præmio* statuendum? Bodinus *de Rep. l. 5. c. 4.* differentiam præmii, beneficii & privilegii hanc tradit, quod *beneficiū* quoque immeritis, *præmium* non nisi merentibus datur, *illud* virtutem anteccedat, *hoc* sequatur: *Privilegium* verò in utramquē partem, accipiat. Et hætenus de Juris Civilis appellationibus.

In Jure Pontificio privilegia vocantur *dispensationes*, quæ

Dispensationes

com-

24 *Caput II. De Privilegiis*

communiter relaxationes Juris communis definiuntur, impro-
bante tamen hanc definitionem
Oldendorpio in libr. de jur. sing.
Differunt verò in hoc præcipue
dispensationes & privilegia,
quod illæ sint fori Ecclesiastici:
hæc sæcularis, quæ fusiùs ex aliis
peti possunt. Germanis dicitur:
Begnädigung / Genadebrieff / Handfeste /
Befreyung / Frey- und Gerechtigkeits /
Privilegien &c.

C A P U T II.

D E

Privilegii Definitione.

Distin-
ctio am-
bigui.

Privilegii vox ambigua est,
sumiturquè aliquando pro
omni prærogativâ, quâ altera
res alteri præfertur, aliquando
pro Instrumento, privilegium in
se continente. *l. 16. C. de S. S.*
Eccles. aliquando pro prælatione
& prærogativâ quâdam, quæ
inter actiones personales verti-
tur,

inter actiones personales vertitur, ac eo sensu vox hæc sumitur in *tit. de privil. credit.* (qui in vulgatis editionibus distinctus est ab aliis, in Pandectis verò Florentinis continenter hæret, cum *tit. de bon. aut Judic. possid.*) item in *l. 74. ff. de jur. dot. l. 52. ff. de pecul. & aliis similibus*; aliquando pro ipsis *Privilegiariis* (qui malè *privilegiati* passim vocantur) seu personis privilegia habentibus. *l. 7. §. 1. ff. de positi. l. 9. §. 1. de privil. credit.* (seu *l. 24. §. 1. ff. de reb. aut judic. possid.*) *l. 17. §. pen. ff. de excus. tutor.* Aliquando, & quidem in propriâ significatione, pro quâvis concessione legitimâ jus commune aliquatenus supplente, & non tantùm beneficia, sed & pœnas, earumquè exasperationes quandoquè includente. Et quidem Privilegium taliter considerata, nunc definiendum est. Bodinus *l. 1. de rep. c. 10.* Privilegium

26 *Caput II. De Privilegio*

gium appellat , *legem in unum aut paucos cives latam , sive ad eorum commoda , sive ad detrimenta spectet.* Definitio, meo iudicio nequitquam Privilegio congrua , tùm quòd lex genus adæquatum Privilegii non sit; tùm quòd non tantùm uni, vel paucis civibus, sed & interdum toti Universitati Privilegium concedatur; tùm deniquè quod Privilegium plerumquè in se gratiam aliquam & commodum, non autem detrimentum eorum, quibus conceditur, in se contineat. Peckius ad reg. 7. *Iur. Canon.* definit Privilegium, quod sit *specialis quadam indulgentia Iuris aliquid agendi contra id, quod regulariter alioquin jure communi permissum non est, ob aliquam æquitatis rationem.* Quæ definitio et si priori sit melior & plenior, non tamen omnimodè perfecta censeripotest, tùm quòd Privilegium non tantùm singularis sit

fit i
cipi
non
liqu
di v
de I
& j
defi
bit
cont
tion
nati
cons
duct
quid
quo
jura
den
legi
opo
niti
one
um
finit
fene
sing

sit indulgentia juris, sed & Principis ac Magistratus; tùm quòd non tantùm circa facultatem aliquam agendi, sed & omittendi versetur. Oldendorpius *lib. de Iur. sing.* accuratiorem habet, & juri civili convenientiorem definitionem, quando ita scribit: *Privilegium est Ius, quod contra communem civilium ordinationum tenorem, propter aliquam naturalis æquitatis rationem, certâ constituentium autoritate introductum est.* In quâ definitione quid desideretur, non video, nisi quod Privilegia non tam contra jura communia, quàm præter ea dentur, & non tam certâ, quàm legitimâ autoritate introduci oporteat. Unde ne nimîâ definitionum ulteriorum allegatione & mihi & Lectori negotium tadiofum faceßam, talis definitio Privilegii formari & defendi potest: *Privilegium est Ius* Definitio Privilegii.
singulare præter communem civilem

um ordinationum tenorem, propter aliquam naturalis æquitatis & honestatis rationem legitimâ constituentium autoritate introductum. Dico, Privilegium *Ius* esse singulare, quia propriè exceptio est regulæ communis. per l. 7. C. de *Vetigal.* quamvis subindè accidat, ut idem contineat, quod Jus commune, uti patet ex c. 7. *extr. de Procurat.* Ubi Universitati Scholarium constituendi ProCuratorem potestas conceditur, quamvis id ipsis faciendi de jure communi libertas suppetebat. Quoties autem hoc fit, non tam Privilegium est, quàm esse putatur, ac inde ut plurimum emanat, quòd sæpè tam qui concedit, quàm cui conceditur, juris sint ignari, & pro singulari aliquo jure habeant, quod legibus communibus jamdudum est sancitum. Nisi fortè quis hoc idèò fieri dixerit, ut magis timeantur, quæ magis speciali-

ter

ter conceduntur. Ubique
tamen talia concurrunt, inter-
pretatio semper ita fieri debet,
ut per Privilegium aliquid am-
plius, quàm per Jus commune
obtineatur, dummodò id com-
modè fieri queat, per *C. in his*
extr. de privil. Dico, præter com-
munem civilium ordinationum te-
norem; non tantùm, quia per su-
pradiçta, nisi aliquid speciale
contineat, privilegii nomen non
meretur. *c. 25. extr. de V. S.* sed
&, ut inde constet, Privilegia
contra Jus divinum & naturæ,
vel utilitatem publicam non
subsistere, & si dentur, non ma-
gis esse privilegia, quàm tyran-
nis lex est, quorsum etiam pro-
priè tendit. *l. ult. C. si contra jus*
vel utilit. publ. Dico: propter a-
liquam naturalis æquitatis & ho-
nestatis rationem; quia ad æqui-
tatis rationem omnia corrigenda
sunt, *l. 13. §. 7. C. de jud.* &
ad normam honestatis omnia

30 *Caput III. De Divisione*

revocanda, ut non tam spectetur, quod liceat, quàm quod honestum est, *l. 144. ff. de R. I.* Dico denique, *legitima constitutum auctoritate introductum*; quia non sufficit dari privilegium, nisi & dantis legitima sit auctoritas, & ferendi leges potestas, cùm qui leges ferendi facultatem non habet, nec privilegia concedere valeat, quâ de re infra suo loco pluribus tractabitur.

C A P U T III.

DE

Divisione Privilegiorum.

Privilegia alia realia, alia personalia.

IN Jure Civili Privilegia quædam generali divisione dividuntur in *privilegia causæ & personæ*, sive quod eodem recidit; in *privilegia realia & personalia*. Illa sunt, quæ ad hæc eodem transmittuntur; hæc, quæ ad hæc eodem

dem non transeunt, uti patet ex
l. 196. de R. I. Plenius alii, ar-
 gumento hujus legis, ita privi-
 legium utrumque definiunt.
Personale est, quod Personæ, cui
 datum est, cohæret, & unâ cum
 ipsâ extinguitur. *Reale* est, rei
 vel causæ alicui datum, quod
 non cum personâ, sed cum re &
 causâ extinguitur. *l. 3. §. 1. ff.*
de Censibus. Plenissimè privile-
 gia definiuntur: *Personalia* qui- Person-
 dem quòd sint, quæ proximam alia.
 causam à personâ habent, quan-
 do persona proxima beneficii
 causa est, & quæ principaliter
 personæ gratiâ conceduntur,
 scilicet quando vel nominatim
 personæ exprimuntur suis no-
 minibus, ut persona Titii & Ca-
 ji, vel communiter & cum qua-
 litatis designatione, ut cum con-
 ceditur Privilegium minoribus,
 Professoribus, studiosis & aliis,
 nominibus eorum non expres-
 sis. *Causæ vero seu realia*, quæ cer- Realia.

tæ alicui causæ, vel generi actionis, ut causæ matrimoniali, fisco, dotibus vel etiam certæ rei & loco, ut Provinciæ, Collegio, Ecclesiæ &c. tribuuntur, per *l. in omnibus causis ff. de R. I.* Exemplis rem ostendere & lucidiores reddere placeat, qualia multa passim in Jure civili occurrunt. Unum vel alterum protulisse sufficiat, & quidem exemplum personalis privilegii primò, quale sanè est illud, quod competit marito, ne ab uxore, ratione dotis, soluto matrimonio, in plùs, quàm facere possit, conveniatur, deducto ne egent, nec alimentis careat. Hoc privilegium soli marito, non hæredibus ejus datur, exceptis solis mariti filiis, *l. maritum 12. cum seqq. & l. etiam ff. solut. matrim.* Similiter mulier in repetitione dotis omnibus Creditoribus præfertur, hæredibus tamen mulieris beneficium hoc non

non competit, *l. un. C. de privil. dot. l. ult. §. ad hac. C. qui potior. in pign. hab.* Inter realia privilegia refertur actio funeraria, vigore cuius is, qui in funus defuncti aliquid impendit, omnibus Creditoribus præfertur. *l. pen. de relig. & sumpt. funer.* quod etiam ad hæredes devolvitur. Referuntur huc etiam privilegia Civitati, Academia, Collegio & familiæ tributa, quæ transeunt ad omnes, qui in Civitatem, Academiam, collegium & familiam succedunt, *l. 4. §. 3. ff. de Censib.* Quemadmodum enim in grege per testamentum legato, licet grex ad eò immutatus sit, ut ne ovis quidem, quæ scripti legati tempore fuit, hodie super sit, idem tamen grex dicitur, & legatum subsistit; ita mutatis quamvis personis Civitatis, Academia, &c. eadem Civitas, Academia vel Collegium esse intelligatur, quia quòd in locum

34 *Caput III. De Divisione*

alterius sufficitur, idem existimari haud dubium est, teste Pomponio in l. 22. ff. de legat. 1.

Oldendorpius & eundem secuti alii, addunt huic divisioni aliud adhuc membrum, & *quadam* privilegia mixtam quodammodo causam habere censent, ut personarum quidem conditio causa videatur esse eorum, sed non sola, & eò inferunt minorum & mulierum privilegia, quæ personis donata sunt, non tamen cum personâ statim finiuntur, qualia sunt restitutio in integrû, beneficia SC^{ti}. Macedoniani & SC^u. Vellejani &c. Sed non opus est hac ratione entia multiplicari. Primò namquè cum *Maurit. de restit. in integr. c. 13. n. 5.* beneficium restitutionis in integrum reale esse defendi potest, idquè per l. 7. ff. de Except. in fin.: Ubi inter exceptiones reales affertur exemplum de minore circumvento, qui restitutus

Privile-
giorum
an quæ-
dam
sint mi-
xta?

tutus fuit. Secundò, Dynus quò-
què *ad reg. privilegium de R. I. in*
6. n. 4. Litem hanc non incom-
modè hoc modo tollit, dùm pro
reali privilegio quidem benefi-
cium restitutionis non agnoscit,
distinguendo tamen regulam il-
lam, quâ dicitur, personalia pri-
vilegia cum personâ extingui, i-
ta interpretatur, quòd aut per-
sona est proxima, & immediata
causa beneficii personalis, &
tunc personæ beneficium cum
personâ extinguatur; aut quid
aliud, videlicet læsio, & tum
contrarium obtineat. Cùm er-
gò non persona minoris, quâ
minoris (quippe cui non conce-
ditur restitutio, licet se mino-
rem esse probet, nisi etiam læ-
sum se esse ostendat) sed læsio
proxima causa sit restitutionis.
l. 2. §. 4. ff. de Iurej. utiquè hinc
concludi, beneficia restitutionis
in integrum, SC^{ti}. Macedonia-
ni, SC^{ti}. Vellejani & similia, ut-

36 *Caput III. De Divisione*

potè immediatè, non tam à personis minorum, filiorum familias & mulierum, quàm læsione, legibus odiosa, orta, non personalibus, sed realibus propriè accenseri, aut ad minimum eo commodè in hoc puncto referri posse, non verò tertiam speciem constitui necesse esse. Hæc *Dyni* solutio etsi sufficiat, distinguere tamen etiam commodè potest inter privilegia personalia, quæ personis particularibus nominatim, & quæ aliquibus personarum generibus, videlicet Scholaribus, militibus, minoribus, mulieribus & similibus conceduntur, quorum illa neutiquam, hæc autem ad heredes transeunt. Nec est, ut cum *Barth. Cartagena* in expositione titulorum *Iuris Canonici tit. 33. lib. 5.* præter Privilegium personale & reale, etiam *Corporale* statuamus, quod videlicet multis personis constituentibus, unum corpus, & unam communitatem,

Corporale
Privilegium an
diversa
species?

tate
ven
per
bus
run
tur.
nita
tati
lâ h
her
tur
an p
cer
cer
de
cen
mu
sec
R.
fun
pri
19
pri
&
ha

tatem, ut Collegium, vel conventus, conceditur, quia illud, per supradicta, commode realibus accenseri potest, ac sub eorundem definitione continetur.

An autem Privilegium immunitatis à tributis vel publicis pensionibus alicui concessum, nullâ hæredum mentione factâ, ad hæredes nihilominus extendatur, adeoque suâ naturâ reale sit, an personale quæritur? In dubio certe privilegium immunitatis censetur personale, per l. 5. §. 4. de jur. immunit. & l. 4. §. 3. de censibus, quia in obscuris communiter, quod minimùm est, sequimur, l. semper in obscuris de R. I. taliaque privilegia stricti sunt Juris, nec personam ipsam privilegiatam egrediuntur. l. 196. ff. de R. I. & c. 7. extr. de privil. Gailius l. 2. obs. 2. n. 13. & seqq. distinguendum esse in hac quæstione monet, utrum

Privilegium immunitatis à tributis quale?

videlicet privilegium immunitatis sit ex gratiâ concessum, an verò ex contractu. Primo casu personale esse, & ad hæredes non porrigi, per *l. 1. §. 1. & 2. l. 5. §. 4. de jur. immunit. l. 4. §. 3. de Censib. l. 8. §. 2. ff. de vacat. & excus. mun. l. 196. & l. in omnibus causis de R. I.* Secundo casu esse reale, & ad hæredes transire statuit, etiamsi eorum in privilegio immunitatis mentio facta non sit, cum ex natura contractus & præsumtâ affectione contrahentis & acquirentis quilibet naturali ratione suo Successori prodesse cogitet. *l. 9. ff. de probat.*

Privilegium 1. *C. de rescind. vendit. introducto*
 2. *de rescind. vend.* *2. de rescind. vend.* *quale?* Sed quid de Privilegio per *l. 2. sentiendum, & utrum pro personali, an reali habendum sit, perinde quæstionis est? Reale illud esse, non personale, salvo aliorum iudicio, dixerim, exinde, quia non uni alicui personæ & Individuo, sed*

fed
ven
non
nis,
L
nali
xim
pera
& c
sit,
proa
dem
103
prin
ob
con
jus
cum
priv
ut a
con
re p
cun
ma
qua
fay

sed omnibus per emptionem & venditionem læsis, & quidem non intuitu personæ, sed læsionis, adeoque rei, indulta est.

Dixi suprà, privilegia personalia esse, quando persona proxima beneficii causa est, ubi operæ pretium erit, signa quoque & conjecturas, unde cognosci possit, quod persona ipsa fuerit causa proxima, cognoscere, quas quidem *Menochius lib. 3. præsumpt.*

Signa, quod persona ipsa causa sit proxima privilegii.

103. plures recenset, quarum prima est, quando ratio & causa, ob quam facta est concessio, convenit solum illi personæ; cuius exemplum est, in *l. maritum cum l. seq. ff. solut. matrim.* Ubi privilegium concessum marito, ut ad dotis restitutionem solum condemnatur, in quantum facere potest, personale præsumitur, cum concessum sit ob honorem maritalem ne indigeat. *Secunda,* quando privilegium specialem favorem ipsius personæ, cui concess-

1.

2.

cessum est, comprehendit. Sic Fiscus ob specialem favorem gabellas non solvit. *l. licitatio. §. Imp. ff. de publ. & vectig.* Conductores gabellæ verò solvunt, & ad hos beneficium hoc non transit, *Tertia*, quando privilegium quempiam nomine suo proprio denotat. v. g. Si Cajo vel Sejo beneficium conferre dicat, præter solum Cajum vel Sejum nemo eo gaudebit. *Quarta*, cum privilegium concessum est pro se tantum. *Quinta*, quando qualitas negotii commissi ipsam & quidem certam personam tangit.

Signa
realium
Privile-
giorum

Similia signa occurrunt circa privilegia realia, ex quibus in dubio casu, quando videlicet non liquidò constat, personæ an causæ facta sit concessio, conditio privilegiorum cognosci queat. *Prima* conjectura sumitur à qualitate ipsius concessionis, ita quidem, ut si Privilegi-

um

um si
præ
ore, t
da, à
exeq
ctum
sio si
tum
& na
si co
ra ne
des,
secu
serv
verb
ctur
perp
tem
extr
sign
mar
æsti
pur
cess
am
cui

um sit Principis, concessio realis præsumatur, si autem ab inferiore, tantum personalis. *Secunda*, à qualitate actus faciendi & exequendi, ut si concedatur factum indeterminatum, concessio sit personalis, sin determinatum, realis. *Tertia* à qualitate & natura ipsius rei concessæ, ut si conceditur res, quæ sui natura non est transitoria ad hæredes, concessio est personalis, sin secus, realis. *Quarta*, ab observantiâ. *Quinta*, à qualitate verborum Privilegii, ut si dictum est, concedimus Cajo in perpetuum, quæ vox in realitatem denotat. *Sexta*, ab aliquo extrinseco accidenti ex verbis significato, utpotè si dictum vel mandatum fuisset, ut ex libro æstimi privilegiarii nomen expungatur, tunc præsumitur concessionem debere esse perpetuam. *Septima*, à qualitate personæ, cui privilegium datum est, v. g.

si

2.

3.

4.

5.

6.

7.

42 *Caput III. De Divisione*

- si datum sit seni, tunc enim præsumitur reale, & inutile planè foret, si cum personâ extingui deberet. *Octava*, à reciproca promissione, ut si universitas concedit alicui immunitatem, qui se viceversâ ad tuendum eandem obligavit, ubi quemadmodum ex parte Universitatis, quæ nunquam moritur, promissio est realis, ita etiam ex parte ejus, cui concessa fuit immunitas, dicitur realis. *Nona*, quando concessio facta est etiam pro successoribus. *Decima*, quando facta est officio & dignitati. *Vndecima*, quando Princeps sæpiùs eandem concessionem confirmavit. *Duodecima*, quando in privilegio continentur verba, pro se & quibus dederit, tùm realis omninò concessio præsumitur, quâ de re fusiùs videatur *Menochius d. loco*.

Dixi etiam suprâ, personale privilegium cum personâ extingui,

gui,
vili
dent
pera
cunc
Prin
test
etia
ret,
hoc
dem
caru
cum
Inco
Sen
12.
stat
setu
mo
em
um
qua
no
vel
tar
ab

gui, cui multa, quæ in jure civili occurrunt, repugnare videntur, quibus conciliandis operam collocare fortè non injucundum, nec sine fructu erit. *Primum dubium* inde moveri potest, quod dignitas maritorum etiam post mortem illorum duret, ac viduæ eorum privilegio hoc personali maritorum, iisdem quamvis extinctis, durante earum viduitate, gaudeant, *l. cum te. C. de Nupt. l. fin. C. de Incol. lib. 10. l. fœmina. ff. de Senat. l. mulieres. C. de dignit. lib. 12.* Resp. Vidua, quamdiu in statu viduitatis permanet, censetur adhuc existerè in matrimonio viri, rebus humanis exempti, nec tam transit privilegium personale mariti in viduam, quàm in ea continuatur, cum non minus autoritate legali vel Principis, privilegium illud, tanquam conjugibus commune, ab initio statim tributum, & in vidua

Obje-
ctiones
& re-
spon-
siones.

1.

- vidua continuari debere expref-
 ſe ſancitum ſit. *Altera dubitatio*
 inde ſumitur, quod privilegia
 2. perſonalia quandoque ad do-
 meſticos & familiares, quemad-
 modum, exempli gratia, privi-
 legia ſtudioſorum ad eorum fa-
 mulos, extendantur. Verùm hic
 regula hæc limitationem patia-
 tur oportet, cùm privilegium
 perſonale ad alios non extendat-
 tur, niſi perſonæ privilegiarii
 neceſſariæ ſint, ita ut per exclu-
 ſionem eorum privilegii uſus
 impediatur, ac privilegia inutilia
 reddantur, per *l. fin. C. de dor.*
promiſ. quod ſanè fieret, niſi pri-
 vilegia ad domeſticos, conju-
 ges, famulos &c. extenderen-
 3. tur. *Tertium dubium* ſuppeditat
l. 1. C. de diverſ. reſcript. Ubi re-
 ſcriptum ab uno ſociorum im-
 petratum, effectum ſuum etiam
 ad alterum porrigit. Ad quod
 ſimilis, vel ex ipſo textu legis
 eſt reſponſio, quippe quæ de
 cauſa

cauſa
 ſocii
 habe
 differ
 privi
cap. 1.
 hic
 privi
 cum
 tio.
c. 10.
Deco
cium
 conſ
 lenu
 tuit
 divi
 tur,
 eſſe.
 vis
 nũs
 tatio
 men
 inte
 am
 tene

causâ communi, in quâ omnes
 focii pro unâ eademque personâ
 habentur, disponit. Adde quod
 differunt inter se rescriptum &
 privilegium, juxta ea, quæ supra
cap. 1. dicta sunt, unde ea, quæ
 hic de rescriptis dicuntur, ad
 privilegia referri non queant,
 cum diversorum diversa sit ra-
 tio. *Quartum dubium* resultat ex
c. 16. de R. I. in VI. ubi dicitur:
Decet concessum à Principe benefi-
cium esse mansurum, cui etiam
 consentaneum est, quod *Iavo-*
lenus l. fin. de constit. Princip. sta-
 tuit: *Beneficia Imperatoris, quæ à*
divinâ ejus indulgentiâ proficiſcun-
tur, quàm plenissimè interpretanda
esse. Verùm respondetur: Quam-
 vis privilegia manere non mi-
 nus, quàm plenissimâ interpre-
 tatione extendi debeant, id ta-
 men cum grano salis in tantum
 intelligi necesse esse, ne ultra su-
 am propriam naturam ad ea ex-
 tendantur, ad quæ neutiquam
 pri-

4.

5. primâ sua origine sunt directâ ,
 alioquin etiam ad incognita ,
 contra intentionem dantis , ex-
 tendi possent , id quod autem in
 Jure absurdum est. *Quantum*
dubium exsurgit ex *l. fin. C. de*
fruct. & lit. exp. ubi sancitur pri-
 vilegium de non solvendis ex-
 pensis Actori concessum, etiam
 ad reum extendi, etiamsi nulla
 ejus facta sit mentio. Resp. Hoc
 privilegium propriè personale
 non esse, sed reale, ac omnibus
 iisdem cum ejusmodi privilegi-
 atis actoribus rem habentibus,
 competere, æquitate etiam niti
 summa, quæ quod quisquè Ju-
 ris in alium statuit, eodem jure
 ipsum uti vult. *l. 1. quod quisquè*
juris, actori etiam id licere non
 debere, quod reo non permittit-
 tur, *l. 41. ff. de R. V.* Deinde
 etiamsi concederetur privilegi-
 um hoc personale esse, nihil ta-
 men contrarii contra regulam
 & definitionem privilegii per-
 sonalis

sonali
 quer
 dem
 perso
 cum l
 pressio
 nas, a
 datur
 sis ven
 ritur
 Ubi
 vendi
 larem
 rem,
 perso
 sunt e
 gular
 toris
 tingui
 hæc s
 tra su
 banti
 Peck
 10.
 Su
 gioru

sonalis supra traditam inde sequeretur, cum privilegium quidem personale indubitata cum persona extinguatur, attamen cum hac limitatione, nisi expressio jure ad consimiles personas, æquitate suadente, extendatur, id quod in *d. l. fin.* expressis verbis fit. *Sextum dubium* oritur ex *l. 17. §. pactum ff. de pact.* Ubi dicitur, pacta personalia venditori facta, etiam ad singularem successorem, puta emptorem, se porrigere. Resp. Pacta personalia venditoris non profunt emptori aut successori singulari, nisi durante vita venditoris, quo defuncto, simul extinguuntur. *l. 21. ff. de pact.* Et hæc sunt, quæ potissimum contra supra dicta objici posse videbantur. Plura qui volet, videat *Peckium ad R. I. Can. 7. n. 9. & 10.*

Supereft, ut reliquas privilegiorum divisiones percurramus, quæ

6.

48 *Caput III. De Divisione*

quæ quidem omnes ex generali
hac explicata divisione resul-
tant. Privilegium itaque aliud
est *divinum*, aliud *humanum*. *Di-*
vinum quod Deum; *Humanum*,
quod hominem autorem habet.
Sic in Jure divino multa Sacer-
dotibus veteris Testamenti da-
ta sunt privilegia, item iis, qui
noviter uxorem duxerunt, nè
primo nuptiarum anno in bel-
lum proficiscerentur. *Deuter.*
24. vers. 5. Item iis, qui homi-
cidium casuale perpetrassent, ut
ad certa confugerent asyla. *Nu-*
mer. 35. & Deut. 19. *Humanum*
privilegium iterum *distinguitur*
in Ecclesiasticum & Seculare. *Ecc-*
lesiasticum est, quod Ecclesiis &
Viris Ecclesiasticis, vel etiam ab
Ecclesia & Viris Ecclesiasticis :
Seculare, quod hominibus secu-
laribus tribuitur. Ad Ecclesia-
stica privilegia referri possunt
non tantum ea, quæ directò Ec-
clesiæ ejusquè ministris, sed &
aliis

Privile-
gium
divi-
num.
Huma-
num.

Huma-
num
vel Ec-
clesia-
sticum.

Vel Se-
culare.

aliis
tuit
sunt
rum
rum
comi
rum
Con
onis,
pidis
conc
nent
da, d
pub.
quali
netar
leges
Si
gia in
Affr
& aff
buit
facul
mon
est, c
verbi

aliis personis favorabilibus, intuitu pietatis, sunt data, qualia sunt privilegia piarum causarum, & miserabilium personarum, Xenodochiorum, Nosocomiorum, Orphanotrophiorum, Privilegium item August. Confessionis, vel alterius religionis, speciali fortè indulto, oppidis, civitatibus & territoriis concessum. Ad secularia pertinent omnia ea, quæ pro augenda, ditanda, vel honoranda Repub. & civitate conceduntur, qualia sunt Jus collectandi, monetandi, fortalitia extruendi, leges ferendi &c.

Similiter dividuntur *Privilegia* in *Affirmativa* & *Negativa*.

Affirmativum est, quod positivis & affirmativis verbis aliquid tribuit, aut etiam aliquid faciendi facultatem concedit, E. G. Jus monetam cudendi affirmativum est, quia positivis & affirmativis verbis certam facultatē tribuit.

Affirmativum.

C

Nega-

Negati-
vum.

Negativum est, quod privativis verbis quempiam ab onere liberat, E. G. immunitas à gabellis, teloniis & vectigalibus, est privilegium negativum, quia videlicet id, quod communiter omnibus præstandum est à privilegiato hac in parte præstandum esse negat. Ubi tamen hoc notandum, quòd quemadmodum negativa propositio facilè in affirmativam resolvitur; sic etiam negativum in affirmativum & vice versà resolvi queant, inter quæ proinde non aliqua realis & essentialis, sed verbalis tantùm & accidentalis, pro diversitate phraseos, quâ concedens privilegia utitur, est differentia. Deniquè privilegium pro qualitatibus ratione est vel *gratiosum*, quòd ex solâ benevolentia & motu proprio concedentis proficiscitur; vel *remunerativum* quod respectu meritorum præmii loco datur; Vel *Conventionale*.

Gratio-
vum.Remu-
nerati-
vum.Con-
ventio-
nale.

nale, c
conv
pacto
perpet
porib
raque
scripta
rum p
narum
rum fa
ano, m
porale,
certific
qualia
omnia
rum,
cipali
sunt.
aliud f
tùm in
omnia
mnum
odiosum
& Just
loco fu

nale

nale, quod ex contractu & pacto
 convenit; Vel *purum*, quod sine
 pacto ortum est. Item vel est
perpetuum, quod perpetuis tem- Perpe-
tuum.
 poribus durat, qualia sunt ple-
 raque realia, item illa, quæ sunt
 scripta in corpore juris, nimi-
 rum privilegia minorum, scemi-
 narum ex SC^{to} Vellejano, filio-
 rum familias ex SC^{to} Macedoni-
 ano, militum & aliorum; Vel *Tem-* Tem-
porale.
porale, quod ad certum tempus,
 certisque personis conceditur,
 qualia sunt privilegia personalia
 omnia, Privilegia item fidejusso-
 rum, qui non nisi excusso prin-
 cipali debitore conveniri pos-
 sunt. Est quoque privilegium
 aliud *favorabile*, quod (non tan- Favo-
rabile.
 tum in se Favorabile, qualia sunt
 omnia privilegia, sed) in da-
 mnum alterius non vergit; Vel
odiosum, quod aliis est nocivum, Odio-
sum.
 & Jus tertii lædit, de quibus suo
 loco fusiùs dicetur.

CAPUT IV.

DE

De Causa Efficiente Privilegiiorum.

Privilegia expressa.

Concessio Privilegiiorum partim est *expressa*, partim *tacita*, unde ex causa efficiente privilegia alia dicuntur *expressa*, alia *tacita*. *Expressa* quæ per concedentem expressis verbis tribuuntur, qualia sunt illa privilegia, quæ peculiari rescripto à Principe, vel quovis alio Magistratu & superiore dantur, vel etiam in volumen legum redacta sunt. E. G. Privilegia minorum, foeminarum, filiorumfamilias & similia. *Tacita* sunt, quæ præscriptione, consuetudine, vel per sententiam acquiruntur.

Tacita.

Expressa privilegia iterum vel ex Iure proprio Majestatis & superioritatis, vel ex Iure communi-

cato

cato
Princ
gnose
quan
cessa
indul
alioq
tur.
rum
guit
indue
perfo
ita, u
conce
tract
Princ
digni
cend
ditos
cessit
de his
IO.
At
esse in
infer
se, ac

cato descendunt. Illa sunt quæ à Principe superiorem non recognoscente; hæc quæ etiam, ob quandam per Superiorem concessam eminentiam, vel speciale indultum, ab iis, qui superiorem alioquin agnoscunt, conceduntur. Propriè itaque Privilegiolorum Concessio non tantum arguit superioritatem dantis, & inducit subjectionis speciem in personam impetrantis, & quidem ita, ut Privilegium non subdito concessum regulariter in Contractum transeat; sed & soli Principi summo, & cui regalem dignitatem ac potestatem exercendi jura Principis, quoad subditos suos, in suo territorio, concessit, competit, per *l. unic. C. de his qui à Prin. vacat. accep. lib. 10.*

At dixerit quis, *Ius Majestatis* esse individuum, nec à Superiore inferioribus communicari posse, adeoque non nisi soli Principi

An Privilegiolorum concessio communicabilis?

pi privilegiorum concessionem competere. Sed non incommode ad hæc respondetur, *distinguendo* cum Metaphysicis *inter indivisibilia & indivisa*, quarum illa ob simplicitatem suam divisionem respuunt, hæc cum sint conflata ex partibus, licet, quæ sunt, unum sint, id est, indivisa, tamen divisio illis non repugnat. Multa enim in jure dicuntur individua, quæ vel consensu eorum, quorum interest, vel jussu Prætoris, vel aliam ob causam divisionem recipiunt. Sic tutelæ administratio est individua, cum personæ detur, & tamen inter Tutores ita distribui potest, ut quisquæ pro eâ tantum parte cogatur satisfacere, quam gessit, exemplo fidejussorum. *l. i. §. ii. in fin. de tutel. & rat. distrah.* Eadem ratione Majestas, quamvis, simul sumpta, cum omnibus suis partibus, unum quid constituat, videlicet totum

poten-

potentiale indivisum, ut vocant, quod habeat ordinem ad plures operationes, quæ ab ipso emanant, nil tamen prohibet, quò minùs partes in hoc toto unitæ, secerni & divisim inter plures distribui possint. Nam sicut anima rationalis simplex est substantiâ, multiplex tamen potestate & facultate, ac in intellectu & voluntatem, secundum facultates, dividitur, quæ unitivè in ipsâ continentur: ita in Republicâ uni potestas bellum gerendi, alteri ærarium administrandi, alteri itidem leges ferendi, & si quæ sunt alia, conceditur, quæ tamen omnia ad auctoritatem summæ Majestatis ita referuntur, ut Majestas penes solum superiorem remaneat, exercitium autem Majestatis etiam in inferioribus respondeat, qui ita quidem splendorem hunc à superioribus mutuatur, ut hoc ipso eundem iis non interci-

cipient, aut in se derivent, sed i-
 plorum beneficio magis magis-
 què amplificent, & quemadmo-
 dum is, qui mandatum Jurisdi-
 ctionem suscepit, proprium nil
 habet, sed ejus, qui mandavit,
 jurisdictione utitur. *l. 1. §. 1.*
ff. de offic. ejus cui mand. est jurisd.
 ita & hi, qui partem Majestatis,
 privilegia concedendo, exer-
 cent, cum id ipsum ex vi deman-
 dati muneris vel adscititio jure
 alio agant, superioris Majesta-
 tem non discerpunt. Quicquid
 enim per interpositam perso-
 nam agunt, nihilominus à Prin-
 cipe descendit, per *l. 6. §. 1.*
quod cujuscunque unio nomine. Et
 ita mediatè concessum privilegi-
 um æquè tenet, ac si Princeps i-
 pse primus & immediatus autor
 ejus esset, per *C. 4. de rescript. in*
6. & c. 12. de prabend. in 6. Id-
 què tantò magis tùm, quando
 superioris consensus accedit, &
 confirmatio, quàm de re suo loco
 fusiùs

fufius dicetur. His addi potest commodè, *discernendum esse inter indivifum & incommunicabile.* Nequè enim quicquid est indivifum, eft propterea incommunicabile, aut quicquid communicabile, divifum, cum quædam communionem recipiant, quæ divifionem non admittunt, E. G. dominium recipit communionem, divifionem non item. *l. 3. ff. pro derelict.* Hæreditas & reliqua jura incorporalia fua naturâ funt individua, *l. 19. §. 2. ff. com. divid.* communionem tamen eadem recipere manifefi juris eft, idquè præ aliis *Hottom. quæft. illuft. 18. & 19.* copiofè & dilucidè oftendit. Atquè fic dici potelt, privilegia individua quidem effe, non tamen propterea incommunicabilia, fed à fuperioribus, eifquè qui Jus Majeftatis habent, fubditis & inferioribus propter eminentiam dignitatis, ipsis alioquin attributæ,

ejusdemquæ conservandam auctoritatem, vel etiam aliam ob causam citra ullam divisionem aut in partes sectionem, communicari posse. Hinc hodiè Principes, Vicarii, Vice-Duces, Vice-Comites, Nuntii Apostolici, Legati à latere sæpè jus hoc Privilegiorum communicativè exercent, quoniam omnia, quæ is, cujus vices sustinent, possunt, ac personam delegantis repræsentant, arg. *l. 1. C. de offic. Vicar. l. 1. C. de offic. ejus, qui vic. alien. jud. vel præsid. obt.* Imò per talem communicationem jurium Majestatis superioris Majestas non tantum non dividitur, aut in partes secatur, sed ne in minimo quidem minuitur, quemadmodum Sol, dum radios suos & calorem per totum orbem in quosvis angulos spargit, ac cuicunque loco, calorem suum indistinctè communicat, non patitur exinde ullam imminutionem

nem
gis
diffu
ac p
cum
later
mag
mus
test
sub
mu
orib
de f
fitis
qui
tur
fen
vile
& a
sub
ni
cer
qua
run
pri

nem aut sectionem, sed quò magis splendorem hunc & calorem diffundit, cò magis Majestatem ac potentiam suam ostendit, cum è contra, ubi suprà nubes latet, potentiam occultam ejus magis intelligimus, quàm cernimus. Firmum itaque manet, potestatem privilegia dandi cum subditis & inferioribus esse communicabilem, ac talia ab inferioribus concessa privilegia perinde se habere (dummodo requisiti verorum privilegiorum, de quibus suo loco, non destituantur) atque si à superiori data essent.

Quid, quod quandoquè Privilegia alium habeant autorem, & alium præ se ferant, seu, quòd sub alterius quàm veri & genuini concedentis nomine publicentur, quæ tamen non minus, quàm alia, quæ primo titulo verum autorem & largitorem exprimunt, valent. Sic apud Ve-

netos , quamvis Dux Venetorum, teste *Contareno lib. 2. de Republ. Venet.* Speciem Regis ubiquè, potestatem nusquam habeat , sed Majestas Reip. & condendarum legum facultas penes Senatum seu Consilium consistat, omnia tamen, quæ tractantur, negotia, Ducis nomen præferunt , literæ, privilegia , scriptaque alia publica , tanquam foret ipse tantum autor, uti perhibet *Donat. Iannot. de Repub. Venet. p. 196.* Id quod similiter in Polonia obtinet, ubi omnia sancita , privilegia, & similia omnia in fronte nomen Regis gerunt, quamvis legis ferendarum potestas penes solam stet Rempublicam. Quæ omnia ob eminentiam muneris Regii, & ut Regum Ducumque aliquin satis restricta potestas, aliquatenus, apud externos imprimis, sese exferat, ita antiquitus sunt constituta.

Ne-

Nequè verò hæc Privilegio-
 rum dandorum facultas ob mu-
 neris alicujus eminentiam tan-
 tùm communicatur, sed & quan-
 doquè subditis & inferioribus,
 non tamen extra territorium,
 nec in præjudicium juris publi-
 ci, aut superiori ex speciali in-
 dulto confertur, quemadmo-
 dum status Imperii Romano-
 Germanici per privilegium &
 speciale indultum hac potestate
 gaudent, per ea quæ habet *VVe-*
semb. in parat. Cod. de ll. n. 3.
 quamvis Imperii sint Vasalli &
 subditi, sub quorum numero
 sunt non tantùm Principes Ec-
 clesiastici & Seculares, Duces,
 item Landgravii, Comites &c.
 Sed & Civitates liberæ, impri-
 mis Imperiales, & quas mixtas,
 sive Imperiales tantùm, com-
 munitè vocant, quâ de re fusiùs
 consuli possunt illi, qui de Jure
 publico Romani imperii com-
 mentarios, dissertationes & si-

Privile-
 gia ete-
 iam à
 subdi-
 tis con-
 ferun-
 tur.

62 Caput IV. De Causa Efficiente

milia opera ediderunt. Et tantum de Privilegiis expressis.

An
quis si-
bi ipsi
Privile-
gium
confer-
re pos-
sit?

Sed quæritur hîc: *An non quis sibi ipsi Privilegium conferre possit?*

Pro affirmativâ allegari solet, l. antepen. ff. de reb. aut jud. possid.

(qui titulus apud alios inscribitur, *De Privilegiis Creditorum*) ubi dicitur: Antiochiensium civitatem lege sua privilegium in bonis defuncti debitoris accepisse. Nec minùs adducuntur in scenam illi, qui sibi met ipsis privilegia honorum ac dignitatum attribuerunt & contulerunt, ex quibus in Romanâ historiâ *Appianus Claudius* se ipsum, utut factum hoc aut secus improba- rent boni, quam nemo facere ausurum crediderat, Decemvi- rum creavit. *Liv. lib. 3. c. 106.* In historiâ Pontificum Roma- norum, *Jacobus Portuensis* Car- dinalis, postea *Ioannes XXII.* no- minatus, qui An. Christi 1316., delatâ sibi potestate Papam eli- gendi,

gendi, seipsum elegit, ubi *Nauclerus vol. 2. Chron. gener. 44. pag. 993.* hoc factum referens, quamvis in aliis electionibus quis seipsum eligere non valeat, tamen in electione Papæ id non prohiberi, cum sibi electio committitur, statuit. In historiâ Imperatorum, *Sigismundus Vngariæ Rex*, cum in locum Roberti Bavarî novus Imperator eligendus esset, ipseque unus Electorum haberetur, primus sententiam rogatus de Cæsare nominando, se ipsum nominavit; Me, inquit, ego novi, alios non itidem, an æquè mecum Imperio orbis digni sint, præsertim in tanto rerum motu. *Dubrav. lib. 23. hist. Bohem. pag. 225.* In historiâ denique domesticâ adducitur *Henricus Reussius Comes Planensis*, qui circa annum 1410. delatâ sibi, uti Seniori, à duobus Ordinis Teutonici sodalibus, ex quibus Magister Ordinis eligi debebat, eli-

64 *Caput IV. De Causa Efficiente*
eligendi, quem vellet, potestate, arrepto de altari pallio, seipsum eo induebat, dicens: Ego ex mandato, potestate & consensu vestro, me ipsum in Magistrum Ordinis eligo, quippe, qui me maximè præ aliis ad hoc munus idoneum esse sciam, Vosquè uti legitimo vestro Domino mihi obedientiam præstare debebitis. *Schuz. lib. 3. fol. 105.* Eo etiam inter alià fisci jura, quæ non nisi ipsum Principem autorem habent, uti ex *tit. ff. & C. de jur. fisci*, & alia similia specialia Principum & Magistratuum Jura referuntur, de quibus *l. 7. C. de bon. qua liberis. l. benè à Zenone. C. de quadr. præscript. & libri tres posteriores Codicis* copiosè tractant. Contra tamen eorum probabilior & solidior est opinio, qui negativam tuentur. Quemadmodum enim nemo sibi imperare, nequè se prohibere potest, *l. pen. ff. de recept. qui arbit.*

bitr. & vis dicitur, quoties quis
 id, quod deberi sibi fieri putat,
 à se ipſo, non aliunde petit. *l. 13.*
ff. quod metus causâ: nullus etiam
 ad personatum alicujus Ecclesię
 se pręsentare valet, quantum-
 cunque idoneus sit, & quibus-
 cunque studiis meritisque adju-
 vetur, *c. per nostras extr. de jur.*
patron. Et in summa, quemad-
 modum absurdum est, quen-
 quam sibi aliquid donare, ven-
 dere, locare, commodare; ita et-
 iam absurdum est, quenquam si-
 bi per privilegium aliquid con-
 ferre. Nec in contrarium facere
 potest supradicta *l. antepenult.*
ff. de reb. aut jud. poss. cū (utut
 in sensu verbali legis sese tor-
 queant JC^{ti}., uti videre est apud
Alciatum lib. 1. dispunct. c. 11.
Cujac. lib. 10. respons. Papiniani
ad l. 21. ff. de privil. credit. Con-
nan. lib. 4. comm. jur. civ. c. 16.
n. 2. & 3. Vander. de privil. cred.
cap. 2.) in eā nil amplius statua-
 tur,

tur, quàm Antiochiensium civitatem lege sua, h. e. jure quodam patriæ antiquo, vel consuetudine legis vim habente, sive etiam municipali, quæ lex propria Civitatum dicitur. *l. 21. §. ult. ff. ad Municip.* Privilegium in bonis defuncti debitoris accepisse. Ubi sanè vocabulum *Accepisse* arguit Civitatem hanc sibi ipsi privilegium hoc non dedisse, quum per rerum naturam aliam oporteat esse personam dantis, aliam accipientis, & cum *ex lege sua*, scilicet, non quam sibi ipsi dixit, sed quam antea vel mos vetustus, vel Reges & Imperatores introduxerunt & præscripserunt, hoc privilegio gaudeat, utiquè nec privilegium hoc sibi ipsi contulit, sed iis acceptum referre oportet, qui vi hujus legis & per eam privilegium tacitæ hypothecæ (quod *Plin. lib. 10. epist. 110.* protopraxiam, quæ pro lege valuerit, vocat)

cat)

cat) ei concesserunt. Hinc eidem Plinio Trajanus Imperator epistolâ sequenti , quo jure Civitates Bithynæ vel Ponticæ uti debeant, ex lege cujusquæ animadvertendum , etsi habeant privilegium , quo cæteris Creditoribus anteponantur , custodiendum esse respondit; ubi sanè legem pro more patrio & statuto municipali sumit , ac cum privilegio (quippe inde orto) confundit. Similiter nec ea, quæ de iis , qui sibi ipsis honores & dignitates in electionibus contulerunt, ad rem faciunt, cùm non exemplis, sed legibus sit judicandum, nec quærat, utrum quis sibi ipsi quid sumere, arrogare & usurpare de facto valeat, sed an jure & idoneè hoc ipsum præstare queat. Et quamvis quidam, sive ambitione cæca ducti, sive etiam justis rationibus moti, electionis Jus alioquin, sive ex toto, sive ex parte habentes, sibi ipsis

ipsis vota & cum votis privilegia
 dignitatis contulerunt, attamen
 tum demum electio illa & ho-
 noris collatio robur suum nacta
 est, posteaquam populus, vel
 quicumque Jus eligendi habent,
 eam ratam habuerunt, suoquè
 vel expresso, vel tacito consen-
 su approbârunt; deficiente verò
 rati habitione hâc & consensu
 pro ambitiosâ usurpatione totus
 actus habitus fuit. Quemadmo-
 dum enim is, qui sibi ipsi Jus
 itineris, viæ, actus &c. per alie-
 num fundum attribuit & sumit,
 non per privilegium tale jus e-
 undi, ambulandi &c. habet, sed
 tantum illud usurpare dicitur, ac-
 tum demum privilegiarius hac
 in parte esse censetur, quando
 consensu domini istius fundi,
 vel aliis mediis, in jure præscri-
 ptis, jus hoc acquisivit; Ita qui
 prædictâ propriâ electione se i-
 psam Decem-Virum, Papam,
 Regem vel Ducem creavit, non
 de-

dedisse sibi sed sumpsisse privilegium dignitatis dicitur, nisi hæc ipsius electio subsequenti consensu & ratihabitione eorum, quorum interest, consolidetur & roboretur, tum etenim, quamvis dignitas hæc ab eligente ipso promanasse videatur, re penitus tamen inspectâ, ipse eligens causa potius movens & adminiculans, quàm efficiens esse reputatur suę dignitatis, quippe quæ veram demum existentiam per consensum & ratihabitionem eorum, ad quos id pertinet, omne penitus vitium, si quòd tali electioni ex voto proprio primitus inesse visum est, purgantem nacta est. Accedit, quod diversa planè sit quæstio hæc, quâ quæritur: Utrum Jus suffragii ferendi habens, pro se ipso suffragium ferre possit? ab illa: Utrum quis sibi ipsi privilegium dare queat? Illud plurimi probant, uti constat ex *Limæo*
de

70 *Caput IV. De Causa Efficiente*
de jur. publ. tom. 1. lib. 2. c. 3. n.

70. & seq. Hoc nemo : Illud ex
quadam potestate in jure suffra-
gandi radicâtâ, licitum censetur;
Hoc nec in ullâ potestate funda-
tur, nec ullâ sanâ ratione defen-
di potest. Deniquè nec plenitu-
do potestatis Principum, nec ul-
la per eosdem introducta jura in
contrarium militant, siquidem
Princeps per edicta, statuta, le-
gesvé aliquid promulgans, nil
novi sibi largitur, sed tantum eo
jure, quod à populo, Senatu, vel
aliis ipsi primitùs est concessum,
aut jure Majestatis competit, u-
titur, illudquè actu impofterum
& facto ipso exerceri jubet, quâ
de re pluribus videri potest, E-
nenkelius lib. 1. de privil. c. 7.

Privile-
gia præ-
scripti-
one &
consue-
tutine
quæ sita

Supersunt tacita quæ uti di-
ctum, præscriptione, consuetudine
& sententiâ acquiruntur, & pro-
priè non tam dantur, quàm in-
troducuntur, ejusdem verò sunt
autoritatis, atquè expressa, quia
nihil

nihil
ipsum
tur.
scrip
bium
& to
præ
tudi
l. 58
Epis
ptio
quia
vari
non
pori
lege
L
priv
dub
tent
neq
ris,
dice
inpr
for
alle

nihil interest suffragio an rebus ipsis vel factis voluntas declaratur. *l. 32. §. 1. ff. de ll.* De præscriptione & consuetudine dubium non est, cum etiam lippis & tonsoribus notum sit, tam præscriptionem, quàm consuetudinem concessionis vice esse. *l. 58. C. de decurion. l. 35. C. de Episc.* Inprimis, si sit præscriptio temporis immemoralis, quia, uti loquitur *Cassiodorus l. variar. 18.* locus calumniandi non relinquitur, cum longi temporis obscuritas prætenditur (ita legendum pro *Præteritur.*)

De sententiâ utrùm per illam privilegium inducatur, fortè quis dubitaverit. Quævis sanè sententia Privilegium constituere nequit, inprimis Judicis minoris, sed talis sententia, quæ à Judice supremæ instantiæ lata est, inprimis si pro privilegio, quod fortè ab unâ vel alterâ partium allegatum fuit, judicaverit, tali enim

An per
senten-
tiam
Privile-
gium
induca-
tur?

72 *Caput IV. De Causa Efficiente*

enim ratione illud, quod antea dubium erat, tacite constituisse videtur. Sic cum antea dubitaretur, an à Præfecto Prætorio appellari posset, accedente sententiâ Principis, appellandi facultas interdicta, adeoque Præfectus prætorio hocce privilegium, de non ulterius appellando, ex hâc principali sententiâ obtinuit. *l. un. §. i. ff. de offic. Præfect. Prætor.*

C A P U T V.

D E

Materia Privilegii.

Duplex
materia
Sensibilis &
Intelligibilis.

PHilosophi plerumquè *duplicem* constituunt *materiam*, *sensibilem & intelligibilem*, quarum *illa* rerum est corporearum, *hæc* incorporearum, adeoque & *jurium*. Tractaturus itaque hoc capite de materiâ privilegiorum, *Materiam* intelligo partim *sensibili-*

sibile
Illam
tis, c
in qu
quâ,
conc
Su
mater
id, cu
ve si
Neq
vileg
& ac
versi
ea, q
ctior
ac ea
intel
rum
tur,
la co
liber
pers
cessu
one
giata

sibilem, partim intelligibilem ;
 Illam respectu subjecti recipien-
 tis , quæ Philosophis est materia
 in quâ ; hanc respectu rei super
 quâ , vel de quâ Privilegium
 conceditur.

Subjectum recipiens , sive *Materia*
materia sensibilis in quâ, est omne *sen-*
 id, cui privilegium confertur, si- *sibi-*
 ve sit *persona*, sive *res*, sive *actio*. *lis Pri-*
rum.

Nequè enim solis personis pri-
 vilegia tribuuntur, sed & rebus
 & actionibus, quamvis pro di-
 versitate considerationis etiam
 ea, quæ rebus tributa sunt, & a-
 ctionibus, personis subveniant,
 ac eatenus eisdem concessa esse
 intelligantur. E. G. jus asylo-
 rum propriè loco alicui tribui-
 tur, quia tamen persona ad asy-
 la confugiens, à pœnâ hoc ipso
 liberatur, utiquè eo respectu
 personæ privilegium hoc con-
 cessum dici potest. Eâdem rati-
 one actio funeraria est privile-
 giata, eiquè hoc tributum, ut

D

qui

qui impensas in funus fecit, omnibus præferatur aliis Creditoribus, adeoque quod actioni ipsi in suâ naturâ propriâ tributum est, etiam omnibus hâc experientibus, competit. Sed de privilegiis personalibus & realibus, eorumquæ convenientiâ ac differentiâ jam suprà copiosè actum est, superest, ut de personis rebusquæ, quibus privilegia concedi queant, paucis agamus.

Privilegia quibus cōcedantur.

Conceduntur itaque privilegia indistinctè omnibus personis dignis, tam maribus, quàm fœminis, tam adultis, quàm minorennibus, nullâ habitâ sexus aut ætatis ratione. Exemplis hoc illustrare juvabit. In jure quippe civili beneficia non marium tantùm & adulterorum, sed & fœminarum & impuberum reperiuntur, eoque pertinent beneficia SC^{ti}. Vellejani, Macedoniani, restitutionis in integrum tam majorum, quàm minorum, & si quæ sunt

sunt a
ses qu
tute,
ranor
sente
rum p
rilibu
legiur
morte
omni
ad eol
die ad
1. fol.
bellica
ut ab
nitate
mulie
quocu
rum
menti
Hispa
mulie
conte
lib. 2.
mano
Vejos

sunt alia. Sic fœminæ Culmen-
ses q̄lim animositate sua & vir-
tute, quâ Suantipolcum Pome-
ranorum Ducem, Culmam, ab-
sente maximâ maritorum ipso-
rum parte, indutis vestibus vi-
rilibus, repulerunt, hoc privi-
legium nactæ sunt: quod post
mortem maritorum medietas
omnium bonorum ab intestato
ad eosdem devolvi cœpit, ac ho-
die adhuc devolvitur. *Schüz. l.*
1. fol. 19. Pariter & Cantabri
bellicâ fortitudine meruerunt,
ut ab Hispaniæ Regibus immu-
nitate donati, & liberè eorum
mulieribus permissum fuerit,
quocunque velint vestimento-
rum genere capitisquè vela-
mentis uti, cùm per reliquam
Hispaniam totam viri uno, &
mulieres uno corporis cultu
contentas esse oporteat. *Leodius*
lib. 2. annal. pag. 26. Apud Ro-
manos, cùm Camillus Dictator
Vejos expugnâset, partem de-

76 *Caput V. De Materia*

cimam prædæ Apollini fovit. Pecunia autem postea ex ærario prompta, & Tribunis militum consularibus, ut aurum ex eâ cõmerent, negotium datum, cujus cùm copia non esset, matronæ, cœtibus ad eam rem consultandam habitis, & communi decreto, pollicitæ, Tribunis militum aurum, & omnia ornamenta sua in ærarium detulerunt. Grata ea res, ut quæ maximè Senatui unquam fuit, honoremquæ ob eam munificentiam ferunt habitum, ut pilento ad sacra ludosquæ, carpentis festo profestoquæ uterentur. *Liv. l. 5. c. 74. & 75.* Eadem Matronæ Romanæ, cùm aurum in publico decesset, ex quo summa pacta mercedis Gallis confieret, contulerunt, ut auro sacro abstineretur, unde iis gratiæ actæ, honosquæ additus, ut earum, sicut virorum, post mortem solennis laudatio esset. *Liv. ibidem*

c. 135.

c. 13
vileg
Senat
qui c
fufci
lufiff
re or
cum
troir
Gell
adm
præ
adm
nuo
& ex
nes
virt
trib
gnis
ubi
hau
bon
apu
I.
gia
unt

c. 135. Notum est quoquè privilegium Papyrii prætextati à Senatu Romano ipsi indultum, qui cùm matri, secreta Senatus suscitanti, lepido commento illustrasset, re compertâ, hoc honore ornatus est, ut posthac pueri cum patribus in curiam non introirent, nisi ille unus Papyrius. *Gellius 1. noct. attic. c. 23.* Quemadmodum ergò virtus nulli est præclusa, omnibus patet, omnes admittit, omnes invitat, ingenuos, libertinos, servos, Reges & exules, teste *Seneca 3. de benef. c. 18.* Ita & privilegia, quæ virtutis præmia sunt, omnibus tribui convenit, præsertim dignis & virtute conspicuis, nam ubi malos præmia sequuntur, haud facilè quispiam gratuito bonus est, inquit L. Philippus apud *Sallust. in fragm. histor. lib. 1.* De jure etiam civili Privilegia benè meritis solùm tribuuntur, nec ad alios, nisi hos ex-

tenduntur, arg. l. 26. §. 1. ff. de
test. milit.: Ubi testamenta e-
 orum militum, qui ignominia
 causa missi sunt, statim desinunt
 militari jure gaudere, nec tali-
 bus de castrensi peculio jus te-
 standi concessum est, quod alio-
 quin aliis militibus competit.
 Sic etiam asyla homicidiis vo-
 luntariis prodesse non convenit.
Exod. 21. vers. 13. & 14. Deut.
19. vers. 5. & qui à munere suo
 & gratia sibi concessa destiterit,
 vel cessaverit, privilegio indi-
 gnus existimatur. l. 3. C. de do-
 mest. & protest. Quà de re infrà
 suo loco uberius differendi da-
 bitur occasio, ac hoc paucis hîc
 delibasse sufficiat.

Perse-
 ne sint
 Privile-
 giorum
 indigat

Nequè verò circa personas so-
 la dignitas consideranda venit,
 sed & hoc, an privilegiorum sint
 indiga, vel secus. Quia enim pri-
 vilegia non casta esse, sed semper
 aliquid operari convenit, per c.
 10. de privil. in 6. Utiquè etiam
 iis,

iis, q
 non
 satis
 veniun
 precib
 lege p
 thesau
 frustr
 co an
 tit ve
 frustr
 cum,
 quibu
 l. Imp
 n. 2.
 utitu
 furte
 ne qu
 confa
 rem a
 Lim
 n. 12
 gula
 com
 ante
 bere

iis, qui privilegiorum indigi,
 non verò aliàs jure communi
 satis sunt tuti, illa indulgenda
 veniunt, cùm superfluum sit, hoc
 precibus postulare, quod jam
 lege permissum est, *l. 1. C. de
 thesaur. lib. 10.* quemadmodum
 frustrà petit baculum, qui sine
 eo ambulare potest; frustrà pe-
 tit vestem, qui nudus non est;
 frustrà deniquè deposcit medi-
 cum, qui nullo morbo laborat,
 quibus similitudinibus *Zasius ad
 l. Imperatores. ff. de privil. credit.
 n. 2. & lib. 1. sing. resp. c. 7. n. 4.*
 utitur. Sic Privilegium Franco-
 furtensum & Freiburgensium,
 ne quis filiam vel neptem, vel
 consanguineam invitus in ux-
 orem alicui tradere compellatur.
*Limn. 3. de jur. publ. lib. 7. c. 16.
 n. 12. & c. 17. n. 6.* nullum sin-
 gulare pondus habet, quia jus
 commune & naturale idem jam
 antea importat, hocquè fieri de-
 bere & civilis & naturalis ratio
 sua-

suadent, *pr. Instit. de Nupt.* :
quemadmodum & illud Spiren-
sium, quo illis libera testandi fa-
cultas tribuitur. *Limn. ibidem. c.*
46. n. 10. Cùm libertas ista te-
standi sit naturalis, & jure com-
muni nulli deneganda. *l. 1. C. de*
SS. Eccles.

Privile-
gia a
superi-
oribus
conce-
duntur
subditis

Etiā
extra-
neis &
non
subdi-
tis.

Deniquè circa personas hoc
imprimis observandum est, o-
mnia privilegia inferioribus à su-
periore, & ut plurimum, subditis,
concedi, quemadmodum leges
inferioribus, & potissimum su-
bditis feruntur. Per *inferiores* in-
telligo promiscuè omnes tam
extraneos, quàm *subditos*, quos
tamen à subditis in hac materiā
distare in tantum liquet, quod
privilegia propriè & suā naturā
subditum directè concernant, *ex-*
traneum verò indirectè, quatenus
ille vel concedentis Majestatem
& potestatem comiter observat,
vel certā quādam cum eodem e-
jusquè ditionibus juris commu-
nicati-

nicat
dum
Han
sua o
emp
tiā,
voga
Ang
quid
onis
pote
Han
Ann
mer
159
ciis
acqu
nec
scat
tate
No
Bel
sub
gia
tiis
tū

nicatione gaudet, quemadmodum id exemplum Civitatum Hanseaticarum ostendit, quæ sua olim habuerunt privilegia & emporia in Flandriâ & Brabantia, Brugis & Antverpiæ: Novogardiæ in Russiâ: Londini in Angliâ: Bergæ in Norwegiâ: & quidem cum aliquali jurisdictionis exercitio, quâ de re videri potest *VVerdenhag. de Rebuspub. Hanseat. part. 5.* Sic Gedanum Anno 1593. Romæ à Papa Clemente VIII. & Venetiis, Anno 1597. certas immunitates à Daciis & teloneis per privilegium acquisivit, quamvis nec Papæ, nec Venetorum imperiû agnoscat, quemadmodum nec Civitates Hanseaticæ Anglorum, Norvegiorum, Russorum vel Belgarum promiscuè imperio subsunt. Talia tamen privilegia extraneis, in aliis, quam gratiis indulta, exigui sunt roboris, tum quòd extra territorium, vel

suprà jurisdictionem suam jus
dicenti, impunè non pareatur,
l. ult. ff. de jurisd. tùm & imprimis, quod per concessionem extranco, in aliis, quàm gratis factam, præjudicium verò Domino inferatur, quòd à concessione quàm alienum esse debere, infrà suo loco ostendam. Hinc Princeps extraneum & non subditum natalibus restituere & legitimare, quoad bona, intra alterius imperii limites existentia, non potest, per *C. Venerabilem. extr. qui filii sint legitim. nequè item alicui jus Civitatis illius, quæ alterius imperio subest, largiri, nec quenquam noxæ eximere, qui sub alterius, quàm eximentis jurisdictione deliquit.*

Privilegium
est rei
existentis.

Circa res hoc potissimùm attendendum est, ut *privilegium rei existenti detur*, sive illa actu existat, sive *potentiâ proximâ*, aut etiam aliquo modo extitura spectetur

retur.
natæ
utilit
nati.c
admo
gia n
sed 8
bus d
regul
habe
hom.
per f
tribu
feud.
semp
ita ev
ff. de
què
quan
l. 17.
aute
futu
um r
stipu
turâ
1. In

retur. Hinc posteritati necdum
 natæ, imò nondum conceptæ
 utiliter provideri potest, *c. filii
 nati. c. de feud. def. cont. sit.* quem-
 admodum etiam sæpè privile-
 gia non uni tantum personæ,
 sed & hæredibus & successoribus
 dantur, ac in favorabilibus
 regulariter nascendus pro nato
 habetur. *l. 7. §. 25. ff. de stat.
 hom.* Sic etiam expectativa su-
 per feudo nondum aperto alicui
 tribui potest. *c. moribus si de
 feud. def. cont. sit.* Cùm ibidem
 semper tacita subsit conditio, si
 ita eveniat, per *l. 1. in pr. §. fin.
 ff. de Condit. & Demonstr.* Deni-
 què & præteritæ rei nonnun-
 quam privilegia indulgentur,
l. 17. §. pen. C. de SS. Eccles. Sin
 autem res nequè existant, nequè
 futuræ sperentur, in privilegi-
 um non veniunt, cùm inutilis sit
 stipulatio rei, quæ in rerum na-
 turâ non est, nec esse potest, *§.
 1. Instur. de inutil. stipul.*

Et qui-
dem
sub no-
stra po-
testate.

Nec sufficit rem actu & po-
tentiâ existere, sed & necesse est
eandem potestati, imperio & di-
spositioni ejus, qui privilegium
confert, subesse. Quemadmo-
dum enim ex alieno liberalem
esse moribus bonis repugnat: ita
aliena cuiquam tribuere vanum
est, & ut plurimum inutile. Hinc
cùm Anno 1526. Monachus
quidam Vincentius de Valle vi-
ride à Pisardo ad Regem Indo-
rum Peruanorum Attabalibam
missus, inter alia eidem expone-
ret, Indiam à Papa Imperatori
Romanorum donatam esse, re-
spondit Rex: Mirari se insciti-
am & stultitiam Papæ, qui adeò
liberalis esset in conferendis bo-
nis & ditionibus à se nunquam
visis, nec unquam sub potesta-
tem suam redactis. *Ioan. Ludov.
Godfrid. in hist. Antipod. part. 2.
p. 256.*

Ex præcedentibus igitur col-
ligitur, omnia ea, qua legi pactove
alicui

*alicui
vile
tam
rata
niun
bus
dign
bus
unt
niti
liqu
bel
ta,
pot
cla
cog
Ma
scr
vel
cro
Du
Ac
inc
cu
qu
pis*

alicui tribui possunt, etiam per privilegium concedi posse, præcipuè tamen Regalia, eaque non mino- Regalia
 ra tantum, sed & majora. Defi-
 niuntur autem majora ea, in qui- Majora
 bus potissimum suprema potestas & quæ?
 dignitas relucet, ac Principis offi-
 bus coherent, nec ab iis avelli que-
 unt, qualia sunt, uti clausula ple-
 nitudinis potestatis, & ex eâ a-
 liquid statuere, leges condere,
 bellum indicere, pronunciare ita,
 ut à sententiâ appellari non possit,
 delegare causam cum clausulâ,
 appellatione remotâ, cognoscere de
 Crimine læsæ Majestatis, legitimare
 per rescriptum, ad famam, honores
 vel natales, in integrum restituere,
 veniam ætatis dare, creare Duces,
 Marchiones, Comites, Academias
 erigere, nobilitare, indicere Comititia,
 monetam cudere & similia. Minora sunt,
 Minora
 quæ non tam Majestatem Principis,
 quàm ejusdem fiscum, redditus

Quo-
modo
com-
muni-
cative
& pri-
vative?

Quod proventus concernunt, eoquē referuntur, vectigalia, tributa, collectæ extraordinarię, mulctę, pœnæ, bona vacantia & caduca, aliaquē plura, *in unic. qua sint regal.* contenta, ubi tamē quædam recensentur, quę ad majora propriē pertineant, quæ tamen fusiùs deducere hujus loci non est, & ex *Sixtin. de Regal. c. 2.* abundē peti possunt. Cæterum hoc omninō hīc observandum venit, quod *Regalia majora* aliis nunquam nisi *communicative*, per privilegium conferantur, *minora* autem etiam quandoquē *privative*. Ratio est, quia regalia majora jus Majestatis afficiunt, adeoque *privative* à Principe alteri tribui nequeunt, h. e. non potest Princeps ita ea alteri concedere, ut se ipsum iisdem totaliter privet & spoliet; *minora* autem, cū Fiscum tantūm concernant, qui propriē est Principis, & de patrimonio Prin-

Prin-
ri c
Prin-
nute
rari
neta
Reg
rega
bus
tum
mu
cet
and
sub
cul
leg
cui
stā
cul
nic
cor
tra
qu
bus
qu
&

Principis, etiam privativè alteri conceduntur, cùm Majestas Principis nihilominus, immutato quamvis aliquantisper ærario, salva remaneat. E. G. Monetam cudere est ex numero Regalium majorum, quod tamè regale, quàm plurimis civitatibus etiam à Principibus tributum cernimus, attamen communicativè tantum, ita videlicet, ut nihilominus superior eandem cum Civitatibus sibi subiectis monetam cudendi facultatem retineat. Similiter, qui legis condendæ potestatem alicui tribuit, non propterea se istâ facultate abdicat, sed hanc facultatem tantum alteri communicat, & nihilominus jus legis condendæ sibi retinet. E contra qui mulctarum pœnarum, quæ exactionem alicui tertio tribuit, seipsum mulctam pœnas, quæ exigendi potestate privat, & quod antea sibi soli compete-

bat,

bat , à se in alterum totaliter transfert. Tale privativum privilegium, ut domesticis utar exemplis , etiam ex parte aliqua est, privilegium incorporationis terrarum Prussiæ, dum omnia telonia in aquis & terra , nova aut antiqua tollit & abrogat , bona naufraga & caduca veris dominis eorumque hæredibus assignat , & si quæ sunt alia.

Privilegia actionū.

Ultimò veniunt *actiones*, quibus pariter atque personis & rebus privilegia data sunt, seu certa quædam prælatio & prærogativa , quæ inter actiones personales vertitur , & quâ in debiti repetitione chirographarii creditores aliis conchirographariis præferuntur , quâ de re *tit. de privil. Credit. in Digestis* videri potest. Talesquæ sunt actio funeraria, rei uxoriæ , dotis , tutelæ, de peculio & similes alia.

CA-

CAPUT VI.

DE

*Forma & Requisitis Privilegi-
orum.*

A Materiâ recto ordine ad formam progredior, quæ itidem duplex est: *Essentialis & Accidental.* Illa ad substantiam & essentiam requiritur; hæc ad existentiam. *Forma autem essentialis privilegiorum in eo consistit*, quod præter communem civilium ordinationum tenorem, vel etiam consuetudinem propter aliquam naturalis æquitatis & honestatis rationem introducantur, uti ex definitione privilegii constat. Hinc, cum aliquo modo à lege & jure communi recedat, quidam privilegia simpliciter eidem contrariari existimant. Sed malè, non enim tollunt, sed suspendunt; non evertunt, sed emolliunt; non in-

Forma
essenti-
alis Pri-
vilegio-
rum.

frin-

fringunt, sed remittunt, imò
 suppleunt, adduntquè aliquid ju-
 ri communi, ac proinde non
 tam contra, quàm suprà, præter,
 & ultrà dispositionē juris com-
 muniis tribuuntur. Et hoc sen-
 su *Gail. de Arrest. c. II. n. 2.* non
 omninò malè statuit, privilegia
 ita intelligenda esse, ut quoad
 fieri potest, minùs derogent ju-
 ri communi, per *c. cum dilectus*
S. quia nobis extr. de consuet. &
c. quæ à jure de R. I. in 6. Idquè
 in primis in privilegiis dubiis,
 duplicem intellectum proprium
 & improprium habentibus, quo
 casu magis improprium intelle-
 ctum accipiendum judicat, ut
 minùs recedatur à jure commu-
 ni, nisi fortè ex illa impropriâ si-
 gnificatione sequatur absurdus
 & captiosus intellectus, qualis
 absurditas in jure omnino est
 vitanda. *l. 67. ff. de R. I. l. pen.*
ff. ad exhibend.

Forma
 acci-

Quod formam accidentalem
 seu

Seu e
 requ
 conc
 orun
 dent
 & ac
 privi
 parti
 te qu
 at, ni
 tion
 acqu
 obse
 I
 cede
 privi
 re co
 divi
 in e
 indu
 Imp
 gem
 10.
 cuic
 aliq
 præ

seu *existentiam privilegiorum*, ac requisita ad eandem necessaria concernit, illa partim privilegiorum concessionem & concedentem, partim acquisitionem & acquirentem respiciunt, ita ut privilegium partim nullatenus, partim difficulter pro diversitate qualitatis suæ subsistere valeat, nisi simul circa eorum obtentionem tam concedens, quam acquirens regulas in hoc casu observandas observet.

Primum autem, quod concedentem circa concessionem privilegiorum omninò observare convenit, est; *Ne contra jus divinum, positivum & morale, in ejusquæ abolitionem quicquam indulgeat, vel largiatur.* Lex enim Imperatorum non est suprà legem Dei, sed subtus, c. i. *distinct.* 10. & non licet Imperatori, vel cuicquam pietatem custodienti aliquid contra divina mandata præsumere, nec quicquam, quod

dentalis.

Requisita Privilegiorum ratione concessionis;

I.

Privilegia sint juri divino & positivo contraria.

Euan-

Euangelicis, Propheticis & Apostolicis regulis obviet, agere. c. 1. *ibidem*. Hinc à quibusdam improbatur illa Polonorum Anno 1368. sub Casimiro Rege Vislicia facta constitutio, quâ contra Dei & legum sanctiones pœnam homicidii capitalem sustulerunt, & rigorem juris divini arguere, quin & temperare ausi sunt. *Herburt. in Stat. Regni Polon. tit. Homicidium*.

II.
Non
contra
jura natura
&
gentiũ.

Secundum est, ne contra jura naturalia & gentium, quippe quæ suâ naturâ sunt immutabilia, s. penult. Instit. de jur. nat. & gent. & civil. bonosque mores quicquam concedat. Impossibilitatem enim quandam legis secũ trahit, quicquam adversus jus naturale sive præcipere vel committere velle, etsi possibilitas facti adsit, siquidem facta, quæ lædunt pietatem, existimationem, verecundiam nostram, & contra bonos mores fiunt, nec facere nos posse creden-

dend
Inst
sio n
cuiq
de I.
nis n
inval
jurat
gibus
me n
des?
nos
61. j
furti
subst
miss
tine
inju
ff. d
tine
indu
qui
cau
bor
san
de c

dendum est, *l. 15. ff. de condit. Instit.* Hinc non tantum defensio naturalis, per privilegium cuiquam tolli nequit, *per l. 3. ff. de I. & I.* Sed & quicquid bonis moribus adversatur, omnino invalidum est, etiamsi pactum juratum accesserit, *l. 5. C. de legibus.* Sic stipulatio, *si heredem me non feceris, tantum dare spondes?* inutilis est, quia contra bonos mores hæc est stipulatio, *l. 61. ff. de V. O.* item pactum, ne furti agam vel injuriarum, non subsistit, videlicet, ante hæc admissa, quia turpem causam continet, & expedit timere furti vel injuriarum poenam, *l. 27. §. 4. ff. de pact.* Quorsum etiam pertinent in quibusdam Civitatibus indulta privilegia Lupanaribus, quippe quæ non tantum turpem causam in se continent, sed & bonis legibus & moribus adversantur, *arg. l. 4. in pr. & §. 3. ff. de condit. ob turp. caus.* Edictum quo-

quoque illud Claudii Imperatoris, quo veniam dabat flatum crepitumque ventris in convivio emittendi, cum periclitatum quendam præ pudore ex continentia reperisset, cujus mentionem facit *Sueton. in Claud. c. 32.* spurcum est, & bonis moribus adversum, adeoque speciali concessione indignum. Rectius & laudabilius se gessit Alphonsus Arragonum Rex, qui Præsides provinciarum omnes ac Judices monuit, ne quod decretum aut rescriptum à se factum servarent, nisi quod jure tantum & honestate niteretur, interdum enim aut importunitate postulantium, aut ignoratione rei fieri, ut quidpiam contra juris sanctionem emanet. *Panormit. de dict. & fact. Alph. Regis lib. 2. n. 46.* Quamvis autem contra jura divina, naturæ & gentium disponi nequeat, potest tamen Princeps quandoque certis
de

de ca
mora
rare &
jure
vetit
hoste
iamfi
cantu
l. 35.
Simil
tri fili
sam, l
38. S.
l. 20.
privil
nequ
est, q
cunt,
cipia
men c
tione
Tapia
cip. c.
us ad
gent.
natur

de causis, legem divinam, etiam
 moralem, interpretatione decla-
 rare & limitare. Sic quamvis de
 jure divino hominem occidere
 vetitum sit, transfugæ tamen,
 hostes & patriæ proditores, et-
 iam si Parentes sint, impunè ne-
 cantur, & præmio afficiuntur,
l. 35. ff. de relig. & sumpt. fun.
 Similiter & marito uxorem, Pa-
 tri filiam in adulterio deprehen-
 sam, licet de jure civili necare. *l.*
38. §. 8. ff. ad l. Iul. de Adult.
l. 20. ibidem. Tolli autem per
 privilegium nequè Jus divinum,
 nequè Jus naturæ potest, & hinc
 est, quod communiter DD. di-
 cunt, Jus naturæ quoad sua prin-
 cipia esse immutabile, posse ta-
 men ejus conclusiones, applica-
 tiones & declarationes mutari.
Tapia ad Rubr. de Constit. Prin-
cip, c. 1. n. 48. vel, uti *Bachovi-*
us ad §. pen. Institut. de jur. nat.
gent. & civil. commentatur, jus
 naturale posse modificari, decla-
 rari

rari & provisionibus alterari ;
 nunquam autem mutari rectè ,
 sed obliquè , aliquando & ex hy-
 pothesi ; quemadmodum & ob
 injustam invasionem licet ali-
 quando defendendi sui causâ
 occidere hominem , quod aliàs
 jure naturæ vetitum est.

III. *Tertium est, ne per concessionem*
privilegiorum leges fundamentales
infringat, inprimis juratas, quia
 Legibus funda-
 menta-
 libus
 non ad-
 versa,
 enim leges fundamentales sunt ,
 quasi anima & nervi Reipubli-
 cæ, necesse est iis sublatis Rem-
 publicam corruere , aut saltem
 converti. Nequè Regi cuiquam
 vitio aut dedecori est verten-
 dum , quòd iis legibus & Juris-
 dictioni se submittat , quorum
 beneficio Regium honorem, au-
 thoritatem , regnum & jura sta-
 tutaq; in florenti vigore sit con-
 servaturus. Quemadmodum c-
 nim candela vitreæ inclusa ca-
 psulæ , æquè ac si extra eandem
 posita , lumen spargit suum , ac
 hoc

hoc modo conservatur, ne ventis hinc inde exposita extingatur, aut diffluat; ita Majestatis splendor, circumstante, at non obstante legum fundamentalium fabricâ, lucidus apparet, munitur tamen hâc ipsâ, ne Favoniis adulationum ventis admissis, pronâ licentiâ pereat, & summam patiatur ecclipsin, uti egregiè monet *Limnaeus de jur. publ. l. 1. c. 12. n. 37.* Quin & Tyrannicum est cum Nerone negare quenquam Principem scivisse, quod sibi liceret. *Suet. in Neron. c. 37.* & meritò hæ impotentis voces Cæsaris damnantur, dicentis: Nihil esse Rempublicam, appellationem modò sine corpore & specie. Sullam nescisse literas, qui Dictaturam deposuerit. Debere homines consideratiùs jam loqui secum, ac pro legibus habere, quæ dicat. *Sueton. in Cæs. c. 77.* Ita nimirum omninò verum est,
E quod

quod *Publius* ait apud *Macrobi.*
in Saturn. l. 2. c. 7. Cui plùs li-
 cet, quàm par est, plùs vult,
 quàm licet: & minuuntur jura,
 quoties gliscit potestas. *Tacit.*
lib. 3. annal. Nullaquè vacat que-
 stio pravitatum apud eos, qui
 quod volunt, ipsi maximas pu-
 tant esse virtutes. *Marcell.* l. 27.
 Hinc idem *Marcell.* l. 29. benè
 de Valente Imp. scribit, quod
 nihil illi licere debuerat, quia
 omnia sibi licere, etiam injusta,
 existimabat. Laudabiliores con-
 tra sunt illi, qui in summo fasti-
 gio constituti legum fundamen-
 talium sunt observantes, & non
 minùs regi eis cupiunt, quàm
 regere. Nemo enim regere po-
 test, nisi qui & regi. *Senec.* 2.
de ira. c. 15. & ut felicitatis est,
 quantum velis posse, sic magni-
 tudinis, velle, quantum possis.
Plin. in Panegyrico. Isquè demùm
 alios benè regere potest, qui se
 studuit sub decore tractare.

Cassiod.

6
Cassi
 per
 14-
 cetia
 pup
 lien
 peri
 ut se
 nim
 dam
 stor.
 laud
 glia
 con
 men
 Reg
 mih
 cen
 me
 ria
 tos
 lula
 aute
 men
 pub
 mis

Cassiod. 3. var. 13. Hinc merito perstringitur apud *Tacitum lib.* 14. *annal.* Poppæa, quia per facetias incusabat Principem, & pupillum vocabat, qui jussis alienis obnoxius, non modò imperii, sed & libertatis indigeret, ut scilicet hac ratione potentiam nimiam, adeoque non satis fidam, ut idem *Tacitus lib.* 2. *histor.* loquitur, redderet. Contra laudanda venit Elisabetha Angliæ Regina, quæ Anno 1601. confessum inferiorem Parlamento his verbis allocuta est; Regiæ Majestatis fulgor non ita mihi oculos perstrinxit, ut licentia plus, quàm justitia apud me valeat. Regii nominis gloria Principes regnandi imperitos fallere possit, perinde ac pilulæ inauratæ ægrotantes. Ego autem ex eorum Principum numero non sum. Novi enim Rempubl. in rem eorum, qui commissi sunt, non eorum, quibus

commiffum eft, gerendam effe,
 & pro altero tribunali rationem
 tandem reddendam. *Cambden.*
part. 4. hiftor. Elisab. pag. 823.
 Quid quodd non rarò periculofi
 motus ex legum fundamentali-
 um læfione, ne dicam, fublatio-
 ne oriantur? Sic Anno 1606.
 in celebri adverfus Regem Si-
 gism. III. motu Rakoffiano, ii,
 qui motum excitârunt, inter alia
 conquerebantur: Novis, quæ ex
 Cancellariâ Regiâ in contrari-
 um eduntur, privilegiis, vetera
 rescindi. *Stanisl. Lubienfki. l. 1.*
de mot. civil. pag. 48. Et cum o-
 lim Uladiflaus Jagello privilegi-
 um Polonis adverfum irrogaret,
 illi ftrictis gladiis in Senatu co-
 ram Rege illud confciderunt:
Orichov. l. 2. annal. p. 27.

IV. *Quartum eft, ne per privilegi-*
um quicquam in magnum Reipub.
præjudicium alienetur. Quamvis
 enim beneficalem Principem
 effe liceat, nec intra regulas
 con-

conf
 Reg
 fiod.
 men
 tate
 ceps
 dem
 dùm
 rant
 12.
 judic
 non
 tum
 cefse
 Resp
 co, l
 na tr
 quit
 aute
 Prin
 Prat
 publ
 l. si p
 iis fa
 lent
 fuiff

constitui possit munificentia Regalis arctari, ut loquitur *Cassiod. 2. var. 30.* indigentiam tamen, quæ ex hac nimia liberalitate ortum ducit, meritò Princeps fugit, præsertim cum eadem postea excessus suadeat, dùm perniciofa res est in imperrante temeritas. *Cassiod. 1. var. 12.* Hinc alienationes in præjudicium magnum Reip. factæ non tenent, etiamsi Juramentum, de non revocandis iis, accesserit, *c. 33. extr. de jurejur.* Respublica enim est pupillæ loco, *l. 3. C. de jur. Reip.* cujus bona tutor alienare pro libitu nequit, *l. 49. ff. de minor.* Intellego autem, non res fiscales, quæ uti Principis propriæ privatæquæ *l. Prator. §. 4. ff. ne quid in loc. publ. in commercium veniunt, l. si procurator ff. de jur. fisci.* & ex iis factæ donationes perinde valent, ac si ex patrimonio factæ fuissent. *l. bene à Zenone. C. de*

quadr. præscr. sed eas res, quæ pertinent ad patrimonium totius Reip., quæ non nisi consentientibus subditis alienari possunt, quamvis etiam in rebus fiscalibus alienandis meritò circumspectum esse Principem deceat, ad exemplum Elisabethæ, Anglorum Reginae, quæ mortuo Comite Lycestriæ, cui alioquin plurimum semper tribuebat, cum in ære Reginae esset, bona ejus auctione divendi iussit. Nec illa cætera facilis ærario debita vix unquam remisit. *Cambd. part. 3. hist. Elisab. pag. 537.* Hinc scitè *Plinius* in *Panegyrico*: Assuescat Imper. cum imperio calculum ponere, sic exeat, sic redeat, tanquam rationem redditurus, edicat, quid absumserit. Ita fiet ut non absumat, quod pudeat dicere: præterea futuri Principes velint, nolint, sciant. Status enim absquè ærario, corpus est sine nervis, & quemad-

mo-

mod
vulsi
cillit
rariu
dine
statu
nec
gauc
4, m
veru
qua
toti
Prin
ven
qua
dici
les
ref
an.
Bur
Co
arin
ma
cos
ta l
qu

modum corpus maximas convulsiones per nervorum imbecillitates patitur : ita quoque ærarium , quotiescunque suo ordine & certis regulis non stat , status languescit nec successu , nec liberis suis functionibus gaudet. *Petr. Matth. l. 4. narr. 4. n. 1.* Id quod tantò magis verum est de ærario totius Reip. quantò magis omninò ærarium totius Reip. quàm proprium Principis patrimoniū esse convenit , quod sanè augeri neutiquam per immodicas & præjudiciosas alienationes potest. Tales itaque alienationes nullo jure subsistunt, cùm, ut apud *Thuan. l. 63.* rectè monet Æmarius Burdegalensis Præses, bonorum Coronæ tantum sit Usufructuarius, proprietate penes regnum manente. Hinc apud Historicos Carolus IV. Imp. ob vendita Electoribus privilegia , ejusquè filius Venceslaus ob profu-

las largitiones malè audiunt.
 dùm *Krantzius in Saxon. lib. 10.*
c. 4. ita fatur: Aliquantò me-
 liùs actum Imperio, si nequè pa-
 ter, nequè filius in eo fuissent.
 Nam pater largitionibus, ut fi-
 lium extolleret, filius ignavis
 dissimulationibus imperium at-
 trivère, inquè eam tenuitatem,
 què nunc cernitur, adduxère.
 Nec tantum malè audiunt, sed
 & Venceslaus, ob tantam pro-
 fusionem, cujus non minima est,
 quòd acceptis aliquot vini Bac-
 characensis cadis, Noribergen-
 ses juramento fidelitatis absol-
 verit, *Krantzius lib. 10. Vandal.*
c. 1. imperio motus est. Simi-
 liter Angli irritam habuerunt
 regni traditionem, quam Johan-
 nes Pandulpho Nuntio Pontifi-
 cio fecerat, inconsultis proceri-
 bus. *Smith. l. 1. de Rep. Anglor.*
c. 9. Scoti excusserunt Jugum
 Anglicum, quod invitis induxe-
 rat Joannes Balliolus. *Buchanan.*
hist.

hist. Scot. in Balliolo. Ludovicum itidem XI. Galliarum Regem maximas facultates & opes donâsse Ecclesiæ, verum illas donationes, quoniam immodicæ fuerunt, vim nullam obtinuisse, scribit *Comin. l. 9. Comment.* Nec immeritò accusatus fuit Ludovicus Rex Poloniæ & Ungariæ, quod Uladislaô Duci Opalienſium ex Regiis terris addixisset Ostrefzowienſem & Velunenſem tractû, Olſtinenſe, Czepicienſe, Bobolicenſe, territoria in Cracoviænſi, & Breznicienſe in Siradienſi dititione. *Cromer. de reb. Polon. lib. 13. in hiſtor. Ludov.* qui etiam, procul dubio, ex hac ratione An. 1375. ſub ſacramento fidei promiſit, ſe nullas terras corone, nec partes earum ab ipſa alienare aut minuere, ſed augere & recuperare velle. *Herburt. in ſtat. tit. Alienatio p. 15. & tit. privilegium. pag. 338.* quorſum etiam Jura-

mentum solenne electorum Regum Poloniae tendit. *Herburt. ibidem in tit. juramentorum formula pag. 245.* Et hoc quidem tantò magis præcavendum, quia & lege divina donum de bonis & hæreditate Regni servorum uni à Rege collatum, tantùm ad annum remissionis durat, quo adveniente, reverti donum hoc ad Principem debere DEUS sanxit, apud *Ezech. c. 46. vers. 16. & 17.* Ast non tantùm dominiorum, provinciarumquè alienatio in præjudicium Regni & Reip. cadit, adeoque de Jure invalida est: Sed & si subditi invitati alienentur aut transferantur, sive id fiat vivente adhuc Principe, sive eo mortuo, per pactum successionis, nili fortè in æqualem Dominum aut majorem fiat alienatio, *lib. 2. feud. tit. de leg. Corrad. cap. 1.* Subditi namquè magni Principis non libenter mutant dominationem, & se
 pu-

ES
 puta
 pote
 auto
 bito
 quan
 cipis
 bitri
 accip
 pop
 um
 ter p
 emp
 Imp
 subj
 narr
 mic
 Boh
 132
 Du
 cini
 Do
 Reg
 tun
 teri
 lace
 pop

putant feliciores sub sceptro
potentis Monarchæ, cujus sola
autoritas continet amicos in de-
bito, & inimicos in timore,
quàm sub regimine minoris Prin-
cipis, qui semper potentioris ar-
bitrio expositus est, ut perdix
accipitris prædæ. Eâ de causâ
populi regnorum patrimoniali-
um domus Austriacæ difficul-
ter poterant persuaderi, ut ex-
empti ab obedientiâ Caroli V.
Imp. se Ferdinando fratri ejus
subjicerent. *Petr. Matth. lib. 1.*
narr. 5. n. 13. Et populus Bohe-
micus, posteaquam Joannes
Bohemix Rex circa ann. Christi
1323. Regnum hoc cum Bavarie
Ducatu permutasset, ut tantò vi-
cinior Lucemburgæ, cujus erat
Dominus Hæreditarius, esset, in
Regem consurrexit, tantusque
tumultus exortus, ut non nisi li-
teris, eo nomine conscriptis, di-
laceratis, Rex in gratiam cum
populo per Imperatorem Ludo-

vicum reduci potuerit. *Dubravins lib. 20. hist. Bohem.* Sive autem inæqualem, sive potentiorrem Dominum alienatio & translatio, seu & permutatio subditorum & Vassallorum fiat, omninò prævio consensu eorum id fieri necesse est, tùm quia ingenuorum & liberorum hominum; quales sunt plurimi subditorum commercium non est, *l. 103. ff. de V. O.* tùm quia aliàs satis grave iis esse consuevit, novum Dominum adsciscere, & ut eleganter *Gramondus lib. 14. pag. 626.* loquitur; Implacita est quacunque ex parte dominatio recens; antiqua manent & feruntur faciliùs, quia mole suâ subsistunt; subjectisque populis pars libertatis videri solet, à suorum aliquo gubernari. *Strad. Decad. 1. lib. 1. de bell. Belg.* & suis quicquē parent placidiùs, etiam cùm is præest, qui magis timeri potest.

Curt.

Curt. lib. 6. c. 3. Hinc cùm Anno 1579. Henricus Portugallix Rex clàm cum Philippo Hispanix Rege de successione trans-egisset, Didacus Salena à Civitate Olissipona inter alios delectus, Regem interpellavit, quasi de jure successionis inconsulto populo transegisset, & cùm Rex respondisset, id captum populi superare, convenienter replicavit; Atqui non de captu populi ita judicabas, cùm te in Regem assumsit. *Thuan. lib. 69.* Hæc de hac controversiâ, an & in quantum Principes regna & ditiones suas minuire vel alienare queant, dixisse, pro exigentiâ subjectæ materiæ, sufficiat. Plura qui volet, consulat inter alios *Hottoman. quæst. illustr. 1. Arnsbaum lib. 3. de jur. Majest. c. 1. n. 10. & seqq. Bronchorst. cent. 4. assert. 87. Lather. de censu, l. 1. c. 16. & 17.*

Quintum priori conforme est, v.
Nec u-
ne cilitati

bra-
e au-
ntio-
o &
ratio
fiat,
orum
a in-
omi-
i su-
n est,
ia a-
sue-
sce-
ndus
Im-
parte
a ma-
quia
ctis-
is vi-
ogu-
lib. 1.
è pa-
am is
otest.
Curt.

publicæ
damno
fa.

ne vid. *privilegium vergat contra utilitatem publicam*, cum teste *Cicerone 3. de ll.* Salus populi suprema lex sit, & prout *Elisabetha Angliæ Regina Anno 1589. Legatis Civitatum Hanseaticarum* respondebat, *privilegia*, quæ sunt leges privatæ, contra publicam salutem, quæ lex suprema, non asserenda. *Cambden. part. 4. hist. Elisab. p. 553.* Adeò, ut qui juravit, se promoturum utilitatem publicam, & nihilominus à superiori privilegium contra utilitatem publicam impetraverit, perjurus esse reputetur, juxta *Modestin. Pistor. part. 3. illustr. quæst. 121. Carpzovium in jurisprudent. forensi part. 2. constit. 6. def. 3.* Et huc pertinet titulus *C. si contra jus vel utilit. publ. fuerit aliquid postul. vel impetr.* Contra *Ius*, intellige divinum, naturale, gentium, nam, ut suprà sæpius dictum, primâ specie privilegia juri com-

com
qua
rien
supp
priè
tantu
gene
limi
iniqu
popu
regu
priv
si fo
dent
verà
ftan
ti &
dur
ne p
Hab
quo
quo
pub
An
com
dò c

communi contrariari videntur ,
quamvis reipsâ non tam contra-
rientur, nec destruant jus, quàm
suppleant & perficiant , ac pro-
priè non contra jus dentur , sed
tantùm contra tenorem legis
generalis , quæ nisi suas habeat
limitationes , etiam quandoquè
iniqua esse potest. Salus itaque
populi illa unica est norma &
regula, ad quam omnes leges ac
privilegia collimare debent, quæ
si fortè cuiquam quandoquè vi-
dentur esse noxia , aut etiam re-
verà uni vel alteri iniqua exi-
stant, si tamen toti Universita-
ti & Reipub. expediant, donan-
dum aliquid , etiam cum læsio-
ne privatorum utilitati publicæ.
Habet namquè aliquid ex ini-
quo omne magnum exemplum,
quod contra singulos utilitate
publicâ rependitur. *Tacit. l. 14.*
Annal. Nulla etiam lex satis
commoda omnibus est , id mo-
dò quæritur, si majori parti & in
sum-

summam prodest, dicente Por-
tio Catone apud *Liv. lib. 34.*
c. 7. In summa, ut tutela, sic
procuratio Reipubl. (& quæ ad
procuracionem pertinent) ad u-
tilitatem eorum, qui commissi
sunt, non ad eorum, quibus
commissum est, gerenda est.
Hinc Imp. *l. 1. C. de emend. Cod.*
Cordi nobis est, ait, semper ani-
mi nostri curas, rebus commu-
nibus avidissimè impendere, &
in l. un. §. 14. C. de cad. tollend.
quod communiter omnibus
prodest, hoc privatæ nostræ uti-
litati præferendum censemus,
nostrum esse proprium, subje-
ctorum commodum imperiali-
ter existimantes. Et Pomponius
l. 2. §. novissimè de O. I. propte-
rea, inquit, Imperatori conces-
sam omnem potestatem, ut per
eum omnibus consuleretur.
Quapropter meritò laudatur il-
le Jacobi VI. Angliæ Regis An-
no 1604. ad Ordines Regni ha-
bitus

bitus
bat
quos
impe
se Re
capu
corp
confi
pter
gem
mult
creat
se, n
tare
mari
Deo
publi
felic
felic
tium
vitâ
ri rat
Ordi
tract
deba
Prin
tione

bitus sermo, ubi inter alia dicebat; si singulorum hominum, quos Deus dominationi suæ & imperio subjecit, ratio habeatur, se Regem & Rectorem esse & caput; Caput autem propter corpus, quod illi simul juncti constituunt, non corpus propter caput creatum esse, & Regem propter multitudinem, non multitudinem propter Regem creatum. Proinde non pudere se, nequè non honorificum putare, quod supremus sit ac primarius totius Reipubl. servus à Deo constitutus, eoquè fieri, ut publicam suorum populorum felicitatem, maximam suam felicitatem & præcipuum solatium atquè ornamentum in hac vitâ reputet. *Thuan. lib. 131.* Pari ratione Elisabetha An. 1595. Ordinibus Belgii, certum contractum allegantibus, respondebat: Omnes Contractus cum Principe admittere interpretationem bonæ fidei, nequè Prin-

cipem teneri ex suo contractu, quando ex iustâ causâ contractus cedit in publicum detrimentum. *Cambden. part. 4. hist. Elisab. pag. 649.* Item Hanseaticis Legatis privilegia antiquata conquerentibus : Rempub. consiltere non posse, si privilegia in Reip. detrimentum concessa, admittantur : & iustis de causis olim antiquata ad preces cuiuspiam denuò revocentur. *Ibid. pag. 651.* Ob hanc utilitatem publicam, quæ in privilegiis considerata venit, valent statuta alienationem immobilium in Ecclesiasticos prohibentia. *Gail. lib. 2. observ. 32. n. 5.* & Princeps bona privatorum auferre, contractusquæ per ipsos initos rescindere, vel ipsemet, rejectis iis, adimplere potest, cùm utilitas publica præferenda sit privatorum contractibus, *l. 3. C. de princip. lib. 12.* Nec minùs ex hac ratione privilegi-

legi
neru
inval
poss. l
videa
l. 2.
Vasq
c. 1.
c. 1.
So
præju
am t
inju
tribu
l. 4.
adm
blice
tet p
jusq
ceps
peri
10.
Hin
Rex
Mu
vol

legium in fraudem civilium mun-
nerum obtentum, odiosum &
invalidum est, *l. 2. C. qui mill.*
poss. lib. 12. Quâ de re pluribus
videatur *inf. cap. 15. tùm & Gail.*
l. 2. obs. 56. Mynsing. 5. obs. 95.
Vasq. part. 2. controuv. illustr. l. 1.
c. 1. Arnif. de jur. Maj. lib. 3.
c. 1.

Sextum est, ne privilegia in VI.
præjudicium, damnum, vel injuri- Nec in
am tertii vergant; nequẽ enim in damnũ
injuriã cujuspiam beneficia & inju-
tribuere moris est Imperatoris, riam
l. 4. C. de emancip. lib. Quem tertii
admodum quoties aliquid in pu- vergen-
blico fieri permittitur, ita oportet tia.
permitteri, ut sine injuriã cu-
jusquam fiat, & ita solet Prin-
ceps, quotiens aliquid novi o-
peris petitur, permittere, l. 2. §.
10. & 16. ff. ne quid in loc. pub.
Hinc Theodoricus Gothorum
Rex, apud Cassiod. 2. var. 17. ait:
Munificentiam nostram nulli
volumus extare damnosam, ne,
quod

quod alteri tribuitur, alterius dispendiis applicetur; & ante omnia animadvertendum est, ne conventio in aliâ re facta, aut cum alia persona in alia re, aliavè persona noceat. *l. 27. §. 4. ff. de pact.* Indequè Prusix, Bithyniæ Regi, agrum de Antiocho Rege captum, quem Galli possiderent, sibi dari petenti, Romani responderunt: si datus Gallis esset, ignoscere Prusiam debere, si ex nullius injuria quicquam ei datum vellet populus Romanus, nec quod datur quidem gratum esse donum posse, quod eum, qui det, ubi vellet, ablaturum esse sciat. *Liv. l. 45. c. 122.* Sunt, qui privilegium in præjudicium tertii concessum subsistere volunt, si habeat annexas clausulas, *motu proprio, ex certâ scientiâ, non obstante.* *Tapia ad rubr. de const. Princip. c. 4. n. 107.* Sed repugnat huic sententiæ *l. 5. C. de locat. pradi-*

6
pradi
odo
tis ve
mus.
petu
rantu
ri ear
vel ff
tione
tame
legiu
conc
tione.
rebu
pote
non
i: e.
ping
in p
hære
lutar
ea, q
Cod.
varr
cap.
telli

prædior. lib. 11. ubi Imp̃p. Theodosius & Valentinianus, discretis verbis vetant, ne prædia domus Augustalis alicui jure perpetuo collata, ad alium transferantur, ne quidem, etiamsi alteri eam Imperator vel exoratus, vel sponte donaverit sive adnotatione, sive pragmatica. Recipit tamen regula hæc, quòd privilegium in præjudicium tertii concedi non possit, suas limitationes, & primò intelligi debet de rebus, quæ jam sunt in nostrâ potestate, i. e. in jure quæsito, non autem in jure quærendo, i. e. cujus aliqua utcunquè propinqua spes est. Sic legitimatio in præjudicium legitimorum hæredum, ante aditam & devolutam hereditatem licita est, per ea, quæ habent Sichard. ad d. tit. Cod. de secund. nupt. n. 18. & Covarr. de matrim. part. 2. tom. 1. cap. 8. §. 9. n. 11. Secundò intelligi debet de rebus, magni præ-

Limitationes
regulæ,

præjudicii tantum, & tertio sub hac conditione, nisi necessitas & utilitas publica aliud quid suadeant, quarum inprimis tanta est potentia, uti jam antea partim dictum est, partim adhuc dicetur, uti vix illis sese ingerentibus, vel etiam obtrudentibus, stricta juris debiti norma observari possit. Inde est, quod quamvis adversus libertatem minori à Prætorè subvenire impossibile sit, *l. 9. §. ult. ff. de minor.* id tamen fieri queat, si ex magnâ causâ hoc ipsum à Principe fuerit consecutus, *l. 10. Eod.* Item quod ædificia, aliaquæ opera mœnibus vel publicis operibus ita sociata, ut ex his incendium vel insidias vicinitas reformidet, aut angustentur spatia platearum, vel minuatur porticibus latitudo, dirui ac prosterni possint. *l. 14. C. de oper. publ.* quamvis id sine jactura & incommodo ejus, ad quem ædificia

cia il
Fin
tand
cessi
litate
lud,
rum
lend
aliqu
restit
suo l
Se
inaqu
tos in
immu
narii
nim
priv
blici
bere
tur i
privi
aut e
ter c
gibu
fion

cia illa pertinent fieri nequeat. Finaliter tamen hoc in casu notandum, quòd cessante illâ necessitate publicâ, vel etiam utilitate publica, præjudicium illud, dummodò id fieri per rerum naturam queat, meritò tollendum, & is, cui præjudiciosi aliquid contigit, in integrum restituendus sit, qua de re infra suo loco pluribus tractabitur.

Septimum est, ne privilegium inæqualitatem nimiam inter subditos importet, aut exemptionem & immunitatem à muneribus ordinariis peculiarem; Omnium enim rerum ac personarum, quæ privatam degunt vitam in publicis functionibus, æquam debere esse inspectionem præcipitur in l. 6. C. de vectig. & talia privilegia, quæ inæqualitatem aut exemptionem privatam inter cives irrogant, qui iisdem legibus atquè aère utuntur, occasionem ac velut ansam ad dis-

VII.

Non inæqualitatem & exemptionem impotantia.

scor-

cordias & seditiones civiles ministrant, similes Florentinæ illæ Alborum à Nigris distinctionis. *Petr. Matth. lib. 6. Narrat. 1. n. 3.* id quod Lugdunensium, ex privilegio quodam à Rege Henrico IV. ipsis indulto, quo non nisi originariis aditus ad honores Magistratus & Scabinatus patebat, orta discordia, verum esse probavit, quâ de re idem *Petr. Matth. d. 1.* legi potest. Quocirca uti Sol & dies omnibus in commune est, ita decet Principem commoda & incommoda civium non dividere, sed omnes eadem æquitate continere. Quo ipso Stephanus Bathorius Poloniæ Rex motus, Anno 1578. Armenos Leopolienses cæteris civibus, eorum ex antiquis privilegiis non parem rationem habentibus decreto eo nomine prolato exæquavit. *Ioan. Demetr. Sulic. in comm. rer. Polon. pag. 108.*
 Quam-

Quar-
 tas, q
 muni
 rum
 ritur
 adeò
 prohibi
 tution
 divin
 vino
 beat,
præst.
 facilit
 atur,
 10. id
 obus
 quan
 26. s
 aliam
 certu
 rum
 5. &
ber. v.
pr. In.
 Et fal
 omni

Quamvis autem ista inæqualitas, quæ ex speciali quadam immunitate, ac muncrum & onerum exceptione potissimum oritur, magno studio sit vitanda, adeò quidem ut etiam legibus prohibeatur, & nec per constitutionem pragmaticam, nec per divinam annotationem, nec per divino oraculo quis excusari debeat, *l. 2. C. de quibus mun. vel prest. nem. se excus. lic. lib. 10.* quo faciliùs obsequiis publicis pareatur, *l. fin. C. de mun. patrum. lib. 10.* id tamen potissimum in duobus casibus fallit, videlicet, quando ob benè merita *arg. l. 26. §. 1. ff. de milit. test.* vel ob aliam justam causam, E. G. certum & definitum liberorum numerum conceditur, *l. 3. §. 5. & 6. C. de his qui num. liber. vel pau. excus. merner. lib. 10. pr. Instit. de excus. tur. vel curat.* Et falluntur, qui per privilegia omnia inæqualitatem inter ci-

ves constitui existimant, cum non magis inæqualitatem importent, quàm quòd alius laxiore veste, quàm alius tegatur. Æquitas namquè causæ, si nihil aliud, tollit inæqualitatem juris, ut licet peculiariter quosdam juvent præ aliis, omnibus tamen competere videantur, si incidunt in eam causam, propter quam quodq; privilegium proditum est. *Comrad. Lag. part. 6. method. jur. civil. c. 1.* Præterea distinguendum omninò in hac materiâ erit, utrum immunitas & exemptio solam Principis Cameram, ejusquè patrimoniales redditus, an verò Reip. totius proventus respiciat & afficiat. Sin illas, potest Princeps facilius esse in concedendâ immunitate, in præstatione alicujus oneris & muneris, cum proprium tantùm patrimonium tangat, quod cum imminuit, suo damno facit, non Reipublicæ; sin has,

Distin-
ctio re-
gulæ,

has, m
tineb
sit ma
conce
publ.
quicq
Et hin
statua
num
immu
lectis
restit
quia
toti p
fusiùs
c. 16.
ca har
dum
eiter &
mune
traor
de rea
genda
mun.
muner
de va

has, nulla immunitas facile obtinebit, cum Respubl. Princeps sit major, adeoque Princeps per concessionem immunitatis Reipubl. uti majori, derogare, & quicquam subtrahere nequeat. Et hinc est, quod communiter statuatur, Imperatorem Romanum non posse quenquam per immunitatem concessam à collectis Turcicis vi supremæ potestatis liberare & absolvere, quia nimirum talis immunitas toti præjudicat imperio, prout fusiùs id deducit *Klock. de contrib. c. 16. n. 39. & seq.* Deniquè circa hanc materiam obiter notandum est, immunitatem simpliciter & indefinitè concessam de muneribus personalibus & extraordinariis tantum, non verò de realibus & ordinariis intelligendam esse. *l. fin. §. pen. ff. de mun. & honor. l. 3. & 9. C. de muner. patrim. lib. 10. l. un. C. de vacat. muner. lib. 10. l. 8.*

124. *Caput VI. De Forma*

S. 3. de vacat. & excus. muner.

VIII. *Octavum est, ne super lite pendente, nec contra rem judicatam privilegium ullum detur, taliter enim impetratum privilegium nullum est, l. 1. & ult. C. ut lit. pend. nulli lic. suppl. Novell. 113. c. 1. c. fin. extr. ut lit. pend. nihil innov. c. 11. §. licet autem extr. de arbitr. & cum res judicata pro veritate habeatur, l. 107. ff. de R. I. veritatem destruere videtur, qui contra rem judicatam quicquam indulget.*

IX. *Nonum est, ne per Privilegium monopolium constituatur, quippe legibus aliis antiquis & novis damnatum, ac suâ naturâ omnibus meritò exosum, l. un. C. de monopol. Est autem duplex potissimum monopolii genus; Alterum, quod subditi sive ex indulgentiâ superiorum habent, sive sibi de facto sumunt; Alterum, quod Resp. vel Princeps sibi*

ven-

ven-
est,
di po
su,
præ
re al
niosi
tum
cessi
pub
quò
tent
ansa
poli
ejust
nec
esse
xum
tum
edo
què
cen
què
Belg
simi
rida

vendicat. Illud omninò vetitum est, nullaquè Juris specie defendi potest, excepto unico illo casu, si cuipiam monopolii Jus, præmii loco, propter singulare aliquod artificium, vel ingeniosum ac Reip. utile inventum, concessum sit, quæ concessio monopolii per utilitatem publicam excusatur, quippe quòd hoc modo ingenia excitentur, artiumquè incrementis ansa detur, ac non tam monopolii, quàm præmiorum nomen ejusmodi indulta mereantur, nec perpetua, sed temporaria esse soleant, adeò ut post effluxum illud, in privilegio definitum tempus, cuivis artem illam edocto, eandem non minùs, atquè illi antea privilegiario exercendi facultas concedatur. Hisquè artibus & privilegiis Belgæ omnes artes Mechanicas simul & mercaturam adeò floridam in suas provincias intro-

duxerunt. *Meteran. lib. 16. pag. 657.* Talia itaque privilegia de jure subsistunt, modò temporanea sint, non perpetua, & ad promovendum laudabile aliquod, non ludicrum, artificium tendant, quale erat illud cujusdam militis sub Alex. M. qui ex distante spatio grana ciceris missa in acum statim ac sine frustratione insertare poterat, quam artem uti arduam & rarificam omnibus deprædicantibus, Rex alio privilegio dignare noluit, quàm quod militem ejusdem leguminis modio donavit. *Petr. Crim. de honest. disc. l. 15. c. 2.* Si verò privilegia eò tendant, ut cuiquam concedatur commercium emendi, vendendi, permutandi, idquè reliquis civibus præripiatur, solius cum negotiantis lucro & reliquorum damno, diversa planè est ratio, & veri monopolii naturam sapit, adeoque pœnam potiùs legum, quàm

quàm privilegium meretur. Hinc rectè Theodorus Joannis Basilidis Moscorum Tyranni filius, omnibus omnium gentium mercatoribus liberum aditum aperuit, sæpiusq; ab Anglis interpellatus, ut nulli præter Anglos ex societate illa septentrionalia Russiæ appellerent, iniquum esse, respondit, aliis permittere, aliis inhibere. Principibus Jus æquale inter Cives conservandum, & commercium, quod Jure gentium omnibus commune esse debet, non in monopolium & pauculorum privatum quæstum convertendum. *Cambden. part. 3. histor. Elisab. pag. 365.* Et Elisabetha Angliæ Regina Anno 1602. inferiori concessit in Parlamento gratias agenti, quòd monopolia irrita fecisset, benè respondit: Mente & manu mutilari velim, quàm hujusmodi monopoliorum privilegiis, quæ civibus sint fraudi, vel mentem

vel manum adponere. *Cambden. part. 4. histor. Elisab. pag. 823.*

E contra non minima causarum mutati Regii status in Anglia, detruncatique, inaudito exemplo, capitis Regii, fuit monopoliorum institutio, quam illi in suâ declaratione Adversarii exprobrant, uti videre est in *Theatro Tragico Londini p. 269. in fin.* Alterum genus monopolii, quod quandoquæ Princeps vel Respub. sibi sumit, non omninò improbandum est, nisi in manifestam fraudem, damnum & præjudicium subditorum, nullâ justâ de causâ, exerceatur, quale erat illud monopolium Ordinis Teutonici, qui undiquè frumentum conservabant, & vili pretio coëmebant, postea autem subditis summo pretio illud vendebant, quin & eò illos compellebant, ne aliunde sibi de frumento prospicerent, sed à solo Ordine Teutonico,

nico, eorumquè officialibus illud emerent, quæ quidem non minima causa fuit defectionis Prussiæ. *Schüz. lib. 4. fol. 138.* Simili ratione Alphonfus Rex Neapoleos suis æquè ac exteris se odiosissimum fecit, quòd olei ac frumenti quicquid in Apulia concrevisset, vilissimo pretio emeret, ut summâ egestate ac annonæ inopiâ arbitrio suo addiceret, non permittens Dominis suum vendere triticum & oleum, donec ipse distraxisset. *Comin. 2. de bell. Neap.* Quòd si autem Resp. aliqua vel civitas, imò & Princeps justam causam monopolia exercendi habeant, videlicet publica pecuniarum indigentia id suadeat, & alii redditus defint, nerviquè status bene gerendi, administrandi & conservandi deficiant, vel etiam utilitas publica id exigat, eo in casu privilegium super monopoliis peti & dari posse, commu-

nis est Politicorum & Jctorum opinio. Sic Uratislavia vendicat sibi monopolium lupuli, Noriberga calcis, urbes aliæ cerevisiarum & vinorum exoticorum: Rex Galliæ salis. Ita Josephus in Ægypto monopolium in frumento vendendo exercuit. *Genes. 41.* Sic quoque Principes privilegii loco Rebus publ. concedere jus molendinorum, quali Civitas Gedanensis etiam gaudet, item vini vendendi & exoticæ cerevisiæ, possunt; sibi solis autem jus cerevisiæ coquendæ, vendendæ, ut & in quibusvis pagis, oppidis & urbibus jus tabernarum, cauponarumque sumere, id quod Moscovitarum Dux facit. *Petres. in histor. Moscov. part. 5. pag. 599.* nimium est, monopoliorumque omnium maximè improbandum.

X.
Nec à
pœnis
eximē-
tia fon-
tes.

*Decimum est, ne per privilegi-
um fontes à pœnis promeritis exi-
mantur. Talia namque privilegia*

gia
nis
in fu
dici
null
no r
Sta c
Ne p
reatu
le, u
13.
qui r
nequ
le qu
tui.
us; r
dens
pes p
E :
con
bus
delic
ber.
E
S
Hor

Hor

gia repugnant juri divino, bonisque moribus, vergunt etiam in summum læsi & Reip. præjudicium, adeoque per supradicta nullo jure subsistunt, Juri divino repugnant, quod vult delicta capitalia capitaliter puniri. *Ne parcito oculus tuus ei, sed tolles reatum sanguinis innoxii ex Israël, ut bene sit tibi. Deuter. 19. v. 13.* Tollas malum è medio tui, & qui reliqui sunt, audientes timeant, neque pergant deinceps facere simile quicquam huic rei malæ in medio tui. *Nec igitur parcito oculus tuus; vita pro vitâ, oculus pro oculo, dens pro dente, manus pro manu, pes pro pede esto. Ibid. vers. 19. 20.* ¶ 21. Bonis moribus etiam contrariantur, quia sic à Majoribus institutum, ut si anteissent delicta, poenæ sequerentur. *Tiber. apud Tacit. lib. 3. annal.*

Et quid tristes querimonia,

Si non supplicio culpa reciditur.

Horat. 3. Odar. 24. De Reipub,

quoque præjudicio nulla est dubitatio, cum, ut habet *l. 14. C. de pœn.* non remitti pœnam facile, publicè interfit, ne ad malificia temerè quisquam profiliat. Sanè lentus in suo dolore esset, Reip. injurias ne largiretur, dicebat Tiberio Atejus Capito, quamvis servili libertate, apud *Tacit. lib. 3. annal.* Congruit etiam bono & gravi Præfidi curare, ut pacata atque quieta provincia sit, quam regit, quod non difficile obtinebit, si sollicitè agat, ut malis provincia hominibus careat, eosque conquirat, *l. 13. ff. de offic. Præsid.* & injusta est misericordia fontium absolutio, facilitasque veniæ incentivum tribuit delinquendi. *c. 33. caus. 23. quest. 4.* In Repub. itaque multò præstat beneficii, quàm maleficii immemorem esse. Bonus tantum modò seignior sit, ubi negligas, & malus improbius. *Salust. in*

In-

Iugurth. & cum uni indulgetur indigno, plurimi ad prolapsionis contagium provocantur, *d. c. 33. quæst. 4.* Præjudicium denique læsæ partis in eo vertitur, quod justitia commutativa, ad quam etiam pœnæ pertinent, hac remissione pœnæ violatur, solatiumque quod ex fontium suppliciis cognatis & affinibus interemptorum nasci debebat *l. capitalium. 28. §. 15. ff. de pœnis.* intercipitur. Quæ omnia recto judicio examinans Casimirus Poloniæ Rex, laudabili statuto medelam adhibere voluit, quando vult: Quod citati pro quibuslibet criminibus & delictis in judicio Regio judicentur, & respondere teneantur, & convicti debitâ pœnâ punientur, etiam si super hoc privilegiis essent communiti, quæ, quantum ad hoc, ut perniciosa & erronea, cassat, irritat & revocat. *Herburt. in Stat. Regni Pol. tit. Privilegium. pag. 354.* Vn-

XI. *Vndecimum est, ut privilegia sint rara potius, quam nimia.* Nam parva munera diutina: locupletia non propria esse consueverunt. *Corn. Nep. in Thrasyb. & quod de omnibus vitæ nostræ actionibus iudicat Sosa, dùm ait :*

Id arbitror.

Adprimè in vitâ esse utile, ut ne quid nimis. apud *Terent. in And. act. I. scen. I.* id non minùs de privilegiis nimis dici potest, quæ perinde ut multæ leges vitandæ sunt, præsertim cùm sub privilegiorum novitate semper aliquid lateat à solâ postea experientiâ detegendum. Ariadnæ filo ergò Principes labyrinthum privilegiorum ingressi, eodem duce egrediantur, & mancipatam aliis Remp. postliminio restituant, caveantquæ, ne nimii sint privilegiarii, nec plus æquo petentes, ne suis indultis confidentes alios confiden-

dentius in jure suo molestant,
 & Magistratum jurisdictionem
 contemnant pariter & eludant,
c. 5. de privil. in 6. Sic privile-
 giorum suorum honorem ser-
 vent, ne eorum metas transgre-
 di videantur, *c. 7. extr. de privil.*
 Sed in peregrina transgressi re-
 dire cogantur, ut servire possint
 functionibus, quas imposuit an-
 tiqua solennitas, *l. un. C. de pri-
 vil. corp. Urb. Rom. lib. 11. Klock.
 de contribut. c. 16. n. 4. & seqq.*
 Ex hac privilegiorum nimietate
 omnes illi privilegiorum abusus
 resultant, & realia, dùm per fa-
 milias & successiones tradun-
 tur, paulatim eò tendant, ut
 Principem non agnoscant, nul-
 laquè in re ei obtemperent. Per-
 sonalia minùs quidem diuturna
 sunt, sed multitudine vilescunt,
 & in quos nimia congeruntur,
 ferè præcipitant, molequè suâ
 opprimunt. Remunerativa,
 quamvis minùs sunt invidiosa,
 ingra-

ingratos tamen & superbos efficiunt. Conventionalia venditioni propria sunt, nec in beneficiis ponunt etiam, quæ parvo pretio compararunt, uti scribit *Adam. Contzen. l. 5. polit. c. 18. §. 5. & §. 6.* Nullâ magis re quam privilegiis contra Dominos servi, contra Patronos invalescunt Clientes, nec dicere vereor, omnium, quæ à ducentis annis principatus Germaniæ, civitatesquæ concusserunt, seditionum originem à Privilegiis multis magnisq; manasse. Hinc *Fridericus Mindanus l. 2. de mand. c. 13. n. 8.* exclamat. Utinam verò Divi mortalium Opt. Max. Imperatores nostri, non nimium privilegiorum indulgissent vel concessissent. Hac enim viâ tota Italia, Polonia & aliæ potentissimæ provinciæ Imperii Romani frenum excusserunt. Ut itaque omne incommodum evitetur, adsit modus, qui si absit,

fit,
um
ambi
quid
exist
confi
vavit
glia
parc
miis
cuj
hono
largi
51.
E
gior
sint,
acqu
tra
blic
um
bor
que
ex p
nun
ced

fit, vertitur liberalitas in exiti-
um. *Tacit. lib. 3. histor.* ita ut
ambitio & jactantia & effusio &
quidvis potiùs quàm liberalitas
existimanda sit, cui ratio non
constat. *Plin. in panegy.* Obser-
vavit id præ aliis Elifabetha An-
gliæ Regina laudatissima, quæ
parca erat in dispensandis præ-
miis, & morosa in pensitandis
cujusquè meritis, ne videlicet
honos raritate carus, promiscuâ
largitate vilesceret. *Thuan. lib.*
51.

Et hæc de requisitis privile-
giorum ex parte dantis dicta
sint, quæ tamen simul in tantum
acquirentem tangunt, ut si con-
tra Jus divinum, naturale, pu-
blicam utilitatem &c. privilegi-
um impetret, sæpè incassum la-
boret, & vix diu eo gaudeat;
quemadmodum requisita etiam
ex parte acquirentis, de quibus
nunc ordo est dicendi, ita con-
cedentem officiunt, ut si illis ne-
gle-

glectis, nihilominus privilegia concedat, ea, tam ex parte suâ, quàm ejus, cui dantur, inutilia reddat & revocabilia.

Requisita ex parte acquirentis.

I.

Non per fraudem vel mendacium impetretur.

Requisitorum verò ex parte acquirentis primum est, ne per fraudem aut mendacium privilegium impetret, alioquin hoc sibi dictum esse sciat: Sciant omnes etiam si quid speciali quolibet rescripto per fraudem elicitum, impetratum sit, non valere, l. 2. C. de sum. Trinit. Cum quicquid fraudandæ legis causâ adscriptum est, ipso jure rescindatur, l. 64. §. 1. de condit. & demonstr. Fraus autem hæc & mendacium committi potest tam loquendo, si nimirum per falsas & subdolas rationes Princeps ad dandum privilegium inducatur; quàm tacendo, si quid circa privilegii impetrationem subdiceatur, quod fortè si dictum fuisset, Principem in diversam movere sententiam potuisset, per l. 2. si

contr.

6
contr
itaq
tur,
trata
per
ptio
Zan
& C
pag.
ver
son
que
rint
qua
mir
pro
ver
Zen
Cu
cur
qui
con
lun
can
nit
im

contr. 19. vel util. publ. Omnia itaque sincerè à petente agantur, nisi privilegia taliter impetrata, nulla esse, aut in litibus per exceptionem sub & obreptionis refelli velit, quâ de re *Zangerus de except. part. 2. c. 17. & Oldendorp. in Enchir. except. pag. 45.* copiosè tractant. Universa enim rescripta sive in personam precantium, sive ad quemlibet Judicem manaverint, quæ vel adnotatio, vel quævis pragmatica sanctio nominentur, sub eâ conditione proferri præcipimus; si preces veritate nitantur, inquit Imp. Zeno in *l. 7. C. de divers. rescript.* Cum quo convenit Jus Canonicum *cap. 2. extr. de rescript.* ita quidem, ut, quamvis legibus consentaneum sacrum oraculum mendax precator attulerit, careat penitus impetratis, & si nimia mentientis inveniatur improbitas, etiam severitati sub-
jaceat

jaceat judicantis, l. 5. C. si contr.
Ius vel util. publ. l. 29. ff. ad l.
Cornel. de fals. Absonum quo-
 què est, legibusquè adversum,
 ut dolus suus cuiquam patrocini-
 netur, l. 1. ff. de dolo. Et, ut cum
 Theodorico Gothorum Rege
 loquar, justitiæ Principis con-
 venit, ut de indultis beneficiis,
 calumnias fieri non sinat, &
 quicquid pravâ interpretatione
 tegitur, fugatâ mendacii nube
 revelet. *Cassiod. 3. var. 45.*

II. *Secundum est, ne per vim aut*
Nec per vim aut metum (quæ hoc sensu paria
 sunt, quamvis alioquin differ-
 rant, l. 1. 2. & 3. ff. quod met.
caus. Lipsk. cent. 2. semis. obs. 9.
n. 2. & 3.) privilegium extor-
queatur. Nihil enim tam con-
 sensui est contrarium, quàm
 vis ac metus, quem comprobare
 contra bonos mores est, l. 116.
 ff. de R. I. ita ut à petitione o-
 mnino excludi debeat, qui non
 dubitavit invadere, quod pete-
 re

re debuisset, *l. un. §. fin. C. de suffrag.* nec juramentum metu extortum, sit obligatorium, *c. 58. de R. I. in 6.* Ac cum in Principe rarum & propè insolitum sit, ut se putet obligatum, aut si putet, amet. *Plin. in panegy. Traj.* vitandum, ne vel exinde, quod voluntate solùm coacta, non consensu libero quicquam largitus fuerit, illud omne infringat & destruat, quod nobis fructuosum fore spondebamus, tantoquè majori odio erga subditos exardescat. Exemplo esse possunt Gandavenfes, qui Anno circiter 1466. per seditionem & arma, varia, à Carolo Audace Burgundiæ Duce, sibi indulgeri postulabant, quibus etiam Dux, cum aliud non posset, nequè satis in tuto versaretur, temporibus coactus, largitus est omnia, & quæ postulabant privilegia concessit. Devictis verò postea à Carolo Leodiis, cum

pœ-

pœnitentiâ proceres Urbis ducti, pedites omnes & vexilla & privilegia, & literas, quas Dux Gandavo discedens coactus fuerat ipsis largiri, ad eum Bruxellam deferrent, jussu Ducis, detracta sunt signa de hastis, & exhibitis privilegiis Cancellarius, quod præcipuum ex iis erat, & ad ipsorum administrationem pertinebat, abrogavit. *Comin. lib. 2. Comment.* Similiter & Paschalis Papa Romanus. Anno 1112. cum ut ait *Helmoldus*, an. præcedenti, extorto obsequio Henrico V. Imperatore privilegium super omnibus, quæ desideraverat anima ejus, dedisset, illud non privilegium, sed *prævi-*legium dici voluit, & anathemate rescindendum sanxit, *Helmold. in Chron. Slav. c. 41. Vrsperg. in vit. Henrici V.*

III. Tertium, ut virtute potius, meritisquæ, quam nudâ pecuniâ privilegia acquirantur. Quemadmodum

Nec
nudâ
pecuniâ

6
dum
rum
sic &
vende
tamen
ra, ne
Assim
norum
res fu
am, se
tectur
Bocca
Tacit
dum
Vitel
nem
tissim
cabat
habel
nequ
teran
niâ p
niat,
onen
tiz lo
more

dum enim turpis illa est officio-
rum & dignitatum nundinatio ;
sic & privilegiorum emptio, etsi
vendentem obliget, acquirenti
tamen & ementi non est deco-
ra, nec gloriosa, nec diuturna.
Assimulantur quippe tales ho-
norum & privilegiorum empto-
res furibus, qui non per janu-
am, sed fenestram, aut effractum
tectum adyta eorum intrant.
Boccalin. cent. 1. relat. 77. ac
Tacitus stultissimos eos vocat,
dùm *lib. 3. histor.* scribit. Sub
Vitellio vulgus ad magnitudi-
nem beneficiorum aderat, stul-
tissimus quisquè pecuniis mer-
cabatur. Apud Sapientes cassa
habebantur, quæ nequè dari,
nequè accipi salvâ Republ. po-
terant. Quamvis autem pecu-
niâ privilegia emi non conve-
niat, si quid tamen in recogniti-
onem aliqualem beneficii, gra-
tiæ loco, inprimis in Regni pri-
mordio detur, improbandum
non

non est, prout in Galliâ usu venit, ubi in Regni ingressu pro realibus militiis, immunitatibus atque aliis Regum benignitate concessis privilegiis, grandis pecunia corradi solet. *Thuan. lib. 3.* quamvis hodiè extinctis totâ passim Galliâ privilegiis, teste *Gramondo lib. 11. pag. 498.* nescio quid pecuniam expendere expediat. Henrico verò VII. Angliæ Regi, non sub Regni auspiciis, sed regni ejusdem Anno 17. Civitas Londini quinque millia marcarum dedit pro confirmatione immunitatum suarum, quæ sanè res magis initiis Regis conveniebat, quàm temporibus ultimis. *Fr. Bacon. de Verulamio in histor. Henr. VII. pag. 361.* Interim privilegia talia ob causam & compensationem concessa, cùm quasi ex contractu descendant, à concedente infringi aut revocari, nisi ob eas causas, propter quas alia pri-

vi-

6
vileg
tur,
tract
priva
Q
privil
regula
tamen
praju
gium
de cu
tur.
ff. de
impe
Judic
contr
de re
tio p
causa
tet. C
nore
versa
am a
possu
ita n
sariis

vilegia annullantur & revocantur, non possunt, cum ex contractu Princeps non minus ac privatus obligetur.

Quartum est, ut quamvis ad IV.
privilegii alicujus acquisitionem Citati-
regulariter citatio non requiratur, si cne
tamen privilegium illud vergat in prævia:
præjudicium tertii, simile privilegium quocunque modo habentis, id, de cujus præjudicio agitur, adicitur. Sic enim *Ulpianus* in l. 39. ff. de adopt. quid desideras, an impetrare debeas, æstimabunt Judices, adhibitis etiam his, qui contradicent, & *Paulus* l. 47. ff. de re judic. de unoquoque negotio presentibus omnibus, quos causa contingit, judicari oportet. Quemadmodum etiam minores, non nisi presentibus adversariis, vel si per contumaciam absint, restitutionem petere possunt, l. 13. in pr. ff. de mun. ita non nisi presentibus adversariis, iisque adcitatis, aut si contuma-

G

tuma-

tumaciter se subducant, privilegium in ipsorum præjudicium peti & concedi potest; alioquin per exceptionem obreptionis ab adversâ parte facilè vis ejusdem & effectus enervabitur.

V.
Insinu-
atione
etiam
subse-
quenti.

Quintum est, ut privilegium adversus aliquem obtentum legitime eidem & judici ordinario istius loci insinuetur, ad hoc videlicet, ut ad pœnam privilegii agi possit. Cùm enim privilegia facti sint alieni, c. 1. de constit. in 6. idè eorum ignorantia præsumitur & excusat. l. 2. ff. de jur. & fact. ignor. l. 5. §. 1. pro suo. nec quis eum in pœnam incurrisse asserere potest, qui privilegii notitiam non habuit, cùm pœnæ adversus scientes tantùm sint paratæ, l. fin. in fin. ff. de decret. ab ord. faciend. Privilegia itaque non possunt, nisi judici & parti insinuentur, per l. si quis divinam Cod. de aqueduct. lib. 11. & quidem intra annum c. 23. extr. de

re-

*rescri-
tent
etiam
duor
tariu
qui in
dictio
Iudex
glos.
Iudic
fuetu
proc
prius
parti
mera
fund
privi
Què
insin
est, u
supp
retur
titian
dene
exen
vileg*

rescript. coram Iudice competente, per *l. 23. C. de testam.* aut etiam parti in presentia Notarii, duorumque testium, vel per Notarium duosque testes, quippe qui in Voluntariis actibus jurisdictionem habere censetur, & *Iudex chartularius* appellatur, *glos. in l. 1. verb. tribunali. ff. de Indic.* Hinc est, quod de consuetudine Camerae Imperialis processus non decernatur, nisi prius privilegium Camerae & parti recte insinuatum sit. Camerae quidem, ut ostendatur de fundata jurisdictione; parti, ut privilegii scientiam habeat. Quod si privilegium Camerae insinuatum non sit, necessum est, ut ipsum Originale una cum supplicatione exhibeatur & narretur, privilegium ad partis notitiam pervenisse, alias processus denegantur, quia non creditur exemplis sive transumptis privilegiorum, si originale non sit

148 *Caput VI. De Forma*

legitimè Camere præsentatum, referente *Gail. lib. 1. obs. 1. n. 9. 10. 11. 12. & 13.* idquè per *l. 3. C. de div. rescript.* In regno Poloniæ verò, terrisquè ei connexis ista privilegiorum insinuatione admodò strictè non requiritur, sed tùm demum sufficit insinuationem fieri, ubi quis in fraudem sui privilegii quenkumque aliquid attentare vidit, aut res in controversiam venit, Judexquè & pars id ipsum requirat.

VI.
In scri-
pto vel
instru-
mento.

Sextum est, ut in scripto vel Instrumeto privilegium obtineatur, non quòd scriptura sit de essentiâ privilegii, sed quòd non nisi taliter per scripturam probari queat. Scripturæ namquè generaliter fiunt, ut quod actum est, per eas faciliùs probari possit, *l. 4. ff. de pignor. l. 4. ff. de fide inst.* Facit etiam Scriptura ad perpetuitatem, quia, ut ait Sigismundus I. Poloniæ Rex in confirmatione Privilegiorũ ter-

ra-

rarum Prussix; omnium rerum, quæ sempiternæ memoriæ commendari debent, nulla certior firmitudo inveniri potest, quàm ut literis posteritati mandentur, cæteraquæ facta, quantumvis memorabilia, aliis modis æternitati dicata, aliquot quidem seculis durare possunt, sed quæ literis memoriæ conservantur, nunquam intereunt, ipsaquæ vetustate fiunt augustiora. *Iur.*

Municip. terrarum Pruss. pag. 47.

¶ 48. Hinc Petrus Kmitha Palatinus Cracoviensis in Conventu magno Leopoliensi ita fatur: Si Serenissimus Rex perpetuò nobis staret incolumis, verbum certè illius magnum & firmum nobis esset privilegium, Regis enim verbum non retrocedit. Sed quò incertius est omnis vita, eò, dum licet, benignissimam Regis in nos beneficentiam perpetuam esse cupere debemus. Quare his opus esse

censeo, ut eo pacto & cautiora nobis sint omnia, & optimi Principis liberalitas perpetuis illustretur monumentis. *Orichov. lib. 6. annal. pag. 167.* Experti idipsum, magno suo cum malo, sunt Ruppellenses Anno 1619. quorum Deputatis, cum Dux Luinæus (qui tunc gratiâ apud Regem omnes alios anteibat) nomine Regis grandia illis promitteret, urserunt quidem impensè Delegati Breviculus, verum obtestationibus Luinæi, fidei suam, & inviolatum secundum vocem & mandatum Regis promissum ipsis mille Breviculorum & ampliùs esse debere, protestantis, tandem cesserunt. Paulò pòst tamen vana fuit omnis hæc promissio, quin & inficiatione Luinæi refutata, ita ut & eorum, qui à causâ Protestantium alieni erant, risum excitârit & jocum, sarcasticè objicientium: Quâ ratione & arte factum

Etum esset, ut qui in re religionis verbum non scriptum averfarentur; Luinæo in re politicâ tam facilem & credulum assensum præbuisſent. *Georg. Revell. lib. 1. de Rupell. obs. & ded. pag. 18. & 27.* Utrum autem in chartis vel membranis, aut etiam æneis tabulis (quemadmodum illud libertatis, privilegium Judæis à Romanis concessum. 1. *Maccab. 24. vers. 26.* & Spirensium privilegia teste *Lehmanno in Chron. Spir. lib. 4. c. 22.*) privilegium scriptum sit, nihil interest, quoad efficaciam, modò *subscriptionem* & sigillum concedentis habeat. Ea namquè tantummodo fas sit proferri vel dici rescripta, in quibuscunque judiciis, quæ in chartis sive membranis subnotatio nostræ subscriptionis impresserit, inquit Imp. Anastasius l. 6. *C. de div. rescript.* Et quod ad *sigilla* attinet, ea sanè horum tempo-

rum est ratio, ut annulis Principum quandoquē meritò plùs, quàm animis credatur, id quod alioquin deplorat *Seneca 3. de benef. c. 15.* Unde ea merè esse necessitatis nemo negaverit. Experti id ipsum quondam sunt Ursinus, Virginius & Petiliani Comes, qui cùm dicerent, quo tempore se dediderant, jam hominibus ab se missis fidem publicam non modò Regis ipsius ore concessam, verùm etiam in tabulas relatum, regisque manu subscriptam fuisse, idcirco nec convenire, nec justum esse fide Regia, suisquē actionibus propositis atquē expensis, ut captivi detinerentur; expeditè illis à Gallis responsum est: Fidem Regiam quamvis inchoatam, atquē à Rege subscriptam, perfectè tamen concessam intelligi non posse, nisi Regio signo ob-signata, atque à libellorum magistris subscripta, eiquē, *cujus*
in-

interfit, tradita fuerit; Hunc esse in omnibus privilegiis & publicis monumentis vetustissimum cujusvis aulæ morem, id què in eum finem observari, ut si quid ab ore Principis, sive curis & negotiis occupati, sive parùm de re & negotio edocti fortè cecidisset, corrigi posset. *Gucciard. lib. 2. histor.* Abstinendum autem tam concedentibus, quàm Privilegia acquirentibus, à *chartis vel membranis vacuis*, quippè quæ exigui solent esse roboris in privilegiorum materiâ. Testatur id Venceslaus Imperator, qui, inter alia, etiam propterea imperio motus est, quòd frequenter plures membranas nudas, rasant què, Imperatoriæ Majestatis sigillo munitas, pecuniâ vendiderit, in quibus postea ii, in quorum manus devenerunt, pro beneplacito scripserunt, quicquid collubitum fuit. *Goldast. in Reichs-*

satungen. p. 158. Quæ tamen Privilegia postea in judiciis impugnata & annullata fuerunt. *Speid. in not. jurid. hist. polit. lit. C. verbo Carta bianca.* De Carolo V. Imperatore quoquè memorant historiæ, illum, cùm Peruanam Provinciam sibi reconciliatam cuperet, nobilem illum Gascam huic negotio destinasse, eiquè tales chartas candidas complures solo suo nomine signatas dedisse, eo consilio, ut quisquis privilegia, munera aut munia quælibet postularet, si ea in chartâ virgine exarasset, jam impetrasset. Quo ipso rebelles animi in gratiam reducti, & in gratitudinem redacti fuerunt. *Drexel. in Rhetor. cæl. lib. 1. c. 2. §. 4.* Utut autem res hæc feliciter ceciderit, in remotioribus etiam provinciis tales chartas adliberi quandoquè necessum sit, præsertim ubi populus in Principem confurgit, & moram

rescriptorum aliorum impatienter fert, non tamen talium chartarum vigor diu durare solet, quemadmodum & Hispani, non attentis ullis talibus membranis, miserè postmodum Peruanos, & alios Indiarum incolas tractârunt, quâ de re Historicorum complurium pagellæ, & quidem vix cum indignatione leguntur. Quamvis autem in effectu privilegium in *membranâ* scriptum non magis operetur, quàm scriptum in *chartâ*, ad durationem tamen & exteriorem splendorem *præstat illud in pergameno scribi*, idquè antiquissimo planè more, & temporibus jam Alexand. Magn. usitato, qui privilegium aureis literis in pergameno conscriptum genti Sarmaticæ donavit, eoque omnia ei regna & provincias inter Borysthenem & Istrum attribuit. *Sarnic. lib. 2. annal. pag. 44. & seq.* Quo idiomate privilegia con-

scribantur, dummodò recepto, similiter non interest, & quamvis Rudolph. I. Imperator Anno 1274. in Comitibus Noribergensibus sanciverit, ut omnia mandata, edicta, privilegia, pacta dotalia, contractus, & id genus alia scripta & instrumenta in Teutonicâ linguâ, & non, ut antea, latinâ conciperentur. *Cammer. 3. hor. succis. 65. Goldast. tom. 1. const. Imp. pag. 311.* tamen & latino Idiomate conscripta tenent, & quemadmodum decreta olim Prætorum latinè interponi oportebat, *l. 48. ff. de re judic.* nunc verò id de jure & consuetudine sublatum est, ita contra in Germaniâ latinum scribere & obtinere privilegium licet. Secus se habet res apud Turcas, in quorum legibus est, ut quæ suæ linguæ verbis scripta non sunt, ea præstari non sit necesse. *Bembus lib. 4. hist. Vener. pag. 160.* Magis ex re est, ut nom-

men

men concedentis, item locus & præsertim tempus privilegii concessi in privilegio exprimantur. Si qua enim beneficia sine die & consule fuerint deprehensa, autoritate carent, *l. 4. C. de div. rescript. & huc pertinet tot. tit. Novell. 47. ut præponatur nomen Imperatoris documentis, & ut latinis literis apertius tempora inscribantur.* In summâ hoc loco non negligendus vulgatus ille versus, quem *Specul. lib. 2. part. 1. de rescript. præsen. §. 3. n. 2.* habet :

*Forma, filum, Stylum, litura,
membrana, sigillum :*

*Hæc sex falsata, dant scripta
valere pusillum.*

Septimum est, ne impetrentur **VII.**
privilegia obscura. Induit quippe Sine
obscu-
ritate. privilegium naturam & effe-
ctum legis, quæ omnino mani-
festa esse debet, ne aliquid per
obscuritatem in captionem ob-
tineat, *c. 2. dist. 4.* Humano et-

iam generi consulitur, si obscuritas omnis & inextricabilis circuitus tollatur, compēdioso autem & dilucido remedio totum contineatur, *l. 7. C. de Cura furios.* Hinc Imp. adeò severè inhibet, ne leges Imperatoriæ per siglorum (sive zifferarum) obscuritatem conscribantur, quin potiùs omnia & nomina prudentum, & tituli & librorum numeri per consequentias literarum, non per sigla, manifestentur, ita ut qui talem librum sibi paraverit, in quo sigla posita sunt, in qualemcunquè locum libri vel voluminis, scire debeat, inutilis se esse Codicis Dominum, nequè enim licentia aperiunda est ex tali codice in iudicium aliquid recitare, qui in quacunque sua parte siglorum habet malitias, librarius verò, qui eas inscribere ausus fuerit, pœnâ falsi plecti, librique æstimationem in duplum Domino præstare debet. *tit. de*

confirm. Digestor. §. 22. Cui dispositioni inhærens Maximilianus I. Imp. in Comitibus Colonienfibus Anno 1512. publicâ constitutione Notariis prohibuit, scribere Instrumenta sua nimis abbreviata vel obscura, nec per ziferas, signa vel notas, maximè non omnibus cognitæ, sed ut scribant per literas integras, communes, legibiles & cognitæ. *Goldast. tom. 1. const. Imp. pag. 433.* Quid? quod de jure Canonico vitiosa etiam latinitas vitiet rescriptum, *c. 11. extr. de rescript.* quod tamen de jure Civili secus se habet, per *l. 8. ff. de stat. hom.* nequè hodiè ullatenus attenditur, dummodò de mente & intentione rescripti & privilegii constet. Nequè enim Principes, à quibus Privilegia potissimum promanant, sese regulis Grammaticorum alligari patiuntur, quin potius cum Sigismundo Imp. se suprâ leges Gram-

Grammaticales esse profiten-
tur, aut cum Bethleemo Gabo-
re, si quis illis Priscianum oppo-
nat, respondent: Quid curamus
Priscianum Grammaticum, qui
non metuimus Romanum Im-
peratorem, quemadmodum ille
in Concilio Constantiensi Car-
dinali Placentino, *Hortled. apud
Goldast. in polit. Imp. part. 12.
disc. 2. pag. 613.* Hic in nuptiis
suis Cassoviensibus confessui la-
tinitatem suam ridenti, respon-
disse fertur. *Bernh. Comen. in ex-
seq. pac. Pragens. pag. 33.*

VIII.

Non lu-
dica,
inepta,
aut i-
gnomi-
niosa.

*Octavum est, ne petantur pri-
vilegia ludicra, inepta, ignominio-
sa, aut jam antea jure communi
concessa.* De his posterioribus ca-
pite præcedenti dictum, nec o-
pus est pluribus ad nauseam
crambem hanc recoquere. De
illis hoc monendum superest. ut
cùm privilegia beneficii natu-
ram sapiant, exinde etiam talia
esse conveniat, quæ vel ad di-
gni-

gnitatem nostram, vel emolumentum aliquid directè vel indirectè faciant. Quemadmodum enim juxta *Senecam lib. 1. de benef. c. 15.* non est beneficium, cui deest pars optima, datum esse judicio: sic non est privilegium, cui deest pars optima, impetratum esse judicio: & sicut gratè suscipienda est ordinatio, quæ dantem juvat, & accipientem, pro temporis necessitate, lætificat. *Castiod. 3. var. 50.* ita repudianda illa ordinatio, quæ dantem nec juvat, nec accipientem lætificat. Hûc pertinet illa stolidi privilegiorum pristinorum vindicatio, quæ rusticis Curlandicis adscribitur, qui cum Ducissa Curlandiæ Anna, apud novum maritum, Gothardum Curlandiæ Ducem, intercessisset, ne rustici ita virgis more usitato caderentur, sed ut vel carcere, vel pœnâ pecuniariâ, more in Germaniâ consueto, puni-

punirentur, eique petitioni Dux annuisset, rusticorum verò familia imperata neutiquam facere vellet, submissè rursus à Duce petierunt, ut istam consuetudinem jam abrogatam rursus introduceret, alias enim illos familiam in officio continere non posse, additis his verbis: *Sie wolten gerne bey ihren alten Privilegien verbleiben / h. e. malle se antiquis suis privilegiis frui: id quod istis verberonibus quoquè indultum fuit. Godelm. de Magis. l. 2. c. 3. n. 27.* Nec minùs huc referri potest probrosa Camulensium juris assertio, qui Viatores transeuntes non tantùm magno gaudio suscipere, sed & ædes, imò & uxores, quousquè illic morentur, illis relinquere solent, seriò mandando, ut Viatoribus non minùs quàm maritis obsequentes sint. Quod cùm Magut, Magnus Tartarorum Cham, aliquando inhiberet, missis

missis nunciis & muneribus Camulenses instantissimè, se circa antiquum hocce jus & privilegium à majoribus per manus quasi traditum, conservari petierunt, quibus tandem Magut respondit: Quia opprobrium honorem ducitis, habete opprobrium, ut optâstis, petitioniquè illorum annuit. *Paul. Venet. lib. 1. de regib. orient. c. 46.* Inter inepta quoquè & ludicra privilegia referri possunt illa Troglodytarum & Persarum Regum, quorum ille privilegio honoris mulsum solus bibit: Huic inebriari uno illo die, in quo sacrificant Mithræ, conceditur. *Alex. ab Alex. lib. 3. genial. dier. c. 11. Cresias lib. 10.* Item Frisiorum, quibus Carolus Magn. hoc privilegium dedit, ut Frisiones militare valentes, & in substantia habentes, essent ad summitatem aurium circumtonsi. *Camer. 2. hor. subcis. c. 40.*
Vel

Vel Franconum, apud quos nemini nisi ex Regiâ stirpe nato, cesariem gestare licebat *Ioh. Til. l. 2. de reb. gall.* Vel etiam eorum, qui speciali privilegio rubra, flavâ, vel aliâ cerâ signandi facultatem, etiam quandoquè magno pretio, acquirunt, quemadmodum Ludov. XI. Galliæ Rex magni beneficii loco Anno 1465. 28. Julii permisit Renato Neapoleos & Siciliæ Regi, ut flavâ cerâ uteretur. *Bodin. de Rep. lib. 1. c. ult.* Vel etiam eorum, qui ex speciali aliquo, indulto jus Magistros approbatos artis gladiatoriæ creandi, cum Francofurtensibus, habent. *Munster. in Cosmog. lib. 3. pag. 962.* Et nescio sanè, annon hûc referam illud Philippi II. Hispaniæ Regis Privilegium, qui cum Lusitanis, principio belli, si Anthonium relinquerent, aureos montes promiserat, subjugatâ tandem Portugalliâ, sub discessum suum

um Anno 1583. loco gratiæ hoc Lusitanis concessit, ut serico liberiùs quàm antea licebat, uti possent. *Thuan. lib. 78.* & si quæ sunt similia alia privilegia, passim in historiis occurrentia.

Nonum est, ut privilegia im- IX.
petrata benè quoque sint clausula- Benè
ta, quarum clausularum potis- clausu-
sima & usitatissima sunt, Mo- lata.
MOTU PROPRIO, NON OB-
STANTE, EX CERTA SCI-
ENTIA, & EX PLENITUDI-
NE POTESTATIS. Quamvis enim clausula **MOTU PROPRIO**, quæ à Romanis Pontificibus ad omnes Principes promanavit, adeò hodiè sit trita, ut nullus ferè Princeps sit, qui eà intribuendis honoribus ac beneficiis, aut aliis privilegiis perrumpendis non utatur. *Bodin. de Republ. lib. 3. cap. 4.* Unde aliquatenus propter abusum vilescit;
ad

ad hoc tamen potissimum conducit, ne quid per importunas preces, aut mendacium impetratum esse dici possit, tum &, ut contra concedentem, ne per objectionem talem auferat, quod semel gratiosè concessit, militet. Clausula etiam hæc ejus est generis, ut non subintelligatur, sed tunc solum motu proprio gratia fieri censeatur, cum hoc expressè in eadem cautum fuerit. *c. 23. de prob. in 6.* Non tamen clausula hæc tollit affectum intentionis seu personæ, licet tollat defectum subreptionis, nequè qualitates intrinsecas, nequè jus tertii, nequè operatur, nisi in his, quæ sunt jure expressa, quæ omnia prolixè hic deducere, non est hujus loci. Clausula *Non obstante* derogatoria est, & soli convenit Principi, non privato, non tamen tollit constitutionem juratam, nec capitula & pacta jurata, nec
jus

&
jus te
pore
legia
tract
alicu
fas.
idem
sula
requi
tollit
& qu
quen
fieri
vè.
quæ
merc
rum
Princ
entia
jure
sula
milit
quæ
ne ju
dum
adver

jus tertii, nec privilegia in corpore juris clausa, nec ea privilegia, quæ transiverunt in contractum remuneratorium, vel alicui sunt concessa ad pias causas. Clausula *Ex certâ scientiâ*, idem ferè operatur, quod clausula *motu proprio*, & tùm demùm requiritur, quando Princeps tollit ea, quæ sunt Juris Civilis, & quando superior admittit aliquem ad actum, qui per illam fieri non potest, nisi dispensativè. Nil tamen operatur in his, quæ consistunt in facto, ut commercia & consuetudines locorum, secus in his, de quibus Princeps præsumitur habere scientiam, qualia sunt, quæ in jure consistunt. Denique clausula, *Ex plenitudine potestatis* similiter est derogatoria, eademquè sententia etiam injusta & sine judiciario ordine prolata, dummodò justitiæ naturali non adversetur, valida redditur, non

ta-

tamen operatur quicquam in his, quæ sunt facti, de quibus Princeps non est edoctus, quæ omnia fusiùs peti & videri possunt apud *Vital. Camban. & Cels. Hugon. de clausulis*, ut & *Tapiam ad Rubr. de Constit. Princip. cap. 2.* Nobis hæc levi penicillo, quantum ad subjectam materiam necessaria visa sunt, attigisse satis sit.

X. *Decimum est, ne privilegia qua petuntur, sint de genere prohibitorum, nec ambitiosa.* Impetratio namque rei, cujus est denegata petitio, per subreptionem obtenta esse reputatur, nihilquè prodest, *l. fin. C. si nupt. ex rescript. per l. 7. in princ. C. de palat. sacr. largit. lib. 12.* E. G. Alienatio rei Ecclesiasticæ immobilis frustrà petitur, quia legibus prohibetur, *Novel. 7. cap. 1.* & frustrà quis sub specie munificentie principalis bona fisco delata petit, quia nimirum contra legem

Non de genere prohibitorum, nec ambitiosa.

id

& R
id sper
ea reus
I. C. d
Nec in
prio co
petitor
tretur,
cipis li
impetr
l. ult.
dem e
legior
vilegia
non co
si igno
tant, v
ricus f
I. C. d
pisc. &
cerdot
tat, l.
superi
intern
advoca
quod
hoc m

id sperare ausus est, & propterea reus violatæ legis habetur, *l. 1. C. de petit. bon. sub. lib. 10.* Nec interest, utrum motu proprio concedentium, vel urgente petitore tale privilegium impetretur, cum etiam ultronea Principis liberalitas, contra licitum impetrata, non consolidet, per *l. ult. C. de Cohortal. lib. 12.* Eadem est ratio *ambitosorum* privilegiorum, cum quis sibi talia privilegia tribui affectet, quæ sibi non convenire benè novit, aut si ignorat, leges indulgeri ventant, veluti, si quis curialis Clericus fuerit ordinatus, *l. 12. §. 1. C. de SS. Eccles. l. 12. C. de Episc. & Cler.* aut ob delictum Sacerdotio motus, rursus illud petat, *l. 14. C. eod.* aut per saltum superiorem gradum, neglectis intermediis capter, *l. pen. C. de advocat. div. jud.* aut officium, quod antè gessit, repetat, cum hoc modo impetrata de jure cas-

H sen-

sentur, *l. unic. C. de ambit.* Sic qui Reipublicæ causâ se abfuisse dicit, reverâ autem grandis commodi captandi causâ id egit, aut datâ operâ propter lucrum id affectavit, à privilegio eorum, qui Reipublicæ causâ absunt, revocatur. *l. 4. in fin. & l. 5. in princ. ff. ex quib. caus. major. in int. restit.* Et ad splendidioris privilegia militiæ, posteaquam continuo labore compleverint, eos venientes admittemus, inquit *Imp. Theodos. & Valent. l. 7. C. de divers. offic. lib. 12.* qui ea voto adipiscendi honoris crediderint expetenda, non eos qui studio exercendæ cupiditatis ambierint, ut velut in meliori fortuna positi, aut ea scelera, quæ priùs commisisse doceantur, occultent, aut alia deinceps possint impunè committere. In summâ ergò honoris augmentum non ambitione, sed labore ad unumquemquè convenit de-
venire

8
venit
12.

Q
phos,
capite
vilegio
mihi e
Fine V
ad qua
nas, ac
conve
aut na
prâ pr
subordi
I. Bon
namqu
esse de
jure, q
inquit

§ *Requisitis Privilegiorum.* 171
venire, l. 14. C. de re milit. lib.
12.

C A P U T VII.

DE

Fine Privilegiorum.

Q Uamvis finis interdum cum forma, juxta Philosophos, coincidat, peculiari tamen capite, post formam, de fine Privilegiorum tractare propositum mihi est, & quidem non tam de *Fine Ultimo*, qui est *gloria Dei*, ad quam omnes actiones humanas, adeoque & privilegia dirigi convenit, ne scilicet juri divino aut naturę adversentur, uti suprà prolixius ostensū est; quam subordinato, qualis imprimis est. *I. Bonum publicum.* In rebus namquē novis evidens Utilitas esse debet, ut recedatur ab eo jure, quod diu æquum visum est, inquit *Vlp. in l. 2. ff. de Const.*

Finis
ultimus
Privile-
giorum.

Finis
subor-
dinatus
I.

Bonum
publi-
cum,

H 2

Princ.

Princ. Promovetur autem bonum publicum, cum privilegiis & præmiis Civitates augentur, amplificantur, exornantur, alii exteri ad commercia invitantur, artes quæcunque introducuntur, omniaque eò diriguntur, ut omnibus privatis, quantum potis est, benè sit, quod cum sit, *Resp.* non nisi florida esse potest. Ilium, inquit *Plinius lib. 5. hist. c. 30.* immune, unde omnis rerum claritas. Et quantum creverit Belgium artibus mechanicis, ibidem introductis, capite præcedenti relatum est. Libertas quippe dulcis est bonus, omnium palato arridens, etiam multis animalibus natura data, juxta *Tacit. lib. 4. hist.* soboles verò genuina privilegiorum, quam longè plures proci, atque olim Penelopem, ambiunt. Hanc, ubi quis florere cernit, advolat, adeoque magno incremento omnes beat, quorum
bene-

bene
poti
do ha
taten
i. his
publ
& im
meri
quib
datu
se, ul
hac i
mne
pend
utili
do n
tire.
titur
ferat
vileg
gere
enti
fcor
adhu
quo
veri

beneficio libertas illa tribuitur ,
 potiore etiam sæpè, cum lepi-
 do habet vel periculosam liber-
 tatem quieto servitio. *Sallust. lib.*
1. hist. in fragm. Cùm ergò salus
 publica tantoperè per privilegia
 & immunitates promoveatur ,
 meritò utiquè Principes , iiquè
 quibus privilegia concedere
 datum est, non omninò difficiles
 se, ubi id utilitas publica suadet,
 hac in parte præbere debent. Om-
 nes enim decet gratanter im-
 pendere , quòd publicas vident
 utilitates posse respicere , quan-
 do necesse est hæc membra sen-
 tire, quod corporis summa sen-
 titur. *Cassiod. 2. Var. 20.* Sed in-
 ferat fortè quis & opponat, *pri-*
vilegia in utilitatem publicam ver-
gere non posse, cùm usu & experi-
 entia compertum sit , indè di-
 scordias & turbas sæpè ortas , ac
 adhuc hodiè tantum sanguinis
 quotidie effundi, inimicitias fo-
 veri, hostilitates exerceri, livo-

rem inter subditos gigni, animosque horum erga Dominos, & Dominorum erga illos exacerbari, ubi sæpè ex subditis, quam rem privatis quisquè utilitatibus odit, eam honesto violatorum privilegiorum nomine detestatur. *Strad. Decad. 1. lib. 2. de bell. Belg. pag. 65.* Ast hæc & similia plurima, quæ in hunc sensum proferuntur, thesin hanc de utilitate publica ex privilegiis oboriente, non evertunt, cum non usum, sed abusum, non privilegia justa, sed injusta, iniqua, odiosa, nimia, exemptiva & inæqualitatem inter subditos constituentia, stringant. Dentur privilegia parca & circumspecta manu, juxta ea, quæ capitibus præcedentibus recensentur, requisita, & non poterit inde, nisi per accidens, ullum incommodum expectari. Quid, quod non Privilegiorum concessiones, sed eorundem callidæ par-

partim, partim violentæ oppugnationes & everfiones, turbas, cædes, bella pariant, quæ cum à potentioribus sæpè attentari folcant, imputent ſibi omne malum indè obveniẽs, non iis, qui jura ſua defendunt. *Annon verò Monarchiis officiant privilegia*, quærat quis? Reſpondeo: Non Monarcharum, ſed Tyrannorum luminibus officiunt, qui quidvis ſibi licere volunt, nullâ juſti vel injuſti, honeſti vel inhoneſti habitâ ratione; è contra Monarcha judicat dignam eſſe Majeſtate regnantis vocem, legibus ſe alligatum profiteri, & Imperio quid majus, Principatum legibus ſubmittere, ſuamquæ autoritatem de autoritate juris pendere, *l. 4. Cod. de ll.* Hæc modeſtię fama, nequæ ſummis mortalibus ſpernenda eſt, & à Diis æſtimatur. *Tacit. lib. 5. annal.* Videatur hac de re elegans diſcurſus apud *Boccalin.*

An Monarchiis
officiant
Privilegia?

176 *Caput VII. De Fine*

An legibus
12. tabb
Privilegia
damnen-
tur?

cent. 2. relat. 6. & quæ de licentiâ Principum capite præcedenti dicta sunt. Superest illa objectio, quâ quidam legibus 12. tabb. privilegia omnia damnata esse dicunt. Ita enim habet lex 12. tabb. *Privilegia ne irroganto*: & *Cic. in Orat. pro domo sua*. Vetant leges sacratæ, vetant XII. tabulæ leges privatis hominibus irrogari, id est enim privilegium. Nemo unquam tulit, nihil est crudelius, nihil perniciosius, nihil quod minùs hæc civitas ferre possit. *Respondeo*, Privilegia duorum esse generum; *Aut enim pro privis & singulis hominibus rogantur*, i. e. in eorum favorem, ut scilicet vel præmium tribuant, vel pœnam remittant, & de hisce nec lex XII. tabb. nec *Cicero* loquitur; aut *contra singulos*, i. e. in odium vel fraudem & necem singulorum rogantur, & hoc lex XII. tabb. cum *Cicerone* intelligit ac damnat. Hinc lex XII. tabb.

tabb
roga
do d
etam
alioc
vore
quib
dubi
Lex
nis:
Q. 1
Imp
fimi
fius
class
Reg
ject
Cass
vile
dor
pud
bit
plen
rere
nos

tabb. non dicit : *Privilegia non roganto: sed ne irroganto*, quomodo dicimus, poenam vel multam alicui irrogare; & plurima alioquin extant privilegia in favorem singulorum rogata, de quibus tamen, quin subsistant, dubium non est, verbi gratiâ; Lex Cornelia de reditu Ciceronis: Lex Callidia de revocatione Q. Metelli: Lex Manilia de Imperio Cn. Pompeji Magni, & similia, quæ prolixiùs *Rittershusius in comment. ad ll. XII. tabb. class. ult. cap. 2. recenset.*

2. *Decus & gloria Principis.* 2.

Regnantis enim est gloria, sub-
 jectorum gloriosa tranquillitas. Decus
& gloria
Principis.
Cassiod. 2. var. 29. quæ per privilegia inducitur. Hinc Theodoricus Gothorum Rex ita apud *Cassiod. 3. var. 11.* rescribit: Optamus cunctum diem plenum beneficiis nostris excurrere. Optamus ubiquè præstita nostra radiare, quia in ævum vi-

vit, quod munificentia principalis indulserit. Quid enim tam egregium, quàm fecisse felicem? & eousquè præstare, quo se erectus stupeat attigisse? Beneficia siquidem sunt, quæ Regna sublimant, & libertatis Dominus jugiter potest crescere, si sibi subiectos studeat ampliare: Cùm, ut ait *Imp. in l. ult. C. de donat. int. vir. & uxor.* nihil tam peculiare sit Imperialis Majestatis, quàm humanitas, perquam solam Dei servatur imitatio. Nec exinde pauperior redditur Princeps, quia cujus est, quicquid est omnium, tantùm ipse, quantum omnes habet. *Plin. in paneg.* Agnoscunt id leges Civiles, quæ pro tutanda gloriâ & decore Principis ea probant, quæ in aliis improbât. Inde est, quòd donatio immodica regulariter inhibita, in Principe nunquam immodice aut immensa esse censeatur, per *l. donationes 26. C. de donat. inter vir.*

vir. & ux. Quia nimirum Principum, & aliqua potentia conspicuorum est, dùm suppetit facultas & otium, ac quamdiu mentis atq; corporis sanitatem concedit DEUS, benefacere. *Comin. lib. 9.* nequè eorum facta semper sub regulam communis iudicii cadunt. *Sarnic. l. 4. annal. p. 180.*

3. *Stricti juris temperamentum.* Cùm enim jus summum, ut loquitur Syrus apud *Terent. in Heaut. act. 4. scen. 5.* summa sit malitia, non potest in omnibus commodè stari stricti juris regulis, quin aliud quandoquè tempus, ætas, sexus, postulent. E. G. Pacta servari jura stricta volunt, nihilominus minoribus & foeminis privilegio quodam ab iisdem recedere licet, æquitate id suadente, ne videlicet lubricitate & imbecillitate naturæ capiantur, illorumquè simplicitas aliis sit lucrosa, ipsimet verò damnosa, id quod jam suprà

3.
Stricti
juris
tempe-
ramen-
tum.

passim deductum, exemplisquè variis illustratum est. Rectè itaque Claudius Imp. non semper præscripta legum secutus, duritiam lenitatemvè multarum ex bono & æquo, moderatus est. *Sueton. in Claud. c. 14.*

4.
Meri-
torum
recom-
pen-
satio. &
ad be-
ne agē-
dum in-
vitatio.

4. *Meritorum aqua recompensatio* & *ad bene agendum invitatio*. Duo hæc conjungo, quia semet ipsa conjungunt, simulquè ponunt & tollunt. Acuiuntur quippe boni integritatis & industriæ pretio, similes & dissimiles alliciuntur; nam præmia bonorum malorumquè bonos ac malos faciunt. Pauci adeò ingenio valent, ut non turpe honestumquè, prout benè ac secùs cessit, expetant, fugiantvè; cæteri ut laboris inertię, vigilantię somno, frugalitatis luxuriæ merces datur, eadem ista, quibus alios artibus affecutos vident, consecretantur, qualesquè sunt illi, tales etiam & videri volunt, &

& d
pane
riton
exili
di po
tur à
quin
litor
nibu
31. d
net

Gr
M
Con
rum
imp
um,
bet.
1. l
rum
ves
virtu
Peri
quis
rum
quan

& dùm volunt, fiunt. *Plin. in panegy.* Remuneratio ergò meritorum, si negligatur, virtuti exilium quasi indicitur, nec credi potest virtus, quæ sequestratur à præmio. *Cassiod. 1. var. 3.* quin potius virtutibus fama tollitur, si earum merita in hominibus nesciantur. *Ibidem 8. var. 31.* & ut *Groschneus* benè monet *lib. 2. part. 3. c. 5.*

*From sein / und Kunstreich ohne danck /
Macht verdroffen / zornig und krank.*

Contra remuneratio meritorum iustum dominantis prodit imperium, nec deficit rei studium, quæ præmium largius habet. *Cassiod. 1. var. 42. & 2. var. 1.* Nutriunt siquidem præmiorum exempla virtutes, & ibi cives optimi fiunt, ubi præmia virtuti maxima proposita sunt. *Pericles apud Thucyd. lib. 2.* nec quisquam est, qui non ad morum summa nitatur ascendere, quando irremuneratum non re-

linquitur, quod conscientia teste laudatur. *Cassiod. 2. var. 16.* Agnovit hoc Theodoricus Gothorum Rex, dum inter alia ita fatur: Gloriosum quidem nobis est honores passim impendere, sed laudabilius benè meritis digna præstare, quicquid enim talibus tribuimus, pro generali potiùs utilitate largimur. Cunctis siquidem proficit recti tenax proventus: nec locus relinquitur injuriæ, cum ad bonos mores pervenit regula disciplinæ. *Ibidem 4. var. 4.* Agnovit Cyrus Persarum Rex, qui turpe putabat contradicere, quin is, qui & plurimùm laboris sustinet, & plurimùm Reipub. utilitatis adfert, etiam maxima quæquè consequatur, apud *Xenoph. lib. 2. pad.* Agnoverunt Romani, qui Minucio & Cornèlio Consulibus de triumpho sollicitantibus, communem relationem fieri, pati noluerunt, ne par honos in
di-

dispari merito esset. *Liv. lib. 33. c. 82.* Agnoscunt omnes, quot quot credunt, majorem esse Tyrannum, qui præmia benè meritis non tribuit, quàm qui inson-tes necat. *Boccac. cent. 2. relat. 27.* sibi què illud Antonii ad Vespasianum dictum putant. Cecidisse in irritum labores, si præmia periculorum soli assequantur, qui periculis non affuerint. *Tacit. lib. 3. histor.* Hæc itaque privilegiorum sit norma, dispicere videlicet ut benè meritis sua constet laus, sua gratia malè meritis & indignis non tantùm nulla retributio, sed & condigna poena obveniat. Et quemadmodum olim Vipsanius Consul nova in Remp. merita, non usitatis vocabulis honoranda dicebat, apud *Tacit. lib. 11. annal.* ita singula benefacta, præsertim publico bono servientia, novis privilegiis remunerari, consonum est. Quo nomine Elisabetha

tha Angliæ Regina meritò laudatur, quæ etsi ad rem attentior, novit tamen ubi, quantum & quando liberalitas exercenda, benè meritis sanè providè benefica, *Cambden. part. 1. Hist. Elisabeth. pag. 62.* Contra malè audit Tiberius, qui legibus Pannonicis per literas demandabat, misisse se filium Drusum, ut sine contatione concederet, quæ statim tribui possent; cætera Senatui servanda, quem nequè gratiæ, nequè securitatis expertem haberi par esset. Ad quæ milites: Novum id planè, quod Imperator sola militis commoda ad Senatum rejiciat. Eundem ergò Senatum consulendum, quoties supplicia aut prælia indicantur. An præmia sub dominis, pœnas sine arbitrio esse? *Tacit. lib. 1. annal.* Similiter ex Regibus nostri seculi malè audiunt Henricus VII. Angliæ, & Franciscus II. Galliæ Reges, quorum ille

in

in remunerando erat tenacior, ita ut liberalitas sua potiùs se applicaret ad ea, quæ ad statum proprium, aut memoriam nominis sui pertinerent, quàm ad præmia benè meritorum. *Fr. Bacon. de Verulam. in hist. Henr. VII.* Hic verò Anno 1599. cum ex cunctis ferè Regni Provinciis ad novum Regem confluerent, qui debita, remunerationes, beneficia, importunis flagitationibus exigebant, iisque satisfieri non posset, suasu Guisianorum patibulo erecto, editum proposuit, quò omnes cujuscunque conditionis essent, qui quacunque de causâ vel debiti, vel remunerationis aut beneficii à Rege impetrandi, in comitatu essent, intra 24. horas aulâ excederent, nî parerent, ignominiosè patibulo suffigerentur. *Thuan. lib. 23.* Usquè adeò verum est illud Historici: Proclivius est injuriæ, quàm benefici-

neficio vicem exsolvere, quia gratia oneri, ultio in quaestu habetur. *Tacit. lib. 4. histor.*

5.
Digni-
tatum
& ordi-
num
confer-
vatio,

5. *Dignitatum, ordinum & munerum publicorum conservatio.* Dignitatem intelligo non Imperatoriam solum & Regalem, sed & eorum, qui aliquo officio publico vel ordine præ aliis sunt conspicui, quibus pro diversitate munerum, diversa etiam tribui solent privilegia. Hunc pertinent privilegia Imperatoris & Imperatricis, *l. 31. ff. de ll. Electorum, in Auræ Bullâ. Episcoporum tot. tit. C. de Episc. & Cler. J*ctorum *l. 14. C. de Advocat. div. judic.* Grammaticorum, Philosophorum, Medicorum, *tot. tit. C. de profess. & Med.* Clericorum & Sacerdotum *d. t. C. de Episc. & Cler.* Studiosorum *Auth. habita. C. ne filius pro patre.* Legatorum, Consiliariorum, Militum, Doctorum & similium, de quibus copiosi aliorum extant com-

commentarii, ad quos omnes, qui specietenus & distinctius omnia scire cupiunt, remitto.

Deniquè, *Personarum & rerum* 6. *secundum omnes circumstantias* Personarum *justus respectus*, quia videlicet justus respectus jura pro ratione temporis, loci, personarumquè variare notissimum juris est. Et hùc pertinent Privilegia minorum, impuberum, fœminarum, valetudinariarum, senum, rusticorum, piarum causarum, miserabilium personarum, libertatis, alimentorum, templorum, artificum, belli, pestis, & in summa omnium eorum, quos ætas, sexus, valetudo, peritia & imperitia, fortunæ iniquitas, tempus itidem, necessitas, agnatio vel cognatio, familiaritasquè vel etiam misericordia privilegio dignos esse dicitur, quorum privilegiorum in jure Civili passim magnus est Catalogus, nec minor in eadem commentatorum numerus.

CAPUT VIII.

DE

Effectu Privilegiorum,

PRivilegia cum effectu accipienda & ita intelligenda sunt, ne fiant elusoria, sed valeant potiùs, quàm pereant, c. 25. *extr. de V. S.*

Effectus

I.
Privilegia
idem
operantur,
quod
jus
commune.

Primus autem effectus Privilegiorum in eo consistit, quod idem operentur atque lex & jus commune, in primis si corpori juris, sive Volumini Constitutionum, publicâ autoritate, inserta sunt. Id quod ex beneficiis SCti. Vellejani, Macedoniani &c. aperte liquet. Cui consequens est, quòd privilegia legitime concessa, perinde ac leges, non solum omnes concedentis subditos ad observantiam, l. 3. C. de ll. sed & ipsum concedentem, ejusque Successores obligent, siue

hi

hi jure successionis, sive electionis succedant, ac proinde regulariter revocari nequeant, quâ de re infra, ubi de revocationibus privilegiorum sermo incidet, uberius aliquid differendi dabitur locus.

Secundò, Privilegium idem o- 2.
peratur, quod consuetudo vel statu- Idem
tum, unde quicquid de consue- quod
 tudine dicitur & statuto, etiam Con-
 de privilegio dici potest, excep- suetu-
 ptâ illâ differentiâ, quæ suprà c. do &
 1. adducta est. Unde sicut con- statu-
 suetudo legem interpretatur, l. tum,
 37. ff. de ll. supplet, & quando-
 què ab illâ recedit, l. 32. eod. ita
 & privilegium. Quemadmo-
 dum etiam, secundum JCtos,
 statuta intra territorium statu-
 entium jus faciunt, arctiusquè
 ligant, quàm jus commune, ita
 ut illud sæpiùs emendent; ita
 & privilegia intra territorium
 concedentium vim legis & ju-
 ris obtinent, ac jus commu-

ne ut plurimum transcendent.

Tertiò, Privilegium potentiùs est jure communi, quia est jus quoddam speciale, quod generali & communi quasi derogat, cum in toto jure generi per speciem derogetur, & illud potissimum habeatur, quod ad speciem directum est, l. 80. ff. de R. I. Necessè est autem illud, quod alteri derogat, illo, cui derogat, esse potentiùs, cum per hoc vires illi adimat, sibi verò sumat. Unde mirum, quosdam contrarium, quòd videlicet jus commune potentiùs sit privilegio, defendere, inter quos sunt Menoch. de retin. poss. remed. 3. n. 858. & seqq. & Coler. de process. execut. c. 3. part. 2. n. 172. Modestini. Pistor. tom. 2. cons. 11. quæst. 1. n. 47. Præsertim cum rationes eorum, in hanc sententiam adductæ, non sint istius ponderis, ut iisdem opinio hæc per-

perita
eorum
c. 9. §
ea, qu
liter in
ciuntur
ea, qu
agi, a
nium
Hic ne
potent
privata
ctiones
commu
non de
blicæ,
gitimis
non m
per sup
dentib
ges res
quæ leg
diunt.
onem
dixerit
§. 1. di

perstare queat. *Prima* namque
eorum *ratio* petita est ex *Nov. 7.*
c. 9. §. 1. ubi dicitur: Oportet
ea, quę communiter & genera-
liter in omnium utilitatem san-
ciuntur, potiùs valere, quàm
ea, quę circa aliquos studentur
agi, ad corruptionem commu-
nium legum. Sed *respondetur*:
Hic non statui jus commune
potentius esse privilegiis, sed
privata commoda, aut eas fun-
ctiones, quę ad corruptionem
communium legum tendunt,
non debere præferri utilitati pu-
blicę, id quod de privilegiis le-
gitimis dici nequit, quippè quę
non minùs utilitatem publicam
per supradicta in *capp.* præce-
dentibus, quàm quęvis alię le-
ges respiciunt, & quarumcun-
quę legum corruptionem fasti-
diunt. Nisi ergò quis corrupti-
onem legum privilegium esse
dixerit, non poterit ea, quę *d.*
§. 1. dicuntur, nisi perperam ad
privi-

privilegia applicare, nec exinde, jus commune potentiùs esse privilegio, adstruere. *Secunda ratio*, desumpta est *ex l. 35, §. 1. ff. de test. mil.* ubi sancitur: Si miles militiâ missus, intrâ annum testamentum facere cœpit, nequè perficere potuit, potest dici, solutum ita esse testamentum, quod in militia fecit, si jure militiæ fuit scriptum: alioquin si valuit jure communi, non esse jure rescissum. Unde sic concludunt: Testamentum militis privilegiatum faciliùs tollitur testamento jure communi condito, ergò jus commune potentius est privilegio. *Respondetur*: nequè ex hac lege illud concludi, cùm id tantùm in hâc lege statuatur, quod militis militiâ missi testamentum intrâ annum missionis condi cœptum, tollat testamentum merè militare, non verò jure communi factũ, adeoque lex hæc, non de poten-

tiâ

tiâ lo
rati
stam
stam
expi
de mi
men
mnia
cond
ad po
quen
perp
quan
pote
majo
durat
test c
diutu
get,
quos
tiz
antea
vent
tiam
men
facili

tiâ loquitur testamenti, sed duratione, & hoc vult; quòd Testamentum militare post honestam missionem intra annum exspiret, *s. sed hactenus. Instit. de milit. testam.* Non verò testamentum perfectum, juxta omnia requisita juris communis conditum. A duratione autem ad potentiam non valet consequentia, cum ea, quæ non sunt perpetuæ durationis, tamen, quamdiu durant, non minori potentiâ polleant, quàm quæ majoris vel etiam perpetuæ sunt durationis. Exemplo esse potest consuetudo, quæ etsi rarò sit diuturna, tamen, quamdiu viget, ejusdem est, imò & juxta quosdam JCtos, majoris potentia atquè lex, per ea quæ paulò antea dicta sunt. Quæ si observentur, facile liquet consequentiam hujus argumenti: Testamentum militare privilegiatum facilius tollitur testamento jure

communi condito, ergò hoc illo est potentius; nullam esse, id quod tantò magis patebit, si quis perfectum syllogismum inde formaverit, in hunc modum: Quicquid faciliùs altero tollitur, illud eo est potentius: Testamentum privilegiatum faciliùs tollitur testamento, juxta dispositionem juris communis condito. E. hoc illo est potentius. Quis enim hìc non videat laborare majorem? cùm Testamentum militare non propterea tollatur in *d. l. 35.* quòd sit altero impotentius, sed potiùs quòd imperfectius, adeoque certum durationis terminum, nimirum annum in legibus prefixum habeat, *d. §. sed hactenus. Instit. de mil. test.* Perfectum autem imperfecto est durabilius, quamvis non semper potentius. Adde hìsce responsionem *Alciati regula 3. de præsumpt. 36.* qui statuit difficilius testamentum,

ju-

juxta jus conditum commune ,
annulari, militari, non simpli-
citer , quia jure communi fa-
ctum, sed quia majori solennita-
te factum est , ac æquitas postu-
lat, ea quæ difficilius in esse pro-
ducuntur etiam difficilius tolli ,
per *l. nolumus 20. C. de test. & l. ab emptione. ff. de pact.* Finaliter
hîc notandum , quòd quamvis
ex prædictis privilegium poten-
tius sit jure communi , privile-
giato tamen eodem sine privile-
gii jacturâ uti liceat , cum per *d. l. 35. & l. quanquam ff. eod. testa-*
mentum à milite ad præscri-
ptum juris communis factum
subsistat , qui tamen jus milita-
riter condendi testamentum ex
speciali privilegio habuit. Sic
voluntariæ tutelæ munera pri-
vilegiis nihil derogant, *l. 12. C. de excus. tut.* & qui publici mu-
neris vacationem habet , si ali-
quem honorem, excepto Decu-
rionatu, sponte susceperit , ob

id, quòd patriæ suæ utilitatibus
cesserit, vel gloriæ cupiditate
paulisper Jus publicum relaxa-
verit, competens privilegium
non amittit. *l. 2. C. de his qui spon-
te publ. mun. sub.*

4. *Plus. quam Pactum* Quarto, privilegium fortius
operatur, quàm pactum, non quòd
pacta per privilegium infringi
possint aut debeant, sed quòd
per privilegium alicui concedi
possit ea potestas, quæ alioquin
ex pacto constituitur. E. G. Po-
test quis cum debitore suo tali-
ter pacisci, ut in casu moræ lice-
at sibi siltere, aut arresto detine-
re res suas ubicunquè, taliaquè
pacta de consuetudine sunt fre-
quentissima. Cùm ergò id pacto
facere liceat, utique etiam tale
privilegium legitimo modo im-
petratum, ut civitati vel com-
munitati in casu moræ liceat si-
stere vel detinere res suorum
debitorum etiam forensium, in
illâ Civitate privilegiatâ reper-
tas,

tas, d
absu
quod
obtin
se, c
Tale
Parisi
nam
Coler
c. 4.
Q
tem
civil
cus.
ribu
de v
mun
nec
nec
& l
de r

tas, de jure consistit, alioquin absurdum esset, Privilegium quod vim legis & consuetudinis obtinet, hâc in parte minùs posse, quàm pactum privatorum. Talequè privilegium Civitatem Parisiensem ac Montepesulanam habere testatur, ex *Rebuffo*, *Colerus de process. execut. part. 1. c. 4. n. 9. & seq.*

Quinto, privilegia immunitatem à muneribus personalibus & civilibus præstant, l. 2. C. de excus. muner. Non verò à muneribus patrimonialibus, l. 10. ff. de vacat. & excus. mun. l. 2. C. de mun. patrim. ita ut nec hospites, nec minores, nec sacerdotes, nec mulieres excusentur, d. l. 2. & l. 5. 6. 7. 8. & 9. ff. ibid. quâ de re supra jam c. 6. dictum est.

5.
Immu-
nitatem
præ-
stant.

CAPUT IX.

DE

Privilegiorum Confirmatione.

SCitum est, inquit *Bodin. l. de Repub. c. 8.* non modò privilegia, sed ne leges quidem, aut edicta mortuo Principe vim retinere suam, nisi consequentium Principum autoritate, vel consensione tacitâ sanciantur. Nam cùm Bartolus ad Carol. IV. Germanorum Imperatorem legatus esset, ut Perusina Civitatis privilegia confirmarentur, obtinuit illud quidem, sed eâ conditione, ut tandiu vim haberent, quoad revocarentur à posteris Imperatoribus, quibus etiamsi clausula subiecta non fuisset, præjudicium nullum creari potuisset. Quamobrem Michaël Hospitalis Francorum Cancellarius, privilegia Vico S. Mauri

Mauri à Carolo I X. Rege concessa, sigillo Regio munire obstinato animo, etiam petente Reginâ, recusavit, propterea quod perpetuam tributorum immunitatem continerent, contra naturam privilegiorum, quæ personis tribuuntur, & consequentium Principum potestati præjudicare videntur. Nequêtamen, si in perpetuum concessa fuerint corporibus aut collegiis, quæ sempiterna sunt, Principis largientis vita diuturniora sunt futura, quæ si a populo vel optimatum Reip. corporibus, aut universitati in perpetuum tribuantur, sempiterna fore necesse est, aut certè, quamdiu illa Civitas popularis stabit. Nam cum populi Romani Majestas ad dominatum unius, à quo privilegia peti oporteret, delata videretur, Tiberius Augusti successor indulta beneficia à defunctis Prin-

200 *Caput IX. De Confirmatione*
cipibus non aliter vim habere
voluit, quam si Successores rata
haberent, cum antea Principis
beneficium nisi ad tempus da-
tum esset, perpetuum haberetur.
Haecenus *Bodinus*, quem
secuti multi alii hanc firmam su-
stinere esse propositionem,
quod Privilegia morte conce-
dentium Principum dirimantur,
nisi eorundem specialis accedat
confirmatio. Quod etiam Regi-
um Prophetam David agnovisse
volunt, cum, licet jurasset Si-
mei, ipsum non moriturum, 2.
Sam. 19. vers. 24. Successorem
tamen suum, Salomonem filium
proculdubio ex hoc principio,
quod eum Juramento hoc non
teneri existimavit, canos ejus ad
inferos mittere, adeoque eun-
dem necare moriturus voluit, ad
filii Salomonis sapientiam hoc
nomine provocando. 1. *Reg. 2.*
vers. 8. & 9. Utut autem hæc
Bodini & aliorum sententia (id
quod

quod ipse dicto loco indicat) in Monarchiæ regimine , & absolutis Regnis & dominiis, aut etiam eo in casu , ubi privilegia ad beneplacitum concedentis data sunt, (id quod infra *cap.* 15. fusiùs pertractabitur) obtineat , regulariter tamen in Regnis & dominiis non absolutis , aut etiam privilegiis perfectis , nulloquè vitio laborantibus non tenet. Quin & sunt, qui nequè ipsi Principibus absolutis extinctis statim privilegia extinguere statuunt , sed revocationem expressam Successorum, si ea extincta cupiunt , requirunt , idquè vel supradicto responso Caroli IV. Bartolo Civitatis Perusinae Legato dato, probant, ubi Imp. tandiu privilegia valere debere indulgit , quoad revocarentur , quâ quidem clausulâ opus non fuisse arbitrantur , si morte Principum privilegia extinguerentur , in qua quæstione

pertractandâ præ cæteris copiosus est *Enenkel. lib. 3. de privil. jur. civil. cap. 2. & 3.* Mihi in præsentiarum hæc eo fine in scenam adducere lubitum fuit, ut quid quandoquæ Principibus ab aliis tribueretur, quid item illi sibimetipsis, circa abolitionem privilegiorum potestatis sumrent, ostenderem, omnibusquæ tantò magis liquere posset, quid ad quæstionem hanc: *Utrum videlicet confirmatio Principis res sit meri consilii, aut majoris cautelæ; an verò mera necessitatis?* respondendum sit; nimirum eandem non esse meri consilii, quin potius semper majoris cautelæ, quandoquæ etiam necessitatis. Quamvis enim confirmatio actus perfecti, adeoque & privilegiorum justorum regulariter (nisi in actibus nullis, ut in adoptione nullo jure factâ. *l. 38. ff. de adopt.* aut in legatis inutiliter datis. *l. 19. ff. de legat. 1.* ubi confirm-

Utrum
confirmatio
sit necessitas?

firmans aliquid dat; aut in actibus imperfectis, per *c. 1. extr. de transact.* qui confirmando perficiuntur; aut in actibus nunquam revera celebratis, aut profectis reputatis, per *l. 4. C. de donat.*) nihil novi det, sed vetera tantum jura (si quæ sunt) confirmet & innovet. *c. 4. extr. de conf. util. vel inutil. c. quia intentiones 29. extr. de privil.* ista tamen confirmatio veram & effectuale privilegio dat existentiam, quæ in operatione consistit, sine quâ privilegium nihil aliud est, quàm vetera muta & emortua; nihil omninò privilegiario emolumenti adferens. Accedit quòd is, qui cum summâ potestate est, non teneatur, nisi sponte velit, acta sui Antecessoris confirmare, ac multa ab eisdem non propter vim legis, sed honestatem servantur, exemplo Tiberii, qui cum ageretur, an histriones virgis caderetur,

possent, valere apud se passus est
 auctoritatem Augusti, qui id ne-
 gabat, nequè fas iudicavit, dicta
 patris infringere. *Tacit. lib. 1.
 annal.* Et Titus Imperator, cum
 ex Instituto Tiberii omnes de-
 hinc Cæsares beneficia à superi-
 oribus concessa Principibus, al-
 liter rata non haberent, quàm
 si eadem iisdem & ipsi dedissent;
 primus præterita omnia uno
 confirmavit edicto, nec à se peti
 passus est. *Suet. in Tito. cap. 8.*
 Quod cum ita se habeat, utiquè
 vel exinde necesse est confirma-
 tionem peti, ut eâ obtentâ re pa-
 gulum objici possit libidini &
 potentiæ dominantium, qui
 cum initio privilegia revocare
 potuissent, per confirmationem
 tamen hanc sibi ipsis legem di-
 xerint, juri què suo renunciave-
 rint, ac proinde tantò strictiùs
 eisdem inhaerere, vel ex consci-
 entia, teneantur, què ultrò pro-
 miserunt, cum omnes contra-

ctus

ctus
 poss
 O. O
 tes, c
 ribus
 bent
 vi Ro
 ut p
 Succ
 què f
 juran
 mate
 initio
 tur,
 mnia
 quic
 tem,
 mun
 lib. 1
 tantu
 tes,
 gni l
 roni
 Inco
 ab A
 time

ctus ab initio sint voluntatis, postea necessitatis. *l. sicut C. de O. & A.* Hinc omnes Civitates, omnesquè ii, qui à superioribus privilegia concessa habent, hoc unice sub initium novi Regiminis observare solent, ut privilegia antecessorum per Successores ratihabeantur, idquè se facturos Successores vel juramento, vel peculiari diplomate promittant. Sic Imperator initio statim sui regiminis tenetur, vi legum, Electoribus omnia privilegia confirmare, & quicquid ad ipsorum dignitatem, decus, libertatem ac immunitatem pertinet. *Sleidan. lib. 1.* Polonia verò Reges non tantum se omnia jura, libertates, privilegia, immunitates Regni Prælati, Principibus, Baronibus, Nobilibus, Civibus, Incolis & quibuslibet personis ab Antecessoribus justè & legitime donatis, conservaturos ju-

rant, juxta formulam quæ extat
 apud *Herburt. in Statut. lib. 1.*
verbo, juramentum. pag. 245. sed
 & reversalibus & literis seorsim,
 provinciis subjectis, civitatibus
 imprimis, eo nomine cavere &
 prospicere solent, uti Confirma-
 tiones Regiæ passim in jûribus
 municipalibus Prussię extantes,
 clarè ostendunt. Hisquè confir-
 mationibus efflagitandis, adeò
 strictè insistere solet gens Polo-
 na, ut, cùm Henricus Valesius
 Cracoviæ inaugurandus esset,
 ac Legati Pontificii instinctu;
 religionis pacem, diversæ reli-
 gionis assertoribus antea indul-
 tam jurejurando confirmare
 cunctaretur, tantâ animi præ-
 sentiâ Joannes Firleius Palati-
 nus Cracoviensis obtiterit, ut
 arreptâ coronâ, quæ Regi tûm
 præferebatur, templo exiturus
 fuisset, nisi à plerisque pacis &
 concordie nomen inclamatum
 esset. *Neugebau. lib. 9. pag. 646.*

Cùm

Cùm
 Pol
 dum
 Sigis
 post
 Ord
 ad el
 cati
 ratan
 runt
 Rex
 quod
 esse
 iam
 gust
 cimu
 mor
 priv
 conf
 stito
 Civi
 jura
 stitu
 ra A
 Neq
 ter

Cùm etiam in comitiis publicis Poloni & Lithuani Sigismundum Augustum, Successorem Sigismundi I. Regis Polonię, post ejus mortem designassent, Ordines verò terrarum Prussię ad electionem hanc filii non vocati fuissent, electionem hanc ratam habere nullatenus voluerunt, antequam Sigismundus I. Rex speciali rescripto eis cavit, quòd ea præteritio illis fraudi esse non deberet, specialiter etiam filium Sigismundum Augustum obligavit, ut annum decimum quintum egressus, pro more Antecessorum juraret, se privilegia & indulta Prussię confirmaturum, quo non præstito, nec Ordines terrarum & Civitatum ad servandum suum juramentum, Majestati ejus præstitum, astricti esse deberent. *Iura Municip. terr. Prussię pag. 51.* Nequè in hoc juramento realiter præstito Ordines Prussię acquie-

quieverunt, sed & post præstitum Juramentum Anno 1537. Sigismundus I. Rex solenniter iterum ipsis cavere necesse habuit, neminem ipsi parere debere, nisi prius omnia jura, privilegia & libertates diplomate suo confirmasset. *Ibidem pag. 55.* Id quod & Sigismundus Augustus eodem Anno 1537. seorsivo diplomate se facturum recepit. *Ibid. pag. 80.* Addita Anno 1549. hac assecuratione, quod Juramentum suum Anno 1537. præstitum, non minus ad Terram Prussię pertineret, eamque comprehenderet, quam reliquos status Regni Poloniae, ad quos prima specie solummodò adstrictum esse videbatur. *Ibid. p. 83.* Est ergò per supradicta confirmatio privilegiorum, non tantum utilis, sed & pernecessaria, tum quia privilegiantem magis stringit, tum quia privilegiarium tantò securiorem & certiorē facit.

Ne

Ne
hanc
farian
ea no
gium
stingu
privil
bilis
cap. 1
la co
neces
tūm,
expos
quicu
ctariu
more
talia
niam
unt,
ve de
nus
legia
testa
te;
cessa.
ulten

Ne autem confirmationem hanc absolutè & semper necessariam esse quis existimet, ita ut ea non subsecuta statim privilegium extinguatur & desinat, *discernendum*, cum JC^{is}, *inter privilegia revocabilia & irrevocabilia* (de quibus distinctiùs infra cap. 15. tractabitur) quorum illa confirmationem absolutè & necessariò: hæc respectivè tantum, seu majoris cautelæ ergò exposcunt, ita ut si Princeps, vel quicumquè aliùs fortè sit refractarius, & circa confirmationem morosus, nihilominus privilegia talia semel ritè concessa, quoniam naturam contractus capiunt, sive confirmatio accedat si-
ve deficiat, subsistant. Nec minus *discernendum*, *Utrum Privilegia ab ipso Principe*, vel alio potestatem privilegia dandi habente; *an vero ejus delegato sint concessa*. Illo in casu confirmatio ulterior non requiritur, cum ab ipso

Privilegia alia
revocabilia, alia non.

210 *Caput IX. De Confirmatione*
ipso primo & immediatè auctore orta sint, hoc verò omninò & quidem necessitate absoluta requiritur, per ea quæ suprà cap. 4, dicta sunt.

Confirmatio
duplex:
Generalis.
Specialis.

Confirmatio verò hæc *Privilegi-
orum duplex* est, *Generalis* & *Specialis*. *Generalis* est, quæ fit in forma communi, ita ut absquè ulla causæ cognitione privilegia antea data generaliter confirmentur, & hæc confirmatio nullius, vel saltem parvi est momenti, per *C. cum dilecta extr. de confirm. util. & inutil. Specialis* est, quæ fit ex certa scientia, cum cognitione causæ, inspectione & insertione istius privilegii in confirmatione, quæ quidem Confirmatio jus constituit, quia plùs solet timeri, quod singulariter pollicetur, quàm quod generali sponfione concluditur. *c. quanquam dist. 23.* & plus valet specialis cautio, quàm generalis. per *l. 4. §. 4. ff. si quis caut.*

Specialis.
lis.

in jud. Specialis, quàm generalis subscriptio. *l. 15. §. 1. ff. ad l. Corn. de fals.* Speciale, quàm generale mandatum. *c. 1. extr. de rescript. c. 14. Eod.* Rectè itaque Senatus Romanus, crebrescente sub Tiberio Græcas per urbes licentiâ, atque impunitate asyla statuendi, voluit, ut mitterent Civitates jura & Legatos, *Tacit. lib. 3. annal.* eo sanè fine, ut inspectis juribus, illa vel confirmarent, si quæ viderent, vel abolerent, si produci non possent. Quod quidem postulatum Senatus jussu, æquum & privilegariis fructuosum, Senatui etiam gloriosum fuit: unde *Tacitus* ibidem in hæc verba erumpit: Magna ejus diei species fuit, quo Senatus Majorum beneficia, sociorum pacta, Regum etiam, qui ante vim Romanam valuerant, decreta, ipsorumquè numinum religiones introspectit. Quemadmodum autem privilegi-

Confir-
matio

vilegi-

obre-
ptitii
privile-
gii an
valeat?

privilegium obreptitiè obtentum, nullius est roboris; sic nec ejusmodi obreptitii, aut etiam aliis iniquis modis, contra formales regulas veri & legitimi privilegii, impetrati privilegii confirmatio subsistere potest, quin potiùs sententiæ ex falso instrumento latè assimilatur, & quemadmodum illa non valet *l. 2. & 4. C. si ex fals. instrum.* sic & obreptitii, & ex falsâ causâ concessi privilegii confirmatio invalida est. *c. 5. & 6. extr. de conf. util. & inutil.*

Confir-
matio-
nes in-
telli-
guntur
salvo
jure
terti,

Confirmationes idcirco perinde, atquè Privilegia ipsa, semper intelliguntur salvo jure tertii, & quidem ita, ut quamvis in literis confirmatoriis verba hæc inserta non sint, tamen semper subintelligantur, quia in cujusquam injuriam beneficia tribuere non est moris. *l. 4. C. de Emancip.* & quoties aliquid in publico fieri permittitur, ita oportet

tet p
jusqu
ceps
instit
re, l.
in loc
conf
ant c
RE
NUS
IN F
PRI
QUO
BEN
conf
sunt
que
l. 2.
ut h
talib
mun
jus
tatio
jux
rite
l. 3

tet permitti, ut sine injuriâ cu-
jusquam fiat, & ita solet Prin-
ceps, quoties aliud novi operis
instituendum petitur, permitte-
re, *l. 2. §. 10. & 16. ff. ne quid
in loc. publ.* Et hinc est, quod in
confirmationibus apponi sole-
ant clausulæ hæ: SALVO JU-
RE TERTII: Vel, QUATÈ-
NUS PRIVILEGIATI SINT
IN POSSESSIONE TALIUM
PRIVILEGIORUM: Vel, SI
QUOD PRIVILEGIUM HA-
BENT. *c. cum dilecta extr. de
conf. util. & inutil.* Et si quæ
sunt aliæ clausulæ apponi solitæ,
quæ quidem clausulæ juxta *Gail.
l. 2. obs. 1. n. 14.* hoc operantur,
ut hujusmodi confirmationes
talibus clausulis reservatoriis
munitæ, absquæ citatione alicu-
jus peti & fieri queant, quæ Ci-
tatio quandoquæ in privilegiis,
juxta supradicta *c. 6.* & regula-
riter in contractibus requiritur.
l. 39. ff. de adopt.

Quæ-

Quæri etiam solet circa confirmationem, an ad probationem antiquorum privilegiorum, si Originalia eorum sint amissa, sufficiat producere confirmationem Originalis Privilegii mentionem facientem. Ad quam quæstionem c. 11. ubi de probationibus Privilegiorum fermo incidet, quantum opus erit, respondebitur.

CAPUT X.

DE

Privilegiorum Duratione, Observatione & Conservatione.

EX iis, quæ capite præcedenti, de necessitate confirmationis dicta sunt, arguere quis posset, privilegia suâ naturâ perpetua non esse, cum tamen jura diversum statuunt, cum ajunt: Decere concessum à Principe beneficium esse mansurum. c. 16, de R.I. in 6. & indul-

An Privilegia sint perpetua?

Dur
dultu
esse a
ibid.
doric
Cassio
nostr
conf
esse d
pro st
li, q
ption
quæ d
re dif
vos t
verti
est,
gnita
state
iam e
trian
idqu
omn
ritur
sequ
furu
mini

dultum à jure beneficium non
esse alicui auferendum, *c. seq.*
ibid. Cui congruit illud Theo-
dorici Gothorum Regis apud
Cassiod. 3. var. 35. Liberalitatem
nostram firmam decet tenere
constantiam, quia inconcussum
esse debet Principis votum, nec
pro studio malignorum convel-
li, quod nostra noscitur præce-
ptione firmari. *Symmachi* quo-
què dictum, dum ait: Decet sta-
re dispositis, nec fas est per no-
vos tractatus confirmata sub-
verti, *lib. 4. Epist. 52.* Hinc
est, quòd filiusfamilias per di-
gnitatem patriciatus ex pote-
state patriâ semel liberatus, et-
iam extinctâ ea dignitate, in pa-
triam potestatem non recidat,
idquè ex hac ratione, quoniam
omne bonum, sive à Deo acqui-
ritur hominibus, sive ab Imperio
sequente Deum, decet esse man-
surum, & omnis malitiæ ac di-
minutionis extraneum, *Novell.*

81. c. 2. Nec Imperialis Majestatis proprium est, concessa auferre. *Novell.* 10. §. 1. Hinc pariter est, quod gratia alicui concessa, ut providere possit personis idoneis in certâ Ecclesiâ, personis non expressis, non exspiraret per mortem concedentis, c. 36. de *præbend. & dignit.* in 6. De hac igitur privilegiorum perpetuitate & duratione, ut aliquid agatur, operæ pretium erit.

Non autem hic loquimur, nisi de privilegiis justis & legitimis, nam quæ juri naturali, bono publico, intentionivè concedentis adversantur, quæ jus tertii lædunt, per mendacium, ex causâ iniquâ & injustâ sunt impetrata, vel per abusum, ingratitude, aliisquè indignis modis abolita, ea perpetua esse nec congruit, nec possibile est, quin potius ipso jure revocantur, perimuntur & extinguuntur, quâ de re fusiùs suo loco tractabitur.

Pri-

Du
Privi
secun
malia
regu
impr
nâ, si
tur,
per e
usu
Q
regu
guan
prob
tia, c
legia
tem
nec
voc
dict
de p
istit
tis
con
per
vun
voc

Privilegia ergò juxta tantum, & secundum suprà recensita formalia requisita data & impetrata regulariter perpetua esse convenit, imprimis realia, quæ cum personâ, suâ naturâ, non extinguuntur, quod alioquin personalibus, per ea, quæ suprà c.2. dicta sunt, usu venire solet.

Quamvis autem personalia regulariter cum personâ extinguantur, non tamen omninò improbanda est illa *Pecku* sententia, qui eo respectu, quòd privilegia personalia non ante mortem personæ, cui conceduntur, nec ante definitum tempus revocentur, perpetua esse, & sub dictâ regula Juris Canonici c.16. *de privil. in 6.* comprehendi existimat, idquè exemplo societatis & actionum perpetuarum confirmat, quarum illa dicitur perpetua, quando, dum socii vivunt, durat: hæ verò perpetuæ vocantur, quamvis certum si-

Personalialia
quate-
nus sint
perpetua?

K

nem

Pri-

nem 30. vel 40. annorum habent. *Instit. de perpet. & temp. act. in pr. Peckius ad d. l. 16. de R. I. in 6.*

In tantum verò *Privilegium* decet esse mansurum, ut, si sit *prohibitorium*, ne quidem per renunciationem perpetuitatem suam disperdat. Habent enim huiusmodi *prohibitoria* vim Præcepti, cuius eludendi fraudandi què, solâ renunciatione, lex potestatem non facit, potentior què est lex, quæ prohibet, quàm quæ permittit. Et idè non potest Clericus privilegio, quo vetatur coram Iudice seculari in jus vocari, renunciare. *c. 12. extr. de for. compet.* Quia est *prohibitorium*, & non favorem aliquem singularem seu specialem, cui aliàs renunciare quis potest; sed generalem, toti collegio, toti què ordini concessum, continet.

Hæc autem, quæ de perpetuitate

tate & duratione privilegiorum dicuntur, tùm potissimùm obtinent, quando privilegia ex contractu concessa sunt, ex quo quivis etiam summus Princeps obligatur, uti infrà prolixiùs ostendam, nisi fortè aliqua causa extrinseca, videlicet necessitatis, temporisvè malè qualificati, ut belli, pestis, &c. privilegii exercitium & effectum interrompit.

Dynus & glossa ad d. reg. Iur. Can. distinguunt inter causam finalem & impulsivam privilegii, Finitâ causâ quomodo cesset privilegium.
ita quòd finitâ causâ finali totaliter privilegium quoquè finitur, non verò finitâ causâ impulsivâ, quâ cessante ejus effectus non desinat. Sic in jure civili finita minori ætate, cujus occasione privilegium concedebatur, finitur privilegium antea concessum, per l. 87. §. 1. & ibid. Gothofr. ff. de legat. 2. Quia nimirum finalis causa privilegii

ibidem cessabat totaliter, adeoque etiam effectum cessare, cessante causa, absolum non erat. Quod si autem finalis causa totaliter non cesset, sed reliquiae ejusdem remaneant, cessante eadem ex parte aliqua, privilegium tamen durat. Sic servus, etiam si distractus, & à Domino suo venditus fuerit, in memoriam tamen prioris Domini interrogari non potest. *l. 18. §. 6. ff. de question.* Neque decurio in memoriam prioris dignitatis torqueri, *l. fin. ff. de decur.* in honorem etiam matrimonii turpis actio adversus Uxorem negatur, *l. 2. ff. rerum amotar.* Secus se res habet, ubi nullae reliquiae causae finalis supersunt, sed eadem totaliter desinit, tum enim sublata causa finali, tollitur effectus. Hinc si cui de beneficio aliquo providere, antequam illud haberet, mandatum aliudque beneficium, ante provisionem
hanc

hanc demandatam, nactus sit, cessat mandatum hoc ab Episcopo aut Papa datum, quia causa mandati cessat, per *c. 20. de præbend. & dignit. in 6.* Si verò causa non finalis, sed impulsiva privilegiorum tantum cesset, finita ea effectus privilegiorum non statim expirat, per *l. 2. §. 7. & l. seq. ff. de donat.* Ubi pecunia Titio eâ de causâ data, ut Stichum emeret, mortuo inter eâ Stichum, pecunia apud Titium remanet, cum causa magis donationis, quam conditio dandæ pecuniæ considerari debeat, causaquæ cessante, repetitioni locus non sit. Similiter, quamvis Carfania, vel ut eam vocat *Val. Max. lib. 8. c. 7. n. 2.* Afrania, improbissima scœmina, inverecundè postulando Magistratum inquietans, causam dederit edicto de postulando, ne vid. scœminæ pro aliis postularent, eadem tamen extinctâ, c-

dictum perduravit, *l. 1. §. 9. ff. de postul.* Præsumitur autem in dubio quoque semper pro Privilegii duratione, & si causæ ali-
cujus fiat mentio, ea non fina-
lis sed impulsiva intelligitur, ne
hoc pacto Privilegii effectus,
causâ aliqua cessante, statim ex-
spiret: sed potius conservetur &
perstet, per *l. 71. §. 3. circa fin. l. 72. §. 6. fin. de condit. & demonstr. l. 25. C. de jur. dot. & imprimis per d. l. 3. ff. de donat.* quæ generaliter
in donationibus multum inter-
esse statuit, an causa donandi fu-
erit, an conditio: si causa fuit,
cessare repetitionem; si conditio,
repetitioni locum fore, attamen
ita, ut juxta *l. 2. in fin. ff. eod.* causa
magis donationis, quàm condi-
tio dandæ pecuniæ existimari
debeat. Firma itaque etiamnum
stat regula, quòd privilegium
seu beneficium debeat esse man-
surum, sive perpetuum.

Contra quam nihil facit, si
quis

Obje-
ctiones
& solu-
tiones.

quis opponat nundinas, quæ non nisi ex privilegio impetrantur, per non usum, decennio amitti. *l. i. ff. de nundinis*. Id namque non fit vitio vel culpâ concedentis, vel etiam ipsius privilegii, sed ejus, cui privilegium concessum est, cujus negligentia ipsi privilegio, ejusque intrinsicæ naturæ imputari nequit. Nec similiter obstat *c. 23. extr. de rescript.* Unde rescripta Pontificia non nisi ad annum obtinere eruunt. Alia namque Privilegiorum, alia rescriptorum est ratio, quæ quamvis aliquando coincidunt, ita ut de uno ad alterum argumentum procedat, vel in hoc tamen differunt, quòd rescripta intra annum coram Judice, dummodo ejus copia haberi possit, produci debeant, privilegia non item, quæ ad minimum per decennium durant. Adde, quod in *d. c. 23.* non expressè statuatur, re-

scripta Pontificis intra annum
 exspirare, sed rescriptum poste-
 rius prius tollere, si is, qui prius
 obtinuit, ex malitiâ vel negli-
 gentiâ eis uti postposuerit, ita
 quod exinde non vitio Privile-
 gii, sed malè utentis vel negli-
 gentis, anni terminus angustus
 præfinitus sit, idquè propterea,
 quia publicè interest, beneficia
 Ecclesiastica contra voluntatem
 diu non vacare.

Cùm itaquè privilegia diu
 manere, imò perpetua esse, juri
 & æquitati congruum sit, meri-
 tò omnem lapidem movebunt,
 tam concedentes, quàm impe-
 trantes, ut sua eisdem constet
 firmitas, suaquè fides & constans
 observantia, quo fine etiam in
 Regni inprimis primordiis, ju-
 ramenta à dominatoribus exigi
 solent, quibus se adversanda ju-
 ra, privilegia, immunitatesque
 Regnorum, terrarum, Civita-
 tum, Universitatum, Univerfo-
 rum

rum itidem & ſingulorum, par-
tim ſponte ſuâ, partim legibus
fundamentalibus id ipſum re-
quirētibus, obſtringunt. Quam Privile-
vis enim juramentum obligati-
onem non augeat, per *l. fin. C.*
de non. num. pec. Et quoad Deum,
inter juramentum & loquelam
nudam diſcrimen non ſit, *c. ju-*
ramenti. 22. quæſt. 5. quin poti-
ùs omnibus, inprimis Principi-
bus, glorioſum ſit cum Theo-
dorico Gothorum Rege aſſere-
re: Non minùs eſt, quod no-
ſtris verbis, quàm quod horreis
continetur. *Cassiod. 3. var. 44.*
aut juxta illud Alphoñſi Arra-
goniæ Regis: Tantum valere
debeat ad fidem Principum ver-
bum, quantum privatorum ho-
minum Juſjurandum, animo-
que Princeps obſtringi, non alià
quavis arte poſſit; *Panorm. in*
lib. 1. Aneæ Sylv. de diſt. & ſat.
Alphonſ. Regis n. 58. Attamen, ut
Sophocles ait apud *Stob. ſerm. 27.*

226 *Caput X. De Privilegiis*

Apposito jurejurando cauti-
or & diligentior

Animus fit : A duobus enim
sibi tūm cavet,

Et ne lædat amicos, & ne
peccet in Deos:

Præsertim, cū jurisjurandi
contempta religio Deum ulto-
rem habeat, *l. 2. C. de reb. cred.*
& ad producendam obligatio-
nem omninò faciat Jusjuran-
dum, cum aliquis jurat se ali-
quid daturum, facturumquē *c.*
cum contingat extr. de jurejur. c.
quāvis de pact. in 6. quāvis in
casu speciali, cum ingenuus ho-
mo operas officiales promittit,
tanquam libertus jusjurandum
obligationem non inducat. *l. 56.*
ff. d. fidejuss. quia ingenuitati
plane contrarium est & legibus
improbatur, *l. 7. ff. de oper. lib.*
quo in casu jure Romanorum
nulla producitur obligatio, *l. 7.*
§. 16. in fin. ff. de pact. Hæc ve-
rò juratoria obligatio tanto est
fir-

firmior, si juramentis annectatur clausula hæc maximè obligatoria, ut, si juramenta & promissa pacta, statuta, jura, privilegia, &c. violentur, subditi ad præstandum obsequium ulterius non teneantur. Quale juramentum Stephanus Poloniæ Rex, Anno 1576. præstitit, uti videre est apud *Chytraum lib. 23. pag. 695. in fol.* Cui juramento omninò affine est illud decretum Andreæ II. Hungariæ Regis Anno 1222. sancitum, ubi in fine facultatem dat regnicolis sibi resistendi, si statutis contravenerit. *Decret. Vng. Regis. Bonfinio ut plurimum annexa pag. 37.* quod quidem decretum ansam dedit Stephano Botscajo Hungariæ Dynastæ Ann. 1604. Imperatori Romanorum, ac simul Hungariæ Regi armis sese opponendi. *Thuan. l. 131.* Nec minùs rarum & notabile est illud Brabantix privilegium, cu-

1228 Caput X. De Privilegiis
 jus meminit *Ernest. Eremund. de
 orig. belg. tum. pag. 25.* in hunc
 sensum: Quòd si privilegia e-
 orum Princeps, aut vi, aut aliâ
 ratione convellere tentet, eo i-
 pso Brabanti, præmissis prote-
 stationibus, absolvuntur à Sa-
 cramento, & tanquam verè li-
 beris, ac absolutis, rebus suis,
 prout sibi visum fuerit, consule-
 re permittitur.

*Fides
 Principibus
 atten-
 denda.*

Utut sit, nullum præsentius
 ex parte concedentium, reme-
 dium conservandi privilegia da-
 ri potest, quàm eorundem invi-
 olabiliter servata *fides*, ut videli-
 cet Blæso hac in parte assimi-
 lentur, cujus non minima laus
 est, quòd super claritatem nata-
 lium & elegantium morum fidei
 obstinatio eidem fuerit. *Tacit.
 lib. 3. hist.* non verò cum Hip-
 polyto linguam juratam, sed
 injuratam mentem gerant. *Eu-
 rip. in Hippol.* nec cum Lenone
 Plautino, eâdem, quâ aliquid
 pro-

promiſerunt linguâ, iterum ne-
gent, & dicendi, non rem per-
dendi gratiâ eam natam iſtis eſſe
exiſtiment. *Plaut. in Curcul. act.*
5. Scen. 3. nec deniquè cum La-
brace, alio ejuſdem Comici Le-
none, dicant :

Iuratus ſum, & nunc iurabo ſi
quid

Voluptati eſt mihi,

Iuſjurandum rei ſervandæ, non
perdendæ

conditum eſt.

Plaut. in Rudent. act. 5. ſcen. 3.
Ne videlicet in ſummum eorum
opprobrium dicatur id, quod o-
lim de Principibus Italię dictum
eſt, pleroſquè eorum eſſe adeo
parabolanos, ut certiora ſint me-
retricum, quàm eorum promiſſa.
Panorm. in dict. & fact. Alph. Reg.
Æn. Sylv. lib. 1. n. 58. quod
ſanè vel ii Principes de ſe dici,
non niſi ægrè ferunt, qui vel ma-
ximè fidem violant, conſcientiâ
ſcil. dictitante, turpè eſſe & in-

decorum fidem, sanctissimum, juxta *Senecam epist.* 88. humani pectoris bonum, rumpere. Exemplo esse potest Henricus III. Galliarum Rex, cui cum An. 1586. Protestantium Germaniarum Legati objicerent, ipsum contra fidem datam & juratam Protestantes in Galliam armis laceßere, addito hoc epiphonemate: Nul- lum majus Regis esse ornamen- tum, nullam gemmam pretiosi- orem, quam fidem, quam amissam unam & Regium decus amitti, nec unquam ulli Principi, ut cæte- ra condonet Deus, violatæ fidei crimen impunitum fuisse; Rex mordaci verò offensus inter alia responso Legatis dato, impo- tenti ira correptus, addi voluit; Mentiri, qui ipsum edicti paci- ficatorii revocatione fidem in- fregisse, aut ullam decori suo la- bem aspersisse dixerit, & hæc verba propria manuscripta, ac breviculo inclusa, ad Legatos, no-

Dur
nocte
Cubi
jussit
liter
cum
Petro
ne su
tere f
hisce
miru
vultu
suad
men
privi
ctè f
ferm
stati
verb
cum
sens
4. n
inpr
infi
pian
Im
epis

nocte jam concubiâ, perferri per Cubicularium, & coram recitari jussit, teste *Thuan. lib. 86.* Similiter Philippus Hispaniæ Rex, cum Privilegia Arragonum à Petro Arragoniæ Rege sanguine suo subscripta penitus evertere statuisset, blanditiis tamen hisce Arragones decepit, dùm mirùm sibi videri, composito vultu, prædicaret, illos sibi persuadere, rem, quæ nunquã sibi in mentẽ venisset, violationem scil. privilegiorũ Regni, quæ tam sanctè semper custodivisset. Cujus sermonis dulcedine plebs capta, statim hujus pharmaci, simul ac verbis credidit, amaritudinem cum internecone multorum sensit. *Petr. Matth. lib. 1. narrat. 4. n. 9.* Tanti scilicet est fidem, inprimis juratam, servare, ut vel infidi tales esse, quàm dici, cupiant. Fides itaque sola munit Imperium. *Symmachus lib. 10. epist. 47.* Fidem divina diligunt,
mor-

mortalia venerantur. Nam inter mundi fluctuantes procellas, unde se humana fragilitas contineret, si nostris actibus mentis firmitas non adesset? Hæc inter socios amicitiam servat, hæc domino pura integritate famulatur, hæc supernæ Majestati reverentiam piæ credulitatis impendit, & si beneficium tantæ rei latius quæres, immutabilis fidei est omne, quod benè vivitur.

Cassiod. 5. var. 40.

Monita,
ne si les
rumpatur.

Ne autem Principes, aliquè qui jura concedendi privilegia tenent, unquam fidei ruptæ notam incurrant, hoc attendant velim: *Primò*, ut *maturè secum deliberent in principio, an Privilegia concedere expediat, æquum justumque sit*, examinent accuratè omnia, quæ hic formaliter examinanda occurrunt, ac tùm demùm, ubi nihil obstaculi esse viderint, se liberales præbeant, ne inconsultâ facilitate decipiantur,

1. *Principio de-
liberandum, an
danda
sint pri-
vilegia?*

Du
tur,
eos
gat,
ante
bita
ant.
Rom
quos
effla
meri
patr
alii
quis
cede
tur.
oqu
Prin
tum
si pu
quà
& n
in P
ut
rent
bite
aut

tur, & pœnitentia ſubſequens
eos contriſtet, vel etiam eò adi-
gat, ut maj. ri cum infamia opus
antèa præcipitanter, nullâ ha-
bitâ normâ, extructum, deſtru-
ant. Approbat aſſertionem hanc
Romanorum exemplum, apud
quos, cùm Romæ ſub Nerone
cſſagitaretur, ut adverſus malè
meritos revocandę libertatis jus
patronis daretur, diſſentiebant
alii cum hoc elogio: Diſpiceret
quiſquè merita, tardequè con-
cederet, quod datum adimere-
tur. *Tacit. lib. 13. annal.* Eſt ali-
oquin teſte *Plinio in panegy.* in
Principe rarum ac propè inſoli-
tum, ut ſe putet obligatum, aut
ſi putet, amet, alienum etiam
quàm maximè, ſe dominum eſſe,
& non poſſe dominari. *Malvez.*
in Princ. pag. 46. Et quidem ita,
ut *Machiavellus lib. 8. hiſt. Flo-*
rent. audacter aſſerere non du-
bitet: Non chartas, ſcripturas
aut obligationes, ſed vim atquè
ne-

necessitatem Principes ad fidem servandam adigere. Cùm ergò tam facilè Principes vel suâ naturâ, vel aliorum susurris ad pœnitentiam recti abducantur, hoc ut evitent, non verò illud infame: *Non putâram*, post rem peractam occinere cogantur, maturis imprimis deliberationibus opus est, cùm meliùs sit intacta jura servari, quàm post vulneratam causam remedium querere, *l. ult. C. in quib. caus. restit. in integr.*

2.
Fides
jurata
fit.

Secundò *Fides*, imprimis *jurata*, in iis demùm Privilegiis & concessionibus *interponatur*, quæ adhuc aliquem vigorem obtinent, alioquin vana erit promissio, aut rei non existentis stipulatio. Unde meritò videtur illud Regnum Galliæ juramentum, qui jurare quidem solent, se privilegia conservaturos. Ast vana sacramenti fides, extinctis hodiè (nescitur quo fato) totâ pas-

Dur
passir
bet
To
jurata
aliunde
colori
inesc
bè de
abum
ratio
& ce
dece
Mal
niæ
ea, q
juga
num
rum
licit
opp
pi in
favo
pul
sa,
exe
ad

passim Galliâ privilegiis, ut habet Gramond. lib. 11. pag. 498.

Tertiò, *Fides semel data*, sive ^{3.} jurata, sive injurata, *non petitis* ^{Vitan-} *aliunde, ne quidem ex conscientia,* ^{dæ ca-} *coloribus,* posteaquam promissis ^{villati-} *inescati subditi,* officio suo pro- ^{ones &} *bè defuncti sunt,* *infuscetur vel* ^{sophi-} *abumbratur.* Veritatis enim o- ^{sticati-} *ratio soluta debet esse & libera,* ^{ones.} & celsiores fortunas idem loqui decet & sentire. *Marcell. l. 17.* Malè ergò Philippus II. Hispaniæ Rex meritò audit, propterea, quòd cùm Portugalliam subjugare constituisset, per Dominum Ossimæ, & Christophorum Moram aureos montes pollicitus sit eis, qui sese Anthonio opponerent, juribusquè Philippi in adipiscendâ Regni coronâ faverent. Anthonio verò expulso, cùm isti peterent promissa, ac Instrumenta & mandata executioni mandari, Rex omnes ad consilium conscientie aman-

davit,

236 *Caput X. De Privilegiis*

davit, ejus iudices in hanc sententiam pronunciârunt : Cùm Rex Philippus sit hæres Regni Portugalliæ, supplicantes non potuisse contrahere argento, donis vel promissis cum eo de jure, mortemquè commeritos, quòd ultrò non obtulerint hostem Reipublicæ. Nam si regnum pertinet ad Anthonium, non potuisse eos illud Regi reddere, ideoquè Regem Philippum nullo modo obligari promissis, quæ Legati ejus, vel agentes fecerunt supplicantibus; At innatâ benignitate & clementiâ illis indulgere sententiam mortis, quam hac occasione essent commeriti. *Petr. Matth. lib. 1. narr. 4. n. 17. Thuan. lib. 75.* Utrum hoc responso hi conscientiæ Iudices suam & Regis conscientiam rectè excusserint & exoneraverint, aliorum esto judicium, mihi illud Henrici IV. Galliarum Regis effatum magis placet.

Du
place
proh
giter
batur
fœda
bus f
olent
rat. 1
Q
serva
trò, c
ac hi
te ve
ficiu
ctio
ensq
faci
rata
nes.
ram
nisi
vata
qual
coru
span
Flar

placet, dicentis: Non poſſum probare, ut aliud in animo cogitur, aliud in chartâ perſcribatur. Fraus quamvis omnis fœda ſit, tùm verò in Principibus fœdior eſt, quàm aperta violentia. *Petr. Matth. lib. 2. narrat. 1. & 7.*

Quartò, Non ſufficit fidem ſervari, niſi id *benevole fiat, & ultro, cum quadam animi benignitate ac hilaritate*, non verò auctoritate vel ſeverâ moroſitate. Beneficium namquè benevola eſt actio, tribuens gaudium, capiensquè tribuendo, in id, quod facit, prona, & ſponte ſua parata, deſiniente *Seneca l. 1. de benef. c. 6.* Quam beneficii naturam evertit, qui privilegia non niſi ægrè ſervat, ac non tam ſervata, quàm preſumpta optat, qualis ſub initio motuum Belgicorum erat Gubernator ille Hiſpanus Requeſentius, à quo cùm Flandri Ann. 1576. privilegiorũ

4.
Bene-
volè
privile-
gia ſer-
ventur.

re-

238 *Caput X. De Privilegiorum*
restitutionem & conservatio-
nem peterent, indignabundus
exclamavit : *Dios nos libera ab*
estos Estados : Deus nos libera
ab istis Ordinibus. *Ern. Ere-*
mund. de tum. in Belg. pag. 226.

§. Quintò, quemadmodum ni-
hil æquè in beneficio dando vi-
tandum quàm superbia, ac be-
neficium superbè datum non
tantum ingratum, sed & invi-
sum est : ita & si quis *Privilegium*
non nisi superbè nominari, aut ad id
provocari audiat, ac cum fastu quo-
dam & insolentiâ id vel amutat
vel rejiciat, utrobiquè fidem vio-
lat, sequè invisum reddit omni-
bus, ac ut plurimùm conversi-
onis alicujus ac totalis immuta-
tionis Reipublicæ author est.
Exemplo sit Vargas ille sangui-
narius Judex, qui, cùm Albanus
filium Principis Auriaci ex Aca-
demia Lovaniensi in Hispaniam
abduceret, ipse verò privilegiis
Academiæ se defendere vellet,
bar-

Ad Pri-
vilegia
libera
sit pro-
vocatio

Dur
barba
spon
stros
Exen
Cruc
extre
jam s
jura l
dicer
subd
oder
were s
est J
men
min
stra.
Han
dem
Hisp
ris d
perl
gior
pto
S
gia
dit,

barbarâ linguâ ac mente respondit : Nos non curamus vestros privilegios. *Meteran. lib. 10.* Exemplo itidem esse possunt Crucigeri, quorum superbia ad extremum in tantum crevit, ut jam subditis jure suo uti, aut ad jura sua provocare non liceret, dicentibus illis, quoties hoc à subditis fiebat : Was ist ewer Recht / oder / was ist Culmisch Recht ? Wir sind ewere Herren undt ewer Recht / h.e. Quid est Jus vestrum, aut quid Jus Culmense ? Nos vestri sumus Domini, & penes nos stant jura vestra. *Schüz. lib. 4. fol. 137. b.* Hanc superbiam, quid verò tandem insecutum est ? Belgii ab Hispanis, & Borussia à Cruciferis defectio. Hi sunt fructus superbiæ, hic violatorum privilegiorum partus, hi jurium ademptorum effectus.

Sextò, Non tantum privilegia benevolè conservari expedit, sed &, si fortasse ea violari, præ-

6.
Violasi-
onis
obje-
ctio.

præter intentionem conceden-
tis, contingat, mature omnia corri-
gi, & quantum est in concedente,
inprimis Principe, hoc agi expedit,
ne à subditis violatorum privilegi-
orum arguatur. Vergit namque
hæc subditorum exprobratio,
in summam autoritatis ejus di-
minutionem, ac multarum di-
scordiarum fœcunda, at infausta
est mater, inprimis ubi conce-
dens absolutam potestatem non
habet. Sic probrosa fuit illa ju-
rium violatorum exprobratio,
cùm Gedanensium Præ-Consul
Conradus Lezka Anno 1411.
Crucigeris, variis molestiis Ci-
ves afficientibus, ac indignis
modis privilegia eorum labefa-
ctantibus, in faciem objiceret:
Wann Sie / als Oberheeren ihre Siegel undt
Brieffe nicht halten wolten / so wehren Sie we-
niger ehren werth / denn der geringste Bieders-
man / der sich auch bey seinen flechten Worten
hies halten und soltem gedencen / wie ihnen zu
müthe sein würde / wann ihnen die untertha-
nen nicht wolten tiew undt holder sein / daher
soltten Sie hier wiederum abnehmen. / wie es
auch den unterthanen gefiel / wen Sie van der
Herr

Du
Herrsch
gebüh
hoc
perio
non
dign
mun
etian
pate
psos
si sub
delic
ac e
quan
quo
priv
grav
106
quia
cige
inte
toti
even
stor
rear
illa

Herrſchaft über gegebene freyheit / und ſegenſt
 gebühr und billigkeit beſchweret werden ſollen /
 hoc eſt; Si ipſi uti Domini ſu-
 periores, literis ſuis & ſigillis
 non ſtarent, utiquè minori eſſe
 dignos honore eos, atquè mini-
 mum ex plebe hominem, qui
 etiam nudis verbis ſe obligari
 pateretur. Cogitare debere ip-
 ſos, quâ mente futuri eſſent,
 ſi ſubditi obedientiam ipſis & fi-
 delitatem præſtare recuſarent,
 ac exinde viciffim conjicere,
 quantum ſubditis diſpliceret,
 quoties à ſuperioribus contra
 privilegia, decorum & æquum
 gravarentur. *Schüz. lib. 3. fol.*
106. Hæc Præ-Conſulis oratio,
 quia contumelioſa viſa eſt Cru-
 cigeris, mortem ei quidem ex
 intervallo, at non multò poſt
 totius Ordinis Crucigerorum
 everſionem peperit. Ac, ut hi-
 ſtorię domeſticę hoc loco inhæ-
 reamus, non minùs acerba fuit
 illa Boruſſorum per Legatos

L

cum

cum Rege Casimiro Anno

1461. expostulatio, dum ajunt :

Wir bitten ewer Gnaden uns zu versorgen /
nach dem wir guttlosz sein geworden / das wir
doch nicht leiblos werden. Würde das ewer
Gnaden nicht thuen / so müssen wir Ewer Gna-
den und dero selben Rächte / die Herren alle / bey
Ewer Gnaden Ritters / knechten und gemeinen
verflagen / wie gar jämmerlich wir von Ewer
Gnaden / undt den Herren Rächten / alle sindt
verleitet / die uns in summer / armut / und umb
unser gutt gebracht haben / auch umb den leib
bringen wolten. Viel ist uns gelobet / und fei-
nes gehalten / h. e. Petimus Celsi-
tudinem vestram, ejusquè Con-
siliarios, ut nobis provideant, ne
postea, quàm bonis excidimus,
etiam vitâ excidamus, quod nisi
Celsitudo vestra fecerit, utique
C. V. ejus Consiliarios omnes
coram Ordine Equestri, Nobi-
libus & Reipublicâ accusare
tenebimur, quàm miserabiliter
omnes à Celsit. Vestrà & Con-
siliariis ejusdem seducti fueri-
mus, qui nos in miseriam, pau-
periem & bonorum nostrorum
excidium deduxerunt, in vitâ
etiam dispendium deducere fa-
tagunt. Multâ nobis sunt pro-

n. a. a.

Da
missa
lib. 7
tè ora
bus l
Clem
fensa
quodd
quico
ment
Mitin
cum
ge A
vileg
excep
bant,
culca
rata
ea,
dere
liter
onen
divin
nostr
sangi
men
& pe

Anno
ajunt :
erforgen /
das wir
das ewer
wer Gna-
alle/ bey
gemeinen
von Ewer
alle findt
und umb
den Leib
und Leib
Celfi-
Con-
ant, ne
dimus,
od nisi
utiquē
omnes
Nobi-
ccusare
abiliter
& Con-
fueri-
n, pau-
rorum
in vitæ
cere fa-
nt pro-
missa,

Duratione & Conſervatione. 249

miſſa, nil verò præſtitum. *Schüz.*
lib. 7. fol. 292. b. Aculeata cer-
tè oratio hæc, quæ vel legenti-
bus bilem moveat, attamen à
Clementiſſimo Rege citra of-
fenſam audita, imò exaudita, eo
quòd delinitis eorum animis,
quicquid erratum eſſet ſe cle-
menter correcturum recepit.
Mitiùs alii Boruſſorum Legati
cum Sigifmundo I. Poloniae Re-
ge Anno 1548. agebant, cui pri-
vilegiorum literas, publicâ fide
exceptas, ad pedes proſterne-
bant, datâ poteſtate, ea vel con-
culcandi, ſi commeriti eſſent, vel
rata inviolataquē conſervandi
ea, quæ ſolenni pactorum fœ-
dere ſanctè recepta eſſent, humi-
liter inſuper eorum conſervati-
onem per adorandam gloriam
divinæ Majeſtatis, per Domini
noſtri Jeſu Chriſti pretioſum
ſanguinem, per venerandum no-
men & honorem D. Caſimiri,
& per Majeſtatis Regiæ thronum

Regalem, sacrumquè Regni diadema obsecrantes. *Iura Municip. fol. 75.* Cùm verò precibus hisce nondum satis se perfecisse, nec exauditos esse existimarent, commasculato animo, porrecto libello supplici, obsecrârunt, ne in ambiguitate diutiùs sustinerentur, sed petentibus Rex respondere dignaretur, vellet an nolle privilegia eorum integra conservare & manutenere, ac contra ea ablata, restituere, additâ hac ratione, quòd ad pacta & conventa toties promissa servanda, divino & humano jure ipsis obligatus esset, *Ibid. pag. 78.* Quâ fronte à Rege hæc audita oratio, hic exceptus libellus fuerit, non usquè adeò liquet, cùm mors paulò post superveniens, offensam hinc sine dubio conceptam, unâ cum vitâ Regis extinxerit.

7. Septimò, *quoties Privilegia dantur, & quoties jurejurando, aut*

*Privilegia
lego-
re con-*

Dur
aut. et
eorum
titur,
cum i
standi,
interpr
duction
ludend
sugger
dos, p
ta, pri
ne qui
dorun
piunt
Quida
cisse v
sa req
in titu
aucup
ne &
re cop
Repub
libert
profin
nanci
vilegi

orum

gni di-
Muni-
ecibus
fecisse,
narent,
correcto
runt, ne
sustine-
Rex re-
ellet an
integra
ere, ac
ere, ad-
d pacta
issa ser-
o jure i-
pag. 78.
audita
llus fu-
et, cum
eniens,
o con-
egis ex-

ivilegia
raudo,
aut

Duratione & Conservatione. 245

aut etiam injurata promissione cessio
fit sin-
cera.
corundem conservatio promit-
titur, *sincerè omnia peragantur,*
cum intentione perpetim iisdem
standi, non verò captiosâ aliquâ vel
interpretatione, vel subtili circum-
ductione effectum privilegiorum e-
cludendi. Invenit enim, Sathana
suggerente, perfidia mille mo-
dos, pacta, contractus, juramen-
ta, privilegia tollendi, qui etsi
ne quidem in conscientia perfi-
dorum semper probentur, reci-
piuntur tamen, quia expediunt.
Quidam, ne turpiter à fide defe-
cisse videantur, JCtorum respon-
sa requirunt. Alii in verbis, alii
in titulis, alii in syllabis aliquid
aucupantur, quo se à promissio-
ne & fide data eliberent, qua de
re copiosus est *Bodin. lib. 5. de*
Repub. cap. 6. Alii laxant fræna
libertatum subditis, non ut illis
profint, sed sibi, & materiam
nanciscantur aliquo modo pri-
vilegia, quæ aliàs spinæ sunt in

oculis ipsorum, illis eripiendi, uti conqueritur *Boccal. cent. 2. relat. 7.* Alii privilegia & libertates subditis, inprimis novis, tanquam cerasa pueris, ideò porrigunt, ut clamores eorum ad tempus sedent, sedatis & tranquillis iterum adimant, teste eodem *Boccalin. cent. 2. relat. 1.* Alii jam sub initium juratę fidei, de conservandis privilegiis datę, effugia ex aliorum suggestionibus habent, quibus illęsa scilicet fide ea postmodum labe-
factare possint. Sic cùm Anno 1625. Ferdinandus III. in Regem Ungarię eligeretur, ac Pat-
ter ejus Ferdinandus II. Imp. tergiversaretur, utrũ coronan-
dus esset, idquẽ potissimũ, ne jurejurando privilegia sacra, quę religionis libertatem concede-
bant, firmare tenderetur, Re-
gni verò Ordines sub ista con-
ditione, ut Regni privilegia tam
sacra, quàm profana, juramento
fir-

D
firm
si id
retu
saria
legi
tam
nim
raba
ma
reb
gis
tavi
cul
eve
col
sen
Gen
Ita
jur
jan
tur
tur
hæ
tul
pr
(

firmarentur , eum elegiſſent, & ſi id recuſaſſet, electio periclitaretur, omnium ſententia neceſſaria quidem fuit judicata privilegiorum jurata ſtipulatio, illam tamen in communi factam minimè Regem obligaturam ſperabant. Palatinus etiam, ut omnem anxietatem religionis, in rebus religionis ex animo Regis eximeret, aſſerere non dubitavit, etiam juratos Regni articulos, ſervatis ſervandis, poſſe everti ; ſi Rex una cum Regnicolis mutationi decretorum aſſentiretur, referente *Caraffa in German. ſacr. reſtaur. pag. 217.* Ita ſcilicet, fide nondum data, ac juramento necdum præſtito, jam de eo rumpendo delibera- tum, imo & certum quid defini- tum fuit, eodem *Caraffa*, qui hæc, quaſi rem benè geſtam, re- tulit, authore & promotore præcipuo.

Octavò, *Vitanda quoque erit oc.*

L 4

caſio,

8.

Caven.

248 Caput X. De Privilegiis

da ma-
le volo-
rum se-
ductio. casio, vitanda omnis persuasio, à fide
servanda abducens, & ad privilegi-
orum violationem quocunque sive
aperto, sive subdolo modo, impel-
lens, imprimis pravorum Consilia-
riorum & Sufurronum, ad hoc la-
certis omnibus contra æquita-
tem omnem, ex irâ, odio & affe-
ctibus pravis, seducendum &
instigantium, quales olim erant
illi, qui Rehabeamo durius sub-
ditos tractandi, eorumquè liber-
tatem totaliter convellendi sua-
fores & persuasores erant. 1. Reg.
12. Ac hâc in parte Annas Mo-
morantius Franciæ Comestabi-
lis, Vir alioquin laudatissimus,
peccasse censetur, quòd in occu-
patione Civitatis Metensis de
privilegiis subditorum ex jure
tantùm Canonum (h. e. tormen-
torum & machinarum bellica-
rum) disputandum esse, Princi-
pem monuit, referente Eneke-
lio lib. 3. de priv. Iur. Civ. cap. 4.
n. 2. Nequè tantundem Clericis,
Con-

Concionatoribus & Eccleſiaſti-
cis perſonis tribuatur, ut eorum
ſuaſu contra rationem, ſe quis
ad teſſeram fidei & juramenti
frangendam induci patiatur, qui
ſanè, cùm plurima, teſte *Cam-*
panella de Monarch. Hiſpan. c. 18.
ſe poſſe norint, intempeſtivis
clamoribus, tantas turbas ſæpè
excitant, ut iis ſedandis remedi-
um nullum par inveniatur. Ta-
lis erat ille ſatis, ex clandestinis
puellarum caſtigationibus cele-
bris Frater Cornelius Brugen-
ſis, qui Belgarum Privilegia pa-
tibulo eſſe affligenda clamabat.
Meteran. lib. 3. Tales fuerunt
omnes illi, ex quorum ore &
concionibus Franciſcus Ravi-
lacus Henrici IV. Galliæ Regis
ſicarius, interrogantibus, quid
ad tantum ſcelus eum moviſſet?
Reges occidere ſalvum eſſe, ſe
audiviſſe, reſpondit. *Contin. Petr.*
Matth. lib. 6. pag. 349. Tales e-
rant illi Hiſpanorum Theologi,

qui Philippo II. Hispaniarum Regi persuadebant, religione periclitante, nulla esse privilegia, quibus jure teneri Princeps debeat. *Strad. Decad. I. lib. 2. de bello Belg.* Tales sunt hodie bachantes illi Prædicatores, qui non pulpitis suis contenti & cathedris, etiam Curules sellas affectant, curiales operas & curas sibi arrogant, & de juribus regnorum, civitatum, oppidorum, personarum, locorum, &c. plenis buccis, ad raucedinem usquè clamosi, blaterant, quin & integris malè confarcinatis, ac hinc & inde exscriptis voluminibus dicenda, tacenda, scribenda, obliteranda publicant, censoriaquè virgula quoslibet pro libitu notant, quibus tamen, uti olim Phariseis, ut plurimum in omnibus fidem habet vulgus, etiam si per invidiam de quopiam malè loquantur, adeo ut non solum Alexander Judæorum

Rex

Dur.
Rex f
tius g
ribun
Pharise
13. an
& He
conci
bus, n
lantia
gno
Thua
94. C
glia
clesia
insti
fil. I
tem
olim
lia
rum
qua
nuc
rum
ren
I.

Rex ſe non ob aliam cauſam totius gentis odium incurriſſe moribundus agnoverit, quàm quia Phariſæos offenderit. *Ioseph. lib. 13. antiq. Iudaic. c. 23. & ſeq.* ſed & Henricus IV. Gallix Rex concionatorum talium clamoribus, magis quàm omnium rebellantium armis, in capiendo Regno Gallix præpeditus fuerit. *Thuan. lib. 76. 81. 86. 87. 90. 94. & c.* Rectè ergò Jacobus Angliæ Rex filium hortatur, ne Eccleſiaſticos errare aut vagari ab inſtituto in ſuggeſtis ſineret. *Barthol. Dor. lib. 2.* & de ejuſmodi tempeſtuoſiſſimis clamantibus olim dicebat Henricus IV. Gallix Rex, ſi uni beneficium duorum millium aureorum, alteri quatuor millia librarum in annuo reditu assignaret, effectu- rum ſe, ut omnes conticeſcerent. *Petr. Matth. lib. 2. narrat. 1. n. 7.*

Et hæc de remediis obſervan-

di & conservandi privilegia, ex parte concedentium dicta sufficiant, quorum, si concedentes, quicumque illi sint, æquam semper rationem haberent, utique non tantus armorum stridor, non tanta animorum divulsio, non tanta humani sanguinis profusio, miseria & calamitas hoc seculo Germaniam, Belgium, Britanniam, & quas non provincias? afflixisset. Non se Lusitania, non Belgium, non Gotholania Hispano subduxissent, non ex Septentrione salutem petere Germania necesse habuisset, Borussia etiam, patria nostra, Crucigerorum imperio adhuc subesset, si eidem jura & privilegia integra relicta, non verò modò carptim, modò plenâ & avarâ manu, adempta fuissent. Hæc privilegiorum violatio tantæ conversionis & mutationis unica causa est, quam nequidquam nunc multi, serò sapien-

Dura
piente
rant,
sunt:
mali,
ademp
liberta
tantum
eorum
les p
sunt,
maleb
variâ
cieba
rum
bi, ni
inven
pes o
in si
Deus
gurtb
am a
possi
inpo
tim
cade
port
esse

piantes, à se profectam deplo-
rant, emendare neutiquam pos-
sunt: alii hoc inde reportârunt
mali, ut salvis eorum, quibus ea
adempta cupiebant juribus &
libertatibus, nihil nisi infelix, &
tantùm non extincta nominis
eorum memoria, superfit. Qua-
les præ primis Crucigeri illi
sunt, qui dùm Crucifices esse
malebant, ac subditos, tyrannide
variâ excruciatos, crucigeros fa-
ciebant, eò redacti sunt, ut eo-
rum nomina & ordinem nulli-
bi, nisi in solis obsoletis paginis
invenias. Optimè ergò Princi-
pes omnes fecerint, & quotquot
in sublimi fastigio collocavit
Deus, si illud *Salustii de bello In-*
gurth. Vi quidem regere patri-
am aut parentes, quanquam &
possis, & delicta corrigas, tamen
importunum est, cùm præser-
tim omnes rerum mutationes,
eâdem, fugam, aliaquè hostilia
portendant; sibi quoquè dictum
esse sciant.

Ast non satis est à concedentibus privilegia & jura intacta servari, nisi etiam simul privilegiarii, quantum in ipsis est, eorundem observationi & conservationi invigilent, quod quidem facient, si quàm studiosissimè evitaverint, ne per abusum, non usum, rebellionem, ingratitude, ac similibus aliis modis, privilegiis semel impetratis, vel de jure, vel de facto excidant, de quibus amissionis modis infra peculiari capite copiosius tractabitur.

An &
quantū
adimē-
tibus
Privile-
gia resi-
stere li-
ceat?

Hoc verò in primis est quaestio-
nis, *an & quantum subdito, Principi privilegia, nullā justā de causā adimenti, resistere liceat?* Quæ quidem quaestio, sive affirmetur, sive negetur, salebrosa satis est. Si absolutè affirmetur, armantur subditi ergà superiores, & rebellionis fenestra laxatur. Rectè enim Cicero in Orat. pro domo suâ. Date, ait, plebi li-
cen-

Dura
centiar
animis
ximè,
tate vi
giam:
plebis
re firm
gum b
sertim
tatis o
peritu
ment
cunq
ditos
vis co
gend
ciper
ne cu
effur
qual
tard
aut
& d
qua
suo
Tac

centiam & intuemini paulisper
animis juventutem, & eos ma-
ximè, qui imminere jam cupidi-
tate videntur in potestatem Re-
giam: Collegia, medius fidius,
plebis tota reperientur, hoc ju-
re firmato, quæ coëant de Re-
gum bonis & vitâ, prædâ præ-
sertim populari & spe immuni-
tatis oblatâ. Si negetur, via a-
peritur superioribus fidem, jura-
menta & promissionem quam-
cunque, pro nihilo habendi, sub-
ditos servos æstimandi, & quid-
vis contra jura & privilegia a-
gendi, cum tamē expediat Prin-
cipem habere, quem vereatur,
ne cum Nerone se in libidines
effundat, quas malè coercitas
qualiscunque matris reverentia
tardaverat. *Tacit. lib. 14. annal.*
aut cum Tiberio in scelera simul
& dedecora prorumpat, post-
quam remoto pudore & metu
suo tantum ingenio utebatur.
Tacit. lib. 6. annal. in fin. Mediâ
ergo

256 *Caput X. De Privilegiis*

ergò viâ hîc ambulandum erit, ne scil. subditis plus, quàm decet tribuatur, superioribus autem quicquam iniquè detrahatur.

Distin-
ctio in-
ter pri-
vilegia,

Omniñd itaquè *discernendum*, primò inter ipsa privilegia, & dispiciendum, quæ & qualia quis adempta cupiat. *Aut enim talia sunt, quæ primitus malis aut iniquis artibus impetravimus, aut etiam concedi non oportuit*, qualia cum nullo tractu temporis convalescant, si postea robur suum perdant, posterioribus & quidem melioribus cogitationibus concedentium adscribendum est, qui hoc modo errorem suum semel admissum, corrigere, & generalitati, totiquè communitati potiùs consulere, quàm fidem, quæ, quia initiò vitiosè data erat, ac proinde ipso jure corruerat, frangere voluisse, præsumitur. Non enim juxta *Senecam lib. 4. de benef. c. 38.* Levi-
tas

Dur-
tas est
rore
tendu
ceptus
stultit
semel
xum r
pe, c
Aut s
tempo
primi
frâ su
temp
centi
adim
etiam
decor
runt,
stere
seme
quæ
privi
E. G
rubr
perio
ptero

tas est à cognito & damnato errore discedere, & ingenuè fatendum est; Aliud putavi, deceptus sum. Hæc verò superbæ stultitiæ perseverantia est, quod semel dixi, qualecunque est, fixum ratumque sit. Non est turpe, cum re mutare consilium. *Aut sunt suâ naturâ revocabilia, temporanea & ad beneplacitum primitus concessa* (de quibus infra suo loco fusius) eaque cum tempore & subsequente displicentiâ concedentium exspirare adimique posse tritum est. *Aut etiam ludicra sunt & talia, quæ nec decorem, nec utilitatem nobis adferunt*, quorum ademptioni resistere, ex re non est, etiam si, quia semel data sunt, eis perinde atque aliis ritè datis & obtentis privilegiis omninò stari deceat. E. G. si quis jure ceræ albæ vel rubræ utendi gaudeat, an, si superior ei jus hoc adimat, propterea acriùs resistet? an ad ar-

258 *Caput X. De Privilegiis*
ma & tumultum descendet? Si
fapiat, utiquè eum neutiquam
hoc facturum existimo, quemad-
modum vice versâ nec ludicra
hæc facillè superioribus bilem
movere solent, aut, ut concessa,
inferioribus adimant, inducere.
Leviter, rectè *Aëtes* inquit a-
pud *Agathiam lib. 3. bell. Goth.*
& quibusvis de causis moveri,
vel si fortè gravissimæ fuerint, &
tolerabiles tamen, & non omni-
nò absurdæ, vanissimum judica-
tur. At ingentia detrimenta &
insanabilia pati, continenter-
què & sine molestiâ ferre, requè
nullâ vel indecenti vel absurdif-
simâ commoveri, non sapientis
esse asseveraverim, sed calami-
tosi & timidi, & ejus deniquè,
qui sub imperitiæ nomine desi-
diam in Rebus publicis velit.
Malè itaque & magno suo cum
intertrimento Judæi, postea-
quam miles quidam nuda geni-
talia populo ostendisset, ad sedi-
tio-

Dur
tionem
nisi ca
gui po
cùm
turpit
poster
em Ju
citari
tione
homi
runt
daic.
c. I
tâm q
terpre
pe ex
nien
ligio
enti
tia, a
um l
lisqu
bon
quo
nero
omi

tionem prolapsi sunt, quæ non nisi cæde viginti millium extingui potuit. Malè iidem, quod cum militum quidam reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertisset ad faciem Judæorum, tumultum concitârint, quo durante, conculcatione mutuâ, suprâ decem millia hominum consumpta esse feruntur. *Ioseph. lib. 20. antiq. Iudaic. c. 4. & lib. 2. de bell. Iudaic. c. 11. Aut deniquè iusta sunt tam quoad concessionem, quàm interpretationem privilegia.* Quippe ex pacto vel contractu obvenientia, statum publicum & religionem quàm maximè efficientia, libertatem nobis tribuentia, ac vim legum fundamentalium Regni & Reipub. habentia. Iisquè conservandis, quilibet bonus Civis invigilat, ii verò, quos suprâ alios in Repub. eminere Deus voluit, quales sunt omnes Magistratus inferiores,

Re-

Regni & Reip. Ordines, Curatores, Ephori &c. etiam resistendi iis, qui privilegia nullâ legitimâ causa interveniente, infringere annituntur, potestatem habent. Quia enim Principi resistitur eo fine, ut publicus status emendetur & reformetur, reformatio autem hæc status publici non est privatorum, sed eorum, qui publica authoritate gaudent, idcirco resistentiæ authores non debent esse merè privati, sed tales, qui vel ante habent publicam aliquam potestatem, vel in quos publico consensu potestas publica in eâ Reipub. necessitate confertur.

Resi-
stentia
licita.

illicita.

Atquæ ita pro diversitate subditorum resistentiæ modo est licita, si nimirum subditi non sint merè privati, sed publicâ authoritate muniti, modo illicita, si scilicet merè privati, & plebs eam sibi arrogare præsumat. Namquæ hæc natura est multitudinis, aut servit hu-

De
hum
tur.
nec
re se
iraru
avid
bejo
& ca
c. 73
lus,
peri
feste
tace
loqu
tratu
pare
nem
gum
Fran
stor.
puli
tè m
imp
sura
irase
mov

humiliter, aut superbè dominatur. Libertatem quæ media est, nec spernere modicè, nec habere sciunt, & non fermè defunt irarum indulgentes ministri, qui avidos atq; intemperantes plebejorum animos, ad sanguinem & cædes irritent. *Livius lib. 24. c. 73.* Suspica simul est populus, & licet quandoquè nulla superiorum prævaricatio se manifestet, fingit eam; & nescit plebs tacere, quando interdum & hoc loquitur, quod à nemine pertratur. *Cassiod. 6. var. 18.* Impares quoquè apud multitudinem semper sunt congressus argumentorum & suspicionum. *Franc. Bacon. de Verulamio in Histor. Henr. VII.* ac ita ferunt populi vices; in contrarium repente mutatur, ad omnes affectus impetu rapitur, nullaquè mensura vituperat, laudat, miseretur, irascitur, ut quemquè præsens movet affectio. *Gramond. lib. 2. histor.*

162. *Caput X. De Privilegiis*

hisor. pag. 168. Quid? quod si
resistentia cuius de populo, aut
cuius privato committeretur,
Respublica intestinis ac perpe-
tuis discordiis & seditionibus
non vacaret, cum populus non
ratione, sed impetu ducatur, non
consiliis, sed tumultibus rem a-
gere soleat, ac arduum non sit
multitudinem, quo velis, im-
pellere, regere & retinere diffi-
cillimum. *Stanisl. Lubienski lib.*
2. de motu Civ. in Polon. pag. 68.
Exundabit semper, si unquam
populo resistendi potestas de-
tur, nec ullis repagulis vis hæc
semel laxata coerceretur, quod
ut vitetur, ad parendum quem-
que institui, admoneri, instigari
præstat, quam resistendum. Hinc
rectè *Salust. in Orat. 2. ad Caesar.*
Plebs Senatui, sicut corpus ani-
mo obediat, ejusque consilia
consequatur: patres consilio va-
lere decet, populo supervacanea
est calliditas.

In-

Dura

Inter
publi-
tum ge-
suo de-
ut jura
& illib-
juriâ d-
transm-
la, qua
tunarum
corporum
Libert-
institui
sed &
quo d-
sibi dil-
tiquè d-
est, qu-
non un-
stis &
Boccal-
iam si
tio pot-
pidus a
& nen-
nima

Interea Ordines & Status Reipublicæ, ac in eadem Magistratum gerentes laudabilius officio suo defungi non possunt, quàm ut jura & privilegia sarta, tecta, & illibata à quorumcunque injuriâ defendant, & ad posteros transmittant, inprimis verò illa, quæ conscientiæ, vitæ, fortunarum, animorum pariter & corporum libertatem afficiunt. Libertas enim non tantum est inæstimabilis, *l. 106. ff. de R. I.* sed & donum pretiosissimum, quo Deus Opt. Max. gratiosè sibi dilectos beare solet, quod utique qui non agnoscit, cæcus est, qui non curat, fatuus, qui non unicè anhelat, sibi ipsi hostis & patriæ suæ malè cupiens. *Boccalin. 1. relat. 39.* Hanc etiam si periculosam, quieto servitio potiozem ducebat olim *Leptidus* apud *Salust. in fragm. lib. 1.* & neminem bonum, nisi cum anima simul amittere dicebat.

Privilegia ab Ordini-
bus Reipub.
conferenda.

Mal-

In-

Mallius. *Salust. in Catil.* Hæc non minùs atquè fides & amicitia inter præcipua animi bona refertur à Galba Imp. apud *Tacit. lib. 1. hist.* Hæc vel unicâ horâ in liberâ patriâ liberè frui viris bonis jucundum esse dicit *Saturinus* apud *Ioseph. lib. 19. antiq. Judaic. c. 2.* Hujus etiam pueri tenaces sunt, ut constat ex illo Neapolitanorum puerorum, sese inquisitioni Hispanicæ Anno 1547. masculè opponentium, & libertatem patriæ defendentium exemplo, quod describit *Thuan. lib. 3.* Ad eandem defendendam & fœminæ pronæ sunt & emasculantur, exemplo fœminarum Senensium Anno 1553. & Dithmariensium Anno 1559. De quibus itidem *Thuanus lib. 12. c. 22.* Quin & muta animalia libertatem naturâ datam tuentur. *Tacit. lib. 4. histor.* Nam

qua

Du

Q

Horat

sanè q

gener

ut eti

in cor

cta, l

nat, se

alveos

lib. 1.

tanta

popul

tis fui

Nadro

eti, r

sed æd

libus

servitu

bert. V

hist. L

ergò &

anima

grent,

unice a

giorum
l. Hæc
e amici-
ni bona
pud Ta-
nicâ ho-
frui vi-
dicit Sa-
. 19. an-
ciam pu-
onstat ex
erorum,
icâ An-
ponenti-
æ defen-
d descri-
dem de-
æ pronæ
exemplo
n Anno
um An-
itidem
Quin &
em natu-
it. lib. 4.

Duratione & Conservatione. 265

--- *Qua bellua ruptis,
Quum semel effugit, reddit se
prava catenis?*

Horat. 2. serm. 7. Apud Turcas
sanè quædam est avis ex anatum
genere, libertatis ad id retinens,
ut etiam per totum triennium
in corte nutrita, facultatem na-
cta, libertatem saginæ antepo-
nat, sedesquæ naturales & suctos
alveos volatu repetat. *Busbeq.
lib. 1. epist. Turcic.* Deniquè
tanta olim vel in agresti adhuc
populo, apud Borussos liberta-
tis fuit æstimatio, ut Ann. 1268.
Nadrovitæ à Crucigeris acie vi-
cti, non è pugnæ modò loco,
sed ædibus etiam & agris nata-
libus profugerint exiliumquæ
servituti prætulerint, teste *Al-
bert. VVyuk Koialowicz. part. I.*
hist. Lubv. lib. 5. pag. 133. Cum
ergò & rationalia & irrationalia
animalia libertatis amore fla-
grent, & privatus quisquæ eam
uniquè ambiat, adeptamquæ con-
M ser-

Wyuk
Koialo-
wicz,

servet, cur non potius Magistratus, sive sit supremus, sive subordinatus, custodiam libertatis curę cordiquę sibi esse patiatur?

Qualis
libertas
confer-
vanda?

Oportet autem hanc libertatem, quam quis defensam cupit, aut defendendam suscipit, talem esse, ne dum cā gaudemus, etiam à subjectione Dei, legum & summi Principis nos immunes esse existimemus, quod *Julianus Imp.* sarcasticę obicit Antiochiensibus. *Julian. in Misopog.* Falsò enim libertatis vocabulum obtenditur ab iis, qui privatim degeneres, in publicum exitiosi, nihil spei, nisi per discordias habent. *Tacit. lib. 11. annal.* Summa ista est licentia, non libertas, in quā modus nullus inest, quę humanas res contemnit, divinas verò fastidio atquę contumeliā evertit, in quā jurgia, maledicta, contumelię, seditiones & bella insunt civilia.

Vera

Vera autem illa & integra libertas immodesta non est, nequè immanis, nequè superba, sed modesta, morigera atquè mitis, uti eleganter loquitur Episcopus Cracoviensis *Zebrzydovius* apud *Orichov. lib. 5. annal. pag. 108.* Et quidem nimia ista licentia & libertatis abusus, quandoquè omnium libertatum amissionem gignere solet, id quod Dithmaris Anno 1559. usu venisse historiæ memorant. Hi enim diu se naviter pro patriæ libertate, adversus Holsatiæ Duces, & Daniæ Reges defendebant, quâ postea insolenter abusi illi, ac nimia superbia cœci, multa protervè, multa contumeliosè in Deum & Vicinos perpetravêre, quibus concitatâ Dei, quem adeo propitium experti hæctenus fuerant, irâ, & auctis hostium viribus, potentiam majorum virtute quasi-tam, secordi ferocitate, mo-

268 *Caput X. De Privilegiarum*
mento amisere. Thuan. lib.

22.

Non
speciose
sed ve-
re.

Cautè quoque attendendum est, ne hi legum, privilegiorum, jurium & libertatum custodes, conatus suos pietatis nominibus cohonestent, & dum libertatem se defendere jactitant, ipsi imperium in Cives affectent, ac servitutem eorum, sub aliis involucris, moliantur. Non rarò enim libertas & speciosa nomina prætexuntur, nec quisquam alienum servitium & dominationem sibi concupivit, ut non eadem ista vocabula usurparet. *Tacit. lib. 4. hist.* Multique, ut imperium evertant, libertatem præferunt; si impetraverint, ipsam aggrediuntur. *Ibid. lib. 16. annal.* Sic Indis, extincto Alexandro, autor libertatis Sandrocottus fuit; sed titulum libertatis post victoriam in servitutem vertit, siquidem occupato regno, populum, quem ab externa do-

Du
domi
servi
c. 4.
sium
berta
verb
bat, p
periu
auto
tem
dæ e
ceps
ædib
bui
strat
liavi
pag.
D
dibu
ven
tuen
illib
cerp
Ad
imr
tam

dominatione vindicaverat, ipſe ſervitio premebat. *Juſtin. lib. 15. c. 4.* Sic Gualtherus Athenienſium Dux ſe Florentinos in libertatem vindicaturum multis verborum ampullis promittebat, poſteaquam verò omne imperium adeptus eſſet, conſeſſim autoritati eorum, qui libertatem propugnabant, ſubvertendæ edixit, ne Magiſtratus deinceps in Palatium conveniret, ſed ædibus privatis res ageret, Tribuum Duces ſubmovit, Magiſtratumquè omni autoritate ſpoliavit. *Machiav. lib. 2. hiſt. Flor. pag. 109.*

Deniquè iſtis libertatis cuſtodiſus hoc quoquè obſervandum venit, ut *conſtanter libertatibus tuendis invigilent, & florem hunc illibatum conſervent*, non verò decerpi & labefactari permittant. Actum enim de illa eſt, ſi ſemel imminuatur, ac viam ſemel tritam omnes ambulare cupiunt.

Flos libertatis illibatus ſervetur.

Hinc non absurde Agrippa ita Judæos alloquitur apud *Ioseph: lib. 2. de bell. Judaic. c. 16.* Libertatis bona sitientibus providendum atque certandum est, ne principio ea careant; molesta enim est novitas servitutis, quam, ne utiquè subeas, justum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis servus, quàm amator libertatis ostenditur. Cui conveniens illud *Iosephi* ipsiusmet ad Judæos *lib. 6. de bell. Judaic. c. 11.* Licet pulchrum sit, pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri: semel autem subditum, qui multo tempore paruit imperio, Jugum excutientem malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri.

Supereft, ut aliquid de mediis resistendi, ac resistentiæ gradibus adjungamus. Est autem

Resi-
stentia
duplex:

resistentia alia verbalis, alia realis.
Ver-

Dur
Verba
suppl
nibus
etiam
intra
Verba
dere
prius
positi
renti
O.

Si qu
jura
cibu
peri
pè a
gu
prec
tes f
& si
inte
ora

Duratione & Conſervatione. 271

Verbalis eſt, quæ in precibus, ^{Verba-}
ſupplicationibus, expoſtulationi-^{lis.}
busque conſiſtit. *Realis*, quæ ^{Realis.}
etiam ad factum deſcendit, nec
intra ſola verba ſe continet.
Verbalis realem ſemper præce-
dere debet, omniaque verbis
priùs experiri, quàm reali op-
poſitione decet, juxta illud *Te-*
rentii in Eunuch. act. 4. ſcen. 7.

Omnia priùs experiri verbis ;
quàm armis ;

Sapientem decet ;

Qui ſcis, an quæ jubeas, ſine
vi faciat ?

Si quid ergò ſuperiores adverſus
jura & privilegia tentent, pre-
cibus mitiganda eòrum intem-
peries. Oratio enim blanda sæ-
pè ad lenitatem revocat, & lin-
gua pro animi ægritudine de-
precatrix iratas audientiũ men-
tes flectit. *Achil. Tat. lib. 3. erot.*
& ſicut temperata aquæ potio,
intestinatorum ardores ; ſic lenis
oratio iras diluit. *Demophil. in ſi.*

M 4 milit.

mit. Unde prudenter Salomon Rex in *Proverb. c. 15. in pr.* Responsio mollis avertit excandescentiam, verbum autem molestum excitat iram. Neque quisquam adeò ferox est, quin non blanditiis & precibus sedari animus ejus tempestuosus queat, dummodò patientem dictis aurem præbeat.

Quòd si verò nullis precibus flecti queat animus ejus, qui privilegia pessundare intendit, *perspicendum, an forte alium adhuc supra se superiorem vel comiter recognoscat*, eoque casu & hæc via tentanda est, & supplicationibus coram eo agendum, ut ita pudore in viam rectam deducamus, qui antea precibus nostris reiectis officium facere recusavit. Sin nullus sit, cujus auctoritatem observet, nec preces admittantur, sed posthabeantur, *à blanditiis ad expostulationes*, descendere licet; sed ita, ne unquam se subdi-

Du
subdi
seria
non t
lis er
di Le
nenfi
num
lonia
capi
terce
gum
ti ex
pe n
ptæ
diur
quo
soll
ner
exil
non
cea
gra
con

tim
par

subditos esse obliviscantur, & serix istæ sint expostulationes, non seditiosæ, nec injuriolæ. Talis erat expostulatio illa Conradi Lezkaŵ Prę-Consulis Gedaniensis cum Crucigeris, Ordinumquę Borussię cum Rege Poloniae, de quâ suprâ hoc eodem capite prolixius actum fuit. *Intercessionibus* etiam aliorum Regum, Principum, Civitatum uti expedit, quorum arbitrio sæpe multæ & graves sunt diremptæ lites, cum iidem, ne incendium latiùs serpat, & vicinos quoque eorum parietes tangat, solliciti, controversiam componere, motusque sedare, è re suâ existimare, ac idcirco quidvis non agere, ut omne malum arceant, soleant. Et in hisce dictis gradibus resistentia verbalis consistit.

Realis resistentia consistit partim in continuatione possessionis, partim in defensione ab injuriâ.

Con-

Conti-
nuatio
posseffi-
onis ne-
cessaria.

Continuationem possessionis voco, quando Privilegiarius contra omnem superioris violentiā, unicē Privilegio semel ritè impetrato inhaeret, & ne latum unguem inde discedit, id quod per ea, quæ suprà attigi, omnino requiritur. Ruptura enim Privilegiis non secus quam virginittis difficulter sarcitur, ubi semel eam admisimus, & in materiâ hâc vel unum exemplum in consequentiam trahi solet. E. G. Borussia hoc gaudet privilegio, quòd dignitates & officia constituta & constituenda. Item castra & tenutæ nulli extraneo, sed solis indigenis conferri à Rege debeant. *Iur. Municip. ter. Pruss. pag. 20.* Quod quidem privilegium Anno 1454. concessum, jam Anno 1472. violatum esse Borussia conqueruntur. *Schüz. lib. 8. fol. 356.* Et cum Anno 1519. Sigismundus I. Poloniae Rex Castellatum Pomeraniæ Johanni

De
hanni
conti
Proce
rum
lent,
ti eu
præc
cavit
veris
ferre
Pruss
461.
in g
Polo
hanc
iam
extr
& in
qua
run
just
cuj
spe
tion
bde
eò

hanni Balinski Nobili Polono
contuliffe, Borufforum autem
Procereſ pro Conſiliario terra-
rum Pruſſiæ eum recipere nol-
lent, *pro hac vice* tantum admit-
ti eum Rex petiit, ac unâ cum
præcipuiſ Regni Senatoribus
cavit, quod impoſterum ſolis &
veris Indigenis dignitates con-
ferre vellet. *Iur. Municip. terr.*
Pruſſ. pag. 31. Schüz. lib. 10. fol.
461. Admiſerunt ergo iſtâ vice,
in gratiam Regiſ Caſtellanum
Polonum, & quia poſſeſſionem
hanc interrumpi paſſi ſunt, et-
iamnum hodie iteratiſ vicibus
extraneos ſibi præferri vident,
& ingemiſcunt. Sic veſtigialia,
quæ Principes ſemel intende-
runt, vix unquam relaxant, hu-
juſmodi Regalia, ut vocant, ad
cujuſque regni juſ & libertatem
ſpectare, nec externæ modera-
tioni ſubjacere judicantes, *Cam-*
bden. part. 3. Eliſab. pag. 351. ad-
cò ut Boccalin. cent. 2. relat. 82.

276 *Caput X. De Privilegiis*
rectè moneat, nullum homi-
nem, quamvis Nestoris annos
habentem, affirmare posse, se
unquam in Urbe vectigalia mo-
ri vidisse, cum & illa, quæ ad
tempus constituuntur, pro im-
mortalibus habeantur. Apud
Gedanenses Anno 1391. mo-
lendino conflagrato Crucigeri
à Braxatoribus ad annum tan-
tum præstationem frumentari-
am, quam *Masse* vocant, dupli-
cari obtinuerunt. Finito autem
anno hoc, & mortuo interim
Commendatore, successor ejus,
nihil sibi in h.c. conventionem
constare dixit, sed quia præsta-
tionem hanc invenit, continua-
vit. *Schüz. lib. 4. fol. 174. b.* Si-
militer se res circa portorium
habet, cujus medietatem civi-
tas Anno 1569. Regi Sigismun-
do Augusto ad dies vitæ con-
cessit, *Neugeb. lib. 8 hist. pag. 627.*
extincto tamen Sigismundo et-
iamnum, & quidem perpetuâ
pa-

pactione cum Stephano Rege
eo nomine Anno 1585. initâ,
Reges percipiunt.

Quod si verò possessionem
hanc superioris facti ipso, & vi
adhibitâ interrompere, ac privi-
legiarios de possessione detur-
bare præsumserint, poterint hi
beneficio defensionis uti, arma-
quæ ad sui & Reipublicæ liber-
tatem, jurium ac privilegiorum
conservationem inducere, vim-
quæ vi propulsare. Est enim de-
fensio juris naturalis, *l. 3. ff. de I.*
& I. & adversus periculum na-
turalis ratio permittit se defen-
dere, *l. 4. in pr ff. ad L. Aquil.*
Iustumquæ est bellum, quibus
necessarium, & pia arma, quibus
nulla nisi in armis relinquitur
spes, teste *Pontio Herennii filio*
apud *Liv. l. 9. c. 2.* Hoc tamen
circa defensionem mod. ramen,
omnes Privilegium observent,
nè defensionis terminos exce-
dant, sed eorum tutela semper

Ultimū
remedi-
um ar-
ma de-
fensiva.

Cum
mode-
ramine
incol-
paræ tur
telæ.

fit & maneat inculcata, propul-
sent arma, non inferant, o-
mnemquæ operam cum superi-
oribus in gratiam redeundi ad-
hibeant, nec unquam cultum iis
debitum ex oculis seponant, sed
ita eum oderint, ut quem amâsse
præstat, mox etiam, discussâ of-
fensionis nebulâ, majori ardo-
re sint amaturi. Principi enim
(quamvis malo) summum re-
rum iudicium Dii dedere, sub-
ditis obsequii gloriâ relictâ. *Ta-
cit. lib. 6. annal.* Hoc obsequi-
um, quantum salvâ libertate &
juribus licet, subditi semper &
ubiquè, etiam irato Principi,
præstent, quod dum fiet, dubi-
um non est, quin animum ejus
inensum sint vel tandem infle-
xuri. Regum namquæ Ducum-
quæ clementia non in ipsorum
modo, sed & in illorum, qui pa-
rent, ingeniis sita est: Obsequio
mitigantur imperia, teste Alex.
M. apud *Curt. 8. c. 8.* Nequæ o-
vibus

Du-
vibu-
test,
milita-
ferico-
simul-
cundi-
quipp-
confis-
malè
damn-
ovibu-
vitâ p-
tur B-

Actio
e

A
legio-
vandi-
stat,
gia c

vibus consultius quid esse potest, quàm ut obedientiæ & humilitatis arma, adversus immisericordes pastores expediant, simul etiam lacte, lanâ & fecunditate illos beent. In eo quippe summa felicitas Ovium consistit, quod Pastores gregi malè affecti, sibi ipsis maximum damnum inferant, vulneraque ovibus inflicta pastores propriâ vitâ privent, ut eleganter loquitur *Boccalin. l. relat. 88.*

C A P U T X I.

D E

*Actionibus propter Privilegia,
earumque probationibus.*

Actum est præcedenti capite de conservatione Privilegiorum, eademque conservandi *mediis*, maximè *politicis*, restat, ut etiam de *medio* privilegia conservandi *iuridico* quædam

dam dicantur, quod sit per modum actionis, quæ quidem actio eò potissimum tendit, ut cum suo modo superioribus resistere concessum sit, per ea, quæ præcedenti capite diximus, etiam *adversus privatos, & quotquot superiores agnoscut, si fortè ever-* tendis juribus & privilegiis aliorum studeant, privilegiarii tuti esse, seque defendere possint.

Competit autem ei, qui propter privilegia agere velit, de jure, *conditio ex lege.* Nam si obligatio nova lege introducta, nec cautum sit eâ lege, quo genere actionis experiamur, ex lege agendum est, *l. un. ff. de cond. ex lege.* Non autem expressè in jure cautum est, quo genere actionis propter privilegia experiendum sit, ac proinde conditio ex lege privilegiario competit, id què vel propterea, quia privilegium vim legis habet, *l. 1. in pr. de Const. Princ. §. sed & quod.*

Priv.
quod.
civ.
tùm
quis e
one p
un. cū
nihil
lex.

Quod.
privil
etiam
comp
vileg
lium
versa
regali
ob co
dictio
quæ t
c. 12.
in §.
lib. 2.
de fen
nem
fuctu
cat,

quod. Instit. de jur. nat. gent. & civ. Quæ quidem conditio tum potissimum obtinet, cum quis ex certâ lege vel constitutione privilegium habet, *per d. l. un. cum hujusmodi privilegium nihil aliud sit, quam expressa lex.*

Qui verò ex consuetudine privilegia acquisiverunt, iisdem etiam *conditionem ex moribus* competere, dici potest, cum privilegiorum, regaliū ac feudaliū natura non omninò sit diversa; In feudalibus autem, & regalibus in feudum concessis, ob consuetudines feudales conditio ex moribus datur, per ea, quæ tradunt *Rosenthal. de feud. c. 12. concl. 11. & 12. Iul. Clar. in §. feudum. quæst. 89. Vultej. lib. 2. de feud. c. 1. n. 12. Duaren. de feud. c. 18. n. 2.* Conditio nem hanc, ex moribus vel consuetudine actionem ex lege vocat, eoquè *d. l. un. ff. de cond. ex*

Condi-
ctio ex
mori-
bus.

leg.

282 *Cap XI. De Actionib. propter leg. trahit. Abusivè quidem & improprie, quemadmodum consuetudo improprie lex dicitur.*

Nonnunquam Principes vel alii status agunt ad revocationem & amissionem privilegiorum Civitatibus vel aliis concessorum, quo in casu *actio utilis benesiciaria*, sive *condictio ex l. fin. C. de revoc. donat.* competit. Sicut enim directò agitur ad amissionem feudi aperti per Vassallum, *c. 1. quæ sit Princ. amit. feud. caus. c. 1. §. item. si fidelis. quib. mod. feud. amit.* : Ita utiliter agitur ad amissionem seu revocationem privilegiorum *condictione*, *ex d. l. fin.* cum non minùs, ut ab ingrato donationes, ita & privilegia revocari æquum sit.

Qui de processibus Camera-
libus scripserunt, ad obtinen-
dum processum contra Violato-
res privilegiorum requiri asse-
runt. 1. *Insinuationem privilegii*
Cameræ & parti factam. 2. Aut
fi

Condi-
ctio ex
l. fin. C.
de rev.
donat.

Proces-
sus Ca-
meræ.

*Privilegi-
um
si insinu-
nalis pri-
vilegionem
transfun-
do insinu-
credatur
quod v-
proposi-
missum
suo loc-
test. Ga-
Cùm
aut pr-
vere sat-
bari ea-
bentur d-
sumtio
non hal-
sint fact-
de Cons-
sumunt
l. 5. C.
de priv-
fallit :
& in co-
lia sunt*

si insinuatio facta non sit, *originalis privilegii supplicationi adpositionem ac transmissionem*, cum transumptis hâc in parte, quando insinuatio non præcessit, non credatur. 3. *Definitionem doli*, quod videlicet dolo malo, & ex proposito contra privilegia commissum sit, de quibus jam suprà suo loco egi, ac fusiùs videri potest. *Gaul. 1. obs. 1. n. 9. & seq.*

Cùm verò allegare privilegia, aut propterea actionem movere satis non sit, sed & probari ea oporteat, *quomodo probentur* dispiciendum venit. Præsumtio sanè in privilegiis locum non habet, sed cùm privilegia sint facti, & quidem alieni c. 1. *de Constit. in 6.* non utiquè præsumuntur, nisi probentur, per l. 5. *C. de jur. fisci. c. cum persona. de privil. in 6.* Id quod tamen fallit: 1. In *Privilegiis notoriis*, & in corpore juris clausis; qualia sunt privilegia SC^{ti}. Vellejani,

Privilegia quomodo probentur.

284 *Cap. XI. De Actionib. propter*
jani, Macedoniani, Studiofo-
rum, miserabilium personarum,
quæ, uti expressa & notoria, pro-
batione non egent, per *c. 9. de*
accus. Sed sufficit, ut quis eis
fruat, si ostendat se esse fili-
um familias, studiosum, misera-
bilem, aut totalem personam,
quibus hæc privilegia primitus
sunt indulta. 2. In *Privilegiis*,
quæ *ex dignitate* competunt,
qualia sunt privilegia Episco-
porum, Doctorum & similium,
quo in casu, si quis se Episcopa-
tum possidere, aut Doctoris gra-
dum obtinuisse probaverit, ne-
mo privilegia ei competere ne-
gabit. *Omnium autem probatio-*
num evidentissima est, si litera Pri-
villegiorum integrè & originaliter
producantur, & à Judice inspici-
antur, d. c. cum persona de privil.
in 6 in quâ inspectione Jus Ca-
nonicum, Archiepiscopum du-
odecim hominum numero vult
esse contentum, *c. 4. extr. de fid.*
instr.

Privi-
instr. n
giorum
merus
ratur,
privile
tur, c
quàm
examin
Sed
litera e
sunt, c
erit?
casum
non fa
instr.
ordina
adhibe
stibus f
accurat
se, ac c
ostendit
inter al
thentic
tellexis
stabun
privileg

propter
studioso-
onarum,
oria, pro-
er c. 9. de
quis eis
esse fili-
misera-
rsonam,
primitus
ivilegiis,
petunt.
Episco-
milium,
piscopa-
oris gra-
erit, ne-
etere ne-
probatio-
tera Pri-
iginaliter
e inspeci-
de privil.
Jus Ca-
pum du-
ero vult
ctr. de fid.
instr.

Privil. eorumq; Probationib. 285
instr. non quòd in omni privile-
giorum inspectione tantus nu-
merus, aut paulò minor requi-
ratur, sed quòd in eo casu, ubi
privilegium falsum esse argui-
tur, de quo casu *d. C.* loquitur,
quàm exactè omnia & strictè
examinari conveniat.

Sed quid si nulla privilegiorum
litera extant, eaque casu deperdita
sint, quomodo id probandum
erit? Respondeo difficulter, quia
casum talem conquerentibus
non facilè creditur, *l. 5. C. de fid.*
instr. Interim modus probandi
ordinarius, etiam hac in parte
adhibendus, ita quidem, ut te-
stibus fidedignis, rei scientiam
accuratè habentibus, ea extitisse,
ac casu aliquo deperdita esse,
ostendatur, qui quidem testes
inter alia, se ea, & quidem au-
thentica, viderisse, legisse & in-
tellexisse, sub juramento, atte-
stabantur, simul & tenorem
privilegii exploratum habere,
pri-

Privile-
gia de-
perdita
quomo-
do prob-
entur?

I.
Testi-
bus.

286 *Cap. XI. De Actionb. propter*
 privilegiarios quoque in conti-
 nuâ possessione & usu fuisse sci-
 re, & palàm deponere tenebun-
 tur. *per l. 5. 8. & 13. C. de fid.*
instr. Ac huc spectat, quod Ca-
 simirus Poloniæ Rex, pro se, &
 hæredibus suis, Borussis deper-
 dita privilegia restituere ac re-
 novare promiserit, si is, qui re-
 novationem petit, in continuâ,
 pacificâ & præscriptionem ha-
 bentî possessione ejus privilegii
 se fuisse ostendat. *Iur. Municip.*
pag. 19. Ius Culm. lib. 1. tit. 5. c. 4.
 Atque hoc ipso quoque motus
 Frater Eberhardus de Senne, vi-
 ces gerens Magistri Generalis
 per Livoniam & Prussiam, con-
 cessum olim ab Hermanno de
 Salza, & Hermannno Balkone,
 ast per incendium amissum Pri-
 vilegium Culmense, Anno M.
 CC. LI. restauravit, uti ex ipso
 Privilegio diserte liquet. *Iur.*

2. *Munic. terr. Pruss. pag. 1.*

Instru-
 mentis
 aliis.

Secundò, probari possunt pri-
 vilegia

Privi-
vilegia
& docu-
planè du-
l. 5. & 7
authen-
& in pri-
mationib.
rum, pr-
delict
gistratu-
tis, testa-
thentic
strasse,
& sigille
hoc mo-
contulit
confeci-
tio, cùn
probata
ut JCi
quàm p
C. 2. ex
de proba-
Tert-
onem pr
constite

Privil. eorumq; probationib. 287

*privilegia deperdita instrumentis aliis
& documentis, simile quid aut non
planè dissimile in se habentibus per
l. 5. & 7. C. de fid. Instr. vel etiam
authenticis Copiis Notariorum,
& inprimis transumptis ac vidi-
mationibus publicarum Persona-
rum, prout vocant, quando vi-
delicet personæ publicæ & Ma-
gistratus, fide & sigillo confue-
tis, testantur, se privilegia au-
thentica vidisse, accuratè perlu-
strasse, integra ac in Scripturâ
& sigillo illa invenisse, atquè
hoc modo fideliter descripsisse,
contulisse, ac copias earundem
confecisse, quæ quidem attesta-
tio, cum plenam in se faciat, &
probata regulariter sit probatio,
ut JCi loquuntur, hoc in casu
quàm plurimùm operabitur, per
C. 2. extr. de fid. Instr. c. 6. extr.
de probat.*

*Tertiò, per diuturnam possessi-
onem privilegium probatur, & si
constiterit proprietatem posses-
sio-*

3.

*Diutur-
nâ pos-
sessione,*

fionis, de quâ agitur. apud quem
esse, nullum præjudicium com-
parari potest propter amissio-
nem privilegiorum, l. 8. C. de

An &
jura-
mento?

fid. Instr. Sunt, qui & *Iuramento*
privilegium stabiliri statuunt,
quorū tamen opinioni applau-
dere non possum, nec privilegii
amissionem, contra Violato-
rem, juramento solo probari
posse puto, nisi id fortè in sup-
plementum semiplenarum pro-
bationum præstetur, aut quis ad
exhibendum privilegium offi-
cio Judicis compellatur, quod
alioquin se amisisse in præjudi-
cium tertii prætenditur, per l.
ult. C. de fid. Instr.

An
Confir-
matio
ad pro-
bationē
anti-
quo-
rum
privile-
giorum
suffici-
at?

Deniquè & hoc quæstionis
est: *Si Originalia & antiqua Pri-
vilegia sint amissa, an ad probatio-
nem antiquorum privilegiorum suf-
ficiat producere confirmationem in-
sequentium Principum, originalis
Privilegii mentionem facientium?*
Torquent se circa hanc quæstio-
nem

Privi-

nem r
apud
instr. e
n. 15.
quæ ve
tione p
respon
confir
novi da
solidat
vilegiu
extitiss
tis null
confir
referen
apparec
auth. si
quæ cor
necessè
matum
undè p
fos text
bi Chi
mentun
vel doc
ciens, ni

nem miserè J Cti, uti videre est
apud *Speculat. lib. 2. part. 2. de
instr. edit. §. 11. Gail. 2. obs. 1.
n. 15. & alios.* Sed facilè ex iis,
quæ vel suprà c. 9. de confirma-
tione privilegiorum dicta sunt,
responsio patet. Quia enim
confirmatio per supradicta, nil
novi dat, sed tantùm data con-
solidat, utiquè necesse est, pri-
vilegium confirmatum unquam
extitisse, alioquin, sicut non en-
tis nullæ sunt qualitates, ita nec
confirmatio, uti relatum in suo
referente non est, nisi de relato
appareat, *l. fin. ff. de probat. & in
auth. si quis. C. de edend.* Ut ita-
què confirmatio hæc subsistat,
necesse est privilegium confir-
matum priùs extitisse, idquè ali-
undè probari possè, per expres-
sos textus in *l. fin. & d. auth.* u-
bi Chirographum vel docu-
mentum alterius Chirographi,
vel documentum mentionem fa-
ciens, nil probat, nisi prius, cu-

N

jus

jus mētio fit proferatur, aut alia probatio exhibeatur. Probabitur autem quàm maximè, si confirmans in confirmatione, se privilegium ipsum vidisse, legisse, examinâsse attestetur, & in primis si illud verbotenus confirmationis literis inserat, tùm enim confirmatio hæc ex certâ scientiâ facta, æquè operatur, atquè ipsum privilegium authenticum priùs concessum, adeoque cùm nullum dubium amplius restet, executioni mandandum, per *c. pen. extr. de Confirm. Vtil. & inutil.*

C A P U T XII.

DE

Privilegiiorum Iudice, Interprete & Interpretatione.

NON satis est ad stabilienda Privilegia actiones eorum nomine tribui, nisi sint, qui actiones

Interp

ones a
minen
tatesqu
princip
suo loc
lant, ne
què &
infucat
enim e
si sint,
l. 2. §.
tantum
no est,
tè custo
ducere
petenti
Quæ en
in lite
non eti
opera
præbea
itaquè
num, p
constet
casibus
legiis &

Judice
aut alia
robabi-
è, si con-
e, se pri-
legisse,
& in pri-
confir-
tùm e-
x certâ
eratur,
m au-
um, ad-
um am-
andan-
Confirm.

Inter-
e.

lienda
eorum
i acti-
ones

Interprete & Interpretatione. 291

ones audiant, attendant, examinent & dijudicent, ambiguitatesquè, si quæ occurrant (quas principio statim evitandas esse suo loco docui) radicitus tollant, nebulas discutiant, sensumquè & intellectum eorundem infucatum ostendant. Quantum enim est Jus in Civitate esse, nisi sint, qui Jura regere possint? *l. 2. §. 13. ff. de O. & I.* Et non tantum leges ferre summo bono est, sed etiam sancita accurate custodire, & ad effectum deducere, transgressoresquè competentibus pœnis subjicere. Quæ enim legum erit utilitas, si in literis duntaxat consistunt, non etiam per ipsa facta atque opera subditis utilitatem de se præbeant? *Nov. 161. in pr.* Ut itaque Privilegiorum & actionum, propterea motarum, suus constet vigor, Judex etiam & in casibus dubiis interpres, privilegiis & privilegiariis de jure est

Judex
privile-
giorum
quis: &
inter-
pres?

292 *Caput XII. De Privilegiis Iudicis,*
assignatus, & quidem is qui de-
dit. Solus enim is, qui privile-
gium concessit, de eo judicare,
illudquè interpretari potest. *l.*
1. 9. & 12. §. 1. C. de ll. l. 19.
de R. I. l. 43. ff. de vulg. & pup.
subst. c. cum venissent extr. de jud.
Hinc Imperator, quia ab eo Ju-
ra & privilegia potissimum de-
scendunt, Judex & Interpres pri-
vilegiorum suorum & Antecesso-
rum à J^uctis nominatur, & ab eo re-
liqui Principes omnes & superi-
ores, quotquot privilegium, con-
tulerunt. Quod tamen ita limi-
tat *Gail. 1. obs. 1. n. 15.* quando
disputatur de substantià Privi-
legii, vel quoties privilegium
tangit jus Principis, vel alterius
Concedentis, non si alterius Jus
concernat, quo in casu cognitio
etiam est Judicis ordinarii. Id
quod in tantum verum esse autu-
mo, si videlicet ex verbis quæ-
stio decidi vel inde probabili ra-
tione consequentia elici queat,
alio-

Interpres
alioqui
subdito
mente
demum
ejus ef-
fecta.
idoneu
à se &
torum
re tant
& sanā
quilibet
verborum
Enunc
civ. cap.
guit in
tuam,
inter te
ad cert
ad cert
us int
conve
conce
extr. a
unde j
tatio

Judice,
qui de-
privile-
dicare,
test. l.
l. 19.
Et pup.
de jud.
eo Ju-
um de-
res pri-
ecessio-
eo re-
superi-
m con-
ta limi-
quando
Privi-
legium
alterius
ius Jus
ognitio
arii. Id
se autu-
s quæ-
bili ra-
queat,
alio-

Interprete & Interpretatione. 293
alioquin si controversia inter
subditos difficilis oriatur, de
mente & sensu privilegii, tùm
demùm concedens immediatus
ejus est interpret, per supradi-
cta. Et quòd concedens solus
idoneus & verus Privilegiorum,
à se & Antecessoribus promana-
torum, sit interpret, non in ju-
re tantùm civili, sed & naturali
& sanâ ratione situm est, cùm
quilibet regulariter optimus
verborum suorum sit interpret.
Enenckelius *lib. 2. de priv. jur.*
civ. cap. 2. n. 14. & seq. distin-
guit inter *interpretationem perpe-*
tuam, generalem, necessariam; &
inter temporaneam, particularem,
ad certum tempus probabilem, &
ad certum negotium pertinens. Pri-
us interpretationum genus ei
convenire statuit, cui Privilegia
concedere licet. *c. cum venissent.*
extr. de jud. cùm æquum sit, ut
unde jus prodit, inde interpre-
tatio quoquè procedat. *c. 31.*

Inter-
pretatio
duplex.

Gene-
ralis.

294 *Cap. XII. De Privil. Judice,*
extr. de sentent. excomm. Ut igitur privilegium generale, quod nimirum ubique & per totum imperium valeat, solus condit Imperator, sic interpretationem quoque perpetuam, generalemque idem solus tradit, per *l. 191. ff. de R. I. l. 43. ff. de vulg. & pup. subst.* Ut item speciale faciunt privilegium, qui legem specialem condere possunt, ita specialem quoque suorum privilegiorum interpretationem iidem facere possunt, per *l. antep. ff. de prator. stipul.* Et hunc quoque refertur interpretatio, quam consuetudo introducit, uti privilegiis sæpè causam dat, ita etiam optima legum interpretes dicitur, *l. 37. ff. de ll.* Dicitur autem privilegium speciale, ejusque interpretatio specialis, respectu privilegii præcedentis generis, nimirum perpetuæ, generalis & necessariæ, non eorum respectu, qui juri & imperio con-

Specia-
lis.

Inter
conce-
rum
lis &
Alter
nus
certo
pore
tantum
us ju-
cet p-
cultu-
juris-
nire
l. 13
In
orur
quea-
quæ
priv-
ratio
in v-
com-
rò s-
& v-
qua-
mel

concedentis subjiciuntur, quorum intuitu, perpetua, generalis & necessaria meritò habetur. Alterum interpretationum genus *temporaneum & particulare*, certo nimirum & definito tempore, certoquè in negotio vim tantum habens, idem *Enekelius* iudicibus quibuscunque, licet privilegium concedendi facultate destituantur, dummodò jurisdictionem habeant, convenire scribit, per *l. 13. ff. de ll. & l. 13. ff. de testibus.*

Interpretatio tamen privilegiorum *ita fiat* necesse est, *ne tor-queatur*, sed factò deserviat, nequè factum variare oportet, ut privilegio respondeat. Nam hâc ratione in torquendo jure, fraus, in variando factò, mendacium committetur. Utrobiquè verò servanda est simplex veritas, & verborum interpretatio nusquam tantum valere debet, ut melior sensu existat, *l. 3. C. de*

*Interpretati-
one sit
violenta &
torta.*

296 *Cap. XII. De Privil. Judice,*
lib. prater. Rectè ergò Anno
 1538. in Comitibus Cracovien-
 sibus sancitum est, privilegia si-
 ve publica, sive privata, nullâ in-
 terpretatione in alium, quàm
 sonant, sensum verti; sed ita, ut
 in suis tenoribus scripta sunt, &
 non aliter intelligi debere. *Pri-*
lusius lib. 2. c. 1. fol. 382. Her-
burt. in Statut. Regn. Pol. tit. Li-
tera pag. 271. Adde, quòd ea,
 quæ favore Privilegiariorum
 constituta sunt ad læsionem il-
 lorum interpretatione duriore
 trahere, aut captiosa privilegia
 facere non conveniat, *l. 25. ff.*
de ll. l. 8. ff. de prator. stipul.

Nec je-
 juna &
 cavilla-
 toria.

Imprimis verò vitanda præter
 absurditatem & contrarietatem
je juna subtilitas & cavillatio, à fa-
 cti & juris consideratione rece-
 dens, ne interpretes tales cum
Nerva JC^{to} rideantur, qui per
 fenestram monstraverat servos
 detentos ob pensionem liberari
 posse, quasi tunc scil. non vide-
 ren-

Inter
rent
non
l. pe
hypo
In
vidi
vam
est,
sus
legi
tur,
con
Seu
bus
nibi
illis,
hen
util
acc
Exc
don
rito
don
pre
spo
ma

Judice,
6 Anno
covien-
legia si-
nullâ in-
quàm
d ita, ut
sunt, &
re. Pri-
. Her-
tit. Li-
quòd ea,
riorum
nem il-
duriore
ivilegia
. 25. ff.
ul.
præter
etatem
tio, à fa-
e rece-
es cum
qui per
servos
liberari
n vide-
ren-

Interprete & Interpretatione. 297
rentur alienati ex ædibus, quia
non essent egressi per Januam,
*l. pen. ff. in quib. caus. pign. vel
hypoth. tac. contr.*

Interpretatio autem omnis di- Inter-
pretatio
exten-
siva.
*videtur communiter in Extensi-
vam & Restrictivam. Extensiva*
est, per quam verba legis ad ca-
sus similes extenduntur, qui in
legibus quidem non exprimun-
tur, attamen rationabili quadam
consequentia subintelliguntur.
Seu est, quæ legem de certis re-
bus scriptam, de aliis, de quibus
nihil scriptum est intelligit, ac de
illis, quæ sigillatim in ea compre-
hensa non sunt, sed ad eandem
utilitatem & scopum tendunt,
accipit, *l. 10. 11. 12. & 13. ff. de ll.*
Exemplum est in *l. 4. ff. de fund.*
dot. ubi statuitur, legem ne ma-
rito liceat obligare aut alienare
dotale prædium, plenius inter-
pretandam esse, ut etiam de
sponso idem juris sit, quod de
marito, & in *l. 16. ff. de sponsal.*

N 5 ubi

ubi oratio Impp. Anthonini & Commodi, quæ quasdam nuptias in personam Senatorum inhibuit, de sponsalibus verò nil locuta est, etiam ad casum sponsaliorum extenditur, ut suppleatur, quod orationi deest. *Re-*

Restri-
ctiva.

strictiva est, per quam verba legis ex sententiâ seu ratione angustiore restringuntur ad solum casum expressum; *Vel* quando verba legis sunt generalia, sententia verò specialis, *l. 14. 15. 29. ff. de ll.* Exemplum est in *l. 11. ff. de in jus vocando*. Ubi edictum Prætoris, de non vocando in jus Patrono, ac pœna eo nomine sancita restringitur ac limitatur in eo casu, si libertum pœniteat, & actionem remittat, vel si Patronus vocatus non venerit, aut si non invitatus vocatus sit; licet edicti verba id non patiantur. Et in *l. 6. §. 2. de jur. patron.* ubi quamvis libertum, ne nubat, jurejurando adigere in-

Inte
inhi
lege
gene
re, q
prop
jure
puni
Q
JC
exte
non
seqq
con
Al
Suth
13.
lò p
one
gia
mo
firi
pot
gi c
nus
ncf
divi

inhibitum sit, nullaquē persona lege excipiat, tamen intelligendum est, de his legem sentire, qui liberos tollere possent, ac propterea si castratum libertum jurejurando quis adegerit, non punitur Patronus hāc lege.

Quamvis autem communiter ^{Privilegia an extensivè interpretanda?} JC^{ti} statuunt, interpretationem extensivam in privilegiis locum non habere, idquē per l. 15. & seqq. ff. de ll. & similes, evincere conentur, uti videre est apud *Althus.* in *dicæol.* l. 2. cap. 16. *Sutholt.* dissert. 1. in *Instit. thes.* 13. ex omnibus tamen, quæ paulò pòst dicentur, patet, pro ratione circumstantiarum privilegia non minùs atquē alias leges, modò rectè ampliari, modò restringi & limitari, imò ampliari potius & extendi, quàm restringi debere. Ita namquē Javolenus in l. 3. ff. de const. Princ. Beneficium Imperatoris, quod à divinâ scil. ejus indulgentiâ pro-

300 *Cap. XII. De Privil. Judice*
ficiscitur, quàm plenissimè in-
terpretari debemus. Et In-
nocentius III. *in c. 6. de do-*
nat. In Contractibus plena,
in testamentis plenior, in be-
neficiis quoquè plenissima est
habenda interpretatio. Quam-
vis autem legem hanc & Ca-
nonem multi JCtorum ad pri-
vilegia propriè non pertinere
statuant, & nescio quàm sub-
tilem differentiam inter *benefi-*
cium & *privilegium* effingant,
uti liquet ex eis, quæ fusè habet
Tapia in rubr. ff. de Con. Princ.
c. 4. 5. 6. & seqq. Cur tamen lex
hæc ad privilegia non pertineat
nullam rationem invenio. Con-
tinetur quippe regula hæc Ja-
voleni sub Rubrica *de constitut.*
Princip. cujus species est Pri-
vilegium. Habet etiam noto-
riè privilegium, imprimis re-
ale, suas ampliaciones & ex-
tensiones: occupatur circa res
non solùm odiosas, sed & fa-
vora-

vorabiles, adeoque non restringi, sed ampliari meretur. Proficiscitur denique non minus sæpè à divinâ Imperatoris indulgentiâ, quam beneficium etiam strictissimè sumptum, ac idcirco etiam plenissimam interpretationem admittit. Et perabsurdum, perquè temerarium est, libertatem Principum quenquam à stutâ interpretatione, non ad augmentum, sed diminutionem convertere velle, per *l. 2. C. de præpos. agent. in reb. l. 12.* adeò ut ex his rationibus communi JC^{torum} calculo receptum sit: Privilegia *contra dantem* regulariter laxam interpretationem admittere, *contra tertium* non item. Operæ pretium itaque erit, paucis, quando privilegia extendenda, & deindè, quando sint restringenda, indicare.

Privilegia ergò & beneficia

302 *Caput XII. De Privil. Judice*

(nam hæc duo hac in parte non fecerno) late interpretari possumus regulariter, quoad verba, res, personas, tempus, locum, solennitatem & validitatem; idquè regulariter, nisi ex eorum sint genere, quæ nullam extensionem recipiunt, sed restringere oportet, de quibus paulò post speciatim tractabitur.

Quoad verba Interpretatio Privilegiorum ita facienda est, ut privilegia cum effectu intelligantur, per l. 1. §. 2. ff. quod quisquè jur. & ut aliquid operentur, c. si Papa. de Privil. in 6. nequè verba Privilegii perinde atquè contractuum & aliarum dispositionum frustranea & elusoria esse debent, per l. 22. ff. de contr. empt. l. 109. ff. de legat. 1. Mens quoquè verborum magis respicienda & intentio, quam propria significatio, præsertim si ex verbis resultat iniquitas, per l. 16. ff. de ll. & l. 13. §. 2. ff. de

Exten-
sio quo-
ad ver-
ba.

ex-

Inter
excu
in fe
in m
foliis
favo
Euan
quas
verb
nè e
salva
per
legat
den
ut q
set a
ff. d
de l
biu
rit
rem
min
l. 3
del
dul
tio
spo

excus. Quia non in verbis, sed in sensu; non in superficie, sed in medullâ; non in sermonum foliis, sed in ratione privilegii favor, ut verbis Canonum de Euangelio utar, *c. 64. caus. 1. quæst. 1.* consistit. Quin etiam verba ad alium sensum, vel planè extraneum, si res alioquin salva esse nequeat, trahi possunt, per *l. 4. C. d. V. S. & l. 23. C. de legat. &* quidem contra concedentem ipsum, in casibus dubiis, ut qui verba potuisset & debuisset apertiùs concipere, per *l. 39. ff. de pact. l. 172. in pr. & §. 1. ff. de R. Juris.* Nec minùs, ubi dubium aliquod in verbis occurrat, benigniorem & humaniorem interpretationem sequi non minus justum est, quàm tutum, *l. 3. in princ. ff. de his quæ in test. del. l. 56. ff. de R. I. &* quoties dubia est libertatis interpretatio, secundum libertatem respondendum erit, *l. 20. ff. de R. I.*

Hu-

Humanior autem sententia est ,
quæ pro eo, de cujus incommo-
do agitur , facit *l. ult. C. qui bon.
ced. poss. l. 88. ff. de condit. & dem.*

Cùm verò longum iter sit per
præcepta , breve & efficax per
exempla , teste *Seneca Ep. 6.* ex-
emplis rem illustrabo. Si quis
ergò alicui per privilegium aut
beneficium domum conferat ,
nullâ factâ mentione horti ap-
pertinentis , aut Insulæ domui
junctæ , non minùs hortum &
insulam contulisse intelligitur ,
per *l. 91. §. pen. & ult. ff. de legat.*

3. Similiter si quis hisce verbis:
Ille aut ille sibi beneficium hoc
habeat ; privilegium alicui tri-
buat , ne iniquitas aliqua inde
resultet , & elusoria fiat conces-
sio , particula **A U T** resolen-
da est in particulam **E T** , ade-
oque in privilegio nominato
beneficii usus relinquendus per
l. 4. C. de V. S.

Quoad
res.

Quoad res , privilegia ita ex-
ten-

Inte
tens
de a
tur ,
latâ
à Pr
mo ,
bitu
cori
re su
pos
nen
Vac
bon
iam
21.
cess
acce
12.
lati
lib.
trac
quâ
quo
nar
per

Judice

tia est,
ommo-
qui bon.
& dem.

fit per
cax per
6. 6. ex-

Si quis
um aut
nferat,
orti ap-
domui
rtum &
ligitur,
de legat.

verbis:
um hoc
icui tri-
ua inde
concef-
solven-
F, ade-
minato
dus per

a ita ex-
ten-

Interprete & Interpretatione. 305

tensionem admittunt, ut etiam
de appertinentibus intelligen-
tur, requè per Privilegium col-
latâ esse dici possint. Sic collatâ
à Principe possessione vel do-
mo, hoc verbo ea vis contine-
bitur, cum adjacentibus & pe-
coribus & fructibus, & omni ju-
re suo, ut ea quæ ad instructum
possessionis vel domus perti-
nent, tradenda sint, *l. 2. C. de bon.
Vacant. lib. 10.* Imò Princeps
bona concedendo, videtur et-
iam obligationes concedere. *l.
21. ff. de V. S. & beneficium con-
cessum in principali, etiam ad
accessorium extenditur, arg. c.
12. extr. de decimis.* De quibus
latiùs videatur *Moller. in Semestr.
lib. 4. c. 21.* Et *Tiraquell. de re-
tract. §. 1. gloss. 18. n. 13.*

Quoad Personas privilegia Quoad
quàm maximè extenduntur, ita perso-
nas.
quod sæpè de personâ in perso-
nam transeant, vel etiam ultrà
personam privilegiatam, aliæ
iif-

306 *Cap. XII. De Privil. Judice*
iisdem fruuntur. Sic Privilegiis
pro se & liberis indultis, etiam
Nepotes & pronepotes, & tam
filia, quàm filii fruuntur. *l. 56.*
§. 1. & l. 220. ff. de V.S. quòd
si verò cuipiam pro se & paren-
tibus data sint, etiam ad avum
& aviam, proavum & proaviam
referuntur. *l. 51. de V.S.* quem-
admodum & mihi descendentibus
meis datum privilegium, ex
fœminis quoquè natos includit,
Novell. 118. cap. 1. l. ult. in princ.
C. de legit. hered. Privilegiis fi-
liorum Senatoris, etiam adopti-
vi, emancipati, & post mortem
patris nati gaudent. *l. 5. & 6. ff.*
de Senator. Privilegia militum
etiam filiis eorum tribuuntur, *l.*
8. C. de quæst. Decurionum filii,
jure patris, bestiiis subjici neque-
unt, *l. 12. C. de pæn.* Privilegio
mariti Uxor quoquè (dummo-
dò tale sit privilegium, quod in
fœminam cadat) potitur, ejus-
què radiis coruscat. *l. 8. ff. de Se-*
nator.

Judice
vilegiis
, etiam
& tam
l. 56.
S. quòd
paren-
d avum
oaviam
.quem-
ndenti-
ium, ex
cludit,
in princ.
egiis fi-
adopti-
mortem
& 6. ff.
nilitum
ntur, l.
um filii,
neque-
ivilegio
ummo-
quod in
, ejus-
ff. de Se-
nator.

Interprete & Interpretatione. 307
nator. Novell. 105. cap. 2. in
princ. l. 1. C. de in jus vocand. l.
13. C. de dignit. in 12. Et vice
versâ habitatione, aut jure tran-
seundi uxori concessio, maritus
iisdem quoquè gaudebit, l. pen.
ff. de servit. leg. l. 4. S. 1. ff. de u-
su & habit. Beneficium Palatino-
rum ad filios eorum atquè ne-
potes ipso ordine sanguinis per-
venit, atquè immunes à cunctis
muneribus sordidis & persona-
libus permanent, l. 1. C. de priv.
eor. qui in sacr. palat. mil. quæ o-
mnia tamen viventibus patri-
bus filiis tantum perpetuantur,
eis verò extinctis, nisi speciali-
ter collata fuerint, expirant, per
ea, quæ suprà suo loco dicta sunt.
Similiter privilegium fori civi-
bus concessum, etiam incolis
competit, quemadmodum vice
versâ, privilegia incolarum mu-
nicipibus etiam ordinariis com-
petunt, per ea, quæ habet Gail.
2. obs. 35. n. 6. ita ut, qui privi-
legia-

308 *Cap. XII. De Privil. Judice*
 legiatus non est, si tamen rem
 communem cum privilegiato
 habeat, privilegiis privilegiati
 simul gaudeat, *l. 10. ff. quemad.*
servit. amitt. Re etiam in litem
 deductâ, is qui nullum privile-
 gium habet, privilegiati secum
 in judicio disceptantis privile-
 giis gaudeat, adeoque privilegi-
 um uni litigatorum concessum,
 alteri quoque profit, per *l. ult.*
C. de fruct. & lit. expens. Id quod
 multis distinctionibus explicat,
Dyn. ad. reg. 12. jur. Canon. in 6.
n. 4. Hûc pertinet, quod ad vi-
 tandum, ne privilegium redda-
 tur inutile, privilegium in se
 concessum etiam ad ministros
 quandoque & familiam exten-
 ditur, per *l. 41. §. 2. ff. de ex-*
cusat. & auth. habita. C. ne filius
pro pat. c. 11. de priv. in 6. quâ
 de re jam suprâ *cap. 3.* actum
 est.

Quoad
 tempus.

Quoad tempus privilegium
 extenditur, non tantum ad præ-
 sentia

Intè
 sentia
 ra &
 c. 22
 scop
 decin
 remi
 terita
 larite
 fio si
 senti
 cont
 de se
 pign
 post
 in pr
 gat.
 nos
 tura
 res p
 de lib
 c. co
 quar
 redi
 quif
 facta
 collo

sentia & acquisita, sed & ad futura & acquirenda. Liqueat hoc ex c. 22. extr. de privil. Ubi Episcopus remittens alicui Ecclesiæ decimas Episcopales, inde finitè remisisse videtur non solum præteritas, sed & futuras. Et regulariter omnis generalis promissio significat, sive quod in præsentia, sive quod post tempus contentionis contigerit, l. 23. ff. de servit. prædior. urb. & grege pignori obligato vel legato, quæ postea nascuntur, tenentur, l. 13. in pr. ff. de pignor. l. 21. ff. de legat. 1. Obligatioquæ rerum ad nos pertinentium, res etiam futuras comprehendit, l. fin. C. quæ res pign. obl. poss. l. fin. §. pen. ff. de liberat. legat. Hûc etiam facit c. cognovimus. 12. quæst. 2. Ubi quarta debetur clericis, etiam de redditibus Ecclesiæ noviter acquisitis. Et in summa, dispositio facta per nomina universalia collectiva, qualia sunt grex, peculium,

310 *Caput XII. De Privil. Judice*
 culium, patrimonium, hæreditas, collecta, &c. semper includit argumentum superioris, & comprehendit futura per *d. l. 13. ff. de pignor. d. l. 21. de legat. 1.*
 Ratio est, quia in Universalibus semper dicitur manere idem status rerum, etiamsi aliquid addatur vel minuatur, per *dd. ll. & accessio hæc, seu augmentum non est extrinsecum, vel intrinsecum & substantiale, cum naturaliter grex augeatur. Hinc etiam pertinent ea, quæ suprà de duratione & perpetuitate privilegiorum dixi, unde consecrarium hoc erui potest: Privilegia etiam ratione temporis ita interpretanda esse, ut quàm maxime durent & conserventur, per ea, quæ suprà fusiùs sunt deducta, hinc verò repetere opus non est.*

Quoad locum.

Quoad locum quoquè privilegia latam interpretationem admittunt, ita quod uni loco concessa

Inter
 cessa e
 tur.
 privil
 iam a
 (intel
 2. c. 4
 ni sub
 bus ho
 tione
 87. 1.
 diosis
 dictis
 ubi, si
 Eccles
 dicto.
 & con
 ligun
 in 6.
 ad eo
 morar
 nos p
 & qui
 triam
 Reip.
 ff. ad
 Quo

cessa etiam ad alium extendan-
tur. Sic per hanc extensionem
privilegia Civitati concessa, et-
iam ad Suburbanos pertinent
(intellige juxta *Tholos. de Rep. l.*
2. c. 4. n. 3. eidem jurisdictioni
subjectos) quia in favorabili-
bus homines suburbani appella-
tione civium veniunt, per *l. 2.*
87. 134. ff. de V. S. imò & in o-
diosis, uti in Ecclesiasticis inter-
dictis & excommunicationibus,
ubi, si Civitas, villa aut castrum
Ecclesiastico subjiciuntur inter-
dicto, illorum suburbia quoque
& continentia ædificia subintel-
liguntur, *c. 17. de sent. excomm.*
in 6. Similiter & Incolatus non
ad eos tantum, qui in oppido
morantur, pertinet, sed ad vici-
nos per *l. 239. §. 2. ff. de V. S.*
& qui ex Vico ortus est, eam pa-
triam habere intelligitur, cui
Reip. Vicus iste respondet, *l. 30.*
ff. ad municip.

Quoad solennitatem & validita-

tem. Quoad solenni-
ratem

312 *Cap. XII. De Privil. Judice,*
& validitatem. Deniquè privilegia latè interpretanda sunt, quia in privilegiis in primis Principum, qui legibus sunt soluti, & tantò minus solennitatibus istis & apicibus Juris adstricti, non attendendum, an omnia solennia circa privilegii collationem celebrata fuerint, sed interpretatio ita facienda, ut actus quomodo-
cunque celebratus subsistat, suumque valorem retineat, per *l. 20. ff. de R. I. & l. 12. ff. de reb. dub.* Hinc est quòd donationes, quas Imp. in conjugem suam, vel illa in maritum contulerit, illicò valeant, & plenissimam facultatem habeant, ut-
potè imperialibus contractibus, legis vicem obtinentibus, minimeque opitulatione aliquà extrinsecùs egentibus, *l. pen. C. de donat. inter vir. & uxor.* Similiter, quamvis privilegia in chartâ vel membranâ consignari moris sit, & solennitatis, privilegium

Inter
legiu
do co
tabul
dum
bus E
prom
tam,
reper
ex a
habe
digni
quide
Sozo
tantu
tens
casib
inter
cont
runt
nunc
R
privi
In o
odio
de lib
est,

udice,
atè in-
privi-
a, qui
tò mi-
apici-
atten-
nia cir-
n cele-
retatio
uomo-
bsistat,
at, per
ff. de
donati-
njugem
m con-
plenif-
unt, ut-
actibus,
s, mini-
quâ ex-
en. C. de
Simili-
n chartâ
ari mo-
, privi-
legium

Interprete & Interpretatione. 331

legium tamen quocunquè mo-
do concessum tenet, vel in levi
tabulâ consignata, quemadmo-
dum Imp. *Theodosius* olim Duci-
bus *Eugenii* Tyranni, auxilium
promittentibus, cùm nec char-
tam, nec atramentum peti-
tum reperiret, accepta tabula, quam
ex adstantibus quidam fortè
habebat, adsignavit præclari ac
digni exercitus præfecturam, si-
quidem promissâ adimplerent.
Sozomen. lib. 7. hist. c. 24. Et
tantùm de interpretatione ex-
tensivâ, quæ tamen in iis tantùm
casibus obtinebit, qui strictam
interpretationem, priori planè
contrariam, de jure non requi-
runt, de quâ interpretatione
nunc dicendum restat.

Restrictiva verò *interpretatio*
privilegiorum *adhibenda* est. I.
In odiosis, quia annullatio actus
odiosi est favorabilis, per *l. 2. ff.*
de lib. & posth. Odiosum verò
est, quod in odium aliquorum
O datur,

Restri-
ctiva
obtener.
I.
In odio-
sis.

314 *Cap. XII. De Privil. Judice,*
datur, & pœnam vel odium con-
tinet, ac juri communi vel æqui-
tati totaliter repugnat, id quod
non tam ex re ipsâ, & privilegio
in se, quàm ejusdem effectû co-
gnoskitur. Et hûc pertinet *c. 15.*
de R. I. in 6. Odia restringi &
favores convenit ampliari. Et
l. 42. ff. de pœn. Interpretatio-
ne legum pœnæ molliendę sunt
potius, quàm asperandę, & *l.*
155. §. pen. ff. de R. I. In pœ-
nalibus causis benigniùs inter-
pretandum est, seu ut loquitur
reg. 49. de R. I. in 6. In pœnis
benignior interpretatio est fa-
cienda. Intellige, nisi ubi par ra-
tio, vel major subest, *l. 12. ff. de*
ll. l. 3. ff. ad L. Pomp. de parr.
Vel etiam utilitas publica & e-
normitas delicti extensionem
requirat, ut in crimine læsæ Ma-
jestatis, de quâ limitatione plu-
ra qui volet, inveniet apud *Ni-*
col. Everhard. in Top. in loco à ra-
tione legis largæ &c. Peck. ad reg.

Inte
15.
Cor
2.
obti
cium
verg
jusp
ris f
C. d
teriã
ad q
3
qua
stria
quin
quid
pub
pro
10.
ut c
con
ptio
non
nec
sten
nis

15. jur. Can. n. 4. 5. 6. & seq.
Coras. de arte jur. part. 4. c. 8.

2. Restrictiva interpretatio
obtinet in privilegiis, in præjudi-
cium, damnum vel injuriam tertii
vergentibus, quia in injuriam cu-
juspiam beneficia tribuere mo-
ris sui esse Imperator negat, l. 4.
C. de eman. liber. ac de hac ma-
teriâ jam suprâ cap. 6. actum est,
ad quod lectorem remitto.

2.
In præ-
judicio-
sis ter-
tio,

3. Similiter & illa privilegia,
qua utilitati publica sunt damnosa,
strictam interpretationem re-
quirunt, quia generaliter, quic-
quid contra jus vel utilitatem
publicam in quolibet negotio
profertur, non valet, l. jubemus.
10. C. de SS. Ecclesiis. Hinc est,
ut cum alicui & suis hæredibus
conceditur immunitas & exem-
ptio à muneribus, per hæredes,
non nisi masculi intelligantur,
nec immunitates generi & po-
steris datæ, ad eos, qui ex fœmi-
nis nati sunt, pertineant, l. 1. §. 1.

3.
In da-
mnosis
utilitati
publicæ

316 *Cap. XII. De Privil. Judice,*
¶ 2. ff. de jur. immun. Secus ef-
set, si privilegium immunitatis
concessum sit alicui pro se & de-
scendentibus, quia privilegium
sub nomine posteritatis conces-
sum, refertur tantum ad nomen
familix, l. 13. ff. de muner. & ho-
nor. quæ in natis ex masculis
consistit, cum, qui nascuntur,
patris non matris familiam se-
quantur. l. 196. §. 1. ff. de V. S.
Appellatione verò descendentium
veniunt omnes in infinitum,
tàm ex sceminis, quàm masculis
nati. *Novell. 118. c. 1.*
quemadmodum & appellatione
liberorum utriusquè sexus liberi
continentur. l. 56. §. 1. de V. S.
Propter utilitatem publicam et-
iam privilegium immunitatis ab
omni munere habens, non exi-
mitur ab oneribus, quæ impo-
nuntur ad portas, & murorum
instaurationem sive instructio-
nem, l. 6. C. de oper. publ. Cum
ad talia onera etiam Ecclesia te-
nea-

Inte
neat
cles.
4
afficio
inter
intel
tatis
inter
cont
privi
subd
se de
gia
dent
loco
eum
accip
cum
exer
singu
nim
fuct
ex p
tra
quit

Interprete & Interpretatione. 317
neatur. *l. 7. C. de SS. Ec-*
cles.

4. *Privilegia jns superioritatis* 4.
afficientia strictè, & quidem ita Jus su-
interpretari convenit, ut semper periori-
intelligentur *salvo jure superiori-* tatis
tatis concessa. Privilegii enim tangen-
interpretatio non debet verti tibus:
contra autorem, ita quòd per
privilegia subditi desinant esse
subditi, sed quòd tantò magis ef-
se debeant subditi, cùm privile-
gia propriè non nisi subditis
dentur, per ea, quæ suprà suo
loco dicta sunt. Et quis dubitat,
eum, qui privilegium libertatis
accipit, leges alterius agnoscere,
cùm privilegium non sit, nisi
exemptio à jure communi, *l. jns*
singulare. ff. de ll. Confitetur e-
nim aliam esse legem vel con-
suetudinem, qui ea, quæ gerit,
ex privilegio sibi vendicat, *c. con-*
tra morem 8. dist. 100.

5. *Privilegia ambitiosa & ini-* 5.
quitatem secum trahentia, etiam Ambi-
tiosis &
stri- iniquis,

318 *Caput XII. De Privil. Judice*
strictè interpretanda sunt, per
c. 4. de præbend. in 6. & l. 43. de
vulg. & pup. subst. ubi testamen-
ti factio per interpretationem
alicujus concessionis & benefi-
cii à Principe indulti nemini esse
conferenda dicitur, cùm benefi-
cium Principis iniquum esse
non debeat.

6. *6. Privilegia personalia*, quia
cum personâ extinguuntur, et-
iam strictam interpretationem
regulariter requirunt, per ea
quæ suprà *c. 2.* copiosè sunt al-
lata. Hinc est, quòd Privilegium
personale ad hæredem extrane-
um non extenditur, quia quali-
tas privilegii mutatione perso-
næ, quæ alterius est conditionis,
immutatur, & per consequens
privilegium extinguitur, *l. 68. ff.*
de R. I. Privilegium etiam cer-
tæ personæ concessum, restrin-
gitur solummodò ad illas per-
sonas, quarum specificam men-
tionem facit, per *c. sanè de privil.*
Est

In per-
sonali-
bus,

Inte.

Est e
priv
com
extra
ditur
gio a
to, q
tend
quod
habe
ctun
gati
ptus
toni
l. 56
inde
dign
in
pero
tequ
etâ,
ff. a
Cath
secu
teno
resb

Est enim privilegium quasi lex privata, non autem generalis & communis omnibus ac idcirco extra suos terminos non extenditur. Idem obtinet in privilegio alicui, tanquam viventi dato, quod ad defunctum non extenditur per *l. 191. ff. de R. I.* quod tamen secus se in Principe habet, nam quod Principi relictum est, qui antequam dies legati cedat, ab hominibus ereptus est, ex constitutione D. Antonini, successori ejus debetur, *l. 56. ff. de leg. 2.* sine dubio exinde, quod licet Imp. moriatur, dignitas tamen ejus & officium in successore continuetur & perduret, undè in Augusta, antequam dies legati cedat, extincta, contrarium disponitur, *l. 57. ff. de leg. 2.* An autem privilegia Catholicis data, reformatione subsequuta, ad Evangelicos quoque extendi, an verò ad solos Catholicos restringi debeant? altioris est in-

320 *Cap XII. De Privil. Judice &c.*
duginis. Silesii in suis gravami-
nibus Anno 1635. publicatis,
Euangelicum Magistratum sub
hoc prætextu remotum passim
in Silesiâ, & Catholicum suffe-
ctum esse conqueruntur, & re-
cè quidem, quia illa privilegia,
quæ Universitatibus, Civitati-
bus & Communitatibus dantur,
non censentur esse personalia,
sed realia, adeoque nullâ habitâ
distinctione religionis in Magi-
stratibus & Civibus communi-
tatis privilegiate perpetuari de-
bent. *l. 4. §. 3. de censib.*

7.
in non
cogita-
tis.

7. *Privilegium* quantumvis
amplum, *ad incognita & non cogi-
tata non extenditur*, per *l. 18. §. 1. de
damn. inf. l. fistulas. §. fin. de
contrah. empt. & cap. 9. extr. de
decim.* quemadmodum etiam
jurata renunciatio beneficii ad
non cogitata nō extendi potest,
quin potius is, qui beneficium
abjuravit, si denuò eligatur, illud
suscipere potest, *c. 2. extr. de re-
nunciat.* CA-

C A P U T X I I I .

D E

*Amiffione Titulorum totali
voluntaria, tacita, & ex-
culpa.*

A Miffio Privilegiorum eft Totalis vel totalis & perpetua, vel amiffio partialis & temporanea. & per- petua. *Totalis* & perpetua eft, quâ privilegia totaliter & ad perpetua tempora perimuntur & extinguuntur. *Partialis* & temporanea eft, quâ Partia- effectus eorum ad tempus, & ex lis & parte, propter certa interveni- tempo- anea. entia impedimenta, videlicet necessitatis, belli, pestis, &c. suspenditur & cessat. Illam distinctionis gratiâ generali & proprio nomine A M I S S I O N I S, hanc C E S S A T I O N I S & S U S P E N S I O N I S nominare lubet. Est autem *amiffio totalis* iterum duplex: *Voluntaria* & *mi-*

O 5 nns

322 *Caput XIII. De Amissione*

Totalis
Volun-
taria.
Vel Ta-
cita.

Vel Ex-
pressa

nus voluntaria. *Voluntaria* est, vel *tacita*, vel *expressa*. *Tacita* est, quæ fit *vel facto aliquo* tacitè mentem alicujus exprimente, videlicet renunciatione tacitâ, per non usum, & actum contrarium, *vel negligentia & culpâ aliquâ*, ut per delictum, abusum, ingratitude, &c. *Expressa*, quæ voluntate nudâ & simplici, uti renunciatione expressâ & cessione contingit. De hisce omnibus amissionis modis, jam tractandum restat, id quod etiam aggredimur, & quidem ita, ut hoc capite modi amissionis totalis voluntariæ ex culpâ, seu tacitæ, sequentibus suo ordine modi amissionis totalis voluntariæ expressæ, deinceps etiam modi amissionis minùs voluntariæ, partiales itidem & temporoneæ explicentur.

Glossa Juris Canon. in c. renovantes 22. modos generales privilegia amittendi hisce versiculis

Titulorum totali volunt. Sc. 327

culis explicare nititur :

Paupertas, odium, vitium, fa-
vor & scelus, ordo,

Personas spoliant & loca jure
suo.

Qui tamen versiculi, utut mo-
dos fortè beneficia Ecclesiastica
amittendi in se continent, non
tamen omnes modos perden-
di privilegia comprehendunt,
quosdam etiam tradunt, de qui-
bus, an iis privilegium amitta-
tur, meritò dubitari queat, qua-
les sunt, paupertas, odium & fa-
vor, qui quidem modi sæpè cau-
sam dant privilegiis existendi;
tollendi autem causa sola de ju-
re esse nequeunt, cum quen-
quam nulla de causa, ex solo o-
dio, jure suo & officio privari,
perversum sit, *c. satis perversum.*
dist. 56. c. inventum. 16. quæst. 7.
Omissis itaque vel neglectis po-
tius hisce modis, alio ordine
procedemus.

Et quidem secundum JC^{ros} Amit-
tuntur pri-

O 6

privilegia.

I.

Per non
usum &
præscrip-
tionem.

privilegia amittuntur *culpâ no-*
strâ, primò *per non usum & præ-*
scriptionem. Ita enim Modesti-
 nus in *l. 1. ff. de Nundin*: Nun-
 dinis impetratis à Principe, non
 utendo, qui meruit, decennii
 tempore usum amittit. Et si qui
 ad civilia munera, vel Decurio-
 natum, vel honores evocantur,
 licet vacationem à Principibus
 accipiunt, si appellationis auxi-
 lio non utuntur, consensu suo
 nominationem confirmant, *l. 7.*
& 11. C. de appel. Quisquis er-
 gò decennio privilegio non uti-
 tur, decennali hâc præscriptione
 privilegium amittit, si illud in
 faciendo consistat, nullâ omni-
 nò inter privatam & singularem
 personam, & inter Civitatem,
 communitatem vel collegium
 habitâ ratione, nisi quod diver-
 sum obtineat in Ecclesiâ. Privi-
 legium enim Ecclesiæ datum
 non amittitur, nisi spatio qua-
 draginta annorum, *c. 15. extr. de*
privil.

privil. si hoc temporis spatii facultate faciendi usa non fuerit. Attamen quæ de non usu decem annorum dicta sunt, ita demum intelligenda sunt procedere, si quis intra decennium non sit usus privilegio merè voluntariè, utpotè quia potuit uti, sed noluit, non si vi aliqua & necessitate superveniente impeditus, aut nullâ occasione privilegio utendi se offerente id neglexerit, tùm enim, quia culpa penes ipsum nulla est, nec negligentia, nequè poena amissionis privilegiorum eum sequi potest, etiam si taliter præpeditus ultrâ hominum memoriam, vel ad mille annos privilegia non utatur, juxta communem omnium Legistarum & Canonistarum opinionem, idquè per l. 35. ff. de *servit. rust. præd.* ubi servitus hauriendi aquam ex fundo alterius non amittitur, si sors exaruerit, ita ut servitute uti non

326 *Caput XIII. De Amissione*

potuerit: quin potius, si aqua
postea iterum fluere incipiat, re-
stituendus est is, qui antea ser-
vitutem hauriendi aquam habu-
it, quia Jus hoc antea non ne-
gligentiâ sua & culpâ, sed quia
aquam ducere non poterat, in-
termiserat. Quis enim incusare
eos poterit, si hoc non fecerint,
quod etsi maluerint, minimè ad-
implere valebant, l. 1. §. 2. *in fin.*
C. de annal. except. Hinc inferre
licet, habentes ex privilegio me-
rum imperium, seu jus gladii,
tale privilegium præscriptione
longissimi temporis non amit-
tere, si casus facinorosum puni-
endi se non offerat. Pari ratio-
ne privilegium non usu non a-
mittitur, si facultas aliquid facien-
di conferatur in arbitrium privile-
giati, veluti si Imp. concedat a-
licui privilegium extruendi mo-
lendinum pro suo arbitrio, ubi
tamen Dd. iterum distinguunt;
quod videlicet hoc liberum arbi-
trium

trium aut tempus respiciat, aut ipsum privilegium. Si tempus, procedere limitationem: sin privilegium, secùs. E. G. si dicatur: Concedimus tibi tale privilegium, quando volueris, & quandocunquè tibi licebit, tùm privilegium omninò esse perpetuum, quia id verba ipsa concessionis evincunt. Sed si dicatur: Si volueris, aut ad libitum voluntatis tuæ, privilegium non esse perpetuum, quia solùm exprimitur, quod tacitè inest, nihilquè operatur, per l. 3. ff. de legat. 1. nec talia verba respicere tempus, sed privilegium. Plura videantur apud Gail. 2. obs. 60. n. 1. 2. 3. & seq. Vafq. tom. 2. lib. 1. c. 2. Tapiam ad l. fin. de const. Princ. c. 1. part. 2. Boss. de princ. & privileg. n. 319. Lipsk. cent. 2. semis. obs. 40. Carpzov. in jurisprudent. forens. Rom. Saxon. part. 2. constit. 3. de fin. 23. Sed quid si privilegiarius ex parte privilegio utatur,

An privilegio
ex parte

328 Caput XIII. De Amissione

te non
utens,
totum
perdat?

ex parte non utatur, an propterea totum perdet? Quæstio hæc resolvitur distinguendo, inter res per privilegium concessas. Aliæ enim sunt *dividua*, aliæ *individa*. Si privilegium super re *dividua* concessum sit, pro parte per non usum perditur, pro parte per usum partialem retineri potest; si super re *individa*, tùm in totum, aut perditur per non usum, aut per usum retinetur. Quemadmodum qui Usumfructum habet, & tantùm utitur, credens se usum tantùm habere, fruendi utilitatem, adeoque usumfructum pro parte amittit, l. 20. ff. *quibus mod. ususfr. amitt.* quia nimium usufructus pro parte divisâ vel indivisâ, & legiimo tempore similiter pro parte vel amitti, vel remitti, aut etiam per l. Falcidiam minui & dividi potest, l. 5. ff. *de Vusufr.* l. 1. §. 9. ff. *ad l. Falcid.* l. 14. & l. 25. ff. *quib. mod. ususfr. amitt.* Servitutest

Ti
tes
sum
sum
sum
ff. q
etia
si ne
utai
qua
trac
acti
lect
gia
con
sen
non
gli
led
illo
stin
trû
for
Ec
giu
fun

tes autem, aut totaliter per u-
sum servantur, aut per non u-
sum amittuntur; quia individue
sunt, l. 8. & 17. ff. de servit. l. 6.
ff. quemad. servit. amitt. Quæri
etiam solet: *An privilegiarius,*
si neglecto privilegio jure communi
utatur, privilegia perdat? Quam
quæstionem, quia suprâ c. 9. per-
tractavi, hîc non resolvam, ne
actum denuo agere videar, sed
lectorem ad d. c. remitto.

Secundò amittuntur privile-
gia, quando vid: in non faciendo
consistunt, per contraventionem
seu actum contrarium, si nimirum
non satis esse quis ducat, per ne-
gligentiam privilegio non uti,
sed & facto planè contrario se
illo uti nolle palàm faciat. *Di-*
stinguendum tamen & hîc est, u-
trum privilegium privatæ per-
sonæ, an verò communitati vel
Ecclesiæ concessum sit. Privile-
gium privatæ personæ conces-
sum unico actu directè ei con-
trario

II.
Contra-
ventio-
ne seu
actu
contra-
rio.

330 *Caput XIII. De Amiffione*
trario amittitur, quoniam dire-
cta contraventio renunciatio-
nem inducit, l. 2. *C. de jur. dom.*
imp. l. 8. C. de pact. inter empt. &
vend. l. 4. §. 2. & l. 7. ff. de leg.
commis. Si verò actus ille dire-
ctè privilegio non contrarietur,
per actum contrarium unicum
non amittitur, E. G. immunis à
collectis, decimis, aliisvè oneri-
bus, si nihilominus solverit, eo
ipso videtur renunciâsse privile-
gio, c. 6. & 15. *extr. de privil.* Si
tamen immunis à contributio-
nibus, aliisvè oneribus, semel
vel pluries solvat, non præjudi-
cat sibi, quoad futuras solutio-
nes, sed solùm in eo, quod est
solutum, ita ut denuò solvere
jussus, exemptionis & immuni-
tatis jus allegare, eoquè se tueri
possit, nisi forsitan totis 30. an-
nis collectarum solutio à se &
decessoribus suis facta ostenda-
tur. Tantum enim tempus pri-
vilegium hoc exemptionis to-
taliter

Titu
talite
sente
non a
quita
æquè
nere
ligat
emti
lectis
lapsu
quit
quifi
perd
ca e
ubi
tute
gau
quan
non
fimi
hâc
ni re
in a
tari
nihil
cuf.

taliter extinguit. Quæ quidem
sententia, utut omnibus Dd.
non arrideat, summâ tamen æ-
quitate nititur. Nam cum nihil
æquè naturale sit, quàm eo ge-
nere quidquè dissolvi, quo col-
ligatum est, *l. 35. ff. de R. I. ex-*
emptio verò & immunitas à col-
lectis non nisi triginta annorum
lapsu acquiratur, utiquè conse-
quitur, Jus hoc immunitatis ac-
quisitum, non nisi 30. annis de-
perdi. Similiter se res habet cir-
ca excusationem à muneribus,
ubi qui sese privilegio ab officio
tutelæ vel curatelæ excusandi
gaudet, sin munus illud subiit,
quantum ad munus susceptum
non potest se excusare, ab aliis
similibus in futurum potest, ex
hâc ratione, quod per actum u-
ni rei contrarium, privilegium
in aliis non amittatur, & volun-
tariæ tutelæ munera privilegiis
nihil derogent, l. 12. C. de ex-
cus. tut. Et hûc pertinet illa di-
stin-

332 *Caput XIII. De Amiffione*
ftinctio, quâ difcernitur, *Vtrum*
privilegium habeat effectum mo-
mentaneum, an verò fucceffivum &
reiterabilem. Illo cafu actu con-
trario privilegium amittitur,
hoc verò neutiquam, undè fi
quis publici muneris vacatio-
nem habet, fi tamen aliquem ho-
norem spontè fufceperit, ob id
quod patriæ fuæ utilitatibus ces-
ferit, vel gloriæ cupiditate pau-
lisper jus publicum relaxaverit,
competens privilegium non a-
mittit, nifi fortè decurionatum
fufcipiat, *l. 2. C. de his qui spontè*
publ. mun. fub. lib. 10. Quod au-
tem in decurionatus munere di-
verfum obtineat per *d. l. 2. & l.*
3. C. de decur. & l. pen. §. ult. ff.
de jur. immun. Ita ut spontè illud
fufcipiens etiam in aliis mune-
ribus perfonalibus fibi præjudi-
cet, JC^{ti} hanc rationem dant,
quia decurionatus eft quoddam
universale officium, ex quo alii
officiales eliguntur. Deinde et-
iam

Titulorum totali volunt. Sc. 333

iam per unicum actum contrarium privilegium amittitur, si ille actus ita sit contrarius, ut simul cum privilegio consistere nequeat, sed uno eorum existente, alterum destrui necesse sit. E. G. si Jus stillicidii immittendi in aream tuam habeam, & permisero tibi potestatem in eâ ædificandi: aut per fundum mihi via debeatur, & concedam in eo loco, per quem via debetur, aliquid exstrui, quo viæ planè usus auferatur, amitto totaliter jus illud stillicidii & viæ, *l. 8. ff. quemad. servit. amitt.* Habet itaque regula hæc, quòd per actus contrarios privilegium amittatur, suas limitationes, ita quòd 1. locum tantum habeat in eo casu, quando quis spontè privilegio contravenit, non quando coactè, mandato videlicet superioris (Intellige merè coactivo, non per viam juris, sed facti præcedentis) ad hoc compulsus, nam

334 *Caput XIII. De Amissione*
nam eo in casu contraveniens,
privilegium non amittit, per l.
4. in pr. vers. si per vim. ff. de mu-
ner. & honor. Velle enim non
creditur, qui obsequitur Impe-
rio Patris vel Domini l. 4. de R.
I. II. Regula supradicta locum
non habet, si actus contrarius fa-
ctus est cum protestatione, quòd
vid. contraveniens actu contra-
rio juri suo renunciatum esse no-
lit, per l. 1. & l. 2. C. de his, qui,
sponte mun. publ. sub lib. 10. Pro-
testatio namque arguit senten-
tiam nostræ voluntatis per l. 14.
§. 7. ff. de relig. & sumpt. Et sal-
vum jus reservat l. 4. §. 1. ff.
quib. mod. pign. vel hypoth. solv.
Potest tamen etiam absque pro-
testatione privilegium retineri,
si apertè constet ex conjecturis
privilegiatum contraveniendo
noluisse suo privilegio renuncii-
are, sed jure tantum communi
uti voluisse, salvo nihilominus
jure suo speciali, seu privilegio.

Sic

Tu
Sic n
mun
renu
cred
testa
sua j
quin
causa
quæ
nequ
dama
c. su
III.
extin
nera
nera
ticol
sum
E. C
neri
imm
huic
sube
tant
qua
per

Sic miles, qui statuit jure communi testari, beneficio militari renunciassse non censetur, nec credendus est quisquam genus testandi eligere ad impugnanda sua judicia, *l. 3. ff. de test. milit.* quin potius semper diversa est causa voluntatis expressæ, & ejus quæ inest *l. 138. §. 1. ff. de V. O.* nequè renunciatio, quæ est quedam donatio facile præsumitur, *c. super hoc extr. de renunciat.*

III. Regula limitatur, ut ad extinguendum privilegium generale, actus quoquè contrarius generalis adhibeatur, nam si in particulari tantum, quoad illum casum particularem, extinguitur. E. G. si quis ab omnibus muneribus & oneribus civilibus immunis est, immunitati autem huic aliquod munus vel onus subeundo, contraveniat, in uno tantum, non autem quoad reliqua videbitur sibi præjudicasse, per *l. voluntaria. C. de excusat. tut.*

Con-

Contra immunis à collectis, 2.
 liisve Civitatis muneribus, si se
 describi patiatur in æstimo, &
 quidem scienter, perdit immu-
 nitatem, quia hoc casu contra-
 venit privilegio immunitatis,
 per actum directo & generali-
 ter immunitati contrarium, &
 consequenter non tantum quo-
 ad illos actus, quibus antea jam
 solvit collectas, sed & in totum
 quoad futuros actus, suo privi-
 legio renunciaffe videtur, ac ex-
 inde imposterum privilegio suo
 uti non potest. Secus autem est,
 si aliàs privilegiatus per aliquot
 annos collectas solverit, aliavè
 onera publica subierit, hoc e-
 nim casu, licet per actus con-
 trarios sibi in iis præjudicavit,
 nisi tamen collectas per 30. vel
 40. annos solverit, privilegium
 immunitatis non amittit, cum
 actus habeat successivos & reite-
 rabiles, per ea quæ suprà dicta
 sunt, & per c. 6. & 15. de privil.

Con-

Ti
 Con
 act
 solu
 adhi
 Vell
 pera
 stran
 ra d
 cred
 giat
 ptus
 ab h
 coq
 tur.
 nife
 si su
 app
 tion
 C. d
 non
 ptic
 cod.
 quoa
 enti
 judi
 priv

Consensus etiam & renunciatio actum conficiens, quoad illum solummodò actum operatur, cui adhibetur, per *l. 21. C. ad SC. Vellej.* aliàs voluntas nostra operaretur ultrâ intentionem nostram, quod falsum esse, & natura dicitur & jus, *l. 19. ff. de reb. cred.* Ad hoc autem, ne privilegiatus scienter in æstimo inscriptus esse videatur, necesse est, ut ab hac inscriptione appellet, adeoque discrimin suum contestetur. Cives enim & Incolæ manifestas excusationes habentes, si sub justâ nominatione non appellaverint, ad earum probationem non admittuntur, *l. 11. C. de appell.* & qui appellatione non utitur, consensu suo inscriptionem hanc approbat, *l. 7. C. eod.* 4. Regula intelligenda est, quoad personam ipsius contravenientis, qui in proprium suum præjudicium per actum contrarium privilegio suo renunciâsse, adeoque

què sibi soli præjudicasse præsumitur, non aliis pari privilegio gaudentibus. Id enim quod nostrum est, sine facto nostro ad alium transferri non potest, *l. 11. ff. de R. I.* nequè alteri per alterum iniqua conditio inferri, *l. 74. ff. eod.* nec aliquis alterius odio prægravari, *c. 22. de reg. jur. in 6.* Sed factum cuiquè suum, non adversario, nocere debet, *l. 155. ff. de R. I. 5.* Si privilegium habeat annexam clausulam omnium actuum contrarium annullatoriam & cassatoriam (scilicet, si in privilegio ponantur verba: *Cassantes, irritantes*) tùm nec contraventione, nec præscriptione amittitur, eo quod, quando de superioris intentione constat, inferioris contraventio nil operatur, per *c. 26. verb. huiusmodi clausula, & ib. gloss. extr. de prabend.* Deniquè, si privilegium consuetudine questum sit, tùm unico actu contrario

rio non tollitur, sed tot actus ad
amissionem illius requiruntur,
quot ad consuetudinem tollen-
dam neccssarii sunt, nimirum
frequentes, per *l. 1. C. quæ sit
long. consuetudo.* Et tantum de
præ privilegiis privatarum persona-
rum. Quod *privilegia communi-
tati vel Ecclesiæ concessa* attinet,
illa non per actum contrarium,
sed tantum longissimi tempo-
ris præscriptione, videlicet 40.
annorum spatio amittuntur, per
d. c. 6. & 15. extr. de privil. Ra-
tio est, quia singulares personæ
non possunt per contraventionem
renunciare privilegiis, Ec-
clesiæ vel communitati conces-
sis, nec privilegium Civitati da-
tum per contraventionem Ci-
vium perditur, cum ea, quæ sunt
Civitatis vel Universitatis non
sint singulorum, §. *Universitatis
Instit. de rer. divis.* nec Prælati
factum Ecclesiæ privilegiis de-
rogat, *c. 5. extr. de in integr. restit.*

340 *Caput XIII. De Amiffione*
 Plura de hâc materiâ videantur
 apud *Menoch. lib. 6. de præfumpt.*
c. 41. Schurf. cent. 1. Confil. 14.
Gail. 2. obs. 60. Modest. Pistor.
vol. 1. confil. 12. n. 9. & feqq.
Tap. ad l. fin. ff. de Conftit. Princ.
part. 2. c. 2. Boff. de princip. &
privil. n. 120. Lipfk. fem. cent. 2.
obs. 40. n. 4. Klock de contrib. c.
16. 11. 199. & feqq. feft. 1.

III.
 Per ab-
 ufum,

Tertio privilegia amittuntur
per abufum. Privilegium enim
 omnino meretur amittere, qui
 permiffâ sibi abutitur potesta-
 te, *c. 63. cauf. 11. quæft. 3. c. 11.*
extr. de privil. c. 43. extr. de re-
script. & iudicio legum, jure ab
obtentâ dignitate dejicitur, qui
privilegio sibi concesso abuti-
tur, not. d. c. 63. ex Auguft.
Theodoricus Gothorum Rex a-
pud Caffiod. 1. Var. 26. Idem
fuo calculo comprobatur, quando
ita: Sicut, quæ femel annuimus,
refcindi in perpetuum non me-
rentur; fic qui largitatem no-
fram

fram moderatis precibus impe-
trârunt, nostrorum terminos
præstitorum immodicâ non de-
bent præsumptione transcende-
re. Hinc est quod illi tantùm
Clerici à tutelis subeundis im-
munes sint, qui apud sacrosan-
ctas Ecclesias vel monasteria
permanent, non divagantur, ne-
què circa divina ministeria desi-
des, *l. 52. §. eos tamen. C. de E-
pisc. & Cler.* Quilibet etiam li-
gandi & solvendi potestatem
habens, privat se hac potestate,
si hanc pro suis voluntatibus, &
non pro subjectorum moribus
exercet, nec causarum merita
sequitur, *c. 60. & c. 88. caus. 11.
quæst. 3.* Similiter etiam Judæi
ritus suos ita demùm retinent, si
iisdem citra contemptum Chri-
stianæ legis utantur, amissuri si-
ne dubio permilla hætenùs, nisi
ab illicitis temperaverint, *l. 11.
C. de Judæis & Cælic.* Et Comi-
tibus Legatorum etiam extra

preſinitos limites morandi cum
 Perſis copia conceditur, niſi ſub
 ſpecie legationis diutiùs in qua-
 libet perſonâ reſideant, nec le-
 gati reditum ad propria comi-
 tentur, *l. 4. C. de Commenc. &
 mercat.* Deniquè, quicunque
 advocationem ſuam, vel aliquod
 aliud beneficium inornatè tra-
 ctaverit, & à Domino ſuo ad-
 monitus non reſipuerit, & in
 ſuâ perdurans inſolentiâ, ordine
 judiciarie, tam judiciariâ, quàm
 beneficio exutus fuerit, non po-
 teſt advocatiam & beneficium
 invadere. *Feud. l. 2. tit. 27. §. 7.*
 Et propter hunc abuſum Angli
 privilegia Hanſeatica labefa-
 ctâſſe & ſuſtulſſe videri volunt,
 quâ de re vide *Meteran. lib. 19.
 pag. 817.* Quæ autem hætenus
 de abuſu dicta ſunt, in tantum
 ſunt reſtringenda, ut is, qui dolo
 privilegio abutitur, non qui cul-
 pã aliqua aut etiam ignorantia il-
 lud facit, privilegium perdat,
 ſen-

sententia etiā, seu ut quis se abusu esse suo privilegio cognoscatur, præcedat, per *d. tit. 27. feud. lib. 2.*

Quarto amittitur privilegium ^{IV.} per *delictum*, in primis *rebellionis*, ^{Per delictum.} *seditionis & ingratitude*. Nequē enim, quod præmii loco merentibus tributum, ad malè meritos & improbos pertinet, arg. *l. 26. §. 1. ff. de testam. mil.* ubi jus testandi de peculio, militibus concessum benè merentibus, adimitur iis, qui ignominia causâ missi sunt. Sic Senatoris filia, quæ corpore questum fecit, aut iudicio publico damnata est, impunè libertino nubit, nec honos ei servatur, quæ se in tantum fœdus deduxit, *l. 47. ff. de rit. nupt.* Similiter si patronus ignominiosam libertam suam uxorem deduxerit, quia contra legem maritus fit, perdit beneficium hoc nomine à lege sibi concessum, *l. 48. §. 1.*

cod. Clarissimatûs itidem dignitatem habens, si eâ præditus, in aliquâ culpâ seu crimine fuerit deprehensus, fori præscriptione non utitur, quia omnem hujusmodi honorem reatus excludit.
l. 1. C. ubi Senat. vel Clar. civ. vel crimin. conven. Quo cum etiam Jus Canonicum congruit, quod ob homicidium paræcios feudis & beneficiis antea concessis in perpetuum privat, *c. 10. extr. de pæn.* Episcopalisquæ dignitas civitati subtrahitur, quæ suos Præsules interemit, *c. 25. caus. 25. quæst. 2.* Inter omnia autem delicta nullum majus est rebellione & seditione, aut etiam ingratitude erga superiorem, hancquæ contumaciam erga Principes, Præsides, Magistratus capite puniri, non præmio affici, jura volunt, per *l. 6. §. 2. de re milit.* nullamquæ immunitatem delinquentibus tribuunt, ne sub prætextu concessi

sione
digni-
tus, in
fuerit
iptione
hujus-
cludit.
lar. civ.
o cum
ongru-
paræci-
is antea
privat,
iscopa-
btrahi-
intere-
f. 2. In-
nullum
feditio-
ne erga
ntuma-
æfides,
ri, non
nt, per
lamquæ
entibus
etu con-
cessi

Titulorum totali volunt. Sc. 349

cessi privilegii flagitiorum cre-
scat autoritas, vel publica vacil-
let utilitas, l. 2. in fin. C. de pri-
vil. Schol. lib. 12. Reipub. au-
tem interest, ne delicta maneant
impunita, l. 51. §. 2. ff. ad L. A-
quil. in primis rebellionum & se-
ditionum, cum nihil tam regno
sit perniciosum, quam si popu-
lus addiscat in Dominum palam
obniti, ab eoquæ non solum im-
punè, sed & feliciter dissentire.
Strad. lib. 2. de bell. Belg. tom. 1.
quo in casu cogi debet, ut sit
quietus, qui suo vitio renuit esse
pacificus. *Castiod. 1. Var. 5.* Sic
Capuam receptam, & antea re-
bellione amissam coërcuerunt
Romani, ubi ager omnis & tecta
publica pop. Rom. facta. Cæ-
terum habitari tantum tanquam
Urbem Capuam frequentari-
quæ placuit, corpus nullum Ci-
vitatatis, nec Senatus, nec plebis
concilium, nec Magistratus esse,
sine consilio publico, sine impe-
rio

346 *Caput XIII. De Amissione*
rio multitudinem, nullius rei
inter se sociam, ad consensum
inhabilem fore, præfectum ad
jura reddenda ab Roma quotan-
nis missuros sanxerunt Patres,
referente *Livio lib. 26. c. 57.* ita
ut de eadem Capua idem *Liv. l.*
31. c. 56. dicat: Superest Urbs
trunca, sine Senatu, sine plebe,
sine Magistratibus. Sub Clau-
dio redditur Rhodiis libertas,
redempta sæpè aut firmata, pro-
ut bellis externis meruerant,
aut domi seditione deliquerant,
Tacit. lib. 12. annal. Valecen-
natibus quoquè, ut ad recentio-
ra descendam exempla, Anno
1567. ob motum religionis pri-
vilegia sunt adempta, & Dux
Albanus aliquot aliis præterea
Civitatibus contributiones in-
junctas recusantibus, privilegia
ademit, *Strad. l. 6. tom. 1. de bell.*
Belg. Meteran. l. 4. pag. 138. I-
dem Rupellanis Anno 1628.
ob rebellionem usu venit, *Me-*
teran.

Titulorum totali volunt. Sc. 347

teran. lib. 45. pag. 609. Georg. Revell. lib. 3. de Rup. obs. & ded. pag. 404. Casalium in Padi ripa situm variis & amplis privilegiis & immunitatibus ab Impp. ornatum, ac postremò meri ac mixti imperii Jurisdictione donatum fuit à Friderico I. Anno salutis 1186. quam etiam gratiam illis CXXVII. annis post confirmavit Henricus. Sed cum postea Casalenses tanti beneficii immemores cum Ticino, Alba Pompeja, Vercellis & Valentio contra Henricum ipsum conspirassent, universæ illæ urbes privilegio & gratia à Caesaribus concessa, exciderunt, indicto etiam Imperiali exitio, ut Albericus Rosatensis illius temporis JCtus loquitur, h. e. tanquam perduelles edicto Cæsareo proscriptæ sunt, Thuan. lib. 41. Anno 1585. cum Bruxellæ in potestatem Ducis Parmensis reciderent, inter conditiones pactas,

P. 6 - quan-

quantum ad privilegia, in Regis arbitrio relictum, ut ea, prout justum & æquum videretur, corrigeret, mutaret, minueret. *Thuan. lib. 53. Meter. lib. 12. pag. 495.* quemadmodum etiam Anno 1547. supplicibus Boëmis hædictæ sunt leges, ut privilegiorum & immunitatum exempla & documenta omnia exhiberent, ex quibus, quæ vellet Ferdinandus Rex, revocaret, aut si videretur, denuò largiretur & confirmaret, *Thuan. lib. 4.* Hisce exemplis inprimis annumerandum est illud severum abolitionis privilegiorum exemplum, quod apud Burdegalenses contigit, quibus Anno 1548. propter seditionem & rebellionem omnia privilegia adempta, & postquam Decuriones literas omnes, quibus Civitatis immunitates & privilegia continebantur, exhibuissent, ibidem cremata sunt, ipsismet Burdegalensibus

Titulorum totali volunt. Sc. 349
bus ignem succendentibus, Pri-
vilegia tamen postea ex clemen-
tia Regia restituta sunt. *Thuan.*
lib. 5. Sleid. lib. 21.

C A P U T XIV.

D E

Amissione Privilegiorum totali
voluntaria, expressa, seu de
renunciatione & cessione
privilegiorum.

TRiti juris est, omnes licen-
tiam habere his, quæ pro se
introducenda sunt, renunciare. *l.*
51. C. de Episc. & Cler. c. 6. extr.
de privil. ac unicuiquæ licere
contemnere hæc, quæ pro se in-
troducenda, *l. 41. ff. de minor.* quod
quidem, an in materia privilegi-
orum etiam obtineat, jam dis-
quirendum venit. Est autem re-
nunciatio Privilegiorum duplicis
generis, *Tacita & Expressa.* *Ta*
cita est, quæ fit per factum ali-

Renun-
ciatio.
Tacita.

P 7

quod

Expres-
sa.

quod præsumtivum, uti per non
usum, vel actum contrarium, &
de hâc præcedenti capite actum
est. *Expressa*, quæ sit factio, ver-
bisquæ expressis, & de hâc hîc
loci tractabitur. Quod ergo de
reliquorum jurium renunciati-
onibus in jure statuitur, idem &
de privilegiis dici potest, vide-
licet, quemlibet privilegiis suis
competentibus regulariter re-
nunciare posse. Dico *regulariter*,
quia dantur casus regulam hanc
limitantes, & exceptiones regu-
læ hujus quàm plures.

Renun-
ciatio
non pro-
cedit.

I.
In pri-
vilegiis
Jus di-
vinum
vel na-
turæ af-
ficienti-
bus.

Et primò quidem *diversum ob-
tinet in privilegiis Jus divinum
vel etiam naturæ quomodocunque
afficientibus*. Hinc etsi feriis re-
nunciare possit, non tamen fe-
riis in honorem Dei constitutis
renunciare licet, *l. fin. C. de feriis*.
& juxta Canonistas, nemo con-
sentire potest, ut in loco sacro
capiatur, aut inde violenter ab-
ripiatur, cum id in injuriam Dei
&

& præjudicium immunitatum vergat, per *c. miror. c. frater. 17. quæst. 4.* Similiter nec defensionibus præsertim in criminalibus renunciari potest, quia defensio est juris naturalis, nemo verò membrorum suorum Dominus videtur, *l. 13. ff. ad L. Aquil.* ac proindè pro lubitu se pœnæ sub- jicere non potest, sed vel se ipsum vel alium pro se defensionem suscipere decet, per *l. 19. ff. de pœn.* Privilegiis etiam jus sanguinis vel agnationis afficientibus renunciari nequit, per *l. 8. ff. de R. I. & l. 34. ff. de pact.* quia jus naturale exinde immutaretur, quod tamen inter impossibilia juris refertur per *dd. ll.*

Secundo privilegiis renunciari non potest, si hujusmodi renunciatio impingat in bonos mores & ad delinquendum inducat. E. G. si quis renunciaret juri ad vindicationem furti, injuriarum, violentiæ sibi ex privilegio, vel etiam jure

2.
Vel bonos mores.

jure communi competenti, renunciatio hæc non tenet, quia turpem causam continet, & facit quòd minùs à delinquentibus furti vel injuriarum pœna timeatur. *l. 27. §. 4. ff. de pact.*

3.
Causam
quæ pu-
blicam
concer-
nenti-
bus.

Tertio, privilegiis renunciari nequit, quando privilegium causam, non solius renunciantis, sed etiam mixtam alterius vel etiam causam publicam, adeoque non solum renunciantem, sed & alios afficit. Habet enim renunciatio talis vim pacti, pactum autem conventum tale non est servandũ, sed ante omnia animadvertendum, ne conventio in aliâ re facta, aut cum aliâ personâ in aliâ re aliavè personâ noceat, d. l. 27. §. 4. ff. de pact. Hinc est, quod, quamvis privilegio fori renunciari queat, id tamen tum demum obtineat, si privilegium fori principaliter favorem renunciantis concernat, secùs verò, si etiam favorem

super-

super-
absqu-
tia, re-
stit,
num,
auter-
se alio-
sensu
quia
ne su-
tur,
juris-
Vasa
dicti
invit
quoc
lius
eum
impe-
nat.
Cler-
ctio
pres-
sens
legi
sed

superioris respiciat, quo casu absquè ejus consensu & licentia, renunciatio facta non subsistit, ut in privilegiis excusationum, c. 5. *extr. de arbitr.* Ratio autem cur exemptus non possit se alterius jurisdictioni sine consensu eximentis subicere, est, quia ipsius eximentis interest, ne subditus suus ab alio iudicetur, eximens verò hac ratione jurisdictionem amittat. Sic nec Vasallus potest in alterius jurisdictionem expressè vel tacitè invito Domino consentire, quod si fecerit, prorogatio nullius est præjudicii, sed Dominus eum rectè avocare potest, per c. *imperialem. de prohib. feud. alienat. per Loth.* Pari ratione nequè Clericis permissum est, jurisdictionem judicis tacitè vel expressè prorogare, absquè consensu superioris, quia tale privilegium fori non est personale, sed toti ordini Ecclesiastico publice

blicè indultum, *c. 12. extr. de for. comp.* Juri autem publico, pactis privatorum non derogatur, *l. 38. ff. de pact.* quâ de re fufius tractat *Gail. 1. obs. 40.* Intelligenda tamen hæc, quæ de jure publico dicta sunt, de jure publico *autoritate & utilitate*, quale est Jus Clericorum, Subditorum, *SC^{ti} Macedoniani & aliorum*; non verò de publico *autoritate tantum*, quale est *SC^{rum} Vellejanum*, quod, etsi autoritate publica introductum est, favorem tamen non tam publicum, nec utilitatem propriè publicam, quàm privatam fœminarum respicit, unde illi privilegio seu beneficio renunciare possunt, *l. fin. §. pen. ff. ad SC. Vellej. l. 21. C. eod.*

4. *Quartò* renunciari non potest privilegio merè prohibitivo, quando videlicet privilegium annullat actum, & consensum prohibet ex clausula annullativa, per

c. 25. e.
in odium
est, qu
Macedo
nuncian
fœnera
scirent
fœnera
familia
morte
Maced
prà ad
rea fo
neque
rum e
ricis o
2. qu
Qu
privile
trabili
haben
re no
de R.
Se
Priv
præs

c. 25. extr. de præbend. Vel etiam in odium alicujus introductum est, quale est beneficium SCti Macedoniani, cui propterea renunciari nequit, quia in odium fœneratorum concessum est, ut scirent, qui pessimo exemplo fœnerarent, nullius posse filii-familias bonum ex expectatâ morte Patris fieri, *l. 1. ff. ad SC. Maced.* Clerici etiam præter suprà adductam rationem, propterea fori privilegio renunciare nequeunt, quia in odium laicorum est introductum, qui Clericis oppido sunt infesti, *c. laicos.*

2. quæst. 7.

Quinto renunciari non potest *5.*
privilegio non existenti, nec impe- Non ex-
trabili, quia, quod quis si velit, *istenti*
habere non potest, id repudia- nec im-
re non potest, l. 174. §. 1. ff. petrabi-
de R. I. li.

Sexto renunciari non potest *6.*
Privilegio incognito. Nemo enim *Inco-*
præsumitur renunciare juri, gnito.
quod

quod sibi competere ignorat. *l. 19. ff. de inoff. testam.* & renunciationes stricti sunt juris, nec in iis veniunt, nisi ea, quæ in specie sunt expressa, per *l. tres fratres. ff. de pact. l. 47. §. 1. Eod. l. 9. §. 3. ff. de transact.* Hinc si quispiam debitor in Instrumento renunciet omnibus beneficiis & indultis præsentibus & futuris, in genere & in specie, non censetur renunciâsse literis mortuoriorum, cessionis bonorum & similibus, nisi expressè eorundem beneficiorum fiat mentio, cum expressa noceant, non expressa non noceant, *l. 195. ff. de R. I.* Hinc DD. ad hoc, ut renunciatio subsistat, volunt renunciantem, in primis si talis sit, qui jura & beneficia sibi competentia ignorare præsumitur, quales sunt mulieres, minores, rustici, &c. certiorari, actus etiam renunciationis ita concipi debere, ut de scientiâ renunci-

an-

Capn
antiur
& me
diant
mit vol
stare p
quatu
revoc
Al
luntar
suum
in ali
transl
enim
quod
acqui
nem t
hered
legiu
ritè i
sione
de re
tiam
rant,
tuntu
quæ c
intel.

Capitulum XIV. de Renunciatione 357

antium certâ, eorumquè consilio
& mente benè præmeditatâ, me-
diantibus clausulis, *wissentlich /*
mit wolbedachtem gemuth, etc. con-
stare possit, nec Fenestra relin-
quatur, renunciationem factam
revocandi.

Altera species amissionis Vo-
luntariæ est *cessio*, quâ quis Jus ^{Cessio}
suum ex privilegio competens ^{privile-}
in alium totaliter transfert & ^{gii.}
transfundit. Quemadmodum
enim omnis actio omnequè Jus,
quod quis sibi ex speciali pacto
acquisivit, in alium pèr cessio-
nem transfertur, per *l. ult. C. de*
hæred. & act. vend. ita & privi-
legium & jus exinde competens
ritè in alium transferri per ces-
sionem potest. Id quod tamen
de realibus privilegiis, quæ e-
tiam extinctâ personâ perdu-
rant, & ad hæredes transmit-
tuntur, non de personalibus,
quæ cum personâ extinguuntur,
intelligendum est. Sic Fiscus
Pri-

Privilegia sua alteri cedere potest, *l. ult. C. de priv. Fisc.* quia privilegium hoc est reale, & fiscus jus suum certo respectu ad hæredes transmittit, nempe ad novos Principes & Magistratus, qui in Locum demortuorum substituti, personam antecessorum suorum repræsentant, & fisci censentur esse hæredes, *per l. 76. ff. de judic.* Similiter beneficium restitutionis in integrum à minore cedi potest, *l. 24. in pr. ff. de min.* quia & hoc beneficium reale est, & ad hæredes transmittitur, *l. 6. ff. de restit. in integr. l. 3. §. 9. ff. de minor.* Contra, prælationis privilegiū in dote mulieris personale est, *l. 12. C. qui pot. in pign. hab.* quippe solius mulieris providentia inductum, §. *fuerat. 29. Instit. de act.* ac proinde ad hæredes, inprimis extraneos non extenditur, nec iisdem cedi potest. Jus protomiscos similiter sive retractus, quia in solâ fami-

liâ

liâ rad
teriqu
potest
sangu
ciation
mutar
ff. de p
ctus e
quia t
sonæ,
hæret
§. fin
comm
fructu
l. 12. §
ma re
sionu
giis q
licet
etiam
legi
cedi
ant,
C
privi
atten

liâ radicatur, personale est, alterique extra familiam cedi non potest, cum jura agnationis & sanguinis nullis pactis, renunciationibus vel cessionibus immutari vel tribui queant, *l. 34. ff. de pat. l. 8. ff. de R. I.* Ususfructus etiam, licet rem respiciat, quia tamen inseparabiliter personæ, cui competit, ossibus adhæret, cedi extraneo non potest, *§. finitur. Inst. de usufr.* quamvis commoditas percipiendi Ususfructum cedi vel vendi possit, *l. 12. §. 2. ff. de usufr.* Et in summa regula illa, in materiâ cessionum communis, In privilegiis quoque obtinet, quod videlicet omnia transmissibilia sint etiam cessibilia, adeoque privilegia ad hæredes transmissibilia cedi, & in alios transfundi queant, per *l. 42 ff. de admin. tutor.*

Ceterum, quisquis Jus suum privilegiatum alteri cedit, hoc attendat, ne in personam magis pri-

Requis
sita
Cessio-
nis.

360 *Caput XIV. de Renunciatione*
privilegiatam jus suum trans-
ferat. Quamvis enim cessio hæc
non omninò pro illicita & pro-
hibita haberi possit, quia quivis
etiam debitore invito, nomen
suum alteri cedere potest, *l. 1. C. de novat.* etiam potentiori &
magis privilegiato, ei edicto ta-
men *l. 1. ff. de alienat. jud. mut. caus. fact.* peti potest, ut dene-
gentur cessionario actiones, ni
paratus sit agere eo jure, quo a-
gens uti debuisset. Vel si non
denegetur actio, denegari debet
privilegium fori, vel si quod a-
liud proprium jus habeat, quod
non habuerit is, qui cessit acti-
onem, ut perinde judicium pro-
cedat, ac si reo res esset cum eo,
qui Judicii mutandi causa acti-
onem cessit. Et sic Romæ, cum
multis legibus scenebribus civi-
um avaritia coerceretur, & viam
fraudandarum legum hanc scæ-
neratores inirent, ut sociis, qui
non tenerentur his legibus, no-
mina

mina
fœno
plebi
35. c.
ciis a
credit
vibus
Ne
privil
dum v
sonan
tem in
rius si
famis
etiam
mi na
non p
præro
um co
Simili
narum
stude
cis; li
sunt,
tiam
privil

mina cederent, atque ita libero
fœnore obruerent debitores,
plebiscito cautum fuisse. *Liv. l.*
35. c. 13. 14. scribit, ut cum so-
ciis ac nomine latino pecuniæ
creditæ, jus idem, quod cum ci-
vibus Romanis esset.

Nec minus circa cessionem
privilegiorum hoc observan-
dum venit, ut cessio fiat in per-
sonam habilem. Habilitas au-
tem in eo consistit, ut Cessiona-
rius sit persona honesta, non in-
famis, nec à cedente sexu, vel
etiam statu non distincta. Infam-
inamque portæ dignitatum
non patent, ac proinde nec ulla
prærogativa, quæ per privilegi-
um confertur, ei concedi potest.
Similiter nec privilegia fœmi-
narum, viris; studiosorum, non
studentibus; Clericorum, Lai-
cis; liberorum servis, cedi pos-
sunt, ob sexus & status differen-
tiam, quorum intuitu primitus
privilegia illa indulta fuerunt.

Q. Plu-

362 *Caput XV. de Amissione*
 Pluribus hanc materiam pertra-
 ctârunt, Cujac. 10. obs. 3. Guid.
 Pap. decis. 273. VVesemb. in pa-
 ratit. de alien. jud. mut. caus. fact.
 n. ult. Ioan. à Sande de cess. action.
 c. 4. n. 29. & 30. ad quos lecto-
 rem remitto.

C A P U T XV.

D E

Amissione Privilegiorum minus voluntaria.

HActenus de amissionibus
 Privilegiorum Voluntari-
 is, sequuntur modi amissionis
 minus voluntarii, qui etiam no-
 bis invitis obveniunt.

Amis-
 sio mi-
 nus vo-
 lunta-
 ria.

I.

Morto
 conce-
 dentis

Amititur autem privilegium
etiam nobis invitis, primò, Mor-
te concedentis si videlicet non in-
definitè (quâ de re vide su-
pra cap. 9.) sed ad beneplacitum,
sive voluntatem concedentis, &
non in perpetuum tributum,
nec

Privi-

nec po-
 tum il-
 neplac-
 ceden-
 de rese-
 flingu-
 cium t-
 tis, in-
 conce-
 suæ (s-
 mortu-
 sum v-
 tum f-
 fortè l-
 Apost-
 spiret,
 morit-
 identi-
 test,
 re, &
 bene-
 iis ex-
 bene-
 vel e-
 Majes-
 Majes-

nec per Successorem confirma-
tum sit, quia videlicet ipsius be-
neplacitum sive voluntas con-
cedentis morte exspirat, *c. 5. extr.*
de rescript. in 6. ubi tamen di-
stinguitur inter personam, offi-
cium seu dignitatem conceden-
tis, ita ut beneficium à Papa
concessum, usquè ad voluntatis
suæ (scil. Papæ) beneplacitum,
mortuo Papa exspiret, concess-
um verò usquè ad beneplaci-
tum sedis Apostolicæ, morte
fortè Papæ, tùm temporis sedem
Apostolicam tenente, non ex-
spiret, quia videlicet sedes non
moritur, sed persona. Unde ex
identitate rationis colligi po-
telt, privilegium ab Imperato-
re, & Rege concessum, usquè ad
beneplacitum eorum, mortuis
iis exspirare, concessum verò ad
beneplacitum imperii vel regni,
vel etiam Cæsareæ & Regiæ
Majestatis non exspirare cum
Majestas, imperium, regnum,

etiam extincto uno vel altero
Imperatore aut Rege, maneat.
Congruit autem cum Jure Ca-
nonico, jus quoque civile, quan-
do in *l. 4. ff. locati.* ita disponit:
Locatio precariivè rogatio ita
facta, quoad is, qui eam locasset,
dedissetvè, vellet, morte ejus,
qui locavit, tollitur. Cui non
repugnat *l. 8. §. 1. ff. de precar.*
ubi statuitur, quòd à Titio pre-
cariò quis rogavit, id etiam ab
hærede ejus precariò eum habe-
re; nec *l. 12. §. 1. ff. eod.* ubi dici-
tur: præcariò rogationem etiam
ad hæredem ejus, qui concessit,
transire, ad heredem autem ejus,
qui precariò rogavit, non tran-
sire, cùm ipsi tantùm, non e-
tiam hæredi, concessa sit posses-
sio: nec *c. 3. extr. de precar.* ubi si-
militer sancitur, precarium sol-
vi obitu ejus, cui concessum est,
non etiam concedentis. *Distin-*
guitur enim communiter hic in-
ter precarium indefinitum & defi-
ni-

Pri-
nitum
Quod
lique
condi
finitu
redes
defini
certu
placi
cond
d. l. 4
preff
mina
ciem
prec
mina
nem
te.
rum
iam
preca
bia v
riun
dete
tis se
at. l.

nitum, simplex & conditionatum,
Quod habet annexum certum a-
liquem temporis terminum &
conditionem. Precarium inde-
finitum ac simplex transit in hæ-
redes concedentis, non autem
definitum & conditionatum ad
certum tempus, videlicet bene-
placiti, ac de hoc definito ac
conditionato precario loquitur
d.l. 4. ff. locati: quippe quæ ex-
pressè beneplaciti tempus deter-
minat, reliquæ verò leges in spe-
ciem pugnantes loquuntur de
precario indefinito & indeter-
minato, nullamque conditio-
nem temporis annexam haben-
te. Atquæ hæc est vulgata ha-
rum legum conciliatio, quam et-
iam sequitur *gl. in d.c. 3. extr. de*
precar. quæ tamen propterea du-
bia videtur, quod omne preca-
rium ex suâ naturâ intrinsecâ,
determinatum tempus volunta-
tis seu beneplaciti in se contine-
at, *l. 1. l. 2. §. 2. ff. de precar. ne-*

quē is, qui precariō aliquid, & quidem ad certum tempus habet, exceptione adjuvandus fit, ne ei possessio auferatur, cū nulla hujus conventionis (scilicet ad certum tempus determinatæ) vis sit, ut rem alienam domino invito possidere liceat, l. 12. in *princ. ff. eod.* Hoc ipsum animadvertens *Menochius lib. 1. de arb. jud. quæst. 69. n. 20. & 21.* ita leges hasce conciliat, quod in *precario duplex sit possessio, corporalis penes rogantem precariō: & Civilis seu solo animo consistens penes concedentem, l. 15. §. 1. ff. de precario.* Textum ergo l. 4. *locari* loqui de civili possessione, quod videlicet respectu civilis possessionis precarium finiatur, quia concedens, ob secutam mortem velle desit: reliquos verò in contrarium allegatos textus juris loqui de rei concessæ recuperatione, quam si hæres non revocet, sed eā uti quem

Pri
quem
mun
entia
prim
buit.
reden
cupe
fessio
caric
catur
preca
te, p
firm
ut q
roga
prec
vile
tum
don
qui
sub
gat
tas
tur
6. i
pot

quem patiat, eundem animum, voluntatem & patientiam habere censeatur, quàm primus concedens primitus habuit. Transire ergò ad hæredem precarium, quoad recuperationem naturalis possessionis, quâ non revocatâ, precario is Dominus consentire dicatur. Unde *gl. ad d. l. 8. §. 1. ff. de precar. ex novâ hæredis voluntate*, patientiâ suâ precarium confirmantis, id provenire statuit, ut quod quis precario à Titio rogavit, etiam ab hærede ejus precario habere videatur. Privilegium igitur ad beneplacitum concessum tantisper durat, donec concedens illud revocet, quia beneplacitum nulli legi subjacet, per *l. 11. §. 7. ff. de legat. 3.* vel moriatur, quia voluntas morte solvitur & extinguitur, *c. si gratiose. §. de rescript. in 6.* nequè adversatur *c. 7. de off. & potest. jud. delegat. in 6.* ubi, si

cuius per delegationem commissæ fuerunt vices delegantis, sub eâ formâ, donec eas duceret revocandas, nequaquam commissio hæc morte committentis expirat, ex quo res integra non est, hoc est, dùm delegante vivo delegatus iurisdictione uti cæperit. Id enim ex speciali fit ratione, nimirum ob favorem iustitiæ, & studium eandem promovendi, cùm melius sit hunc iudicem procedere, quàm novo & incognito causam delegare, *l. ult. §. ult. ff. de Vacat. & excus. mun.* Deinde etiam diversa est natura beneficiorum, seu Privilegiorum & officiorum, quia hæc morte concedentis non expirant, sed expressam revocationem vel abolitionem Successoris requirunt, cum honor delatus finem certi temporis ac loci non habeat, *l. 30. in pr. ff. de excus.* illa verò per iupradicta, etiam nullâ præviâ

ex-

expres
ne ex
ad ren
12. ve
ususfr
condi
lius q
re, si i
spiam
tur:
dunt
ident
sub o
tum
Non
fruct
proc
quæ
plur
veni
præ
tiam
neat
& h
sibi
tem

expressâ concedentis revocatione extinguuntur. Nec similiter ad rem facit, quòd quidam ex *l. 12. vers. sin autem. C. de usufr.* ubi ususfructus alicui relictus sub hac conditione, quamdiu filius aut alius quispiam manserit sub furore, si in furore filius vel alius quispiam decesserit, non extinguitur: argumentantur & concludunt, quòd ex quadam ratione identitatis, nequè privilegium sub conditione beneplaciti datum morte concedentis exspiret. Non enim argumentum ab usufructu ad privilegium semper procedit, cùm hic jus quandoquè strictum, illic æquitas ut plurimum in considerationem veniat, & quod ususfructus sub prædictâ conditione relictus, etiam conditione illâ finitâ maneat, ex solâ fit speciali æquitate & humanitate. Nam quia possibile erat usquè ad omne vitæ tempus usufructuarii, non ad su-

am mentem venire furem,
 vel conditionem impleri, hu-
 manissimum est, ad eorum vi-
 tam usumfructum extendi.
 Quemadmodum etiam si decef-
 serit Usufructuarius ante im-
 pletam conditionem, vel furo-
 rem finitum, extinguitur usus-
 fructus: ita humanum est exten-
 di eam in usufructuarii vitam,
 etsi antea decesserit furiosus, vel
 alia conditio defecerit, uti in ea-
 dem lege apertis verbis disponi-
 tur. Unde liquidò constat usum-
 fructum totaliter constitutum,
 conditione sublatâ vel non ad-
 impletâ, permanere quidem,
 sed non nisi per quandam ex-
 tensionem, ex æquitate & hu-
 manitate speciali petitam, quam
 extensionem cum leges & pri-
 vilegia in jure non admittant,
 non mirum est, diversum in pri-
 vilegiis obtinere, nec hoc in ca-
 su ex identitate rationis ab usu-
 fructu ad privilegia argumen-
 ta-

Pri
 tatio
 terim
 denti
 ad be
 tingu
 extin
 & ex
 ti bo
 cessu
 hære
 patie
 lingu
 illud
 prius
 illud
 tract
 non
 hibe
 hinc
 vileg
 cessã
 diè r
 sum
 exp
 Suc
 deat

tationem procedere posse. Interim quamvis morte concedentis regulariter beneficium ad beneplacitum concessum extinguatur, si tamen, concedente extincto, privilegiarius in usu & exercitio privilegii, ad defuncti beneplacitum primitus concessum, indefinenter persistat, & hæres eum in eodem exercitio patientiâ suâ & conniventiâ relinquat, reviviscere privilegium illud & resuscitari verisimile est, prius extingui, quàm ab hærede illud expressè revocetur, & retractetur, cum, quod expressè non mutatur, nequè stare prohibeatur, l. 27. C. de testam. Et hinc est, quòd quidam IC^{ti} privilegia ad beneplacitum concessa, morte Concedentis, hodiè non extinguunt, sed usu diversum observari, ac revocationem expressam vel concedentis, vel Successoris requiri statuunt. Videantur pluribus de hac quæstio-

372 *Caput XV. de Amissione*
ne Covarruv. lib. 3. var. resol. c. 15.
Menoch. de arbitr. jud. quæst. 69.
Gail. 2. obs. 60. n. 15. & 16. Klock.
de contrib. c. 16. n. 120. & seqq.
Lipsk. cent. 2. semis. 41. n. 8.

2. *Extincta personâ privilegiatâ*, l. 196. ff. de R. I. l. 1. §. 2. ff. de const. Princ. c. 7. de reg. jur. in 6. etiamsi privilegium sit datum in perpetuum, quia ista perpetuitas, quoad materiam subjectam, tantum ad vitam hominis privilegiati extenditur, uti suprâ c. 10. probatum est, nisi privilegium personæ & hæredibus sit datum, aut aliæ circumstantiæ concurrant, de quibus suprâ c. 2. 10. & 13. copiosè actum est, ac proinde hîc repetere supervacaneum.

3. *Extincta re privilegiatâ*, si videlicet castrum, Civitas, Ecclesia, collegium, autoritate & facto superioris, ob rebellionem vel crimen violatæ publicæ pacis sine spe reedificandi destru-
tum,

ctum, soloquè æquatum sit, tùm enim, quia collegium, Ecclesia, Civitas, vel Castrum maximam patitur capitis diminutionem, etiam omnia jura & privilegia, qualia sunt jurisdictio, merum & mixtum imperium, statuta, consuetudines, exemptiones & immunitates, & in summâ, omnia jura in totum amittit, quia destructo principali, destruitur etiam accessorium, *l. 2 i. ff. quib. mod. ususfr. amitt.* Nec refert, etiamsi Ecclesia, Civitas, castrum vel collegium reædificentur, vel restaurentur, quia etiam restaurata non recuperant sua antiqua privilegia, sed ea illis à superiore denuò restitui necesse est, & solennitas requisita in actu faciendo, etiam in eo reparando vel reficiendo requiritur. Quod si tamen non à superiore & Principe legitimo, nec ob aliquod patratum crimen, sed à tyranno vel hoste, belli tempo-

re, Ecclesia vel civitas destructa, aut castrum destructum, soloquè equatum sit, tantum abest, ut jura & privilegia sua amittant, ut etiam alio loco reftaurata, eadem retineant, *c. pastoralis. 7. quæst. 1.* quia bellum inter calus fortuitos numeratur, sicut & vis latronum & prædonum, *§. item is cui. Instit. quib. mod. re contr. oblig. & jure civili latrones appellantur*, qui injustum bellum movent, *l. 24. ff. decapriv. & postlim. rev.* Similiter castrum destructum, & aliò translatum seu ædificatum, subditos & privilegia sua retinet, per regulam, quod surrogatum sapiat naturam sui surrogati, urbe etiam destructâ vel conflagrâtâ, civitas manet, cum non in muris & moenibus Civitas consistat, sed in civium omnium cœtu, sub ejusdem imperii summâ potestate, teste *Bodino de Rep. lib. 1.*

c.7. Hinc Athenienses bello Persico, suasa Themistoclis, urbem penitus deseruerunt, & navibus salutem sibi quæsiverunt, cum Themistocles, patriam municipis esse, non mœnia, civitatemquæ non in ædificiis, sed in civibus positam censeret, ac eandem non nisi ligneis mœnibus servari posse indicaret. *Iustin. lib. 2. c. 12. Plutar. & Corn. Nepos. in Themistocl.* Hoc quia Carthaginenses non intelligebant, Carthago deleta est. Nam cum Carthaginenses per Legatos urbem non deleri à Romanis peterent, responsum est, ut in fide Senatus populique Romani permanerent, obsidibus 300. & navibus populo Romano datis, civitatem Carthaginensium salvam fore jura, privilegia, immunitates easdem habituri, quibus antea usi fuissent. Legati accepto responso læti domum redierunt. Interea Scipio

pio Africanus Junior per Censorium Legatum, acceptis obsidibus populum Carthaginensem Universum urbem excedere iussit, sic tamen ut quæcunque vellent exportare, urbemque à portu remotiorem condere liceret. Carthaginensibus perterrefactis: fidemque S.P. quæ R. appellantis, responsum est: Populum Romanum semper fidem coluisse, & quæcunque à legatis eorum promissa fuissent, præstitisse, Civitatem verò mœnibus urbis minimè contineri. *Appian. in Lybico.* Quod si verò Ecclesia, civitas, caltrum vel collegium superioris voluntate reædificentur & restaurentur, omnia amissa jura regulariter recuperant, quia tantum reddit restitutio in integrum, quantum abstulit læsio, & sicut deportationis ipsum per se nomen rerum omnium spoliatio est; ita indulgentiæ restitutio, bonorum & dignitatis,

uno

Pr
uno
um h
de sen
enda
um in
4. ff. a
Se
regno
regnu
ri un
hoc p
tur?
peric
hac
incom
caren
1617
regn
cie f
privi
solar
mina
fund
nom
Bene
Gall.

uno nomine amissorum omnium sit recuperatio, *l. fin. §. fin. C. de sent pass.* & restitutio ita facienda est, ut unusquisque Jus suum in integrum recipiat, *l. 24. §. 4. ff. de minor.*

Sed quid si provincia vel Civitas regno, castrum civitati, vel etiam regnum regno, civitas civitati alteri uniatur & incorporetur, an per hoc privilegia antiqua extinguuntur? Magnum sanè, ne id fiat, periculum subest, ita ut vel ex hac ratione omnes Uniones & incorporationes difficultate sua carere non soleant. Sic Anno 1617. cum Benearnenses Galliarum regno incorporandi essent, specie futuræ concordia subverti privilegia, peti religionem, desolari provinciam: majora flumina, ubi mare subierint, confundi aquis dominantibus & nomen amittere, causabantur Benearnenses. *Gramond. l. 3. hist. Gall. p. 193.* Et Anno. 1604.

An per incorporationem privilegia antiqua extinguantur?

cum

cùm Angliam, Scotiam & Hiberniam uno nomine Britanniaë conglutinare vellet Jacobus Angliæ Rex, Scotiaë Proceres inferebant, multarum rerum confufionem sub unico tantùm nomine in convocationibus Curialibus, in feffionibus, officiis, legibus, confuetudinibus, libertatibus, Regni privilegiis patere. *Petr. Matth. lib. 7. narrat. l. n. 13.* Utut autem res periculi plena fit ad quæftionem tamen ipsam non nifi *diftinguendo refponderi poteft.* Aut enim provincia vel civitas & fimilia, adjiciuntur regno *pleno jure & fimpliciter*; ita, ut fiant unum regnum per incorporationem; aut adjiciuntur *limitate & cum conditione*, quoad quædam tantùm, retinendo proprium nomen, statum, antiquam dignitatem, & omnia jura, quæ habebant ante unionem vel incorporationem. Priori casu provincia vel civitas

le-

legibus & Privilegiis Regni, cui
incorporata est, subjicitur, quia
quicquid Regno accedit, re-
gnum est, per *l. 18. §. 1. ff. de pign.*
ad. & cum regnum sit univer-
sale, recipit augmentum, quod
sequitur naturam sui Principalis
per *l. 8. C. de jur dot.* Hinc est,
quod domus religiosa aggregata
Cisterciensibus eorum regulas
servare tenetur, *c. recolentes. ex-*
tr. de stat. Monach. & Ecclesiæ
inferiores regi debent secun-
dum consuetudinem Ecclesiæ
Metropolitanæ, quæ ut unicui-
quæ Sacerdotalis dignitatis est
mater: Sic & Ecclesiasticæ Ma-
gistra rationis, *c. 13. distinct. 12.*
Secundo verò casu provincia
non subjicitur legibus, aut con-
suetudinibus regni, sed propriis
utitur, cum unio non sit facta
simpliciter & pleno jure, sed li-
mitatè, adeoque cesset in primo
casu considerata ratio, & urge-
at contraria, ac idcirco contra-
rium

380 : *Caput XV. de Amiffione*
rium jus statui necesse fit. Re-
tinet enim hoc in casu provin-
cia, civitas vel Ecclesia, alteri
unita, suum nomen, dignita-
tem, & privilegia, arg. c. 5. & 6.
causa 21. quæst. 1. quâ de re plu-
ribus videri potest *Vietor de cau-*
sis exempt. concl. 18. & Speidel.
in notab. jurid. Hist. polit. lit. v.
in voce *Unirte Provinzien.* Sic
Borussia, etsi sit in jus sortem,
proprietatem & titulum coronæ
Poloniæ Anno 1454. incorpora-
ta & inviscerata, subiecta etiam
in perpetuam Regis & suorum
Successorum, ac Regni Poloniæ
ditionem, gubernationem, pro-
tectionem, potestatem, fidem,
imperium & regimen, id tamen
juribus Prussiæ semper salvis fa-
ctum est. *Iur. mun. terrar. Pruss.*
p. 28. & 29. adeoque jura sua
& privilegia particularia Borus-
sia adhuc habet & retinet, quem-
admodum & Lithuania per in-
corporationem antiqua sua &
par-

Privi
partic
non po
in hun
Qua
tum te
tempo
1. ff. de
notat,
conce
privile
norum
tim ab
tionis,
præced
beantu
in integri
tamen
tem no
scil. sic
um, ce
tum,
ulteriùs
de postu
co ii, qu
petit, &
spatium

particularia jura ac privilegia non perdidit, sed ea constanter in hunc usquē diem servat.

Quartò, privilegium ad cer- 4.
tum tempus concessum, *elapso* ^{apso}
tempore extinguitur, *arg. l. 87. §. 1. ff. de legat. 2. ubi Gothofredus* ^{tempo-}
notat, finitâ ætate, cujus favore ^{te.}
conceditur privilegium, finiri
privilegium. Favore enim mi-
norum receptum est, ut eis sta-
tim ab ipso momento obliga-
tionis, vel ex lapsu diei absquē
præcedente interpellatione de-
beantur usuræ, l. 3. C. in quib. caus.
in integr. restit. nec. non est, quæ
tamen mora ultrâ. minorennita-
tem non durat, per d. l. 87. ne
scil. sicut pœna, ita & privilegi-
um, certo tempore determina-
tum, contra legis voluntatem
ulteriùs porrigatur, l. 8. in fin. §.
de postul. Hinc de jure Canoni-
co ii, quibus electio Prælati com-
petit, & ad hoc trium mensium
spatium concessum est, si tem-
pus

pus præterire patiantur, eligendi potestate ea excidunt, & ad proximum eligendi potestas devolvitur, *c. 41. extr. de elect.* Et si Papa beneficia vacantia in Curia non conferat intra mensem à die vacationis; illi, ad quos collatio pertinebat, illa conferre poterunt, *c. Statutum de prabend. in 6.*

5.
Anti-
quatio-
ne.

Quintò privilegium antiquatione, seu per contrariam consuetudinem & usum extinguitur, & quemadmodum consuetudo privilegium introducere potest & legem; ita & legem vicissim ac privilegium destruere. Magnæ quippe auctoritatis consuetudo habetur, *l. 36. ff. de ll. & quæ longâ consuetudine per annos plurimos observata sunt, non minus, quàm ea, quæ scripta sunt jura observantur, l. 35. ff. eod.* Excipitur tamen ab hac regula privilegium nobilium in eo consistens, quòd torturæ sub-

jici

Privi
jici non
stion.
ne qu
dine to
illa ten
minatu
Sextò
dignitat
primitu
nus mi
tos, qu
stra ven
codicill
rit, qu
haberi,
in castra
jure civ
cilli eju
in pr. ff.
men no
majorer
um exc
hi enim
privileg
excus. n
de prim.

jici non possunt, *l. 11. C. de qua-
stion.* Hoc enim privilegium
ne quidem contrariâ consuetu-
dine tolli potest, sed consuetudo
illa temerariæ usurpationis no-
minatur, in *l. 33. C. de Decur.*

Sextò, finitur privilegium finitâ
dignitate & officio, cui privilegium
primitus datum est. E. G. Tribu-
nus militum, si intra dies cer-
tos, quàm Successor ejus in ca-
stra venerat, manens in castris,
codicillos fecerit, & ibi decesse-
rit, quoniam desinit militis loco
haberi, postquam successor ejus
in castra venit, idcò communi
jure civium Romanorum codi-
cilli ejus æstimandi sunt, *l. 20.
in pr. ff. de test. milit.* Hoc ta-
men non obtinet in iis, qui ad
majorem dignitatem & offici-
um excellentiùs sunt provecti,
hi enim etiam prioris dignitatis
privilegia retinent, *l. 11. C. de
excus. muner. lib. 10. & l. 1. C.
de prim. secund. & notar. lib. 12.*

6.
finitâ
digni-
tate
privile-
giari.

cùm per absurdum, perquète-
merarium fit liberalitatem fu-
periorum quemquam astuta in-
terpretatione, non ad augmen-
tum anteriorum privilegiorum,
sed diminutionem convertere,
concedi, l. 2. *C. de prapof. agent.*
in reb. lib. 12.

7. *Reju-
dicatâ.* Septimò, privilegia extingui-
untur per rem judicatam, si vid.
superior sciens, contra privile-
gium judicaverit, & privilegia-
rius ab eâdem sententiâ non ap-
pellaverit, c. 21. *extr. de sent. &*
re jud.

8. *Per si-
cun-
dum
Privile-
gium.* Octavò, privilegium extin-
guitur per secundum privilegium,
expressam anterioris mentionem
faciens, juxta plurimorum Jcto-
rum opinionem, qui id ex c. 9.
extr. de prapof. & l. 15. C. de
R. V. eruere conantur. Quo-
rum sententia meo judicio in
tantùm admitti potest, ut regu-
la de privilegiis ad beneplaci-
tum datis, intelligatur, adeo-
què

Privi-
què p
neplac
sterius
volunt
tatam
privile
le, pot
us der
posteri
in toto
rogetu
beatur
ctum e
rius pri
vel neg
per exp
de reser
hos cat
riorem
mam I
adeoq
sterior
enim h
nonico
confor
Canon

què privilegium primum ad beneplacitum concessum, per posterius sisti possit, quippe quod voluntatem concedentis immutatam esse ostendit. *Deinde* si privilegium antérieur sit generale, potest ei per speciale posterius derogari, adeoque prius per posterius tolli & extinguí, cum in toto jure generi speciem derogetur, & illud potissimum habeatur, quod ad speciem directum est. *Tertio*, si is qui antérieur privilegium habet, eo dolo vel negligentia usus non fuerit, per expressa verba *m d. c. 9. extr. de rescript. l. 80. ff. de R. I.* Extra hos casus illorum arbitror verriorem esse sententiam, qui primam Principis concessionem, adeoque prius privilegium posteriori prevalere statuunt. Est enim hæc opinio, tam juri Canonico, quam civili apprimè conformis. De jure namquè Canonico, si primus impetrave-

R

rit

rit primam dignitatem in Ecclesiâ vacaturam, secundus verò certam dignitatem ipsius Ecclesiæ, cùm vacaret, & illa postmodum vacat, debetur primo & non secundo *c. 12. extr. de off. & pot. jud. deleg.* & possessio, quo anterior, eò melior & firmior, *c. 9. extr. de prob.* De jure verò Civili prædia Domus Augustalis, si semel jure perpetuo, vel imperiali præceptione, vel auctoritate Comitis ærarii privati apud aliquem fuerint, vel jam dudum sint collata, ad alium transferre perpetuarium non oportet, & apertè edicto definitum est, ut à perpetuario nunquam possessio transferatur, etiam si alteri eam Imperator vel exoratus, vel spontè donaverit, uti loquitur *l. 5. C. de locat. præd. civil. lib. 11.* nequè aut precariò colorata, aut incubatio diuturna, aut novella possessio proprietatis privilegium abolere pos-

possum
res dimi
Princip
linguar
rant, ac
& polari
bilis eo
gruunt
turæ di
Domin
fi. Item
labiis m
Dd. loc
dicitur
c. 2. §
Lumin
quàm r
8. C. de
autorita
dus est,
impetr.
bent, u
C. unde
habens
lestari,
debet,

possunt, *l. 2. C. de fund. & salt. rei dimin. lib. 11.* Convenit enim Principum dignitati, ut unam linguam & unum calamus gerant, ac instar lapidis angularis, & polaris in cœlo stellæ, immobilis eorum sit voluntas. Congruunt etiam iisdem illa *S. Scripturæ dicta*: Semel locutus est Dominus, & quod scripsi, scripsi. Item, quæ processerunt de labiis meis, non faciam irrita, ut *Dd.* loquuntur. Hinc Princeps dicitur lex animata. *Novell. 105. c. 2. §. fin.* Nihilquæ est, quod Lumine clariore præfulgeat, quàm recta fides in Principe, *l. 8. C. de sum. trin.* & principali autoritate nemo circumscribendus est, *l. 1. C. de his qui ven. atat. impetr.* nec injuriæ inde oriri debent, unde jura nascuntur. *l. 6. C. unde vi.* quin potius causam habens à Principe à nemine molestari, sed perpetuò tutus esse debet, *l. 2. & 3. C. de quadrien.*

præscr. Accedit, quòd largitiones seu donationes, & per consequens privilegia Principum, ut & alii Contractus vim & vicem legis obtineant, *l. 26. C. de don. inter. Vir. & Vxor.* Undè cum privatis non liceat donationem suam absquè causâ revocare, & in alterum conferre, multò minus Principem id facere decet, cujus proprium est concessa non auferre. *Novell. 10.* Deniquè privilegia ut plurimum promissionem annexam habent, quâ Princeps recipit se privilegia sua conservaturum, quales pollicitationes & promissiones loco pacti habentur, quo etiam Princeps obligatur, per *l. 1. in pr. ff. de pact. & l. 1. in pr. ff. de const. princ.* Firmissima itaque in beneficiis Principum est conclusio, quod qui prior tempore est, potior sit jure, & quidem in tantum, ut non attendatur, etiamsi posterior forte

donata
natam
disposi
in *l. 15.*
eum, c
detiner
esse. F
proced
vel do
rei don
mè si c
dum c
merito
c. 17. a
de rescr.
de jure
quòd p
livione
tunitat
impetr
gariqu
tantum
Regno
tionib
obtaine
referer

donatarius à posteriore rem donatam vindicare possit, contra dispositionem juris communis, in *l. 15. C. d. R. V.* ubi traditur, eum, cui priori traditum est, in detinendo dominio potiozem esse. Hoc enim in Principe non procedit, qui eo ipso, quod dat vel donat, transfert dominium rei donatæ sine traditione, maxime si donaverit, non per modum contractus sed gratiæ & meritorum contemplatione, per *c. 17. de præbend. in 6. c. tibi qui. de rescript. in 6.* Quæ cum ita se de jure habeant, consequens est, quod privilegia posteriora, oblivione concedentis, vel importunitate acquirentis, nullo jure impetrata omninò cassari abrogariquè debeant, id quod non tantum diversis præjudicatis in Regno Poloniæ, sed & constitutionibus Regni Anno 1613. ita obtinere debere sancitum est, referente Reverendissimo *Lips-*

ki. cent. 2. semiss. 41. n. 2. Plura de hac materiâ Lector reperiet, præter dictum *Lipskium*, apud *Gail. 2. obs. 55. Bossium de princ. & privil. ejus. n. 315. Specul. lib. 2. part. 2. de instr. edit. Gylman. in symphor. supplic. tom. 1. part. 3. vol. 8. n. 17. & seq. Menoch. de præsumpt. l. 6. c. 40. Peregrin. de jure fisc. lib. 1. tit. 3. n. 23. & 47. & alios.*

9. Nonò, extinguitur privilegi-
 um extinctâ & cessante causâ & ra-
 tione privilegi, cùm secundum
 Philosophos regulariter sublatâ
 causâ, tollatur effectus, *c. 60. extr. de app.* id quod tamen non tam
 de causa impulsivâ, quàm finali
 intelligendum esse, suprà *c. 10.*
 probavi, quorsum etiam lecto-
 rem remitto. Exemplis tamen
 rem fusiùs explicare, ut spero, ju-
 vabit, quorum plurima in jure
 occurrunt. Sic privilegium con-
 cessum ratione minorennitatis
 expirat, quando quis ad majore-
 rem

Cessante causâ
 & ratio-
 nem

*Pri-
 rem
 ff. de l
 cessun
 superv
 4. S.
 quod
 statut
 te, d
 urgeb
 quast.
 conce
 fat, c
 haret.
 cessan
 fungi
 de Ep
 quoq
 præro
 ibi vi
 ris, c
 tur p
 causâ
 privi
 nit, c
 minù
 cusat*

rem ætatem pervenit, *l. 87. §. 1. ff. de legat. 2.* Privilegium concessum ob paupertatem cessat supervenientibus divitiis, *l. cura. 4. §. 1. ff. de mun. & honor.* & quod pro necessitate temporis statutum est, cessante necessitate, debet cessare pariter, quod urgebat, *c. quod pro necessitate 1. quest. 1.* Similiter privilegium concessum favore religionis cessat, cessante religione *l. 1. C. de hæret.* & privilegia Clericorum cessant, si ipsi ritè officio suo fungi cessaverint, *l. 52. §. 1. C. de Episc. & Cler.* Monasterium quoquè tam diu debet honoris prærogativâ gaudere, quamdiu ibi viguerit observantia regularis, & idoneæ in illo inveniuntur personæ, alioquin cessante causâ, propter quam datum fuit, privilegium extinguitur & desinit, *c. 25. extr. de V. S. in fin.* Nec minus Geometræ beneficio excusationis à tutela gaudent,

quamdiu Princeps curam alicujus rei illis junxit, hac verò cessante, cessat privilegium, *l. 22. §. 1. ff. de excus. & miles militare desinens, privilegia militum amittit, l. 20. ff. de testam. milit.*

10. Decimò, perditur privilegium *per reprobationem & annullationem*, si nimirum in contraditorio judicio exceptionis contra privilegium ab adversâ parte inferantur, adeoque illud nullum & invalidum esse per evidentes juris vel facti rationes evincantur. *Reprobare enim in jure est exceptionem aliquam proponere, aut contra facta, aut contra personas, aut contra res aliquas, nempe allegare illa non debite, nec legitime facta, aut etiam per personas non audiendas, aut res esse admissione indignas; adeoque hæc omnia rejicienda, & ad probationem contra se non admittenda, juxta Damhonder. in prax. civil. c. 183. Et quemad-*
mo-

Per reprobationem & annullationem.

Pr
mod
testi
quæ
fueri
Etata
null
eo, c
te, &
te au
tunt
bant
quæ
dunt
omn
tra ju
data
in sel
fition
manâ
cult
lite p
per d
um,
tem;
alter
rum t

modum documenta literalia & testimonia etiam vitiosa, cò ulquè subsistunt, donec reprobata fuerint, aut exceptione labefactata; ita privilegia, quamvis nullo jure data, & per se nulla, eo, contra quem faciunt, tacente, & ne quicquam contradicente aut excipiente, sæpè admittuntur, è contra vero, ubi reprobantur & refelluntur, plerumquè robur suum & vim deperdunt. Reprobati autem possunt omnia illa privilegia, quæ contra juris formam impetrata & data sunt, qualia sunt illa, quæ in sese meram Juris civilis dispositionem continent, aut ab eo emanârunt, qui ea concedendi facultatem non habuit, item, quæ lite pendente, sub & obreptitiè, per dolum, fraudem, mendacium, contra communem utilitatem; aut etiam in præjudicium alterius obtenta sunt; aut quorum tempus concessionis extin-

ctum; aut contra quæ est judi-
catum; aut quæ per non usum,
abusum, delictum &c. deperdi-
ta, aut quæ à Judice concedente
sunt revocata; vel quibus à pri-
vilegiario renunciatum est; aut
quæ in aliquo suspecto loco, vi-
tiata, rafa & cancellata, in sigillo
etiam falsificata, ac falsis chara-
cteribus sensum immutantibus
corrupta sunt, quæ omnia fusiùs
colligi & intelligi possunt ex iis,
quæ suprâ c. 6. de formâ privile-
giorum pertractavi. Videatur
etiam *Speculat. lib. 2. part. 2. de
instrum. edit. §. 11. n. 10. Ius Saxon.
l. 1. art. 49. in gloss. Damhoud. in
prax. civil. c. 187. n. 12. Nep. à
Montalb. de except. artic. 2. loh.
Cervus in farrag. act. jur. civil. &
provinc. l. 1. fol. 10.*

II. Undecimò deniquè finitur
Revo-
catione
conce-
dentis, privilegium expressâ concedentis
revocatione, h. e. quando Prin-
ceps vel superior quivis, qui Pri-
vilegium concessit, illud iustâ de
cau-

causâ retractat & annihilat. Ad hoc autem, ut privilegium revocetur, necesse est iustam & probabilem causam præcedere, nequæ probanda est eorum opinio, qui Principibus *etiam ex nudâ voluntate, nullâ de causâ*, privilegii revocandi potestatem tribuunt, quin potiùs, si hoc ipsum facere præsumant, illud reponi potest, quod olim, nescio quis miles Veteranus, promissa exigens, Sigismundo Imperatori immoderatam ejus fuisse petitionem dicenti, regressit: Poteras negare cùm peterem, nunc sine turpitudine, quod permissum est, rescindere non poteris; quæ quidem militis responsio, tam æqua visa fuit Imperatori, ut confestim responderit; Si ex duobus alterum me ferre oportet, faciliùs rerum, quàm famæ jacturam subibo, ut refert *Aeneas Sylv. l. 3. comm. in Panormit. n. 3.*

Causa
revoca-
tionis.

1. Ob pu-
blici bo-
ni enor-
mem
lesionē.

Potissima verò revocandi pri-
vilegia causa est, si privilegium po-
stea (non apparenter & leviter ,
sed evidenter & enormiter) no-
cere utilitati publicæ incipiat , &
medium aliud consulendi , aut
corrigendi non superfit , subditi-
quē eo ad suam & Patriæ perni-
ciem abutantur. Incautæ quip-
pe matris esset infanti cultrum
credere , aut cū per ætatem ,
pedes nondum planè conforma-
ti , ambulationi impares sunt , li-
berum divagandi arbitrium per-
mittere , uti benè monet Zevercot.
in obs. polit. ad Sueton. Caesar. c. 7.
Ideò Augustus confœderatas
quasdam urbes , sed ad exitium
licentia præcipientes libertate pri-
vavit , teste Sueton. in Augusto c.
47.

2. Ob in-
gratitu-
dinem.

Accedit alia causa, ingratitude
videl. , quam quidem tantoperè
averfabatur Elisabetha illa Au-
gustissima Angliæ Regina , ut si
quid sit in rebus humanis , in
Spi-

P.
Spi
ingr
cūm
Gall
com
4. h
jure
in in
ut fi
nem
ter v
qui
Patr
sunt
cūm
gere
libe
clin
lent
dona
plex
legi
cano
tūm
bet
catu

Spiritum Sanctum peccatum ,
ingratitude esse statueret ,
cùm Anno 1598. Henricum III.
Galliarum Regem fidei datæ
commonesceret. *Cambden. part.*
4. hist. Elisab. pag. 709. Hinc in
jure nil æquè perit , quàm quod
in ingratos collatum est , quo fit ,
ut filius ingratus ob ingratitude-
nem exhæredari , donatioquè in-
ter vivos revocari possit. Nam
qui obsequiis suis liberalitatem
Patronorum provocarunt , non
sunt digni , quo eam retineant ,
cùm cœperint obsequia negli-
gere ; cùm magis in eos collata
liberalitas ad obsequium eos in-
clinare deberet , quàm ad inso-
lentiam erigere , *l. 1. C. de revoc.*
donat. Non tamen quævis sim-
plex ingratitude effectum privi-
legii enervat , aut causam revo-
candi suppeditat , sed illa tan-
tùm , quæ delictum comitem ha-
bet , nequè etiam donatio revo-
catur ex quavis levi , sed magna

tantum in ingratitudine, veluti si donatarius donantem capitis reum arguat, vel status quaestionem ei moveat, *l. fin. C. de revoc. donat.*

3. Deinde possunt etiam privilegia omnia ex defectu materia vel formae, ex causis, supra hoc & praecedentibus capitibus recensitis, regulariter revocari, si videlicet Reip. & utilitati publicae sint perniciofa, legibus divinis naturalibus, fundamentalibus adversa, secus si aliquibus defectibus levioribus laborent, quae, ad exemplum exiguae laesionis in contractibus, privilegia irrita non reddunt, nec revocabilia. Sic ob solam privilegii eminentiam, magnitudinem & nimietatem, quae alioquin in primae concessione privilegiorum, per ea, quae supra c. 6. dixi, attendenda veniunt, privilegia revocari non possunt, per c. 3. *extr. de donat. l. 1. ac 4. C. de revoc. donat.*

nat. & l. 4. C. de donat. Unde non usquè adeò malè Judæorum patronus Nicolaus ab Herode Judæis additus, cùm Judæi gentiles coram Agrippa de violatis privilegiis accusarent, locutus est: Omnibus, qui aliquam injuriam patiuntur, Agrippa præstantissime, confugiendi ad potestatem majorem incumbit necessitas, nobis verò etiam impetrandi, quæ petimus, adest fiducia. Nequè enim aliud postulamus, quàm quod antea vestrâ beneficentiâ concessum est, quodquè hi nobis adimere conantur, qui æquè ac nos vestro subjecti sunt imperio. Atqui, si magnum est vestrum beneficium, digni sumus, qui id retineamus, hoc ipso, quod nos dignos eo judicâstis; sin parvum, turpe fuerit, ne parva quidem vos posse concedere. *Ioseph. lib. 16. antiq. Judaic. c. 4.* Sin autem privilegia ita sint immodica, ut potestata-

testatem dantis & personam accipientis excedant, damnumquè grave Reipubl. aut everfionem legum divinarum, naturalium & fundamentalium importent, non minùs atquè immodicæ donationes revocantur, per *c. 2. & 3. extr. de donat. Novell. 7. c. 2.* Sic Galba liberalitates Neronis, non plùs decimis concessis per 50. equites Romanos, eâ conditione revocandas curavit, exigendasquè, ut si quid Scenici vel Xystici donatum olim vendidissent, auferretur emptoribus, quando illi absumpto pretioolvere nequirent. *Sueton. in Galba c. 15.* Caroli VI. Galliarum Regis largitionibus immodicis soliti sunt præfecti ærarii subscribere; immodicè datum, & repetatur. *Paul. Emil. in Carol. VI.* & Matthias Rex Ungariæ coactus fuit, rogatione populi, donationes Uladislai, & nonnullas etiam ex suis irritas facere,

Decret.

P
Dec
nos o
Zimi
cimit
largit
dicen
mult
fudon
num
in Zu
tam p
mo j
quod
perat
Fallu
libert
sciun
i. his
Po
cari n
gnum
vergu
& pr
ris, n
ta, co
c. fig

Decret. 2. Matth. Reg. J. & g.
nos omnes. Nec minùs Imperator
 Zimisces Basilio cubiculario ad-
 emit, quicquid Nicephorus ipsi
 largitus fuerat; indignum esse
 dicens, publicis possessionibus
 multorum præstantium virorum
 sudoribus & sanguine partis, u-
 num Spadonem perfrui. *Zonar.*
in Zimise. tom. 3. annal. Ac de
 tam profusis largitionibus opti-
 mo jure id sentire & dicere licet,
 quod olim Piso de Ottone Im-
 peratore sentiebat & dicebat :
 Falluntur, quibus luxuria specie
 libertatis imponit; perdere isti
 sciunt, donare nesciunt, *Tacit. l.*
i. histor.

Possunt porrò privilegia revo-
 cari non tantùm ea, quæ in ma-
 gnum detrimentum Reipubl.
 vergunt, sed etiam quæ ex merâ
 & propriâ liberalitate superio-
 ris, nullius causæ intuitu, dona-
 ta, concessa & promissa sunt per
c. si gratiose de rescript. in 6. Id
 quod

4.
 Ex aliis
 causis.

quod tamen JCti ut plurimum cum hac limitatione intelligunt, si vid. dominium nondum translatum fit, si verò per privilegia in simplicis donationis terminis consistentia, traditione verâ vel fictâ dominium translatum fit, irrevocabilia censentur. Nam qui donat, sic dat, ne recipiat, *l. 1. §. 2. ff. de precario.* Et traditio cum sit modus acquirendi de jure gentium, atquè hoc jure Princeps solutus non sit, utiquè nec rem alteri quæsitam auferre potest. Unde nec Vasallum feudo potest privare, ex quo in Vasallum utile fundi dominium transiit, etiamsi directum Dominium apud Principem remanserit, *c. 1. de nat. feud. c. 1. de feud. singul. non amitt.* Nec minùs privilegia, ad beneplacitum concessa, etiam quocunquè tempore à concedente revocari possunt, per ea, quæ suprâ hoc eodem capite & aliis dicta sunt, quæ hîc nauseæ
vi-

vitandæ ergò, non reiterabo. Ita
ea, quibus clausula hæc reserva-
toria, *salvo jure mutandi, melio-*
randi, augendi, minuendi, revocan-
di & tollendi (quæ Statutis Opi-
ficum, eorumquè ordinationi-
bus semper annecti solet) addita
est, tum enim precariò concessa
videntur, ac proinde nuda con-
cedentis voluntate, & absquè
causa revocantur, *l. 1. ff. de pre-*
car. cum nemini sit injurius, qui
suo sibi reservato jure utitur, *tot.*
tit. C. de donat. quæ sub mod. vel
condit. Id quod deniquè etiam in
iis, quamvis limitato respectu,
obtinet privilegiis, quæ hanc
habent annexam pollicitatio-
nem, quâ declarat & recipit Prin-
ceps se privilegia ista subditis
conservaturum, & si quid alii
contrà moliti fuerint, eorum de-
fensionem & patrocinium susce-
pturum esse. Hæc enim (dum-
modò alia non concurrant ob-
stacula revocationem non impe-
dien-

404. *Caput XV. De Amissione*

dientia) non respectu loquentis & concedentis, sed aliorum sunt intelligenda, cum nemo sibi legem imponere censeatur, à qua nequeat recedere. *l. pen. ff. de recept. qui arbitr.*

Privilegia non revocanda.

I.

Ex affectibus.

Quemadmodum autem iusta de causa privilegia revocare licet, sic primò indignum est, si nullà de causâ, ex solo odio vel irâ revocentur, quemadmodum olim Pompejus, Luculli successor, omnia ejus acta, non tam publicæ utilitatis causa, ex odio & invidia antecessoris revocabat, teste *Plutarch. in Lucull.* & *Claudius* omnia acta *Caji* rescidit, *Sueton. in Claud. c. 11.* *Zeno* quoque Imperator redux, omnia decreta *Basilisci* abrogavit. *Evagr. lib. 3. c. 8.* Deniquè *Theodosius* iratus *Antiochenis* ob seditionem privilegia ademittit, qui tamen reliquis tantò est laudabilior, quòd posteaquam iram deposuit, & ad se rediit, adempta pri-

Pr
privi
dere
19.

Se
rum e
nitudi
cabili
quàm
dos. C
quipp
vileg
emph
ita m
cond
modi
princ
quoc
Princ
tract
modi
fund
bus,
is, c
illos
vel f
ex ju

privilegia iisdem restituit, ut videre est apud *Theodor. lib. 5. c.*

19.

Secundò, *Erronea* quoquè eorum est opinio, qui vel ex solâ plenitudine potestatis privilegia revocabilia faciunt, seducti potiùs, quàm ducti argumento *l. qui fundos. C. de omni agro des. lib. 11.*

quippe cùm ibidem non de privilegiis agatur, sed de contractu emphyteutico, quem Princeps ita modificat, non novis quidem conditionibus, sed ea tantùm modificatione, quæ inierat à principio ex natura contractus, quod etiam privato, nedum Principi, licet. Quid? quòd contractus ibidem etiam ex causa modificatur, ne scil. alter fruatur fundis fertilibus & alter sterilibus, ex eoquè disponit, quòd vel is, qui accepit fundos fertiles, illos cum sterilibus compenset, vel fertilibus cedat, quod ùm ex iusta fiat causa, utique non

2.

Nec revocantur ex solâ plenitudine potestatis.

revo-

revocatio, sed reductio ad legem
 iustitiæ & æquitatis dici mere-
 tur. Nequè quicquam facit, quod
 quidam opponunt, Principem
 posse mutare & revocare legem,
 ac jus commune pro beneplaci-
 to, ergò & privilegium. A mu-
 tatione enim & abrogatione, seu
 revocatione juris communis, ad
 revocationem juris singularis,
 quorsum privilegia pertinent,
 argumentum non procedit, cum
 Princeps Jus singulare quæsi-
 tum alteri auferre nequeat, uti
 passim hoc tractatu probavi, ac
 privilegiorum natura sit, ut per-
 petuò durent, *l. digna vox. C. de*
ll. & c. decet. de R. I. in 6. maxi-
 mè si Civitatibus concessa sint,
l. vectigalia. C. de vectig. & comm.
 Unde rectè Bodin. *l. 1. de Repub.*
c. 8. Non est, inquit, conventi-
 onum ac legum perturbanda ra-
 tio, cum lex ab ejus voluntate
 pendeat, qui summam in Rep.
 potestatem adeptus est, & quia
 sua

Privi
 sua leg
 teneri
 inter C
 am ha
 disced
 non p
 cept q
 ditis su
 Ten
 tates e
 so conc
 quider
 plenit
 minùs
 bus re
 ri, mu
 modifi
 Prince
 gentiu
 bus &
 quàm
 à Zeno
 Meliù
 si sub
 declin
 titulo

sua lege omnes tenere, ipse verò teneri non potest. At conventio inter Cives & Principem mutua habet obligationem, à qua discedi sine mutuo consensu non potest, nec in genere Princeps quicquam habet, quo subditis superior esse videatur.

Tertiò, *privilegia & immuni-* 3.

tates ex contractu vel titulo oneroso concessa, etsi subditis data, ne quidem à summo Principe ex plenitudine potestatis, multò minùs ab inferioribus Principibus retractari, revocari, abrogari, mutari, alterari, innovari, modificari aut imminui queunt.

Nec ex contractu vel titulo oneroso concessa.

Princeps enim, cùm naturæ & gentium juri subfit, pactis talibus & contractibus non minùs quàm privatus obligatur, *l. benè à Zenone. C. de quadr. præscript.* Melius itaque faciunt Principes, si sub initium concessionis hoc declinent, ut ex alia causa, quàm titulo oneroso, vel ex contractu pri-

privilegia dentur, quam si post
concessionem semel data revo-
cent, id quod Rex Galliarum a-
pud Genuenses debellatos fecif-
se scribitur, qui referente *Guic-
ciard. lib. 7.* omnes pactiones, an-
te id tempus, inter se & illos fa-
ctas, abolevit, iisdem tamen ferè
rebus iterum, sed ut tanquam
privilegia non pacta essent, con-
cessis, quò omnibus ad libitum
suum illos privare posset. Et E-
lisabetha Angliæ Regina Anno
1597. concessit, ut Hanseatici
antiquis fruerentur privilegiis,
modò illa, ut Privilegia ex Prin-
cipum gratiâ inculta, & non ut
facta ex juris rigore exposcerent.
Privilegia enim ex Principum
gratia subditis, nedum exteris,
concessa, pro temporum ratio-
ne, Reipublicæ bono, aliisque de
causis legitimè posse suspendi,
revocari & rescindi. Hanseaticos
hoc in Daniâ & Sueciâ expertos,
& in Angliâ Eduardo VI. Phi-
lippo,

Pri
lipp
Camb
pag. 6
bitate
ampli
dum &
illaqu
& hic
cedat,
seatic
in No
Cranz
fuit, a
crint,
munic
comm
drensi
sæpè r
& im
cessis f
invitar
ram
nunc i
revoca
ibant j
Facio,

lippo, Mariaque regnantibus,
Cambden. in hist. Elisab. part. 4.
pag. 696. Turpe etiam est, si ha-
bitatores & negotiatores aliundè
amplis privilegiis ad habitan-
dum & negotiandum invitentur,
illaque postea revocentur, cum
& hic contractus & factum inter-
cedat, quâ de re olim inter Han-
seaticos, Flandrenses & Russos
in Novogardia Anno 1386. teste
Cranzio lib. 9. Vandal. c. 20. lis
fuit, adeò ut Hanseatici inhibu-
erint, nequis Mercator ejus com-
munionis ullam societatem vel
commercium habeat cum Flan-
drensibus & Russis, ob causam
sæpè renovatam quod privilegiis
& immunitatibus dudùm con-
cessis frui non sinerent, quæ cum
invitandis primùm in eam ter-
ram mercatoribus data sint,
nunc illis in usum deducantibus
revocari non possint, quia trans-
ibant jam in naturam contractus
Facio, ut Facias. Ubi idem au-
thor

thor hoc vero & pulchro epi-
 phonemate narrationem conclu-
 dit: *Sic se res vertunt, ubi tenuis*
primordiorum status permittit ve-
nientibus immunitatem, invitantur
ut veniant, jam florentibus rebus,
qui invitavere, vix patiuntur secum
consistere, desiderium vertentes in
contemptum, & deinde in fastidi-
um. Quod si ergo privilegium
 originaliter in contractum tran-
 seat, & ex contractu, facto vel ti-
 tulo oneroso, puta ex empto &
 vendito, aut aliquo facto com-
 mensurativo proveniat, utique
 strictè standum illi est, à Principi
 & successoribus, cum Princeps
 ex talibus concessionibus, perin-
 dè ut quivis alius, obligetur &
 devinciatur, nullumquè majus
 sit encomium Principis, quàm si
 se bonæ fidei esse jactare possit,
 quod olim Augustus populo Ro-
 mano, congiarium promissum
 exponenti, respondit, teste *Sue-*
ton. in Aug. c. 42.

Quar-

Quartò, nec privilegia in remunerationem bene meritorum concessa, revocabilia sunt, inprimis si meritum illud plurimùm salutis privilegianti attulerit, videlicet, si quis aliquem à latrunculis vel hostibus eripuit, & aliquid pro eo ab ipso accipiat, hæc donatio irrevocabilis, nec merces eximii laboris appellanda est, quod contemplatione salutis certo modo æstimari non placuit, *l. 34. §. 1. ff. de donat.* Quicquid enim bene meritis honestatis accidit, id solum magis videtur esse, quàm præstitum, *Symmach. 8. Ep. 1.* Similiter si quis eloquentiâ & diligentiam suam quem meliorem reddat, ac idcirco beneficium habitationis in loco aliquo nactus fuerit, controversia ei moveri nequit, cum non mera sit donatio, sed officium magistri quadam mercede remuneratum esse videatur. *l. 27. ff. eod.*

4.

Nec in remunerationem concessa.

Quintò, nec jurata privilegia 5.

S 2

revo- Nec pri-

Quar-

412 *Caput XV. de Amiffione*

vilegia
jurata.

revocationem patiuntur, exemplo Gibeonitarum, quibus etiam si astu eum decipientibus, Josua pacem juratam dedit, *Ioſua 9.* Saul verò violans, graviter punitus est, *2. Sam. 21. v. 1.* Et 2. quâ de re pluribus ſuprà *cap. 10.* actum est.

6.
Nec privilegia
Regni
fundamentalia.

His annumerantur ſextò, *privilegia fundamentalia Regni, ac cujuſlibet Status*, qualia ſunt illa, quæ Electoribus, Principibus & reliquis ſtatibus in aurea Bulla ſunt conceſſa: item quæ ſub incorporationem Regni Poloniæ, cum Lithuania & Pruſſia, Provinciis hiſce ſunt tributa. Hæc enim & id genus alia ſua natura ſunt irrevocabilia, cum contractus naturam ſapiant, cui per ſupradicta, inprimis *cap. 10.* Princeps non minùs quàm privatus ſtare tenetur.

7.

Nec ex
jure naturali

Addi poſſunt ſeptimò, *privilegia illa ex jure naturali gentium, ve deſcendentia*, qualia ſunt ſuperio-

Pr

riorum
venia,
ne Pr
Princi
rum,
&c. q
revoc

De

tum
ita ut
ceſſun
conce
Quæ
non a
eſt,
Princ
non f
& ſic
quàm
niſi ſe
privil
potef
mater
de jur
de con
din.

riorum, ne vocentur in jus sine ^{genti-}
venia, præfatione aut concessio- ^{umvè}
ne Prætoria: Privilegia item ^{descen-}
Principum, Illustrium Persona- ^{dentia.}
rum, Clericorum, Minorum
&c. quæ ut immobilia, sic & ir-
revocabilia habentur.

Deniquè sunt, qui *inter subdi-* ^{Distin-}
tum & non subditum distinguant, ^{ctio in-}
ita ut privilegium subdito con- ^{ter sub-}
cessum revocari, non subdito ^{ditum}
concessum non posse statuunt. ^{& non}
^{subdi-}
Quæ tamen distinctio pluribus ^{tum.}
non arridet, nec sanè recipienda
est, cùm non minus contractus
Principis cum subdito, quàm
non subdito celebratus subsistat,
& fidem Principi tam subdito
quàm alteri servare conveniat,
nisi fortè justa causa, ob quam
privilegium concessum revocari
potest, intercedat. Plura de hac
materia videantur apud *Peregrin.*
de jur. Fisci. l. 1. c. 2. Tap. in l. fin.
de constit. Princ. c. 2. part. 2. Bo-
din. de Repub. l. 1. c. 8. Tholos.

414 *Caput XVI. de Amissione*
de Rep. l. 7. c. 20. Alber. Gentil.
de jur. bell. l. 3. c. 16. Gail. 2. obs.
60. Klock. de contrib. c. 16. n. 130.
¶ seq. Faust. de arar. class. 20.
cons. 82. ¶ 109. Arnif. de jure
Majest. c. 7. Hunn. de autor. jur.
c. 12. Enenskel. de privil. jur. civ.
lib. 3. cap. 8. ¶ 11. Besold. in de-
lib. jur. ex lib. 1. Pand. c. 13. ¶
¶ supra c. 10.

CAPUT ULTIMUM.

DE

Amissione Privilegiorum Tem-
poraneâ sive suspensivâ.

VIdimus hucusquè modos a-
missionis totalis Privilegio-
rum, supersunt modi amissionis
temporanci, seu *suspensivi*, quibus
privilegia non tam perduntur, &
extinguuntur, quàm sistuntur,
ita ut sublato impedimento, ef-
fectum eorum inhibente, pristi-
num suum robur & vigorem ob-
tine-

Pr
tinea
tem ne
privile
ato.

Nec
tra ra
imò e
sitata
admo
ut ne
affere
c. 10.
rat,
mit, l
l. 4. e

Lab
turn.
bet,
remi
niqu
gia,
emp

tineant, idquè fit vel per ingruentem necessitatem, vel per concursum privilegiati, cum pariter privilegiato.

Necessitas durum telum & extra rationem est, *Curt. l. 7. c. 7.* imò efficacior omni arte, non usitata modò præsidia, sed & nova admovens, *Idem l. 4. c. 7.* adeò ut ne Dii quidem illam superent, afferente *Lentulo apud Liv. l. 9. c. 10.* Hæc navigia jactu exonerat, hæc ruinis incendia opprimat, hæc lex est temporis, *Senec. l. 4. excerpt. contr. 4.*

Necessi-
tatis
vis.

— *Hujus cursus transversus impetum*

Voluerunt multi effugere, paucè potuerunt.

Laberius apud Macrob. l. 2. Saturn. c. 7. Hæc legem non habet, sed ipsa sibi facit legem, c. remissionem *1. quæst. 1.* Hæc deniquè ingruente, omnia privilegia, omnes immunitates & exemptiones cessant. Habent enim

hoc publicæ necessitates, ut impossibilia plerumquè persuadent, *Symmach. 10. ep. 27.* adeò ut *Val. Max. l. 7. c. 6. in pr.* exclamet: Abominandæ necessitatis amarissimæ leges & truculentissima imperia, tùm urbem nostram, tùm etiam exteras gentes, multa non intellectu tantùm, sed etiam auditu gravia perpeti cogerunt. Hinc etsi bona Ecclesiastica ab exactionibus & tributis sint libera, urgente tamen necessitate, non minùs sæpè in illis, quàm aliis immunitas illa cessat. Nam si necessitas fuerit in redemptione captivorum, tunc etiam venditionem rerum divinarum, & hypothecam, & pignorationes fieri concedimus, inquit *Imp. l. 21. C. de SS. Eccles.* Nec Ecclesia habet aurum, ut servet, sed ut eroget illud & subveniat in necessitatibus, *c. aurum 12. quest. 2.* Et magnæ necessitatis tempore Ecclesiastici excusari

ne-

Pr
neque
tis cu
de im
huc in
stici
hunc,
in res
verbi
urger
à nob
nem
profi
quin
tur,
quiu
biliu
A
nece
&'
sit pu
sitas
rend
ter in
publ
& si
l. jul

Nequeunt à murorum & civitatis custodiâ & vigiliis, c. 2. extr. de immun. Eccles. Nec hodie adhuc in casu necessitatis Ecclesiastici se oneribus hisce subtrahunt, testante *Stanislaus Lubienſki in resp. ad protest. pag. 204.* his verbis : Si his etiam temporibus urgente summâ necessitate talia à nobis peterentur, qui sanguinem nos ipsum patriæ debere profiteamur, non essemus alieni, quin vel bona Ecclesiæ taxarentur, vel Subditi nostri par obsequium Reip. atque Subditi Nobilium præstarent.

Attendenda tamen circa hanc necessitatem quædam veniunt, & 1. quidem, ut *Necessitas illa sit publica.* Publica enim necessitas cuilibet privilegio anteferenda, & privilegium generaliter indultum non includit casum publicæ necessitati contrarium, & si includeret, nihil valeret, per l. jubemus. C. de SS. Eccles. cum

Necessitas sit.
Publica

omnes in commune, si necessitas
 exegerit, conveniat utilitatibus
 publicis obedire, *l. i. C. de navib.*
non exc. lib. i i. Sic cùm Cosroës
 Persarum Rex ingentem cladem
 Romanis intulisset, Legatis insu-
 per Cæsaris contemptim habitis,
 Heraclius Imperator eam injuri-
 am ulturus, cùm nequè copias,
 quæ hostibus pares forent, ne-
 què pecuniam haberet, aurum &
 argentum ex magnâ Ecclesiâ, &
 aliis sacris ædibus mutuatus, si-
 gnari ex eâ pecuniam fecit, quâ
 militem conscripsit, insignemquè
 de hoste superbo victoriam re-
 portavit, *Cuspin. in vit. Heracl.*
pag. 152. n. 34. Et Anno 1455.
 cùm Proceres Poloniæ Brestam
 ad Regem Poloniæ Casimir. III.
 convenissent, flagitantibus sti-
 pendium militibus, inita est ra-
 tio parandæ pecuniæ, sacra Ec-
 clesiarum vasa conflandi Archie-
 piscopo, & Uladislavienfi Posna-
 nientiquè Episcopo assentienti-
 bus.

P
 bus.
 Nec
 1577
 Bator
 rebat
 ex ter
 blicis
 inde
 blicis
Schün
 Se
 etiam
 lem,
 subfi
 extra
 tur.
 ficiu
 rend
 M.
 què
 rium
 mun
 ordi
 imp
 auct
 peri

bus. *Neugeb. lib. 6. pag. 344.*
Nec minus Gedanenses Anno
1577. bello, quod Stephanus
Batoræus Poloniæ Rex illis infe-
rebat, exhausti, idola argentea
ex templis deprompta usibus pu-
blicis dedicârunt, conflataquæ
inde pecuniâ necessitatibus pu-
blicis subvenerunt. *Continuat.*
Schütz. lib. 12. fol. 528. b.

Secundò, *necessitatem oportet* 2.
etiam *esse summam*, & quidem ta- Summa
lem, ut ei ordinariis mediis &
subsidiis obviam iri nequeat, sed
extraordinaria omninò requiran-
tur. Quoties enim ordinaria suf-
ficiunt, ad extraordinaria recur-
rendum non est. Hinc laudatur
M. Anthonius Philotophus,
quòd cùm ad bellum omne æra-
rium exhausisset, nequè in ani-
mum induceret suum, ut extra
ordinem provincialibus aliquid
imponeret, in foro D. Trajani
auctionem ornamentorum Im-
perialium fecerit. *Capitol. in M.*

Anton. Philof. Et Hiskias valvas templi Domini confregit & laminas auri Regi Affyriorum dedit, 2. Reg. 18. vers. 16. ne videlicet cives gravioribus oneribus premerentur.

3. Tertiò, non fufficit neceffita-
 Ab Or- tem publicam urgere, fed & eam
 dinibus publice ab Ordinibus & Statibus
 Regni Regni, Provinciarum, Civitatum
 appro- approbati convenit, cum juxta Co-
 bata. min lib. 10. Principes nullum jus
 habeant, onus aliquod impo-
 nendi invito populo, & vana fit
 jaftantia Principum, afferentium
 fe habere privilegia, ut, quan-
 tum velint, exigant à populo.
 Verùm, fi Rex ad hunc modum
 dicat, habere fe populum fidelif-
 fimum, qui libenter imperata fa-
 ciat; qui nullum onus recuset;
 qui patientiffimè quidvis toleret;
 qui damnum acceptum modera-
 tiffimè ferat, majorem fanè lau-
 dem ex eo fit habiturus, quàm fi
 prius illud dicat, fupremumque pri-
 vi-

Pr
 vileg
 vand
 tiâ m
 hift.
 tali g
 galia
 Princ
 um l
 Ang
 fitati
 nî p
 noru
 cogu
 Petr
 nec c
 in A
 ex C
 men
 Elifa
 Boru
 C
 etian
 fumu
 Reg
 qui
 gna

privilegium sibi diligenter esse servandum contendat. De Brabantia memorat *Ernest. Eremund. in hist. Belg. tumult. pag. 25.* eam tali gaudere privilegio, ne vectigalia aut exactiones subditis suis Principes imponant, sine Statuum Patriæ consensione. Et in Angliâ subditi in publicis necessitatibus Regi non subveniunt, nisi publica Curialium Prætorianorum, qui semel quadriennio coguntur, sanctione decernatur. *Petr. Matth. lib. 6. narr. 2. n. 3.* nec quindena vel decima (taxatio in Angliâ certâ) imponitur, nisi ex Ordinum consensu in Parlamento, *Cambden. part. 1. hist. Elisab. pag. 72.* quo jure etiam Borussia gaudet.

Quartò, *Necessitatem oportet* 4.
etiam esse veram, non fictam vel
simulatam, quâ in parte Angliæ Vera. non ficta, sed.
Reges præprimis malè audiunt, simula-
qui quoties cogere volunt magnam aliquam vim auri, bellum.

422 *Caput XVI. de Amissione*
parant in Scotos vel alios, & col-
lecta nonnunquam pecunia,
quantum satis est in annum, post
trimestre copias dimittunt. Quā
rationem optimè calluit Eduar-
dus, eaquē non semel usus est,
teste *Cominao lib. 5. & 6.* Fugi-
enda verò ars illa, quā nonnulli
utuntur, ut, dum utilitatem, vel
reparationis urbium, vel exerci-
tus collectionem proponunt, ex-
tremam necessitatem fingunt,
populoquē excitant metum ho-
stis, & postea pecuniis exactis o-
pera imperfecta relinquunt, aut
pacem concessam prætendunt,
ubi benè monet *Petr. Greg. Tho-*
los. lib. 3. de Rep. c. 6. n. 32. De-
terrimum genus est eorum, qui
necessitates fingunt, ut sub præ-
textu earū habeant, quod in ali-
os (quandoquē Magistros ad ne-
quitiam improbos) prodigaliter
effundant. Quo nomine derisus
aliquando fuit Henricus III.
Galliarum Rex: Hic enim cūm

An-

P
An
expl
luen
intel
incun
cita r
Habi
in S
publ
nis s
rum
texe
Etita
spice
jacta
cūm
astar
in co
quē
freti
te, l
exha
face
inte
78.

L

Anno 1585. ad privata desideria explenda, & alienam insaniam luendam, sibi pecuniâ opus esse intelligeret, in eam solam curam incumberebat, ut per licita & illicita rem nummariam explicaret. Habitâ itaque per Cancellarium in Senatu oratione edictorum publicationem urgebat. Orationis summa hæc fuit, ut edictorum iniquitati necessitatem prætexeret, eam hujusmodi esse dictitans, ut à cunctis ubique conspiceretur, quæ verba hûc illûc jactato corpore circumspiciens, cum subindè repeteret, risum astantibus movit. Nam aderant in comitatu Regis gratiosi plerique aulici, qui favore immodico freti, cum nullum, sive rapacitate, seu profundendi libidine, ad exhauriendum ærarium, modum facerent, per necessitatem illam intelligi putabantur, *Thuan. lib.*
78.

Deniquè necesse est, ut necessitate

Non
perpe-
tua.

424 *Caput XVI. de Amissione*
tate cessante, privilegium pristinas
vires, & plenum iterum vigorem
recuperet, quia quod pro neces-
sitate temporis statutum est, ces-
sante necessitate cessare debet, c.
quod pro necessitate. 1. quæst. 1.
Et tantum de necessitate in ge-
nere.

Causæ
necessi-
tatis in
specie.

In specie quærat fortè aliquis,
quanam ergò sint illæ causæ necessa-
riæ in specie dicta, cursum privile-
giorum sistentes? Ad quam quæ-
stionem, etiam si non omnimodè
plenè responderi possit, multo
minùs casus omnes, quia infiniti
sunt, & pro ratione circumstan-
tiarum variabiles enumerari que-
ant, communiter tamen hoc re-
ponitur, quòd necessitas belli, pe-
stis & famis illæ ipsæ sint potissi-
mum causæ, privilegium cessare
facientes, idquè per l. 2. C. de
quib. mun. nem. se lic. excus. lib.
10. l. 1. & 2. C. de navib. non ex-
cus. lib. 11. Referuntur enim hæc
omnia inter casus insolitos, qui
si

P
si in
tate
extra
temp
imm
solita
sitati
dens
cessi
gitat
cogi
s. i.
C. de
contr
legat
sacra
non
num
stim
de S
C
nec
speci
nem
bean
simpl

si intercedant, habens immunitatem à muneribus ordinariis & extraordinariis, immunitate ad tempus non gaudet, quia illa immunitas ad onera & munera solita tantum, in casu talis necessitatis, restringitur, sed concedens præsumitur tempore concessionis de casu insolito non cogitasse, cum privilegium ad non cogitata non extendatur, per *l. 9. §. 1. & l. seq. ff. de transact. l. 2. C. de SS. Eccles. l. 78. §. fin. ff. de contr. emt. l. 10. §. 1. ff. de annuis legat.* Hinc tempore famis licet sacra vasa distrahere, quoniam non absurdum est, animas hominum quibuscunque vasis vel vestimentis præferri, *l. 21. in fin. C. de SS. Eccles.*

Cæterum, quæ suprà tam de necessitate in genere, quàm in specie dicta sunt, hanc limitationem recipiunt, ut scil. locum habeant in immunitate generaliter & simpliciter concessa, non verò, si im-

Limita-
tio Re-
gulæ.

immunitas in specie, ab oneribus belli, concessa fuerit, per *l. 11. in fin. ff. de vacat. muner. nec etiam*, si ex conjecturâ aliquâ liqueat, tempore constitutionis cogitatum de bello, ac eo fine privilegium impetratum fuisse, utpotè, si concedatur alicui immunitas tempore belli, vel etiam verbis omnem exceptionem excludentibus. E. G. ab oneribus quibuscunque cogitatis vel incogitatis, solitis & insolitis, nullo unquam tempore, ex quacunque causâ aut occasione instituendis aut imponendis, qualibus verbis (etiam necessitatē quamcunque excludentibus) in privilegio incorporationis Terrarum Prussiæ, à Casimiro III. Rege Poloniae Anno 1454. Cracoviæ concessio, ab omnibus exactionibus & teloneis, Borussia absolvitur & immunis pronunciatur, *Iur. Munic. terr. Pruss. pag. 19.* Et tantum de primo modo suspen-

E
spe
rum
piofi
con
Ripa
c. 4.
Gail.
Faus
47. C
8. K
D
& ce
sum p
giato
noren
mulie
rustic
vileg
conq
gun
verun
nor.
prim
simul
si alte

suspensivo privilegiorum, nimirum de necessitate, quâ de re copiosius consuli possunt, *Tap. de constit. Princ. part. 2. c. 9. n. 43.*
Ripa de peste passim & speciatim, c. 4. n. 184. Mynsing. 4. obs. 70.
Gail. 2. obs. 52. n. 26. & seq. Faust. de arar. class. 5. cons. 46.
47. & 48. Item, class. 7. consil. 8. Klock. de contrib. c. 16. n. 109.
& seq. sect. 1.

Deinde suspenduntur etiam & cessant privilegia, *per concursus privilegiati cum æquè privilegiato*, ita ut minor adversus minorem, miles adversus militem, mulier adversus mulierem, aut rusticus adversus rusticum privilegiatus non sit, tunc enim conquassantur privilegia & rediguntur ad jus commune, *per l. verum. §. pen. cum l. seq. ff. de minor.* Hoc tamen intelligendum primò est, *de eis privilegiatis, qui simul actu sunt privilegiati*, alioqui si alter actu sit privilegiatus, alter

Concursus privilegiati cum æquè privilegiato, an & quatenus privilegium suspendat?

ter potentiâ, ille contra hunc privilegio uti potest, per *l. 44. ff. ex quib. caus. maj. in integr. restit.* ubi major, quamvis Reip. causâ absens, non restituitur, quia videlicet non est latus absens privilegiatus, sicuti nec Ecclesia præscribit contra Ecclesiam, nisi tanto tempore, quanto privatus, vid. 40. annis, quia Ecclesia non reperitur activè privilegiata in præscriptione, sicuti passivè. *Auth. quas actiones C. de SS. Eccles. c. 15. extr. de præscript.* Deinde, quando privilegiatus actor agit de damno vitando, ille verò, contra quem actio intentatur, agit de lucro captando, tùm privilegiatus de damno vitando agens, præferretur ac utitur privilegio suo contra reum privilegiatum tractantem de lucro captando, cùm non sit par eademquè ratio, amittere debita, & lucra non capere, *l. fin. §. 2. in fin. C. de Codicill.* Hinc mulier fidejubens po-

potest uti beneficio SC. Velle-
jani contra aliam mulierem, in
cujus favorem fidejussit, per l. 5.
C. ad SC. Vellejan. Tertiò inter
duos privilegiatos præfertur ille,
qui habet privilegium Iuri commu-
ni, aut saltem juris regulis magis
conveniens. Unde si pupillus ex
suo privilegio velit convenire
viduam, vel aliam personam mi-
serabilem coram Principe, & mi-
serabilis illa persona omninò se
coram ordinario judice conve-
niri velle asserat, ob privilegi-
um à lege sibi tributum, hoc sa-
nè casu pupillus suo privilegio
uti non potest, quia privilegium
miserabili personæ concessum,
ne invita conveniatur coram a-
lio, quàm judice ordinario, juri
communi congruit, l. 3. C. ubi in
rem act. exerc. deb. à quo, cùm pri-
vilegium pupilli recedat, meritò
privilegium miserabilis personæ,
jure communi indultum, obti-
net. Deniquè privilegio adver-
sus

430 *Caput XVI. de Amiffione*
 fus privilegiatum tùm demùm
 quis uti potest, *fi id privilegium*
altero fit specialius, vel etiam poten-
tius, vel ex causâ favorabiliori
 concessionis, vel ex majori rati-
 one unius præ altero, vel ex ma-
 jori solennitate & corroborati-
 one, similibusque causis aliis quas
 recenset *Tap. de constit. Princ.*
part. 2. c. 8. n. 8. & seq. Covarr.
pract. quæst. c. 7. & Enenkel. lib.
2. de privil. jur. civil. c. 5.

Privile-
 gium
 affirma-
 tivum
 & nega-
 tivum
 utrum
 præpon-
 deret?

Unica adhuc quæstio circa
 concursum privilegiorum super-
 est, videlicet duobus privilegiis, af-
 firmativo sive permittente, & ne-
 gativo seu prohibente concurrenti-
 bus, cui standum sit, vel quodnam
 eorum potissimum attenden-
 dum veniat? Negativum præva-
 lere videtur, arg. *l. 3. §. liberti. ff.*
de suspect. tutor. Nam, quamvis
 hæc sit regula affirmativa, quòd
 quilibet de populo possit accusa-
 re suspectum tutorem vel cura-
 torem, quia crimen hoc est pu-
 bli-

P
 blic
 miss
 tamen
 cum
 rator
 admi
 suspect
 liber
 tron
 quod
 pertin
 prohib
 verò,
 præva
 affirm
 va vel
 to aut
 em de
 mum
 direct
 omnia
 dus ad
 & 7. q
 quæ du
 quibus
 linquo

blicum, & cuius ex populo permissum, *l. 1. §. 6. ff. eod.* potior tamen est regula negativa, quæ, cum crimen hoc, si tutor vel curator dolum vel latam culpam admiserit, infamiam importet, *§. suspectus autem Inst. de susp. tut.* libertis facultatem accusandi Patronos adimit, & ne quidquam, quod ad infamiam patronorum pertinere videatur, suscipiant, prohibet, *l. 11. ff. de dolo.* Ratio verò, cur negativum affirmativo prævaleat, hæc est, quia regula affirmativa generalis est, negativa vel prohibens, specialis, in toto autem jure generi per speciem derogatur, & illud potissimum habetur, quod ad speciem directum est. *l. 80. ff. de R. I.* quæ omnia fusiùs pertractavit *Sichardus ad l. 4. C. de testam. milit. n. 6.* & 7. quamvis non pauca habeat, quæ dubitatione non careant, de quibus liberum cuiquæ suum relinquo iudicium.

At-

Atque hic terminum operi
huic pono, &

*Omnia cum veterum sint deflo-
rata libellis*

*Multa loqui breviter, sit no-
vitatis opus.*

F I N I S.

*A*ction
*A*liena
*a*da.

*A*liena
*i*ta.

*A*missio
362.

*A*ntiqu
*A*rmis

*B*enef
*B*elli

*B*ene m
*B*enepla

*e*stin
*B*onum p

*C*am
*C*av

*C*eræ col

I N D E X

Materiarum & rerum præcipuarum.

A.

Busu Privilegia an amittantur.

Adionum Privilegia. 340
88

Actu contrario an privilegia amittantur. 329

Adiones quales ob privilegia dentur. 279

Alienatio Reipublicæ præjudiciosa invalida. 101

Alienatio Rei Ecclesiasticæ immobilis vendita. 168

Amiſſionis privilegiorum modi. 322. 349.
362. 414.

Antiquatione privilegia an tollantur. 382

Armīs privilegia an tuenda. 277

B.

B*eneficii & Privilegii differentia.* 22

Belli neceſſitas an tollat privilegia. 424

Bene meritis privilegia danda. 77

Beneplaciti privilegia an morte concedentis extinguantur. 362

Bonum publicum finis privilegiorum. 171

C.

C*amulensium privilegia probroſa.* 162

Cavillationes vitandæ. 235

Ceræ colores privilegiati. 164

T

Ceſſante

Index Materiarum &

<i>Cessante causa privilegii, ipsum cessat.</i>	390
<i>Cessio privilegiorum an & quomodo subsistat.</i>	357
<i>Chartæ puræ privilegium inscriptum an valeat.</i>	153
<i>Citatio an ad privilegia necessaria.</i>	145
<i>Civitate extinctâ an privilegium extinguatur.</i>	372
<i>Clausulæ salutare privilegiorum.</i>	165
<i>Concessionis & privilegii differentia.</i>	22
<i>Concurfu privilegiatorum an tollantur privilegia.</i>	427
<i>Condictio ex lege vel moribus ob privilegia.</i>	280
<i>Confirmatio privilegiorum an necessaria.</i>	198
<i>Confirmatio duplex, Generalis & Specialis.</i>	210
<i>Confirmationes intelligendæ salvo jure tertii.</i>	212
<i>Conservationis privilegiorum modi.</i>	214
<i>Consuetudine an privilegium acquiratur.</i>	70
<i>Consuetudine contraria privilegium an tollatur.</i>	382
<i>Consuetudinis & privilegii differentia.</i>	19
<i>Continuatio possessionis in privilegiis necessaria.</i>	274
<i>Contractus utilitati publicæ adversus rescindendus.</i>	113
<i>Contraventione qui privilegia amittantur.</i>	329
<i>Corporale privilegium an detur.</i>	36
	Cur.

Cur.
D
Dign
Dign
Don
Don
Dura
EB
E
Effici
Empt
Essen
Exter
Extra
FAn
Fæ
Fides
Fides
Fides
Finis
Forma
GAn
Ge
Gladia

Rerum Præcipuarum.

Curlandicorum Rusticorum privilegiū. 161

D.

Delicto an & quomodo privilegia amittantur. 343

Dignitates conservandæ. 186

Dignitate finita, finitur privilegium. 383

Donatio in Principe nunquā immodica. 178

Donationes Principū quomodo valeant. 101

Duratio privilegiorum. 214

E.

Ebrietas privilegiata. 163

Effectus privilegiorum. 188

Efficiens causa privilegiorum. 52

Emptio privilegiorum an subsistat. 142

Essentia & existentia privilegiorum. 89.

90. 91

Extensio privilegiorum quomodo procedat.

299

Extraneis etiam privilegia dantur. 80

F.

Fame an privilegia tollantur. 242

Fæminæ privilegiorum capaces. 74

Fides Principibus attendenda. 387

Fides non rumpenda. 232

Fides sit jurata. 234

Finis privilegiorum. 171

Forma privilegiorum. 89

G.

Gandavensibus privilegia ablata. 141

Gedanensium Privilegium Papale. 81

Gladiatores privilegiati. 164

T 2

H. Han.

Index Materiarum &

H.

H Anseaticorum privilegia revocata. 408

I.

Immunitas à muneribus ordinariis inhibita. 119

Immunitas à Civilibus & personalibus muneribus prohibita. 191

Immunitatis privilegium an sit reale vel personale. 37

Impuberes privilegiorum capaces. 77

Inæqualitas inter subditos damnosa. 119

Inæqualitas per privilegia non constituitur. 121

Incorporatione an privilegia extinguantur. 377

Indivisibilis & indivisi differentia. 54

Indivisibilis & incommunicabilis differentia. 57

Ingratitudine privilegia amittuntur. 343

Insinuatio privilegiorum an necessaria. 146

Interpres privilegiorum quis sit. 291

Interpretatio quotuplex. 291

Interpretationis requisita. 291

Judex privilegiorum quis. 291

Juris privati & singularis differentia. 18

Jus Majestatis an individuum. 53

Jus privatum & singulare quid. 18

L.

L Atinitas mala an vitiet privilegium. 159

L. 2.

L. 2.

le

L. 4.

a

Leg

Leg

q

Libe

se

M

Mix

Mon

Mon

Mon

Mon

Mor

gi

N

Nim

Non

O

ce

Offic

Ord

Ord

26

Rerum Præcipuarum.

L. 2. C. de rescind. vend. privilegium qua-	
le.	38
L. 4. C. locat. § l. 8. §. 1. de prec. concili-	
atio.	364
Leges 12. tabb. an vêtent privilegia.	176
Leges fundamentales privilegiis everti ne-	
queunt.	96
Libertas omnibus grata. 263. quomodo con-	
servanda.	266

M.

Materia privilegiorum.	72
Merita recompensanda.	180
Mixta privilegia an dentur.	34
Monarchis privilegia non officiunt.	173
Monopolium duplex.	124
Monopolium illicitum.	ibid.
Morte concedentis an & quomodo privile-	
gia extinguantur.	262

N.

Necessitate an tollantur privilegia.	414
Necessitatis potentia.	415
Nimia privilegia damnosa.	135
Non usu quomodo amittantur privilegia.	324

O.

Obscuritas privilegiorum noxia.	155
Officium antea gestum repetere non li-	
cer.	169
Officio finito finitur privilegium.	383
Ordines conservandi.	186
Ordines Reipublicæ custodiant privilegia.	
263.	Ordi-

Index Materiarum &
Ordinis Teutonici monopolium. 128

P.

P oenarum necessitas.	131
Personalia privilegia quatenus sint perpetua.	217
Persona extincta an extinguantur privilegia.	372
Peste an tollantur privilegia.	524
Populi & plebis natura.	261
Praemiorum necessitas,	180
Præscriptione an acquiratur privilegiū.	70
Præscriptione an amittatur privilegium.	324
Probatio privilegiorum quomodo fiat.	283
imprimis perditorum.	285
Provocatio ad privilegia libera sit.	338
Privigni unde dicti.	17
Privilegii etymon. 13. Synonyma.	17
Privilegium à privando an dicatur.	14
Privilegium non est contra Jus.	16. 89
Privilegiū & Rescripti, consuetudinis & praerogativæ differentia.	19
Privilegiū & præscriptionis differentia.	20
Privilegia an sint regalia.	21
Privilegii, concessionis, beneficii & præmiæ differentia.	22. 23
Privilegia in Jure Canonico dispensationes dicuntur.	23
Privilegii definitio.	24
Privilegiatus male dicitur.	25
Privilegium sit diversum à Jure communi.	28

Priv
ta
Priv
Priv
Priv
Priv
an
Priv
re
Priv
Priv
Priv
da
pt
Priv
qu
Priv
ofa
non
run
Priv
Priv
Priv
Priv
Priv
Jus
stat
190
Priv
Priv

Rerum Præcipuarum.

128	Privilegia Juri Divino, Naturali & Utili- tati publicæ sint congrua. 29. 91. 100. 110
131	Privilegiorum divisio 30. causa efficiens. 52
131	Privilegia an quis sibi ipsi conferre queat. 62
217	Privilegia quibus dentur. 72
privile.	Privilegiorum requisita. 91
372	Privilegia in præjudicium tertii an vale- ant. 115
524	Privilegium super Lite pendente & contra rem judicatam nullum. 124
261	Privilegiis fontes à pænis non eximendi. 130
180	Privilegia sint rara. 134
egiū. 70	Privilegia impetrata per fraudem & men- dadium. 138. vim & metum. 140. em- ptionem meram an valeant. 143
legium.	Privilegia quomodo scribenda, sigillanda & quo idiomate. 148. & seqq.
324	Privilegia ne sint ludicra, inepta, ignomini- osa, Jure communi concessa 160. & seqq
283	non ambitiosa aut de genere prohibito- rum. 168
285	Privilegia augent bonum publicum. 172
338	Privilegia an Monarchiis officiant. 175
17	Privilegia decus & gloria Principis. 177
17	Privilegia stricti Juris temperamentum. 179
14	Privilegium idem operatur, quod Lex & Jus commune. 188. vel consuetudo aut statutum. 189. potentius jure communi. 190. pacto. 196
16. 89	Privilegia an sint perpetua. 214
dinis &	Privilegia sint jurata. 225
19	
tia. 20	
21	
præmi	
22. 23	
ationes	
23	
24	
25	
munni.	
Pri-	

Index Materiatarum &

<i>Privilegia non nisi re deliberata danda.</i>	232
<i>Privilegia benevole & ultra servanda.</i>	237
<i>Privilegia quomodo amittantur.</i>	322. 349.
	362. 414.
<i>Privilegium affirmativum an negativo præferendum.</i>	430

R.

R <i>Atione privilegii cessante cessat & illud.</i>	390
<i>Rebellionem privilegia amittuntur.</i>	340
<i>Re extincta an privilegium extinguatur.</i>	372
<i>Regalia an sint privilegia.</i>	21
<i>Regalia majora & minora quæ.</i>	85
<i>Regalia quomodo privative & communicative conferantur.</i>	86
<i>Re judicata finiuntur privilegia.</i>	384
<i>Rei existenti, & rei præteritæ an detur privilegium.</i>	82
<i>Religionis circa privilegia an habenda ratio.</i>	319
<i>Renuntiari an privilegiis possit.</i>	349
<i>Reprobatione num tollantur privilegia.</i>	392
<i>Reprobare quid sit in jure.</i>	ibid.
<i>Requisita privilegiorum.</i>	95. & seqq.
<i>Rescripti & privilegii differentia.</i>	19
<i>Rescripta duplicia, Gratiæ & Justitiæ.</i>	ibid.
<i>Resistentia ob violata privilegia an licita.</i>	254 & seqq.
<i>Respectus personarum justus.</i>	187
<i>Restrictiva interpretatio privilegiorum quando</i>	

ada. 232
la. 237
22. 349.

ivo præ.
430

Illud.
390
340

guatur.
372
21

85
unificati-
86

384
etur pri-
82

da ratio.
319
349

392
ibid.
392

392
ibid.
392

392
ibid.
392

392
ibid.
392

392
ibid.
392

392
ibid.
392

Rerum Præcipuarum.
quando adhibenda. 331
Revocatio privilegiorum quando fieri possit
395. quando non. 404

S.

Scriptura an ad privilegia necessaria &
quo idiomate. 148
Seductio malevolorum vitanda. 247
Seditione privilegia amittuntur. 343
Sententia an acquiratur privilegium. 71
Sigilla in privilegiis necessaria. 151
Sigilla quid & an licita. 158
Signa personalium privilegiorum 39
Signa realium privilegiorum. 40
Sincera sint privilegia. 245
Subditis privilegia dantur. 80
Subditorum invitorem alienatio. 106
Subditorum & non Subditorum diversa an
sit in privilegiis habenda ratio. 413

T.

Tertii præjudicium privilegia irrita fa-
cit. 115
Theologi ex pulpitis de privilegiis ne dispu-
tent. 249
Testamentum militare an sit potentius a-
liis, an verò facilius tollatur. 192. & seqq.
Tonsura privilegiata. 163

V.

Venditio privilegiorum inhibita. 103
Violationis privilegiorum incommoda.
252
Unione provinciarum an privilegia tollan-
tur.

Index materiatarum & rerum præcipuar.

tur. 377
Voluntas morte an solvatur. 364
Ufu contrario extinguuntur privilegia. 382

Z *Iphrarum obscuritas legibus damnata.*
 158

E R R A T A.

P Ag. 3. lin. 14. JASKI. p. 5. l. 11. cogitata. p. 8. l. 8.
 vestris sub auspiciis. p. 11. l. 8. de amissione privi-
 legiorum totali. p. 19. l. 10. c. gratia de rescript. in 6.
 p. 20. l. 15. tali exemplo. p. 21. l. 11. recognoscit. ibid.
 l. pen. exempto. donato. p. 22. l. 10. hanc. p. 23. l. 3. 4.
 sed & quod vers. p. 24. l. ult. *dele* totam lineam. p. 25.
 l. 6. post hæret. *dele* comma. Ibid. l. 7. de bon. aut. Jud.
 possid. Ibid. l. 15. de reb. aut. Jud. p. 28. l. 13. Procura-
 ratorem. p. 32. l. 17. ne egeat. p. 33. l. ult. intelligitur.
 p. 34. *in margine* sint mixta. p. 35. l. 3. item. p. 41. l.
 17. *dele* in p. 49. l. 20. Affirmativum. p. 51. l. 2. prove-
 nit; Vell. Ibid. l. 20. in se est favorabile. p. 56. l. 4. man-
 datam. Ibid. l. 18. quod cujuscunque univ. nomine.
 p. 60. l. 3. speciem. Ibid. l. 17. *dele* omnia. p. 62. l. 6. de
 reb. aut. Jud. Ibid. l. 18. haut secus. p. 63. l. 22. Co-
 mes Plavensis. p. 67. l. 5. *dele*, anim. p. 77. l. 5. fescitan-
 ti lepidò p. 82. l. 6. vero. p. 83. l. 4. nari de feud. def.
 cont. sit. Ibid. l. 10. & 26. ff. de stat. hom. p. 86. l. 5.
 in c. univ. Ibid. l. 8. pertinent. p. 97. l. 15. quid. p.
 100. l. 17. privilegium. p. 103. l. 11. majus omnium. p.
 104. l. 4. actum esset cum Imperio. p. 115. l. 3. qui mil.
 p. 118. l. 7. ut vix. Ibid. l. 12. subveniri. p. 131. l. pen.
 reciditur. p. 133. l. 21. puniantur. p. 135. l. 18. tendunt.
 p. 139. l. 1. contra jus vel. p. 141. l. 10. *dele* quicquam.
 p. 146. l. 23. non profunt. p. 160. l. 11. p. 163. p. 164. l.
 15. speciali aliquo indulto. p. 173. l. 3. cum lepidò.
 p. 170.

puar.

377

364

ia. 382

mnata.

158

A.

p. 8. l. 8.
ne privi-
ipt. in 6.
scit. ibid.
23. l. 3. 8.
am. p. 25.
aut. Jud.
3. Procu-
elligitur.
n. p. 41. l.
2. prove-
l. 4. man-
nomine.
2. l. 6. de
l. 22. Co-
sciscitan-
seud. def.
p. 86. l. 5.
quid. p.
nnind. p.
qui mil.
31. l. pen.
tendunt.
icquam.
p. 164. l.
m lepidio.
p. 170.

ERRATA.

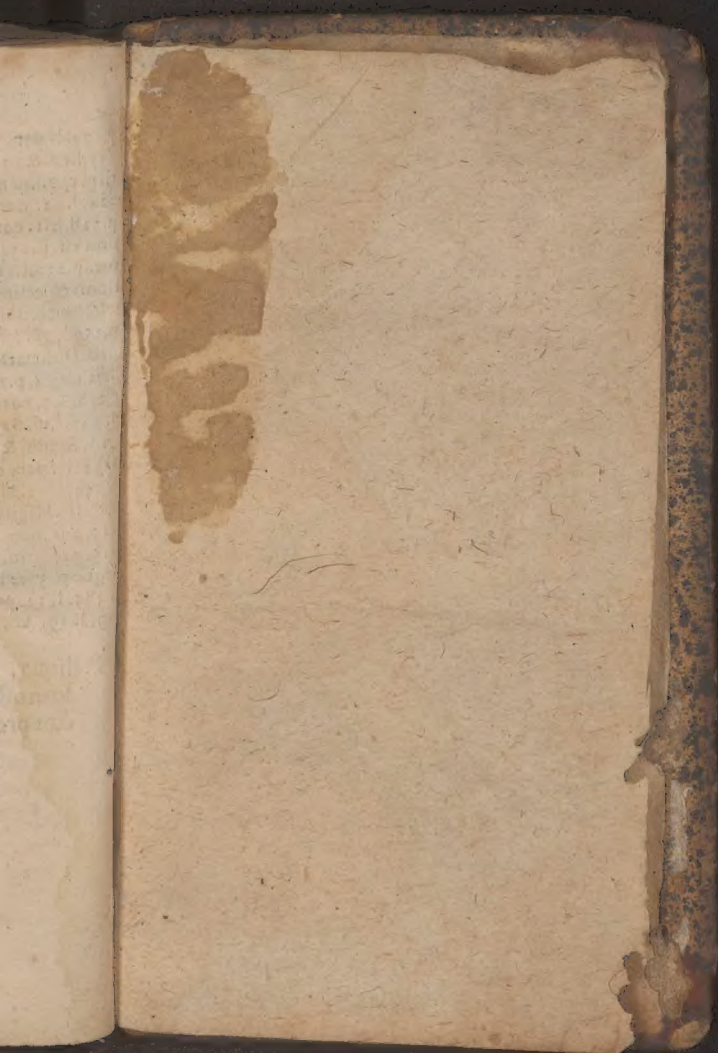
p. 179. l. pen. ipsismet. p. 181. l. 10. stroschneufeler. p.
187. l. 11. & 12. viderudinariorum. p. 200. l. 22. nece-
ri. p. 120. l. pen. mandatum. p. 221. l. 13. interea. p.
224. l. 22. dominantibus. Ibid. l. 23. adservanda.
p. 228. l. 11. consulere. p. 229. l. 12. perdenda con di-
tum est. p. 234. l. 21. ridetur. p. 235. l. 9. obumbre-
tur. p. 238. l. 15. admittat. p. 239. *in margine*: viola-
tionis objectio Principi vitanda. p. 240. l. pen. hinc
wiederumb. Ibid. l. ult. von. p. 246. l. 23. teneretur.
p. 259. l. 18. afficientia. p. 262. l. 20. resistere. p. 264.
l. 20. Dithmarsensium. p. 265. *in margine*: dele. Wyuk
kojalowicz. p. 275. l. 2. contulisset. p. 276. l. 16. de hâc
p. 278. l. 7. eos oderint, ut quos. p. 284. l. 8. talem.
p. 286. l. 16. Seync. p. 287. l. 18. fidem faciat. p. 306.
l. 10. & mihi & descendentibus. p. 312. l. 1. denique.
p. 322. l. pen. distinct. 22. p. 325. l. 19. privilegio.
p. 344. l. 22. Magistratus. p. 350. l. 20. renunciari. p.
358. l. 6. Magistratus p. 360. l. 8. ex edicto. p. 361.
l. 15. dele. non. p. 362. l. pen. sive voluntatem. p. 364.
l. 15. precario. p. 366. l. 18. locati. p. 367. l. pen.
Neque p. 371. l. 14. nec prius. p. 383. l. 3. quidem.
p. 385. l. 12. per speciem. p. 405. l. 15. inerat. p.
419. l. 19. Antonius. p. 421. l. 16. certa.

Reliqua, quæ fortè irrepserunt & octo.
los nostros fugerunt, benevolus Le-
ctor pro suo candore corriger.

FINIS.

LIBRARY ONLY

Biblioteka Jagiellońska

stdr0013388

